

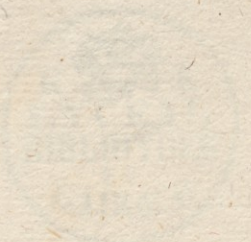
12103. 4. S. V. E. d. 4°

40 II

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

H * 8303.

Rethorica Divina de Oratio-
ne domini Guilermi Parisien.

Cum suadere doces et psuadere misellos
Quo pacto valeant funder e verba deo:
Tu facis ut sceleri fiat Guilelme creator:
Aditior: atq; reit te duce det veniam:
Hos non dicendi das Quintiliane colores:
Non hos eloquiū gloria a Barce dabas:
Hos nō ille dedit quem mirabant Atheni:
Sed perit eloquio rhetorū uterq; suo.
Perdita / vana fuit / fallax sapientia vestra:
Iudicis humani corda mouere docens.
Ac tra quidem p̄cibus iustam mollirier iram
Ars veneranda docet iudicis atq; dei.
Ah quāto melius verbis placare potentem
Eternūq; patrem: q̄ dare verba iuris.
Nec modo supplicibus culpā penāq; remittit:
Insup et donat premia larga deus.
Clue igit felix per secula longa magister
Tam bona q̄ nobis dogmata sc̄pta dabas.
Cū p̄rib' / magnisq; deis / req̄esce ibi vmbra:
Eternūq; Vale: vir venerande Vale:

Tabula

Tabula admodū vtilis/qua continet iuxta alphabeti seriē/totius opis materia.

A Dominatio
a peccatorum qualiter sit: et quāta sufficiat in penitente. ca. xxiii. A. et ca. xi. L.

Afflictio corporalis adiuuat orationem. ca. xxviii. D. et P.

Afflictio est pars iustificationis. g. multū vtilis. et. Ibidem D.

Afflictione animalū et puulorū affliguntur et parētes aut possessores rerū. Ibidem D.

Allegatio clemētie dei a peccatore. ca. vii. F.

Altare aureū in Apocalipsi qd significat. et de incensis sup illo positus. ca. xlii. G.

Amor debet pncipaliter deo. ca. i. Y.

Amor dei quō accēdat ex cognitiōe bñficioz suorū tā in generali q̄ in spālī. ca. xlii. F. G.

Amor dei p qd incitat in hoib⁹. ca. i. Abz Ac.

Amor si esset venalis p qd posset emi melius deo. ca. i. Z.

Amor nullus pōt denegari deo siue sit venalis liberalis gratuit⁹ aut violent⁹. ca. i. Z.

Angelus q̄ stetit iuxta altare templi et signficat christum. ca. xli. D.

Angeli seruiūt nobis et quō. ca. i. K.

Angeli gaudiū habēt de cōuersiōe pctōris/et etiā spūale et celeste cōuiuuiū. ca. xii. E.

Anima. mors aīe p pctm deterior ē morte corporis: et g. magis lugenda. ca. xxvi. Z.

Ōie in celo/in purgatorio/et in inferno: sunt in inimici nri ppter pctā. ca. xxxviii. R.

Animab⁹ ptra nos clamantib⁹ debemus subuenire et. ca. xxxviii. Z.

Ōie in celo fuit nob deū interpellādo p nobis. ca. i. L.

Anime peccatricis canticum quid sit et quomodo fiat. ca. xxxix. A.

Anime affectiones et passiones faciunt psalteriū decachordū cū cithara. ca. xxxix. E.

Animalia qualiter seruiūt nobis. ca. i. D.

Aqua quō seruit nobis. ca. i. D.

Arcus tensus et paratus a deo contra peccatores. et. ca. li. A.

Arc⁹ dei qualiter supat et frangit. ca. liii. E.

Arma dei cōtra pctōres. ca. xii. A.

Armatura dei ptra pctōres qualiter qdāmō anihilatur. ca. liii. A.

Affiduitas adiuuat orationem et quomodo

assidue et semper oretur. ca. xxx. U. Et precipue ibidem. Z.

Bellum contra

b peccata est iustissimum. ca. xii. D.

Bellandum et pugnādum ē cōtra peccata tanq̄ ptra hostes hoīs. ca. viii. D.

Beneficia collata a deo recognoscere/ē orāti necessariū. et que sint illa. ca. iiii. P.

Bñficia que de⁹ contulit/sunt ei narrāda in oratione. ca. vi. B.

Brariū actiōes debem⁹ dīpīs referre. ca. iiii. P.

Bñficioz eorū dē ingritudo et abusio. ibid. D.

Beneficia pmeditata inflāmant ad amorem dei. ca. iiii. R.

Beneficia dei gratuita qualiter accendunt amorem dei. ca. xlii. H. et J.

Bñficia dei generalia pmeditata accendunt amorē eius. ca. xlii. F. et G.

Defect⁹ cognitiōis hmoi bñficioz vnde euenit et quid mali faciat Ibidem. H.

Beneficiorum dei recogitatio per modū cārtici. ca. xxxix. D.

Bñficiū incarnationis christi ac sacri eucharistie cū gñitudie ē pmeditādū. ca. iiii. T.

Bñficia dei spālīa/p creatas exhibita. ca. i. K.

Bñficia dei spūalia. ca. i. T.

Bñficia toti⁹ mūdi. Ibidem. U.

Benignitas siue beniuolētia intelligitur per Galbanum. ca. xlii. L.

Benignitas ē fuāda i oīoe. ibid. L. ppe finē

Bona pñtis vite quō sunt fugitiua. vana et fallacia. ca. vi. D.

Consuetudo diuini

c abusio. ca. iiii. D. circa finem.

Cārticū peccatricis anie qd sit et quomodo fiat. ca. xxxix. A.

Qui sunt ibi soni Ibidem. D.

Cithara spūalis. peccatricis aīe qd sit et qualiter resonat. ca. xxxix. E. et F.

Clamor adiuuat ofonē. ca. xxxvii. S.

Clamare dīz hō ptra ptradictōes suos et alios iuocare q̄ p eo clamēt et q̄ sūt isti. ca. xxxvii. E.

Cler⁹ ppter qd sit pstitur⁹ in ecclesia. ca. xxx. Y.

Clerici debent discere et scire et debite implere officium suū pncipue orandi. ca. liii. J.

Clerici sūt ppugnatores p pō dei. ca. liii. H.

Clerici aliq̄ rudis et ianis canunt ps. et alia. ca. xxxix. J. Et ca. xl. R. et S.

Logitatioēs iutiles assimilant muscis et tpe

Tabula

oronis debet expelli a corde. ca. xxv. T.
 Cogitationes vane sunt fugade / qz expellunt
 spūscm̄. z bone sūt suscipiēde qz faciūt chri-
 stum eē pntem tē. ca. xxv. F. per totum.
 Lōcupiscibilia sunt gladij igniti tē. c. l. Bc.
 Cōfessio pctōz ipetrat a deo misericordiam
 z veniam. c. vij. B.
 Cōtritio cordis quō fiat. c. xli. U.
 Cōpūctio cordis p peccatis quomodo cause-
 tur. c. xxij. E z F.
 Cōpūctionis grā qd opef in hoīe. c. xli. J.
 Cōiūiū celeste. spūale. nuptiale z triūphale
 fit in cōuersiōe pniāli pctōis. c. xli. E.
 Cōuersio peccatoris Infra peccator et iu-
 stificatio.
 Cor humanum rapitur tempore orationis p
 inutiles cogitationes. c. xxv. T.
 Cor humanum qualiter debet calefieri ex be-
 neficijs dei. c. l. U.
 Cordis contritio quomodo fiat. supra Con-
 tritio nota bene.
 Corporis dispositio siue situs adiuuat oratio-
 nem z qualis. c. xxv. S.
 Creature simul z omnes. ordinate sunt a deo
 vt nobis seruiant. c. l. S.
 Creature quomodo possint inflāmare cor hu-
 manum. ibidem. U z F.
 Creaturarū obsequia considerata accendūt
 hominem ad amorem dei. c. iij. S. z c. l. Ik.
 Creaturarum obsequia non cognoscere z ex
 inde in amorem dei non accēdi / est magna
 ingratitudo Ibidem. S.
 Creatura pugnabit aduersus peccatores. c.
 li. S.

Almna proue

Omnientia de peccatis. c. xlvij. B.
 Datus est nobis christus ad vtili-
 tatem nostre salutis / z ad multiplices effe-
 ctus salutare. c. xix. U.
 Dedit se nobis deus. quomodo et ad quid.
 c. xlix. J.
 Data sunt ei incensa multa quomodo intelli-
 gitur. c. xli. S.
 Debitum humani generis soluit christus et
 pro eo satisfecit. c. xv. E.
 Delectari in domino adiuuat orationem. c.
 xxxvj. D.
 Demones sunt contradictores nostri. c. xxx.
 vij. T.
 Demones sunt derisores nostri / propter pec-

cata nostra tē. c. xlvij. B z L.
 Demonibus assimilatur z associatur pecca-
 tor. c. xxvj. L.
 Detestatio peccatorum. c. xxliij. D.
 Deus expectat peccatores / eos miris mo-
 dis reuocat. c. iij. R.
 Deus quomodo tam misericorditer se tenet
 ad nos. c. iij. U.
 De^o quomodo sustinet peccatores. c. vi. B.
 Deus rogandus est pro iusticia perfectat z pe-
 nitentia iustificatiōe peccatoris. c. viij. A.
 Deus debet misereri peccatori penitenti / et
 seipsum iudicanti. nec debet ei obsistere iu-
 sticia eius. c. viij. A.
 Deus multum glorificatur ex vera cōuersio-
 ne z iustificatione peccatoris. c. ix. R.
 Deus vult saluari multos quandoqz nolen-
 tes. rebelles ac incredulos. ergo multo plus
 peccatores ad ipsuz puerlos. c. xij. J z K.
 Deus preueniens peccatores sua misericor-
 dia / merito debet eos assumere. c. c. xij. L.
 Deus vult peccatoris reuersionem siue con-
 uersionem z penitentialem satisfactionem.
 c. xliij. F z T.
 Deus vult omnes homines saluos fieri / quod
 ostendit in multis tē. c. xliij. A.
 Deus accepit propter nos officium medica-
 tionis sanctificationis et sanationis tē. ibi-
 dem A.
 Deum decet sanare peccatores infirmos. c.
 xv. B.
 Quomodo sanauit peccatores. ibidem. B.
 Deus non debet tardare ad sanandum pec-
 catorem. ibidem. C z D.
 Deus debet misereri peccatoribus / ad ipsuz
 se conuertentibus / propter multas causas.
 c. xxi. B.
 Deus iure multiplici possidet hominem. c.
 xliij. U.
 Dei filius scilicet christus satisfecit pro pecca-
 tis humani generis / et sic eius debita soluit
 c. xv. E.
 Deus non solum satisfecit pro peccato origi-
 nali / sed etiam pro peccatis nostris actuali-
 bus z recidiuis / z hmoi. c. xv. F.
 Deus honoratur in sanctis. c. xvij. A.
 De^o dat omnia liberaliter z propter hoc cre-
 auit rationales creaturas vt eis seipsuz da-
 ret tē. c. xxxj. B.
 De^o quomodo sit accusator nr̄. c. xxxvij. U.
 Deus dedit se nobis / et quomodo / et ad qd.

c. xlii. J.

Dei beneficia supra beneficium.

Dei amor. s. amor. r. j. Ignis diuini amoris.

Deus omnes creaturas ordinauit vt nob ser-

uiant. c. l. k. r. p. c. i. p. e. s. ibi nō silitudinem.

Deus dedit nobis quedam beneficia spiritu

alia que possunt accendere cor nostrum in

eius amorem r. c. l. l. r.

Deum diligere / monet vniuersus mundus /

et ipsius dei beneficia et dona r. c. l. l. r. y.

Deum nō diligere aliquo amore. nullo mo-

do potest homo excusari. Ibidem. l.

Deus per suum amorem / incitauit nos ad di-

ligendum ipsum. Ibidem. Ab.

Deus beneficio sue incarnationis. passionis

et mortis / maxime incitat ad suam dilectio-

nem si rememoretur. Ibidem. Ac.

Deus quomodo et propter quid discedit ab

homine r. c. l. j. f.

Deus quādoq; deserit aliquos / propter hoc

q; dona ipsis data / sibi appropriant. c. l. j. J.

Quā malū sit q; deus sic deserit hominē. Ibi-

dem. k. per totum.

Deus vincitur in oratione quasi per luctam.

c. l. j. d.

Deo omnino confidere debemus et non meri-

tis nostris r. c. l. j. Ibidem. f. r. y.

Deo debet ascribi victoria / que videtur obti-

neri in oratione. c. l. j. l.

Deus in orōne vincit / capit / et ligat / et quo-

modo. c. l. j. A.

Dei ira quō frangatur. Ibidem. A. r. s.

Dei iusticia qualiter vincit r. c. l. j. Ibidem. B.

Dei iudicium quomodo vincitur per iudiciū

quod homo facit sibi ipsi. Ibidem. L.

Dei equitas et arcus ei / quō vincit. ibidē. D.

Dei arcus et pharetra qualiter frangit et su-

peratur Ibidem. E.

Dei adiutorium petitur in inceptionibus ho-

rarum siue officiorum diuinorum / et quare.

c. l. j. b.

Deus in adiutorium meū intende quare di-

catur in inceptionibus horarum canonica-

rum. Ibidem. ib.

Deus quomodo ligatur vinculis charitatis.

r. c. l. j. k.

Deus agnit^o nō potest amari. ibidē k. i. fine

Deus ligatus quō debet teneri. ibidē l.

Qualiter fortius constringi. ibidē. Ab.

Deus non debet recusare / hominem ligare

vinculis charitatis et penitentie / qui se ei of-

fert voluntarie. c. l. j. A.

Deuotio requirit^r ad orōnē. c. xlii. A.

Dilectionis et charitatis vinculis ligatur de^o

c. l. j. B.

Diuitie sunt fallaces. c. vi. D.

Dolor penitentialis petēdus ē a deo. c. xxvi. k.

Dolor pro peccatis / per quid possit causari.

c. xxi. D. r. E.

Dolor talis sanat animā. et qualis dolor suffi-

ciat penitenti. ibidē k. Et. c. xi. f.

Donum homini datum a deo debet cōmuni-

cari alijs et nō appropriari. c. l. j. b.

Dona sapientie quāq; subtrahuntur et quare.

Ibidem. J.

Lemosyna va

let ad multa. c. xxix. l.

Et. c. xlii. Ab. ppe finem.

Euulat^o et clamor adiuuat orōnē. c. xxxvii. s.

Erubescencia q. j. verecundia.

Eucharistia. j. Sacrm altaris. r. j. Iesus.

Execratio p. r. de peccatis. c. xliii. p.

Exordium orōnis. a quo debet incipi. c. lii. A.

Exordium potest incipi a gratiarum actione

c. lii. d.

Fides adiuuat

orationem. cuius fidei articuli ali-

qui in oratione rememorādi sunt

c. xxxii. d.

Fides assimilāt chorde in cithara siue in can-

tico anime peccatricis. c. xxxix. d.

Fides quā virtutem habeat sociam et connex-

am in cithara spirituali. c. xxxix. b.

Fides in oratione / spargit bonum odorem.

et insurgit aduersus scientias que sunt con-

tra deum r. c. xli. z. r. A.

Fides multum defecit in sacramento alta-

ris contradicendo sensibus exteriorib^o. r. c.

c. xli. A.

Fortitudines orationis multe sunt. c. xl. Ab.

Fortitudo p. r. tediū prolixitatis. ibidē. Ab.

Fortitudo contra dilationem doni quod pe-

titur Ibidem. A.

Fortitudo contra iram et impatientiā. ibidē. D.

Fortitudo grauitatis contra leuitatem quā-

dam cordis. Ibidem. p.

Gillbanus quid

mystice designet. c. xlii. l. Et ibi-

dem. Ab.

Tabula

Penitus adiuuat ofonem. c. xxxvij. F.
 Gloria magna fit deo ex vera conuersione et
 iustificatione peccatoris. c. ix. R.
 Gladius spūalis quo debet anima penetrari
 in ofone vel meditatione. c. li. A.
 Gladius ille qualiter fugat mortem spiritua-
 lem anime. c. Ibidem. AB.
 Gladius dei vibratus/debet terrere peccato-
 rem inducendo ad penitentiam/et sic fugiē-
 do mortem spūalem. c. li. B.
 Gladius dei contra peccatores. aufertur ei
 p gladium pnie et discipline. c. liij. F.
 Gratiarū actio de beneficijs acceptis est agē-
 da. c. liij. B. et P.

Heretici dicun-
 tur animalia venenata. c. xlij. AB
 Homo faciat quod in se est/ lz mo-
 dicum possit. c. xlij. R.
 Homo est ipsius dei/ multiplici iure. c. xlij. A.
 Homines damnati ad aliquod supplicium su-
 stinendum/ docent peccatores petere a deo
 veniam et gratiā lachrymar. c. xxvj. F. et B.
 Homines per quid et quomodo debent accē-
 di ad amorem dei. c. xlij. et l. p totum.
 Homo non potest effugere qm aliquo amore
 debeat deum diligere. c. l. Z.
 Homo aliquo modo coartatur ad amandum
 deum. ibidem Z.
 Hō incitat ad amandū deū. ibidē. AB et AC.
 Hō mortificat seipsum spūaliter. c. li. A et B.
 Hōis mors spiritualis. c. Infra Abors aie.
 Homo per quid decipiatur vt cadat in mor-
 tem spiritualement. c. li. B.
 Homo donum sibi a deo datum non debet ap-
 propriare sed etiā alijs cōicare. c. li. B.
 Homo debet petere a deo vt eum captiuēt et
 vinculet. c. c. liij. A.
 Homo qñq derelinquit a deo et qre. c. li. F.
 Homini/ est valde nociua talis derelictio. ibi-
 dem R.
 Humilitas in oratione placet deo et eū indu-
 cit ad exaudiendum. c. c. xxxj. F.
 Humilitas seruanda in oratione intelligitur
 per speciem aromaticam onica. c. xlij. R.
 Humilitate vincitur deus in ofone et fit obe-
 diens nobis. c. li. S.

Ieunium adiu-
 uat orationem. c. xxvij. R.
 Ieiunium est magne efficacie et

virtutis. c. xxix. S.
 Ignis infernalis a penitente bene premedi-
 tatus/ per dei gratiam multa facit miracu-
 la in eo. c. xxvj. B.
 Ignis inferni est timendus. c. li. D. ppe pn-
 cipium et etiam finem.
 Ignis spiritualis. si ire pro peccatis/ debet of-
 ferri in oratione. c. c. xlvij. ZAB et L.
 Ignem diuini amoris accendit quidā amor
 preparatorius/ qui etiam a deo petend⁹ est
 c. xlvij. D.
 Ignem diuini amoris accendit sacra scriptu-
 ra/ et quomodo aliqui nō accēdunt ab ea. c.
 c. xlvij. E.
 Ignis diuini amoris accendit beneficijs dei
 pmeditatis et cognitis. c. xlix. F. et B.
 Iesus quomodo sit placād⁹. c. c. xxxvij. AC.
 Iesus rogandus est in missa pro multis nob⁹
 necessarijs. c. xxxij. B. et B.
 Iesus est saluandus in missa cū magna gra-
 tiarū actione. c. xxxij. F.
 Iesus quatuor officia perficit et implet i mis-
 sa. c. xxxij. E.
 Iesus. miscōia et pietas ei⁹ excellit miscōiam
 omnium sanctorum/ quod ostendit in eius
 passione. c. xix. T.
 Incarnationis christi beneficium cum grati-
 tudine est premeditandum. c. liij. T.
 Indignatio de et pro peccatis. et quāta suffici-
 at penitēti. c. xliij. D. et c. xj. L.
 Infirmitas peccatoris quomodo curata est
 per christum. c. xv. B.
 Ira pro pccō/ liberat a iudicio dei. c. xxij. R.
 Irasci debemus pro peccatis tanq⁹ inimicis
 nostris pessimis. c. c. xlvij. ZAB et L.
 Ira dei quō vincit et mitigat. c. liij. A. Et B.
 eodem c. De ira penitentis. c. xj. L.
 Ire dei quō resistit. ibidem. B. in medio.
 Iudicium extremū ē timēdū. c. c. li. D et P.
 Iudicium dei quō vincitur per iudicium qd
 homo facit sibi ipsi. c. liij. L.
 Iure debito et mltiplici sum⁹ ipi⁹ dei. c. xlij. A.
 Iusticia duplex scz pfecta et impfecta/ que est
 quedam dispositio ad iusticiam. c. viij. F.
 Iusticia pfecta petenda est a deo. c. viij. AB.
 Iusticia dei/ nō est sepata ab eius miscōia er-
 ga peccatores. c. viij. F.
 Iusticia dei non debet esse contra misericor-
 diam eius/ quo ad peccatorem se conuertē-
 tem et penitēte. c. c. viij. A. Et c. ix. D. et F.
 Iusticia dei nō debet petere vindictam ptra

Tabula

peccatorem seipsum vindicantem et iustificantem. *tc. c. ix. Q. et T.*

Iusticia dei non debet multa et magna exigere a peccatore/ quia modicum habet. infirmus est et pauper. *c. xliij. R. et S.*

Iusticie dei magis debent placere penes penitentes quam infernales. *tc. c. xliij. T.*

Iusticia dei quanto superat. *c. xliij. B.*

Iustificatio iustificat seipsum peccatorem. quando se coram deo accusat. reum confitetur. et iudicando condemnat. *c. viij. B.*

Iustificatio pñialis. et a peccatis perfecta liberatio est petenda a deo. *c. viij. A.*

Iustificatio multa bona facit in vere penitente/ et deo magnam affert gloriam. *c. ix. R.*

Iustificare impium magis est quam creare celum et terram. *tc. Ibidem S. et T.*

Iustificatio quale facit victoriam et quanta mirabilia. *tc. Ibidem S. et T.*

De iustificatione impij fit deo magna gratiarum actio. *Ibidem T.*

Lachryme pe

tende sunt a deo. precipue in oratione. *c. xxvj. Y.*

Lachryme unde sunt nominate et unde provocantur et quid efficiant in anima. *c. xxvj. C.*

Lachrymas deus potest educere de corde hominis exemplo moysi/ et hoc est petendum a deo. *tc. c. xxvj. D.*

Lachrymarum petitio propter earum utilitatem. *Ibidem E. et Y.*

Lachrymarum petitio ratione cuiusdam similitudinis. *Ibidem F.*

Lachrymarum petitio a deo propter eius promissiones. *tc. Ibidem I. et K.*

Lachrymarum gratia potest impetrari intercessioibus quorundam sanctorum. *c. xxvj. A. B.*

Lachrymarum fons est tanquam lauatorium in clauistro: ergo propter eius necessitatem debet postulari a deo. *c. xxvj. A.*

Lectio adiuuat orationem et conuersio. *c. xxx. Y.*

Ligna qualiter nobis seruiunt. *c. l. R.*

Mariam debe

mus inuocare/ ut pro nobis intercedat ad filium suum. *tc. c. xvij. D.*

Maria nunquam denegauit alicui suam misericordiam in patrocinando. *Ibidem D.*

Maria ex sua misericordia debet nos iuuare contra peccata nostra. *c. xvij. R.*

Maria debet assimilari filio suo in misericordia/ et per eam nos iuuare ibidem *S.*

Maria tenetur nos adiuuare ut reconciliemur filio suo. *Ibidem D.*

Marie est gaudium/ et filio eius gloria/ subuenire miseris. *Ibidem P.*

Maria debet reconciliare peccatorem filio suo quia ipsa est mediatrix inter deum et hominem. *Ibidem Q.*

Mariam blasphemantes non erunt impuniti. *c. xxxvij. S.*

Mariam honorantes honorabuntur. et eam inhonorantes punientur. *c. xxxvij. S. i. fine*

Mariam habere propitiam et non aduersariam est nobis multum necessarium. *tc. c. xxxvij. Ab.*

Mirra quid operetur et quid mystice designat. *c. xliij. J.*

Missam non debet nimis plangere a sacerdotibus. *c. xliij. D. et P.*

Quid iesus in missa perficiat. quomodo sit salutandum et rogandum. quere supra Iesus.

Misericordia dei et eius iusticia simul sunt erga peccatorem. *c. viij. S.*

Contra misericordiam dei non debet esse eius iusticia/ quo ad peccatorem penitentem et se punientem. *tc. c. viij. A.*

Misericordia dei ita potens est ad miserendum/ sicut iusticia eius auida ad puniendum. *c. xij. S.*

Misericordie dei opera erga peccatores. *tc. c. xij. A. B.*

Misericordia dei in quos et quomodo abundauit. *c. xij. D.*

Misericordia dei qualiter manifestatur et precipue penitentibus seipsum iudicantibus. *c. xij. P.*

Misericordia dei respondebit et stabit pro nobis peccatoribus. *c. xvi. S.*

Misereri vult deus peccatoribus/ eius misericordiam desiderantibus. *c. xx. A.*

Misereri debet deus peccatoribus ad ipsum se conuertentibus. *c. xxi. B. et L.*

Horis spiritualis anime que sit/ et quomodo mala. et quomodo homo eam sibi infert. *tc. c. li. A. et B.*

Horis anime deterior est morte corporis/ ergo magis lugenda. *c. xxvj. Z.*

Horis anime fugat per verbum dei et incipit vita per oculum cordis. *c. li. L.*

Horis anime unde quandoque proueniat. *c. li. E. et S.*

Horis anime quomodo nociua et amara. *Ibidem R. et L.*

Tabula

Aors anime quomodo fugatur. *Ibidē* *A*.
per totum.

Aortuos corporales solemus lugere: ergo
magis spirituales/sc3 nos ipsos in peccatis.
c. xvj. *A*.

Aundus vniuersus quomodo seruit nobis
et per hoc nos accendit ad amorē dei. c. l. *U*

Ratio in re
thorica diuina. c. vj. *A*.

Rarrare debet homo in oratio-
ne culpas suas et humiliter confiteri et non
abscondere. *ibidem*.

Rarrāda sunt etiam beneficia a deo accepta
et bonitas ipsius dei peccatoribus ostensa.
ibidem sc3. c. vj. *B*.

Regocia per orationem expedienda que et q̄
lia sunt. c. xxxviii. *D*.

Runcius fidelis ad deum missus est oratio.
c. xxxviii. *A*.

Runcius agilis et non piger debet esse oratio
ibidem. *B*.

Runcius spoliatus vel occisus dicitur oratio
in qua nō sit attentio et. *ibidem*. *D*.

Runcio vagabundo assimilatur oratio. *Ibi-*
dem *k*.

Runcio qui moritur in via/oratio equipara-
tur. *Ibidem* *L*.

Runcio excommunicato etiam assimilatur ora-
tio. *ibidem*. *A*.

Runcio stulto assimilatur et quis sit. *ibidē* *A*.

Runcio rauco et muto assimilatur et quomo-
do. c. xxxviii. *A*.

Orium peccati
qualiter oritur et quātum sufficiat
in penitente. c. xxiij. *L*.

Orationis recōmendatio. dignitas et prece-
lentia necessitas et fructuositas. c. j. *A*.

Oratio quid sit et quomodo sit petitio que-
dam. c. j. *S*.

Oratio principaliter dirigitur ad deum.
c. j. *S* et *h*.

Orationis genus est rogatio. c. j. *J*.

Orationis descriptiones ab ipsis sanctis do-
ctoribus quomodo sunt intelligende / et q̄
sint laudes et declarationes ipsius oratiōis.
c. j. *k*.

Orationis perfectiones et ptes. c. ij. *L*.

Oratio spiritualis et secularis quomodo dis-
ferunt. *ibidem* *A*.

Oratio est subiectum rethorice diuine. c. j. *E*.

Oratio est donum dei et gratie eius. c. j. *D*.

Oratio adiuuat predicatorum / iudicum / et ali-
os multos et. c. j. *B*.

Orationis mirificentia. c. vltimo.

Oradī ars et doctrina vtiliter traditur. c. j. *L*.

Oratio fit etiam pro temporalibus. c. j. *E*.

Orationis exordium. c. iij. *A*.

Orans debet narrare culpas suas / eas agno-
scendo et confitendo et. et non occultando.
c. vj. *A*.

Orationes magis approbate et laudate et effi-
caces que sint / et in quibus libris continean-
tur. c. xvj. *B*.

Orationes lucidissime cōprehendentes om-
nia que sunt necessaria peti et desiderari a
deo. c. xvj. *J*.

Orationes peccatorum etiam valent apud
deum. c. xvj. *k*.

Orationes sanctorum in celo existentium p
nobis sunt multū efficaces. c. xvj. *L* *A* et *A*

Oratio sanctorum quandoq; impeditur ne
a deo exaudiat. c. xvj. *A*.

Orationem adiuuant multa. c. xvj. *S*.

Orationem adiuuat corporis dispositio et q̄-
lis. c. xvj. *S*.

Oratio est vnguentum valens cordi humano
ad multa. c. xvj. *U*.

Orationis tempore excludende sunt cogita-
tiones vane et inutiles assimilate muscis et.
c. xvj. *L* et *U*.

Orationem adiuuant lachryme profuse. c.
xvj. *P*.

Orationem adiuuant afflictio corporalis et
tribulatio pro qua clamatur ad deum. c. xx
viii. *D*.

Orationem adiuuat ieiunium et. *Ibidē* *A*.

Oratio debet habere duas alas. et. *ibidē* *k*.

Orationis vox est desiderium impetrandi.
Ibidem *A*.

Oratio adiuuatur assiduitate. c. xxx. *U*.

Oratio quomodo sit assidua et continua. *ibi-*
dem. *Et* *L*.

Orare semper quomodo fiat et fieri possit. *ibi-*
dem. *F*.

Oratio et lectio se mutuo adiuuant. *ibidē* *P*.

Orandi importunitas quid sit et quomodo
adiuuat orationem. c. xxxi. *A*.

Orandi importunitas / quare fuit laudata a
christo. Et q̄ in ipso non habet locum talis
importunitas. c. xxxi. *P*.

Tabula

Peccatores deus benigne sustinet. c. vi. B.
Peccatores peccant / non solum contra deū
 sed etiā contra torā curiā celestem. c. vi. L.
Peccatores decipiunt et excecantur per bo-
 na temporalia. c. vi. D et E.
Peccatoris decepti per peccata et bona tem-
 poralia querela. ibidem E.
Peccator debet se accusare et peccata confite-
 ri / ut veniam consequatur. c. vii. B.
Peccator confitendo / et se accusando / et con-
 demnando coram deo / iustificat seipsum. c.
 vii. B.
Arma contra peccatores. c. xij. A.
Peccator quia infirmus est / modicū potest /
 quod tñ deus despiciere nō debet. c. xij. R.
Peccatoris accusatio / q nō multa debeat iu-
 sticie dei / propter infirmitatem et pauperta-
 tem. ibidem S.
Peccator est dei multiplici iure. c. xij. U.
Peccatoris conuersionem et penitentialē sa-
 tisfactionem vult deus. c. xij. X.
Peccator q̄uis bona a deo sibi cōmissa dissi-
 pauit / tamen potest pro hoc satisfacere p pe-
 nitentialem conuersionem. c. xij. X.
Peccator non nisi cum auxilio dei potest re-
 uerti et conuerti ad ipsum deum / quia p pec-
 catum se indignum fecit. c. xij. Y.
Peccatorem vult de reuerti ad se. ibidē Z.
Peccator quomodo sanatus est per deum.
 c. xv. B.
Peccatorum orationes etiam valent apud
 deum / et quare deus debeat eas acceptare.
 c. xv. R.
Peccatori se ad deum cōuertenti debet ipse
 deus esse misericors et propitius propter mul-
 ta. c. xxi. B et E.
Peccator per multa verba huius libri potest
 deuenire ad veram penitentiā et cordis cō-
 punctionem. c. xxij. D et E.
Peccator non debet desperare propter ma-
 gnitudinē peccatorum: quia si vult pōt faci-
 liter sanari. c. xxij. B.
Peccator debet premeditari supplicia infer-
 ni et petere a deo ut possit ea videre et cogno-
 scere. c. xxvi. B et D.
Peccator debet petere a deo cognitionē ma-
 lorum / que sibi prouenerūt ex et de peccatis
 c. xxvi. L.
Peccator quomodo assimilatur et associatur
 demonibus. ibidem L.
Peccator debet se plangere tanq̄ mortuum

c. xxvij. U.
Peccator quō de beat clamare in orationib⁹
 et confessionibus. Et qui clamare debent p
 eo. c. xxvij. X.
Peccator: quo modo debeat cantare lamēti-
 do p peccatis et se humiliādo. c. xxix. B.
Peccator dat deo iusticiam. ibidem L.
Peccatores quādoq̄ habent maiorem gra-
 tiam deuotionis in orationibus / q̄ viri sancti
 et quare hoc. c. xlv. U.
Peccatores debet irasci p̄ctis suis. c. xlvij. Z.
 Non debent ea fouere nutrire nec pacem ha-
 bere cum eis. c. xlvij. B.
Peccatores debent odire peccata propter dā-
 na eorum. ibidem B.
Peccator debet timere gadium dei super eum
 vibratum et per hoc inducitur ad compun-
 ctionem. c. li. A.
Peccator debet timere penas inferni et iudici-
 um extremum. ibidem B et P.
Pectoris percussio. c. xxxvij. Z. in fine.
Pena infernalis non est satisfactoria pro pec-
 catis nec p se placet deo sed diabolo / tñ iuste
 infligitur damnatis. c. xi. B.
Penis in infernalib⁹ apparet dei iusticia. ibidē.
 A penis infernalibus nō ē liberatio. c. xij. B.
Pene penitenciales sunt meliores et deo ma-
 gis placite q̄ pene infernales. c. xij. F.
Pene penitenciales et non infernales debēt
 placere iusticie dei quia per eas satis fit ei.
 c. xij. T.
Penitentia peccatoris vera multa bona fa-
 cit. c. ix. R.
In conflictu penitentie petenda est victoria
 a deo et ab eius iusticia. c. ix. P.
Penitentie opera placent deo et multa bona
 faciunt. c. xij. D.
In penitentiali cōuersione fit celeste et spūa-
 le cōiūniū incogitabilis gaudiosum. c. xij. F.
Penitentie dolor petēd⁹ est a deo. c. xxvi. K.
Pne iusticia vincit iusticiā dei. c. liij. B.
Penitere ē duplex. s. pfectū et ipsectū. c. viij. J.
Penitēs vere iustificat seipm / et satisfecit di-
 uine iusticie / et euadat iudiciū dei. c. viij. L.
Penitens vere. quid faciat. c. ix. Y.
Penitens non debet tantum puniri quātum
 demeruit. c. x. Z.
A penitente deus non requirit tantam pe-
 nam quāt demeruit scz infernalem et per-
 petuam. c. xi. A et B.
Penitēs. quātum debet habere dolorem. ti-

Tabula

morem et erubescenciam. iram et abominati-
onem de peccato. c. xj. **E.** c. xxij. **lk.**

Penitens per dispositiones aliquas / que no-
minantur aromata / potest ad hoc induci ut
recedat a peccatis. **tc.** c. xxiiij. **R.**

In penitente / vita gratie / potest perfici auxi-
lio dei. c. xxvj. **B.**

Penitens debet diligenter premeditari sup-
plicia inferni / per hoc enim de^o per sua gra-
tiam faciet mirabilia in eo. c. xxvj. **G.**

Penitens debet dolorem petere a deo. **Ibidem.** **lk.**

Petitio est facienda. qualiter et quomodo. et
quid ad eam requiratur. in quibus oratio-
nibus contineatur. c. xvj. **h.**

Petitionis confirmatio. c. xvij. **lk.**

Quedam non sunt petenda a deo in oratio-
ne. c. xxxviii. **h.**

Pietas quomodo valeat ad omnia. et quod per
eam quandoque cultus diuini⁹ notetur. c. xxix.

T. Item. c. xliij. **A.**

Plancus adiuuat orationem et quomodo
peccator se tanquam mortuum plangere debet
c. xxxvij. **tl.**

Prelatus non debet petere a deo prelatio-
nem nec desiderare eam. c. xxxviii. **A.**

Prelatus debet peti a deo. **Ibidem.** **B.**

Prelati permittuntur a deo preesse in penas
ipsoz. **tc.** **Ibidem.** **B.**

Prelatoz oratio debet esse brevis. c. xliij. **P.**

Psalmodia / quomodo est oratio. et qualiter
fieri debeat. c. xxx. **y.**

Psalmodia diligenter cantata vel audita / de-
bet in homine incitare motus spirituales.
c. xxxix. **h.**

Psalmodia aliquos parum mouet ad spiritu-
alem armoniam / quia non intelligunt vel
ruditer canunt. **tc.** **Ibidem.** **y.**

Psalmodie preciositas / et quare in ecclesia
cantando et legendo frequetur. **tc.** **Ibi-**
dem. **lk.**

Pudor de peccatis. c. xxiiij. **A.**

Puluis pigmentarius quid sit. c. xli. **tl.** et **x.**

Puluis peccatoz qualiter sit spargendus
Ibidem. **x.**

Querela miserabilis peccatoz decepti per
peccata et bona temporalia. c. vi. **E.**

Religiosi debent
insistere dei laudibus / orationi-

bus / et sacrificijs. c. xxx. **y.**

Rethorica diuina et spiritualis / est necessaria
c. j. **B.**

Subiectum eius est oratio. c. j. **E.**

Multa verba ista rethorica posita / possunt
hominem inducere ad gratiam deuotionis
gratitudinis. cō pūctionis. **tc.** c. xxij. **D.** et **E.**

Rugitus quid sit / et quomodo adiuuat ora-
tionem. c. xxxvij. **T.**

Sacramentum
altaris. **I**n eo inestimabiliter dei
beneficiētia in nos perfunditur.
tc. c. xxij. **D.**

In sacramento altaris. in missa scilicet perficit
christus quattuor officia ineffabilis pieta-
tis. **Ibidem.** **E.**

Qualiter saluandus et rogandus est iesus
in isto sacramento tempore missarum. ca.
xxxij. **f.**

Qualiter iesus ē in isto sacramēto apud nos
et qualiter in celo apud angelos illos ibi. et
nos hic reficiens. c. xxxij. **B.**

Quid iesus est in isto sacramento / et quod nobis
facere debeat. c. xxxij. **lk.**

Sacramenti altaris suauitatem quare non
gustando percipimus. **tc.** c. xxxij. **P.**

Qualiter vitia hoc impediunt. **tc.** **ibidē.** **A.**

Sacramentum altaris quous ibi sit sub specie
panis et vini tanquam signis: non minus tamen
reficit spiritualiter animas nostras. **Ibi-**
dem. **A.**

Sacramenti altaris aliqua miracula bñ no-
tanda. c. xxxiiij. **A.**

Ad sacramentum altaris multum deseruit fi-
des. c. xli. **A.**

Sancti quomodo seruiunt nobis. c. l. **L.**

Sanctorum in celo existentium / oratio pro
nobis multum est efficax. c. xvij. **L.** **A.** et **A.**

Sanctorum oratio quandoque impeditur ne ex-
audiatur a deo. et quare hoc. **Ibidem.** **A.**

Sanctorum veneratio cedit ad laudem et ho-
nozem dei. **Ibidem.** **A.**

Sacra sunt veneranda. c. xxix. **T.** in fine.

Sancti in celo quomodo et propter quid sunt
aduersarij et inimici nostri. c. xxxvij. **G.**

Sancti invocandi sunt ut clament pro nobis
intercedendo. **tc.** c. xxxvij. **y.**

Sancti contra nos clamantes / quous sint pla-
candi. **Ibidem.** **L.**

Tabula

Sanctis est oratio deuota/odor suauis rē.c.
xli. **L.** Et ibidem **F.**

Sanctorum oratio est odorifera rē.c.xliij. **S.**
Sancti viri/ quādoq; minorem gratiam de-
uotionis habent in oratione q̄ peccatores.
rē.c.xlv. **U.**

Sapientia quādoq; subtrahitur a sapienti-
bus/ quia eam non communicant alijs. rē.
c.li. **J.**

Scriptura sacra potest accendere ignem di-
uini amoris q̄uis tamen aliqui non sic accē-
dantur p̄ eam rē.c.xlvij. **E.**

Seruitutem vitiorum vilissimam/ debemus
abijcere/ et fuituti dei nobilissime nos subij-
cere rē.c.xxxvj. **R.**

Singultus quid sit/ et q̄ adiuuet orationem
c.xxxvij. **Z.**

Sol et stelle qualiter nobis seruiunt. c.l. **A.**

Stulticie multe hominum desistentium faci-
liter ab orationibus suis. c.xl. **P.**

Subditum esse domino adiuuat orationem.
c.xxxvj. **R.**

Superbia est mors spiritalis a deo se pans
ergo detestanda. c.li. **B.**

Suspīrium quid sit/ et quomodo adiuuat ora-
tionem. c.xxxvij. **Y.**

Terra qualiter

seruiat nobis multipliciter per ea
que ex illa proueniunt. c.l. **P.**

Timor gehennalis supplicij faciet recedere a
peccato rē.c.xxij. **R.**

Timere debet peccator ignem inferni/ et iu-
diciū extremū. c.li. **D.** in principio et fine.

Timere debet homo penas inferni et extre-
mū iudiciū. Ibidem. **P.**

De timore penitentis. c.xj. **L.**

Tribulatio et eius clamor adiuuat orationē.
c.xxvij. **D.**

Tribulatis subuenit deus Ibidem **P.** et **D.**

Venti qualiter

seruiunt nobis. c.l. **R.**

Uerecūdia de peccatis. c.xxiiij

A. et c.xj. **L.**

Uitia aduersantur nobis in orationibus. c.
xxvij. **D.**

Veneranda sunt sacra. c.xxix. **L.** in fine.

Propter vitia multos habemus inimicos.
Ibidem. **R.**

Vitia aliqua/ qualiter dicuntur nociua et ve-

nenata. c.xlij. **L.**

Vitijs irasci debemus/ quia sunt inimici no-
stri. c.xlvij. **Z.** **A.** **B.** et **L.**

Vitiorum seruitutem abijcere rē. supra Ser-
uitus.

Victoria in conflictu penitentie est petenda
a deo. c.ix. **P.**

Victoria que obtinetur in oratione contra
deum debet ascribi ipsi deo et non homini. c.
li. **Z.**

Vinculum charitatis quomodo liget et tene-
at deum/ et artius eum possit constringere
c.liij. **R.** **L.** et **A.**

Vinculari a deo debet hō petere. ibidē. **R.**

Virtutes sentiuntur et operantur in oratio-
ne. c.xlj. **Y.** et **Z.** Itē ibidem. **B.**

Vngento assimilatur oratio. c.xliij. **D.** et **R.**

Virtutes connectuntur binatim ad inuicem
in cithara spiritali anime. c.xxxix. **F.**

Vita gratie est aliquo qualiter in penitente/ et po-
test adiutorio dei perfici. c.xxvj. **B.**

Vita gratie quomodo amittit et extinguitur
c.li. **A.** et **B.**

Et p̄cipue adulatoria laudantia et alia vitia.
Ibidem. **D.**

Vita talis quomodo recuperatur per verbū
dei et per oculum cordis. Ibidem. **L.**

Vitulis labiorum assimilatur oratio. c.xl. **L.**

Que sunt ossa carnes pellis rē. istius vituli.
Ibidem. **R.**

Voluptas ducit hominem in mortē spiritus
lem. c.li. **G.**

Christus. supra

Jesus.

Spūs datus est nobis prop̄ mu-
tiplices effectus salutare. c.xix. **U.**

Spūs quia aduocatus noster est debet allega-
re pro causa nostra patri scilicet recōciliā-
do. Ibidem. **F.**

Spūs interpellare debet pro peccatis nostris
Ibidem. **F.**

Spūs suscepit pro nobis officium interpellā-
di patrem contra peccata nostra quod offici-
um debemus petere vt pro nobis exerceat.
c. Ibidem. **Y.**

Spūs mortuus pro peccatis nostris ostendit
q̄rum odit peccata nostra. Ibidem. **Z.**

Spūs pro crucifixoribus suis rogauit. ergo
et pro nobis debet rogare patrem. rē. Ibi-
dem. **Z.**

Tabula

¶ Ipse pro nobis interpellatio efficax est ad nos
spiritualiter viuificandum propter suā pas-
sionem. c. ix. **Z.**

¶ Ipse rogandus est vt pro nobis alleget et of-
ficium interpellandi exerceat. c. ix. **Æ.**

¶ Ipse vult misereri iniustis et peccatoribus
eius misericordiam desiderantibus. c. xx. **A.**

¶ Ipse debet peccatoribus se ad ipsum cōuer-
tentib⁹ misereri propter multa. c. xxj. **B. & L.**

¶ Ipse dicitur angelus magni consilij qui ste-
rit iuxta altare habēs thuribulum in manu
sua / qui etiam dicitur templum et pontifex.
c. xli. **D.**

¶ Ipse existens pontifex efficaciter pro nobis
interpellat apud patrem misericordiarum
impetrando nobis necessaria. **Ibidem. E.**

¶ Per christum omnia sunt patri grata et pla-
cita. c. xlii. **G.**

¶ Per christum tanq̃ mediator omnia im-
petrantur a patre et spiritu sancto et a seip-
so. **Ibidem. H.**

¶ Ipse cum tota trinitate honoratur per ora-
tionem. **Ibidem. I.**

Prologus

Cōmendatio prestantissimi et incomparabilis doctoris magistri Guilermi parisiensis actoris sequētis libri. qui Rethorica diuina pretitulatur.

Prologus

Guilermus epi

Gscopus parisiensis/natione aluer-nus/doctor profundus et vnctus. ex cuius schola/velut ex vberissimo fonte sapiētie innumerabiles p̄clarissimi viri emersere: preter eximios laborū suorum fructus/bibliotece ecclesiastice plurimos et p̄ciosos librorū thesauros adiecit. Exposuit nempe luculenter et singulari more Psalteriū. Prouerbia Salomonis. Ecclesiasten. Cantica canticorum. et Barthēum euāgelistam. Edidit opus magnum et isigne de vniuerso/cuius sex p̄tes sunt. Quarū tres prime/de vniuerso corporeo. relique vero de vniuerso incorporeo seu spiritu ali latissime tractant. Composuit et Rethoricam diuinam/opus singulariter deuotum/in cuius conscriptione calamum in corde tinxit. cuius lectioni sedule se quiuis ecclesiasticus/cuius peculiare officium orare est/dare deberet. Quis enī mechanicus sue vocationis et artis/industriam nō cōcupiscit habere. Tractatum etiā de primo p̄ncipio/quod deus est. Tractatū de trinitate et notionibus ac p̄dicamentis in diuinis. Tractatū cur deus hō. Librū de sacramentis magnū/cui non est similis alter. Tractatū de animabus humanis cōmendatissimū. Tractatū de bono et malo. Librū de fide et legibus. Sūmā de virtutibus et moribus/de vitijis et peccatis/ac meritis et retributionibus. Tractatū de opibus ac mirabilibus virtutibus. Tractatū de laudibus patientie. Tractatū de dono scientie. Tractatū

de xxx. remedijs temptacionū. Tractatū de vocatione ad beneficia ecclesiastica et de pluralitate beneficiorū in vnitatem p̄sone/in quo diuini honoris zelotissimum se fuisse declarat. Tractatū de claustro anime/opus multa breui sinu continens. Declamatorios sermones exhortationū populariū et alios libros et tractatus cōplures. qui totales ac tanti sunt/vt sanctos doctores Thomam et Bonauenturam in sapientie eminentia a plerisque doctissimis viris/vel equare vel antecellere iudicentur. Quin hic vir eleuate intelligētie et p̄funde ipeculationis/sanctimonia morum singulariter cōspiciuus: ante pontificatum parisiensis theologiam fructu multo publice legeret/et amicus suus magnus/ab episcopo quodā accepisset mandatū litteris expressum/vt prebendam in ecclesia eius vacantem/cōferret alicui viro bono: sibi eam obtulit. Cui statim respondit. Nō habes o amice potestatem cōferendi p̄bendam nisi viro bono/nec fines ipsius mandati excedere potes: nō igitur mihi eā dare vales/qui nō sum vir bonus/et hac via se euasisse magnopere gloriabatur. Virum singularem et ipso senice rariores magnis: vtriusque preconij extollendum. Illo etiam tempore diuini verbi predicatione abunde fructificatus plures cōmunes mulierculas a peccatis retraxit/quibus parisiensis nouā domū filiarū dei inchoauit. Anno dñi. M. cc. xxv. et harū exemplo cepit hic ordo in alijs etiam ciuitatibus dilatari. Demū biennio elapso/anno videlicet dñi. M. cc. xxvij. mortuo ep̄o Bertholomeo parisiensis ecclesie/cathedre pontificali dignissime prefectus est/cui multo fructu deuotissime doctoris officium adimplens.

Incipiunt capitula libri sequētis videlicet
Rethorice diuine: de oratione peculiariter
tractantis.

Orationis recōmādo. Et qd sit ofo.	ca. i.
De pfectionibus orationis diuine.	ca. ii.
De exordio orationis diuine.	ca. iii.
Exordii pōt incipia grātū actiōe.	ca. iiii.
Conclusio precedentium	ca. v.
De narratione in oratione diuina	ca. vi.
Allegatio clementie dei	ca. vii.
De iusticia perfecta et imperfecta.	ca. viii.
Petitio victorie in cōflictu penitētie.	ca. ix.
Excusatio penitentis q non debet tñ puni- ri qñ meruit.	ca. x.
Obiectio contra predicta	ca. xi.
Deo placeant opera penitentie.	ca. xii.
De faciat homo quod in se ē. licet modicum possit.	ca. xiii.
Deus vult ad eum reuersionem et penitē- tialem satisfactionem.	ca. xiiii.
Deus sanat perfecte egrotum vel miserē- tur peccatori.	ca. xv.
De forma petitionis in oratione.	ca. xvi.
Confirmatio petitionis.	ca. xvii.
Petitio incessiōis brē marie vgis.	ca. xviii.
Conuertat se iterum peccator ad patrociniū iesu christi supplicās vt alleget p ipso.	ca. xix.
Conclusio petitionis et cōfirmatiōis.	ca. xx.
Excusatio proprie infirmitatis.	ca. xxi.
Ad quid valeant predicta.	ca. xxii.
Quid faciat recognitio peccatorū.	ca. xxiii.
De pudore et erubescētia ex pctō.	ca. xxiiii.
De indignatione a peccatis.	ca. xxv.
Quedam dispositiōes corporis iuuātes ora- re volentem.	ca. xxvi.
Petitio lachrymarum ex peccatorum recor- datione vel spiritualis mentis.	ca. xxvii.

Requirende sunt intercessionēs sanctorum ad impetrationem lachrymarū.	ca. xxviii.
Afflictio corporalis valet ad impetratiō- nem lachrymarum.	ca. xxviii.
Quare ieiunio tāta efficacia tribuat.	ca. xxix.
Affiduitas ofonū adiuuat nobiliter.	ca. xxx.
De importunitate orandi.	ca. xxxi.
De fides adiuuat orationem.	ca. xxxii.
Cum qta gratiarū actione est salutand⁹ do- minus iesus in missa.	ca. xxxiii.
Quedā pntentia ad predicta.	ca. xxxiiii.
Quare deus laudauit importunitatem orā- tis in euangelio luce.	ca. xxxv.
De in deo delectari et ei esse subditum adiu- uat orationem.	ca. xxxvi.
De alijs septē adiutorijs ofonis.	ca. xxxvii.
De ofo sit qñ nūci⁹ ad deū missus.	ca. xxxviii.
De cantico peccatricis anime.	ca. xxxix.
Quid intelligat per vitulos labiorū.	ca. xl.
Quare psumū thuris signat oratio et qd per puluerem pigmentarij.	ca. xli.
Quid signat per altare aureū.	ca. xlii.
De deuotione que requirit in ofone.	ca. xliii.
De breuitate orationis.	ca. xliii.
Quare viri sancti difficile habent gratiā de- uotionis.	ca. xlv.
De merito illius ofonis in qua actu nō cogi- tat quis de deo.	ca. xlvj.
De igne et gladio qd dicitur i sacfco ofois.	ca. xlvii.
De igne sacrificij orationis.	ca. xlviii.
Que valeant ad accendendum vel nutrien- dum ignem orationis pdictum.	ca. xlix.
De memoria bñficiorū diuinorum.	ca. l.
De gladio spirituali quo debet mactari ani- ma in oratione vel meditatione.	ca. li.
De lucta anime in oratione.	ca. lii.
Quō deus p luctā orationis vincit.	ca. liii.
De mirificētia et virtutib⁹ orationis.	ca. liii.

Rethorica diuina siue ars oratoria eloque-
tie diuine edita per venerandum patrem ma-
gistrum Guilelmum parisiensem.

De oratione Capitulum I

N sacris ac sa-

crificatiuis exercitatiōibus: que z
quāta sit dignitas z pcellentia po-
tius oratiōis: multū liquide appa-
rere pōt volentibus videre atq; valentibus.
Et primū eo q omnis sacrificatio/ omnis bñdi-
ctio/ z omne sacramētū/ z omīno qd in cultu
diuino honorifice agit: aut oratio est: aut ora-
tione pagit/ siue pficit. Deinde q omnis eccle-
sia sanctorū: celesti ac diuino magisterio eru-
dita ac instituta: tam multiplici celebritate fre-
quentat orationē: vt ei die noctuq; insinat/ z
inuigilet: z eidē vite p̄sentis tempa/ tanq; illi
cōsecrata z debita: priatur. Cui rei nulla alia
causa vel ratio existimari vel cogitari potest:
nisi oratiōis tanta necessitas: tantaq; fructu-
ositas: que tantā frequentationis z instantie
continuitatē exigat z requirat. Si dixerit
quis: auctoritas aplica: p̄cepto suo quo dictū
est: Sine intermissione orate: ad hoc artat/ z
cogit nō solū ecclesia: s; etiā ipsa lex euāgeli-
ca: in qua expresse legi mandātū de oratiōe:
ipso ore veritatis editū: quo dictum est: quia
oportet semp orare/ z nūq; deficere. Rūdeo
in hoc quia in ipsa cause sunt z rōnes rōnabi-
lissime atq; iustissime: propter quas mādāta
hmōi z omnia alia que de oratione data sunt
merito data fuerunt. Tercio ex x̄tuositate ip-
sius orationis/ mirificentijs/ z numerositate
mirabili/ atq; pstantia vtilitatū: quas te scire
faciā in sequētibus. Ex his ergo tribus ma-
nifestū esse tibi debet: z necessariā esse/ z om-
nino debere esse celestem ac diuinā rethori-
cam: siue spūalem ac saluberrimā oratoriam:
que in causis animarū atq; negocijs: allega-
re doceat eos qui cause hmōi patrociniū su-
sceperunt. Et spūales oratores pstituti sunt:
vt in dei dulcissimi consistorio: causas allegēt
hmōi: ppter qd stipendia bñficiozū ecclesia-
sticorum: eis constituta sunt ex magna parte.
hoc aut dico ppter officia docendi z p̄dican-
di: in quib; consistit residuū milicie clericalis:
de quibus nullaten; tibi dubitādū est: q nec
recte nec laudabiliter exerceri p̄nt: nisi docto-
res/ predicatores/ atq; iudices ecclesiasticos
x̄tus oratiōis adiuet/ z dirigat incessanter.

Si tāta volumina: studio z labore retho-
rum: de oratione rethorica scripta sunt: q̄to
fortius de ista sacra z sacratissima oratiōe: di-
gnū z iustum est vt scribat ars z doctrina.
hecaut ratiocinatio a pportio abilitate cau-
sarum z orationū: x̄tutē habet atq; vigorem.
si tū nō est compatio orationis ad orationē in
fructu vel vtilitate: nō erit compatio debiti z
laboris pro arte z doctrina istius: ad debitum
studiū vel laborē illius. Quid dicā de oratiōe
litteraria cui tota grāmatica iuigilat? Quid
de oratione logica: cui tam studiose/ tāq; per-
fecte Aristotel; ingeniositas insudauit: et de
oratione vtiq; logica: que omnis vel ppositio/
vel syllogism; est: omnes libros logicales ti-
tulauit. Et de syllogismo libzū priorū vel ana-
leticorū: de demōstratione/ libzū posteriorū.
Et de Elencis libzū elencorū. Et de syllogis-
mo dialetico libzū topicorū. De interpretatiōe
x̄o siue ppositione/ librum perihermōias.
Qualiter aut possibile erit istā sacra ac sa-
crificatiuā/ z modis omnibus omni generi aliaz
orationū incompatibiliter pcellentē orationē:
esse omni arte z doctrina z artificio destituta?
Quia igit nec imensitati diuine congruit h;
neq; pfectioni: quā nō solū decet s; etiā neces-
se est eē in ecclesia dei altissimi: que schola ip-
sius est: z cui; sola doctrina/ in ea discit z doce-
tur/ assidue esse artem atq; artificium orandi
necesse esse. Amplius qd op; cuiuscūq; vti-
litas inueniri pōt: qd arte z doctrina ac arti-
ficio careat: z doctores atq; artifices sui non
habeat. Que ergo causa reddi pōt vt op; tā
nobile/ tāq; p̄clare vtilitatis: hucusq; negle-
ctum atq; desertū sit: nisi quia vel ei; vtilitas
ignorata: vel ipsi sacri doctores desides/ aut
alijs occupati: ofonē preterierūt. Credendū
ergo est multos de ea multa scripsisse: z cū ex-
emplaria orationum scripserūt: hoc sufficere
oratoribus reputasse. Vel forsan quia poti;
orando: q; philosophādo orare discimus: nō
artem vel artificium orandi eos: s; ofones scri-
ptas autenticas oratoribus tradidisse: sicut
euidenter apparet in libro psalmorum qui ex-
quisitissimis ofonib; refertissim; est. Si qd
aut dixerit q oratio donū dñi dei est: z ppter
h nō ab arte vel doctrina: s; magis a datore q
renda sit: verū vtiq; dicit. Si quis x̄o dixerit
q hmōi oratio nō solum potissimū sui: s; etiā
plurimū habet diuini muneris z gratie: et p-
pter hoc nihil ad eā de arte z doctrina hoīuz.
Rūdeo: quia iusticia que x̄tus est veri nois:

Capitulum

nō solū p̄cipuū sui/ aut p̄limū: s̄ etiā totū qđ ē
vel habet diuini muneris ē ⁊ gr̄e. **N**ihilomin⁹
tū p̄tia iuris (que scia legū ⁊ canonū ē) siliter
⁊ cognitiōe diuersarū p̄suetudinū: atq; exer-
citatione cāz ⁊ negociorū: illustrat/ atq; diri-
git. Sic se habet ⁊ de orōne. **A**rte nāq; et do-
ctrina. quā hic scribere intendo: plurimum ⁊
multipliciter adiunat. **N**ec obsistit mihi in
hoc p̄mo **A**ristotelē: quo dixit in p̄mo ethicorū
quia scire vel parū vel nihil opat ad v̄tutem.
qđ nō de omī scire vel falso intelligere potuit
cū ipsemet dicat in libro eodem. quia v̄tus est
omī arte certior ⁊ melior. **T**ibi v̄o declaratur
est p̄ me ⁊ in tractatu d̄ actibus humanis. **E**t
in tractatu de v̄tutibus ⁊ moribus. quasdam
scias v̄tutes esse. sicut prudētia. ⁊ quasdā ali-
as. **I**nsup ⁊ omnē v̄tutē sapiam eē. qđ est dice-
re sapidū siue saporās sciam. ⁊ tanq; intimam
ac p̄fundatā cognitiōē. **S**ciam v̄o iuxta cō-
munem intentionē quasi cōem intentionem
sc̄ exteriorē. res em̄ om̄es nō solū lucēt vir-
tuti intellectuē/ ad illuminandū eā lumie sci-
entie. sed etiā sapiunt ad faciendā vel inficiē-
dam v̄tutē motiū. ⁊ quasi imp̄mendā eam sa-
poribus sapie. **D**e quib⁹ ibi satis feci tibi. **D**e
ip̄a sapiētia quoq; tibi certissimū est. qđ ip̄a est
donū dei altissimi. ⁊ ab ipso studiosissime expe-
tenda ⁊ sperāda. nō tū p̄pter hoc scholastice
doctrinē ⁊ disputatiōes: aut librorū sacrorū
expositiōes inutiles v̄l sup̄uacue habēde sūt.
Et si de singulis creatoris donis ⁊ de singulis
v̄tutibus aut gratijs cōsiderationē in l̄ fece-
ris. inuenies indubitanter. **U**nūqđq; eorū
doctrinis adiunari multipliciter. **L**icet enim
gressus qui p̄ pedes ē: ex v̄tute gressibilis sit. vi-
su tū ⁊ tactu adiunat ⁊ regiē. inter dū ⁊ audi-
tu. strepitū nāq; pedū dephendit gradīens ⁊
equitans v̄trū sup̄ ligū v̄l lapides gradiat.
Et hoc etiā p̄pendit discrimina vel ambulati-
onis vel equitatiōis sue. **H**is itaq; determi-
natis incipiam ipso actore duce ⁊ luce: qđ oīm
salutariū sibi q; acceptaz orōnū: ⁊ inspirator
⁊ exauditor est. **E**t dicā qđ hui⁹ sacre ⁊ diuina-
lis rethorice/ siue oratorie scie: subiectū ē orō
qm̄ de ip̄a in illa agit. eiusq; p̄fectiōes/ diffe-
rentie/ ⁊ p̄tes/ necnō mirifice v̄tutes/ ⁊ inesti-
mabiles fructus/ siue v̄tilitates/ ad iumētaz
atq; imp̄edimēta/ quib⁹ v̄l adiunat vel impe-
ditur exauditiō illi⁹: docent in eadē ⁊ declarā-
tur. **C**ōueniēs aut ⁊ omīno necessariū ē: ad
istā sciam accedētib⁹: vt in p̄mis eis deter-
mine. qđ est qđ dicit orō de qua hic intendit

vt p̄dici. de quo certissimū est qđ orō/ nō ē nisi
petitiō in genere. qđ dico/ quia nō om̄is peti-
tiō ē orō. sed ea sola que dirigit ad deū. v̄l ad
p̄sonā aliquā/ seu p̄sonas p̄pter ipsum. **O**ra-
re nāq; ip̄os scōs siue angelos tum dicimur/
cū p̄ces ad eos dirigim⁹. **A**llie aut petitiōes q̄
ad hoīes dirigunt: orōnes minime habende
sunt siue dicende. **N**ec em̄ ad regē aliquē dici-
mus oro te dñe. s̄ neq; ad familiares ipsorum
regū dicere cōsueuimus: orate p̄ nobis regē
vel pontificē. **Q**uapropter manifestū est/ qđ
orōnes p̄prie ⁊ habent ⁊ dicunt. qđ ad deū v̄l
ad scōs eius p̄pter ip̄m dirigunt. **E**t inde est
qđ apud sedē aplicā vel curiā romanā: nō dicit
qđ orōnes deferre vel offerre: s̄ petitiōes po-
tius. **N**ec ip̄e etiā summ⁹ pontifex dicere con-
suevit petitiōarijs: offerre orōnes v̄ras. **M**a-
nifestū ḡ ē ex his qđ orō oīs petitiō ē: ⁊ nō ecō-
uerso. ⁊ quia petitiō tanq; genus ad orōnem
se habet. orō v̄o tanq; sp̄s ad ip̄am. **S**i di-
xerit qđ/ quia orō p̄ bonis solis sp̄alib⁹ aut
eternis obtinendis ē/ ⁊ offert deo. non recte
dicit. quia etiā tp̄alia bona ab ip̄o sanctissime
atq; iustissime petuntur. **S**iliter ⁊ liberatio a
malis tp̄alibus. **E**t manifestū est multis exē-
plis veteris legis seu testamenti: tp̄alia bona
petita sepe fuisse a patrib⁹: ⁊ orōnib⁹ obtēta.
Siliter ⁊ liberatiōes a malis tp̄alibus: tanq;
a gladio inimicorū ⁊ pestib⁹. **Q**uis em̄ igno-
rat sc̄m **M**oyse: multotiens vt cessaret pla-
ge ab egypto: suis orōnib⁹ obtinuisse a deo al-
tissimo. **S**iliter ⁊ de plagis quas de⁹ mittebat
ip̄o hebreorū: vt plaga ignis: ⁊ plaga serpen-
tum ignitorū. **D**e q̄bus notissimū est qđ orati-
onibus eiusdē p̄phete cessauit v̄traz. **N**orif-
simū etiā ē qđ p̄phete alteri⁹ orōnibus: multi-
plicatū est oleū vidue cuidā in lechito: ⁊ fari-
na in idria: pluuia data sup̄ terrā est. data fer-
tilitas. siliter orōnib⁹ p̄phete illius/ de q̄ duo
bona mere tp̄alia eē nemo ignorare p̄t. **I**n
nouo v̄o testamēto quot sanitates corporum
facte sunt p̄cibus scōrū ap̄lorū ⁊ martyrū. ⁊ p̄
vnū ex ap̄lis ex virgis aurū factū est. ⁊ ex lapi-
dibus gēme. ⁊ ita de alijs bonis tp̄alibus: que
orationibus sanctorū impetrata sunt ⁊ obtē-
ta. ⁊ iugiter impetrant orōnib⁹ sanctorū in
nouo testamēto: q̄bus enarrādis ⁊ enumerā-
dis: vix vita hoīs vnus sufficeret. **Q**uia igit
ex ip̄is auditionibus ⁊ petitorū impetratiōi-
bus manifestū est scōs talia siue p̄ talib⁹ non
inspiēt orasse vel orare. **N**ō relinquit ex il-
la dubitatione: qñ sancti deoq; acceptabilis

orare possint hoīes p bonis tpalib⁹ obtinen-
dis: & malis tpalib⁹ remouēdis. **Q**uod si dixerit
q̄s q̄ ratiocinatio ista ad h⁹ nos inducit. vt oō
etiā ad hoīes dirigat. cū in bonis tpalib⁹ pre-
standis. malisq̄ silib⁹ remouēdis: prātem ha-
beant hoīes. sic dixit pylat⁹. Nescis/qz prāte
habeo crucifigere te: & prātem habeo dimit-
tere te. **C**ui t rēdit ipa xitas. nō haberes inq̄
ens prātem in me vllā: nisi datū eēt tibi desup
Rādeo ḡ in h⁹ quia oō addit sup petitionem
aliqd̄ veneratiōis: p qd̄ orādo peti⁹ bonū/ si-
ue mali liberatio ab aliquo tanq̄ ab actore: &
pncipalitatē prātis/ in eo qd̄ peti⁹ habente. q̄
pncipalitas tanq̄ ad creatore deo solū p̄tinet
sicut creatio p se & pprie fieri nō pōt nisi ad ip-
sum. **E**t ppter cām hāc ecclesia parisiens⁹ orat
vt fructus terre dare & pseruare digneris. te
rogamus audi nos. **D**iuinitib⁹ autē ministeriū
vt inde in bonis tpalib⁹ datū vel poti⁹ cōmis-
sum ē: nō autē pncipalitas prātis. **E**t ḡ oō
ps ē diuini cult⁹ & honorificētie: cū pter vene-
rationē ad deū recte ac pprie dirigi nō possit.
Attestat ēm huius rei cōsuetudo ecclesiastica.
q̄ ad nullū scōz dicit roga p nob: s̄ ora tñ. **I**n-
telligēs euidenter oōnes ad deū solū posse fie-
ri & debere pprie. **Q**uā autē ecclesia ad ipsum
deū loquēstā crebro dicit. te rogamus audi
nos. cōueniēter & pprie dicit h⁹. qz rogatio q̄si
gen⁹ ē ad oōnē: sicut & petitiō. **E**t est petitiō
oō vel locutio: nō vt q̄busdā videt⁹ optatiua
s̄ alicui⁹ inclinatiua. **N**ō em̄ qd̄ optat & deside-
rat aliqd̄ ab ipso peti⁹. **I**llud tñ multi optant
siue desiderant: qd̄ oīnino habere nolūt. sicut
viri & sapiētes: q̄ multa cupiscūt & desiderāt
a qd̄ tñ se abstinēt viriliter & auertunt. **Q**ui
autē peti⁹ indubitatē ostendit se velle obtinere
qd̄ peti⁹. sicut ḡ hoc x̄bū opto siue optādi. s̄ ḡ
intelligentiā siue affectionē: q̄ vocat⁹ optati-
uus modus: & p quā sit siue d̄ oō siue locutio
optatiua. **S**ic verbū peto siue petēdi inclina-
tionē siue affectionē significat: p quā & sit & d̄
locutio petitiō siue petitiua. **C**ollerter autē
cōsiderādi tibi sunt & attendēdi sermones sa-
crozū doctoz: q̄ nō recte intelligētibus/ vidē-
tur eē diffinitioēs oōnis de qua h̄ agit: sic est
iste fmo Aug⁹. **O**ō ē pius affectus animi ad
deū aliquid ab eo obtinere intendētis. **C**um
em̄ piū desiderii/ pi⁹ affect⁹ sit animi: non tñ
oō ē. **S**imiliter & Johis damasceni quo dixit
q̄ oō est ascensus intellect⁹ ad deū. non diffi-
nitio oōnis est. s̄ laus aliqua ipsius. **R**euera
tñ qd̄ orat intellectu. i. intellectualiter siue spi-

ritualiter ascendit in deū: & applicat se illi: atqz
cōiungit applicatiōe familiarissima: dū oīa in-
firma sua/ oīnes defect⁹ & oīnem paup̄tatem
suā eidē reuelat. **I**uxta sermonē pphete qd̄ di-
xit. **E**ffunde cor tuū sicut aqua in cōspectu do-
mini. **E**t alius iterū ppheta. **E**ffundo in con-
spectu eius oōnē meā & tribulationē meā ad
ipm̄ p̄nuncio. **E**odē modo sentiendū est tibi
de finone beati l̄hero. quo dixit. quia veraci-
ter orare/ ē amaro in cōpunctiōe gemit⁹: nō
x̄ba cōposita resonare. **M**anifestū ē em̄ ora-
tionē nō esse gemit⁹ vel resonantiā gemituū
s̄ reuera adiūmēta magna/ & pulcherrima or-
namenta sunt oōnis h̄mōi: gemitus & amari-
tudo corū. **E**t h̄ euidenter in sequētib⁹ videb-
l̄hec autē de sermonib⁹ scōz & sapientū. q̄b⁹ in-
sapientes & indocti credunt diffinisse oōnem
qm̄ de his in scholis theologicis rarissime cor-
rigan⁹ vel poti⁹ cornican⁹ tibi p̄posui. **C** **Q**uod
ḡ dixit scūs iste & sapiēs. quia veraciter orare
ē circa x̄tutē vel x̄itatē oōnis: intimatē seu
affectuositatē ipsi⁹ intellexit: quā ppter ei⁹ in-
tentio fuit. quia veraciter orare ē. qd̄ ē dice-
re intime siue affectuose. siue ex cordis com-
punctione & amare atqz gemituose orare est.
Que ergo ad notificatiōē siue cognitio-
nem oōnis dixerūt viri sancti & sapiētes. lau-
des oōnis sunt & p̄ticulares quedā declarati-
ones ipsius/ poti⁹ q̄ veri nomis diffinitioēs.
Obscraatio x̄o nō ē aliud q̄ oō vel petitiō. s̄
inde d̄: petitiō ista obscraatio: q̄ adiuratio ei
adiūcta est. quā ppter obscraatio nō ē nisi ad-
iuratiua petitiō: quēadmodū dicit. **O**bscra-
te p̄ misericōiam dei: vel p̄ effusionem sanguinis
redemptoris. **I**nter oōnē autē & deprecationē
distinguunt interdū sacri doctores: dicentes
quia oratio est pro obtinēdis bonis/ deprecatio
vero pro malis remouēdis siue arcendis.

De pfectionibus oōnis diuine. Ca. II

His autē itaqz
positis: aggrediar declarare & nu-
merare pfectiones oōnis & diffe-
rentias. **D**einde mirificentias x̄tutū ipsi⁹. de
inde querelas & cōfabulatiōes sanctorū cum
animabus suis. **C**onsequenter disputatiōes
ipsorū cum ipso deo altissimo. ppter quas di-
ctum est a propheta. suauis erit ei disputatio
mea. **N**ouissime vero curabo aggregare ver-
ba potentia ad deprecandū cōposita. **D**e q̄bus
ab ipso dño deo dictū ē in penl. **J**ob. **N**ō p̄caz

behemoth verbis potētibz et ad deprecanduz
cōpositis. **S**cito igit qd oſo de q̄ hic intrēdo
septē habet pfectiones seu differētiās. Et q̄a
prima ē velut oſo rethorica et intentio: habēs
similitudinē oſonis rethorice secularis. et ad
similitudinē et pportionē illi⁹ / ptes: videlicet
exordii / narrationē / petitionē / pfirmationē /
et informationē. **N**ouissimo xō conclusionem
Differt autē ista oſo spūalis ab illa intentione
Orazor em̄ secularis intendit sua oſone mo-
uere iudicē et inclinare in ptem suam. videlicet
vt p pte sua iudicet aut sentētiēt. **O**razor xō
spūalis: oſonē quā corā deo altissimo fundit.
nō intendit ipm mouere: quē scit indubitan⁹
in vltimate stabilitatis imobilissimū. s̄ potius
semetipm vela malo in quo est / in bonū. vela
bono / in meli⁹. qd ē dicere / quia intrēdit semet
ipsum facere idoneū p oſonē: vt ei concedat
qd impetrare intrēdit. quia si oſo eius ē pro re
medijs a malis tūc intentio ei⁹ necesse habet
se facere vellehibere a deo miserabilē: vt par
miscōiarū / miscōiam quā petit. ei vel nō velit
vel nō valcat denegare. **E**t intelligo hoc. si p
seipso ozet. **S**i autē p alijs. auferre debet in p-
mis ea a semetipso q̄ irā dei iustissimā. puocāt
ne dū inimic⁹ dei exis: et placare sibi ipsi illum
negligit aut cōtemnit. magis eū ad irā. puo-
cet q̄ leniat. **I**uxta significationē beati **G**re-
gorij dicētis. Si is q̄ displicet ad interpellan-
dum mittit. irati iudicis anim⁹ ad deteriora
puocat. ppter qd memoriter tenere debent
q̄ p alijs impetrare diuina bñficia volūt. x̄bū
qd legi⁹ **I**oh. ix. **P**eccatores deus non exau-
dit. in quo subintelligendū ē p alijs. p se enī
ipsis nō est dubiū qn eos sepissime exaudiat.
et etiā iustificet. **S**icut euidenter apparuit in be-
atissima illa peccatrice maria scz magdalena
sicut legi⁹ **L**uc. vii. **S**iliter et publicanū eius-
dem. xviij. **I**psa etiā tota ecclia clamat ad euz
pctōres te rogam⁹ audi nos. **A**mplius qui
sunt q̄ dicūt ad eū ex ipi⁹ magisterio et pcepto
Et dimitte nobis debita nra: sic et nos dimitti-
mus debitoribus nris: nisi q̄ debitores se esse
cōfiteant. **Q**uia autē sunt debitores nisi pctōres
Similiter **M**att. xvi. **S**erue nequā omne de-
bitū dimisi tibi qm rogasti me. **E**t qz nō ē ne-
cesse vt sup hoc pbariōes ampliores adducā
peodē: psequar oſonē iuxta pmissam similitudi-
nem et ei⁹ ptes. **I**n primis ipm exordium.

Exordium siqui⁹ **E**dem rethoricū ad hoc in oſonē re-
thorica semp pponit: vt p ipm ca-
pte beniuolentia iudicis: et fauor astantium
siue audientū. **P**ropter qd oratores illi ex-
ordijs suis pmittere solēt famā et iusticiā iudi-
cis et exempla de eodem. de qbus eos lauda-
ri asserūt. et alia que actores et doctores artis
illius studiosissime ac disertissime docuerunt
Abihi autē videt q nulla via fauorabili⁹. aut i
cōspectu dei altissimi gratiosius: ordiri possit
orator spūalis / oſonē suā: q̄ si a stupore / cōfu-
sione / timore et dolore iniusticie sue / siue in-
pientie sue incipiat / aut dicat sic. **D**e⁹ glorie
pater miscōiarū: audeone apparere in conspe-
ctu sancte ac venerāde tremēdeqz semp ma-
iestatis tue. **A**ut pñt ferre oculi sancti tui hor-
rificas abominatiōes / et monstificas fedita-
tes meas: abyssos imūdiarū mearū. **E**t qd
est deteri⁹ imensitatē / ingratitudinē mearū
damnabilissimā / et imensitatē iniquitatū et in-
iusticiarū mearū nequissimā. **S**peciosa nāqz
est babilon illa: terrifica compatiōe mōstruo-
sitas mee. pulcherrim⁹ infernus: compatio
ne deformatiōis / puerisitas et inordinatiōis
mee. **A**bidissima ē cloaca oīs: compatiōe fe-
tulentie mee. sordidūqz vitioz ac pctōz. qbus
dimerfus ac sepultus sum. si tñ despiciere de-
dignaris: qd faciā: q fugiā: cū pter te nō sit re-
fugiū pctōrib⁹. qualis audiar: q etiā audiri in-
dignissim⁹ sum. **C**ui⁹ aspectū omēs sancti ac
mūdi oculi phorrescūt. cui⁹ fetorē et sordēs:
omēs pure et incorrupte nares refugit. seqz
ab eis cū abominatiōe et idignatiōe auertūt.
Sz et si dignaris: q fronte: q audacia: qua te-
meritate: psumā aliqd petere a te: cui⁹ iram
imēsis et innumerabilib⁹ malis meis / toties et
tādū horribiliter: tāqz multipliciter puocare
nō expaui. **N**osti dñe (quia nihil ignoras. quē
nihil latere pōt) qz nec cogitare / neqz loq̄ qd
qz qd tibi placere debeat / corā te valeo: nisi p
ueneris me in bñdictionibus dulcedinis tue.
Da dñe misērie mihi miserrimo pctōri vilissi-
mo: mihi omni bono indignissimo: omni dānati-
one et morte dignissimo: oſonis tibi accepte
exordii. **D**a et ceteras ptes. qz nosti nec oſo-
nem. nec pte ipsi⁹ nob ēē posse. nisi de multi-
tudine miscōie tue. **E**t ne differas dare: do-
nec illud dignis supplicationibus meruerim.
alioqn qm me in pre ista respiceret. qm donū
istud tā necessariū mihi donares. **D**e⁹ glieet

dñe miscōdie q̄ in h̄ ip̄o: q̄ h̄ in cōspectu tuo co-
gito: q̄ donū istud desidero: q̄ ip̄m licet aride
frigide tenebrose: et tam exiliter peto: pueni-
es me in bñdictiōib⁹ dulcedinis tue. Anteq̄
em̄ rogarē te h̄ mihi p̄donasti: arrā sc̄z exordij
pie deuote et tibi placite ofonis. **L**ui nō soluz
māfuetorū et humiliū semp placuit dep̄catio:
s̄ etiā pctōres p̄ seip̄is supplicātes multitudie
miscōdie nō solū nō expellis: s̄ etiā reuocas: et
anteq̄ ab ip̄is inuoceris: p̄donas vt te iuocēt

Exordij pōticipia gr̄arū actiōe. Ca. III

Quod si exordi-
b̄ ri volueris ofonē tuā a gratiarū
actionib⁹ et laudib⁹ (q̄d indubitan-
ter cōuenientissimū ē) nō solū p̄pter q̄d scri-
ptum ē: laudās inuocabo dñm. s̄ etiā qz oīno
indign⁹ ē alia bona vel dona recipe a deo vel
obtinere: q̄ tam decollatis atq̄ receptis gr̄as
agere nō curat. Hoc em̄ ē tanq̄ speciale fuiti-
um: et q̄dā census siue censi caput: q̄ in cogniti-
one dominij refuat a dñis et retinet. Quēad-
modū igit in feudis si feudatari⁹ abscondit et
nō reuelat atq̄ recognoscat dño feudi totum
feudū. Iure et cōsuetudine etiā illud amittit/
siue prem̄ illi⁹: illā vicz quā dño recogitare no-
luit s̄ abscondit atq̄ celauit. Sic de⁹ et dñs oīm
seculorū in oīmb⁹ donis ac datis suis hanc re-
cognitionē sibi retinuit. Alioq̄n de rectitudie
iusticie sue merito auferre pōt oīmb⁹ illis / q̄
ei bona sua nō cōfiterent. Iuxta quā materiā
hic nō solū aliqua denegare pōt: s̄ etiā aufer-
re iā data. **H**mōi q̄ p̄fessiois seu recognitiōis
hicerit mod⁹: q̄tū mihi dat⁹ et occurrit ad pre-
sens. **D**e⁹ glorie et dñe miscōdie: vnus / sol⁹ / et
verus de⁹ / et dñs oīm seculorū tua sunt: et tibi
soli debent oīa honor et gloria: oīnis collauda-
tio et magnificatio: oīs actio et bñdictio: quia
opus tuū / donū tuū / bñficiū tuū / et oē bonum
q̄d cūq̄ / q̄tū cūq̄ / et qualecūq̄ ip̄m sit: et nos
dñe nō sum⁹ nisi fabricatiōis tue / facture mi-
rabiles: a te vnico creatore / actore / et fabrica-
tore / ex solis donis / bñficijs et opib⁹ tuis a te
vno solo deo vero et vno mirabiliter cōdite et
p̄structe. **A**te accepi de⁹ gl̄ie et dñe mie q̄ sum
q̄ viuo: q̄ sentio: q̄ intelligo. **A**te accepi aīaz
et corp⁹: et oīa bona que in aīa mea sunt. **A**te
accepi pietatē tue dona: singularit̄ corp̄is mei
mēbra: singulorū mēbroz ptes: quarū tu solus
et numerū et cōpositiōes et colligatiōes: vires
q̄ oīm nosti. Sic et vires ip̄si aīe mee natura-

les: et nec vllus pilus ē in toto corpe meo: cui⁹
tu sol⁹ nō sis fabricator et dator et actor. **A**ce-
cepi et gr̄am qua xp̄ianū me eē voluisti atq̄ fe-
cisti. **A**cepi et sanctificationē baptismalē cum
tota numerositate x̄tutū et donorū tuorū que
necesse sunt vnicuiq̄ ad recte viuendū tibiq̄
placite tenendū et ad p̄merendū eterne felici-
tatis gloriā: p̄pter quā et ad quā nos creasti
et bona hec oīa nobis tribuisti. **S**cio te dñe il-
luminante atq̄ reuelāte q̄ magna sunt bona
tp̄alia que a te accepi. **E**t qz nō de meritis me-
is sed de p̄larga bonitate tua illa accepi. **S**cio
incompabiliter p̄stantiora esse bona gr̄e q̄ de
sup̄abundantissima mīa tua mihi sup̄ h̄ ap̄posi-
ta sunt. **S**cio bona glorie ad quā me creasti: et
donis tuis naturalib⁹ sic instituisti. **E**t deinde
donis tuis gratuitis / q̄ sunt x̄tutes et gr̄e / qui-
bus in sacramēto baptismi me informasti: et
ad illa p̄parasti: etiā incogitabiliter nobiliora
atq̄ sublimiora eē alijs q̄busq̄. **P**ro his oib⁹
vt possum: et vt p̄mittunt tenebrositas / ariditas
et frigiditas / oīmmodaq̄ paup̄tas cordis
mei: q̄tū tu das et q̄s das de multitudine mi-
sericordie tue / gr̄as ago tibi: bñdico te: collau-
do: magnifico atq̄ glorifico. **L**icet longe im-
periter ab imēsa largitate bñficioz tuorum: et
longe incompatibiliter a debita deuotiōe: oēm
em̄ estimationē meā: oēm admirationē: oēm
q̄ cogitatū meū incogitabiliter excedit imē-
sitas largitatis et beneficētie tue in me: et in ali-
os infatigabili continuatione: semp p̄fussissi-
ma. **C**ōfiteor et abyssum ingratitudinū me-
arum erga te damnandā: p̄ q̄bus nec debitas
gr̄arū actiōes p̄ tanta imēnsitate bñficiozum
tuorū tibi vnq̄ retuli: s̄ neq̄ etiā illa vnq̄ tibi
nō solū. **D**euota recognitione p̄fessus sum: s̄
etiā neq̄ arida et nuda rememoratiōe illa re-
cogitauī. **C**ōfiteor dñe mie: qz tot et in tantis ī-
gratitudinibus meis / intorsiones nefarias / et
abusiones execrables / donorū et bñficiozum
tuorū: q̄ oīa cū ī honorē et gloriā tuā obsequaq̄
tibi placita p̄ittere debuissē: in mortē meaz:
in iniuriā et cōtumeliā tuā: et in arma etiā im-
pugnatiōis tue cōuertere nō expaui: et ī mor-
tem q̄dē meā dñi bona data tua q̄ mihi vita eē
debuerāt: et cū q̄bus erat vita sp̄s mei: vitijs
meis et pctis in memetip̄o gratuita tua extin-
xi. **N**aturalia v̄o dona tua quīf lesi et vulnera-
ui: et in iniuriā tuā et cōtumeliā: dñi quecūq̄ il-
lorū vel tibi nō attribui: v̄l mihi met falsissime
atq̄ vanissime arrogauī: in q̄ furtū et rapinaz
in gehēnali suspēdio dignissimā me cōmississe

Capitulum

cōfiteor. Sed pluries donis tuis ac datis i su-
perbiam intumescēs: et in elationē eleuatus:
odibile atq; abominabile me tibi et hoib⁹ effe-
ci. In arma xpo impugnationis tue multa ex do-
nis et datis tuis multoties intorzi. Pulchritu-
dinē nāq; corpalem quā dedisti mihi gladius
flāmeū ad exurēdas animas p amorē turpitu-
dinis illā cōuerit: et ea diabolū armaui. Dans
eā in manu id est in volūtate et ptate illi⁹. vt in
quoscūq; pmitteret transfigeret et exureret.
Adieci etiā vt gladiū istū exq̄sitis ornatibus
eliminarē et exaceruē. vt in ipso pugnās adūsus
me diabol⁹: maiorē tuarū stragē faceret aīaz.
Ingeniū qđ dedisti nō solū in vanis et inutili-
bus atq; supuacuis: imo etiā innoxys et pni-
osis: illud tota studiositate exercui. Pñe mie
q̄tā ptē studiorū meorū si vendicauerūt scie-
tie vanissime curiositatis: et scie falsi nois/ qñ
ta vigilantia studebā interduz vel mala mea
vel mala aliorū pcurare. Quoties totū inge-
niū meū tñ sibi vendicauerūt et occupauerūt
ea: q̄ tibi displicere et displicuisse: nūc te illumi-
nante cognosco. Eloquētiā quā dedisti mihi:
quā totā expendisse in laudib⁹ tuis et magni-
ficationib⁹ debuerā: impugnāde x̄itati et iusti-
cie/ adornāde falsitati/ et defendēde iniquita-
ti vlpoti⁹ armāde totā dedi. Quis enarrat
vel enūciat vicia et pctā labiorū meorū. Quis
cogitare sufficiat adulationes detractiones et
mēdacia et vaniloquia: qbus labia mea tu so-
lus vides eē polluta. Sed in ipa sacra p̄dicati-
one in qua oīa hmōi emēdare debuerā: quis
nouit vel noscere pōt p̄ter te q̄ oīa ad nudum
et liquidū intueris quoriens et q̄t modis pec-
cauerim in ea/ vel irreuerēter/ vel negligē-
ter/ vel quocūq; alio modo nō recte tractauerim
verbū x̄itatis tue. Si dedisti canēdi vlcantā:
dī grām aliquā mihi cōsulisti. tu scis qñ tibi vlp
mihi cantauerim: qñ ad laudē et gloriā tuam/
qñ aut ad laudē et gloriā meā. qđ aliis peccatū
q̄ scelus idolatrie cōmittebā. qñ sacras can-
tiones honori et glorie tue cōsecratas. in meā
gloriā intorquebā. et ppter hoc cultū tuū qui
creator solus es: mihi creature tue scelestissi-
me impendebā. Quis scrutari sufficiat aby-
sos delictorū et pctōrū meorū/ p̄ter te/ q̄ solus
intueris abyssos/ non sufficeret totū tps vite
mee ad cōfessionē vel enarrationē singulorū
malorū meorum. Nec suppetit mihi memoria
omniū illorū: sed nec cogitare valeo inume-
rabilem numerositatē ipsorum. Cum alijs
aut omib⁹ donis et datis tuis: quis cogitare
sufficiat diuitias patientie et longanimitaria

tue: quib⁹ tam ingrātū et malū/ in tot et tantis
malis tādiu tābenigne/ tā misericorditer/ tā
dulciter sustines et expectas. S et modos et
vias miras et ineffabiles tibi soli notissimas
tribuis qbus imēsitās bonitatis tue ad mise-
ricordiā tuā me reuocare et reducere non ces-
sar. Cōtinuis em̄ allocutiōibus tuis exteriori-
bus p̄scripturas tuas: vel p̄dicatores et docto-
res tuos. silitet et interioribus occultis inspi-
rationib⁹ et rememoratiōib⁹ tuis me reuoca-
re ad miscōiam tuā et gratiā nō desistis. Com-
minationib⁹ tuis ab inuijs vitiōrū et pctōrum
me incessanter auocas et auertis. Magnifici
p̄missiōibus tuis me ad spem miscōie tue eri-
gis et cōfortas. Cōtinuis bñficijs tuis ad amo-
rem tuū me puocas: q̄tū in te ē et inflammas.
Quid em̄ aliud sunt bñficia: de fonte bonita-
tis tue incessanter redundantia/ et de fornace
sanctissimi amoris tui absq; vlla interpellati-
one semp erūpentia: nisi ignes et flāme qbus
me obruis et ex omī pte circūdas et obfides ad
hoc vt amore tuo rectissimo totus ardeā et cō-
flagrer. Quid vero aliud sunt creature tue
nobis tā officiose/ sedulo/ icessanterq; nobis
ex imperissimo bñplacito tuo seruientes. qđ in
q̄ sunt nisi innumerabilis multitudo ministro-
rum: obseca sua tam multa/ tam magna/ tam
varia/ tam salubria/ tā necessaria/ tā iucunda
nō solū vltro nobis offerentiū: sed etiā ipor-
tune ingerentiū et plerūq; violenter offeren-
tium. Quid aliud sunt creaturarū tuarū tot
et tanta obseca: nisi ingentia p̄ciosissimaq; do-
na que de indeficiētib⁹ thesauris p̄large bo-
nitatis tue nobis offerunt et p̄sentant ex par-
te tua. Et ppter h̄ indubitanter non sunt nisi
flāme et ignes qbus nos ex omī pte circūdas
et obruis ad hoc vt amore tuo sanctissimo atq;
viuifico ardeam. Et quēadmodū dicit sacra-
tissima scriptura tua. qz in his oib⁹ insensatū
ē cor meū. Ita verissime dici pōt. in omib⁹ his
flāmis et ignibus cōgelatū est miserrimū cor
meū. et hoc horrificoq; miraculo. Et qđ est in
compabiliter magis stupendū cū ego ipe nō
sim nisi cōgeries et aceruus ingentiū magnifi-
corūq; bñficiozū tuorū frigid⁹ et gelid⁹ a calo-
re viuifico amoris tui sanctissimi. Quid enī
sum ego nisi cōgeries aggregata ex omib⁹
mēbris meis corpālib⁹ et virib⁹ ex aīaq; et cor-
pore et oib⁹ x̄tutib⁹ vtriusq; oibusq; donis tui-
is qbus vtrūq; p̄fecisti et ornasti. Hinc igitur
manifestū incompatibiliter me esse fornacem
maiorē: babilonia illa fornace: cui⁹ flāma de-
cem cubitis sup illā ascēdebat. hāc fornacem

me scz miserrimū z tu conspicias / z ego sentio
 frigidissimā z gelidissimā eē. Quis ad h̄ dia /
 bolicū terrificūq; miraculū non obstupescar-
 q; vel audiuit. vel cogitauit ignes v̄ flāmas
 frigidas esse vel ignē gelasse aut congelatuz
 eē. Ecce dñe mie ex imēsitāte bñficiozū tuoz
 apparet euidenter imēstas ingritudinū meaz
 dānāda. Quis etiā ammirari vel cogitare suffi-
 ciat magnitudinē z multitudinē donozū exē-
 plorū tuoz: q̄ p officiosissima creaturarū qua-
 rū ministeria nob tanq; p nūcios fidelissimos
 incessantī trāsmittis atq; largirī. Et pp̄ h̄ cō-
 tinue deberēt eē ad te deuotissime regniciari
 ones nre. Tu aut vides misaroz z misericors
 dñe q̄ recte z plerūq; nulle sunt. Q̄ si infiduz
 aliq̄ sūt. adeo exigue. exiles. adeo aride. adeo
 q̄ tenebrose sunt z fere penitus indeuote: vt
 nec ḡratiāctiōes debeāt cōputari. Ad vlti-
 mū aut in p̄spectu dominātissime maiestatis
 tue tanq; cumulū incogitabilis largitārī z be-
 nificētie tue cōmemoro illud a seculis inaudi-
 tum. om̄iq; cogitatu carissimi ac bñdicti vni-
 geniti tui dei ac dñi nr̄ iesu xp̄i: carnatiōis ac
 passiōis bñficiū: cui⁹ nulle laudes. nulle ḡraz
 actiōes cōdigne excogitari p̄t. Addo quod
 nec min⁹ reputo q̄tidianū. vicz ac iuge sacra-
 tissimi altaris tui om̄i honore z veneratione
 dignissimū mysteriū. Nō sunt mihi enumera-
 biles / nō sunt mihi x̄bis vllis explicabiles. nō
 sunt mihi etiā cogitatu cōprehensibiles ingri-
 tudines mee: q̄b⁹ ineffabilis illi⁹ bñficiū incar-
 nationis vicz z passionis carissimi ac bñdicti
 vnigeniti tui: q̄ redēpti q̄ tibi recōciliati sum⁹
 repati. ac ad ḡram tuā reformati. ad nobilita-
 tem ḡre adoptiōis z filiatiōis tue i alte z eter-
 ne felicitatis regno hereditari. Dñe mie q̄s ad
 tāta magnalia pietatī z dulcedinis tue / ne di-
 cam cōdignis vel saltē congruentib⁹ ḡratiācti-
 onib⁹ r̄ndere sufficiat. Quis eoz indānabi-
 lissimas ingritudines atq; indeuotiōes circa
 venerādisimū altaris tui sacrissimū mysteriū
 nec enarrare / nec enūciare / nec deslere / nec
 dolē nec formidare sufficio q̄b⁹ me tibi abomi-
 nabilē / execrabilē z oi x̄tute z ḡra tā sacri my-
 sterij indignissimum me fecisti. Et hoc siue of-
 ferēdo illū siue suscipiēdo siue ptrahendo
 siue celebratiōi illi⁹ indeuote infessendo / siue
 an sacrariū ipi⁹ existēdo / vel trāseūdo / siue ip-
 sum circūferri ad infirmos videndo. hec oīa
 mala mea in p̄spectu clemētie tue cōmemoro
 z exagero. licz arido frigido tenebroso corde
 pauprimoq; p oīa: vt attendere z intendere
 miserijs nr̄is tibi oībusq; altatib⁹ p̄clare ma-

testati tue militiaz exercitib⁹ libeat. Cui⁹ mi-
 sericordia nō solū miserijs nr̄is nūq; se dene-
 gar. qn poti⁹ i bñdictiōib⁹ dulcedis tue nos p̄-
 uenit p̄illuminās nos vt mala nr̄a videā. z p̄
 inspirās vt nob displiceāt. p̄donāsq; vt ad tri-
 bunal clemētie tue cū fiducia veniamus. Et
 ad imēse pietatis tue vnicū turissimūq; oim
 nrozū refugiū cū spe indubitata susceptiōis /
 liberatiōis z p̄tectiōis tue fugiam⁹. Nō em̄
 ē q̄ fugiam⁹ a te nisi ad teipm. Ab ira tua. s. ad
 miscōiam tuā. Qñ tu dñe refugiū fact⁹ es nob
 q̄ fugiētes ad te semp suscipis. Tu sol⁹ in q̄ tu-
 ti eē possum⁹. nō solūmodo a malis nr̄is s. etia
 am ab vniūsis hostibus nr̄is z etiā a teipō. q̄s
 em̄ alius saluare vel liberare tueri z p̄tegere
 nos pōt ab hostib⁹ nr̄is: z a nobipis q̄ pestile-
 tiores sumus hostes nob oib⁹ alijs. Et a teip-
 so cui⁹ ire nemo resistere pōt nisi tu sol⁹ cuius
 mie sin⁹ parentissim⁹ ē. Cui⁹ mie supabundā-
 tissime diuitie sunt oib⁹ adeūtib⁹ atq; petēti-
 bus expositissime.

Conclusio precedentium. La. V

Quibus igitur et
 e silib⁹ x̄bis: puenietissimū vt mihi
 videat assūmē potes exordii. Bul

la em̄ ex pte reorū z p̄ctoz: inueniri pōt mate-
 ria q̄ mag⁹ attētos / beniuolos p̄pitiosq; z fa-
 uorabiles efficē valeat auditores q̄ miseriāz
 hūilis deuota accusatrix p̄fessio. z q̄rulosa ex-
 ageratio. La aut i h̄ ē imēstas mie clemētissi-
 mi iudic⁹ dei. s̄līr z pietas senat⁹ illi⁹ / totiusq;
 curie celestī: quā p̄stat oī fideli z erudito: i oēs
 miseros / q̄ ad deū p̄iti z reūti desiderāt / z vt
 eis deū enitunt: p̄fussimā eē z affluētissimā.
 Quēadmodū em̄ gaudiū ē iusto facē iudiciū.
 sic legi⁹. Proū. x. sic z mltō apli⁹ gaudiū ē mi-
 sericordi misereri s̄cy facere misericordiam.

De narratione La.

VI

Quoniam vero
 q iux arte z doctrinā rethoricā: d̄ ip-
 sa narratiōe assūmēda ē sp̄ p̄firma-
 tio ptis / ipi⁹ q̄ narrat / z p̄firmatio ptis ad iusa-
 rū / erit de eisdē materijs texēda narratio: ex
 q̄b⁹ audiuiisti sumēdū eē exordii. Ex facto nā
 q̄ q̄ narrat orit ius: z inde sumēdi sūt oēs lo-
 gici suasionū z argumētationū rethoricarū.
 Q̄rigit de p̄catiua ē p̄stitutō cause oīs ofonis
 h̄at ē / s̄ici lib⁹ artī illi⁹ didicisse debesi q̄ re-
 culpam suam agnoscat z confiterur. nihilq; de
 fensionis affert: s̄ sibi solūmō postulat ignosci
 Pharisaeus enim ille euangelicus qui iustici-

Capitulum

as suas allegabat coram deo/ postpositus est publicano pcta sua humiliter pfitēti. sic legi^t Luc. xviij. Descēdit iustificat^o publican^o ab illo. Et Dan. ix. Nō em̄ in iustificatiōib^{us} n^{ost}ris p^{ro}sternim^{us} p^{ro}ces aⁿi facie tua: s^{ed} in miserationib^{us} tuis multis. Causa autē in h^{oc} q^{uod} oīs orās rite et recte et vere donari sibi petit q^{uod} orat. et p^{ro}p^{ter} hoc cōfite^r sibi nō eē debitū illud. alioq^{uam} non orans ē: s^{ed} magis cōtendēs: et allegās iusticiaz cause sue. et parat^{us} vel appellare a deo tāq^{uam} ab iniusto iudice: si eēt ei supior. vel p^{ro}dicare l^{ib}erū iniustū. Nō lōge autē ē hō h^{om}inū ab hoīe q^{ui} vult armis et virib^{us} cōtra deū contēdere: et iniuriā q^{uod} p^{oss}et modis oīb^{us} p^{ro}p^{ul}sare. Sillis ē etia^m hō h^{om}inū mēdico et elemosynas petēti: q^{ui} nō in opiam suā et paup^{er}tatē ostndit et p^{re}tendit: s^{ed} poti^{us} diuitias si q^{uod}s habet. q^{ui} p^{ro}p^{ter} nō mēdicum aut egenū se gerit: s^{ed} ostentatozē diuitiarū suarū. Que autē stulticia maior et intolerabilior cogitari p^{oss}et. q^{uam} mendicantē elemosynasq^{ue} petētē. paup^{er}tatē et inopiā suam abscondere: diuitias ostentare. Nō minor autē nec dissilis insania ē morbidū et vulneratū: morbos suos et vulnera mēbraq^{ue} sua morbida ac vulnera: medico mēdici volenti abscondere. sanitatē p^{re}tendere sana mēbra et loca nihil lesionis habētia ostentare. Cuiusmodi insania: phariseū aⁿi dictum nō ē dubiū laborasse. Qua p^{ro}p^{ter} manifestū ē miscōiam petētib^{us} saluberrimū ac necessariū esse miseras suas: nō solū ostndere: s^{ed} etia^m clamare in aures miseratoris largissimū dei. et ex agerare eas atq^{ue} aggrauare. q^{uod} tū x^{rist}itas et cōsciētia p^{ro}mittit et patit^{ur}. Narrāda etia^m sunt b^{en}eficia ipsi^{us} que iā cōtulit: tanq^{uam} arras quasdam et signa certissima/ ac pignora securissima b^{en}eficiorū maiorū q^{uod} sperare vult hoīes p^{er}ea q^{uod} iā acceperūt. Nec p^{re}tereūdu ē q^{uod} diu/ q^{uod} benigne q^{uod} misericorditer/ q^{uod} dulciter/ in tot et in tātis malis sustinet p^{ro}ctōres. q^{uod} vtiq^{ue} facit vt det eis locū et spaciū p^{ro}nie. Et h^{oc} ip^{so} eidē dicendū ē in ofone x^{rist}is h^{om}inū. Tu d^{omi}nator x^{rist}utis cum trāquillitate iudicas: et iudicās das locū p^{ro}nie in p^{ro}ctis/ sic legi^t Sapien. xij. Diligis em̄ oīa q^{uod} sunt/ et nihil odisti eorū q^{uod} fecisti: et misereris oīm q^{ui} oīa potes: dissimilans p^{ro}ctā hoīūz p^{ro}p^{ter} p^{ro}niā: sic legi^t in eis dē. xi. Et iterum Ezech. xviij. tu ipse dixisti. Nunquid voluntatis mee mors ē impij: et nō vt cōuertat^{ur} a vitijs suis et viuat. Et iterū. Reuertimini et viuite. Nō in vanū igit^{ur} nob^{is} indulges spaciū vite ad penitendū et reuertendū ad te. Ne g^o d^{omi}ne mie vānum mihi sit tps q^{uod} indulges ad penitētiā ne

careat in mē fructu tam necessario. tāq^{uam} salus t^uari fructu vicz p^{ro}nie. D^{omi}ne miscōie tot et tanti sunt sublati de medio: et rapti ad eterna supplia: q^{uod} b^{en} penitēdi spaciū non dedisti. Tot sunt morte subitanea p^{ro}occupati: tot sensibus suis alienari: tot acerbissimis egritudinū dolorib^{us} excruciat^{us}: et eousq^{ue} verati: vt neq^{ue} de penitētiā sua/ et reuersiōe ad te saltē cogitare p^{oss}uerūt. Tibi autē d^{omi}ne cōtraria adiu^umēta tribuisti: et impedimēta ista a me penit^{us} auertisti. Dans mihi statū tranquillū sanitatis et incolumitatis: sensus sanos et integros. nisi q^{uod} tūz vicia mea et p^{ro}ctā eos aut obscurauē^t aut turbauerūt. Dans etia^m tps p^{ro}nie spaciōsum atq^{ue} sufficiēs. et g^{ra} tua me ad h^{oc} adiu^uit. imo q^{uod} nō min^{us} verū ē. si g^{ra} tue miser ip^{se} nō defue^{ro}: nō vane hec tāta tā salubria/ tātaq^{ue} necessaria b^{en}eficia tribuisti mihi miserator et miser^{us} cor^{is} d^{omi}ne. Ex ignauia igit^{ur} mea ē/ q^{uod} tpe isto nō vtor ad p^{ro}niā. q^{uod} illud totū nō expendo in p^{ro}curanda et exq^{uod}reda reuersiōe mea ad te. Et g^{ra} recōciliatiōis qua tibi reconcilior: et tu p^{ro}pitieris mihi d^{omi}ne miscōie: nō solum grauiter et multipliciter sup^{er} oēm estimationē et amiratioⁿem meā: atq^{ue} sup^{er} oēm cogitatum peccaui in te/ seu cōtra te: sed etia^m cōtra curiā tuā celestē totā. Et cōtra oīa dona g^{ra}arū tuarū oēs^{que} x^{rist}utes et singulas. oīiaq^{ue} bona opa quecūq^{ue} te actore et inspiratore ab hoīb^{us} fūit. Cōtra totam inq^{ue} curiā tuā: cui^{us} preclarā societatē. nobilissimūq^{ue} ac beatissimū cōsortiū: nō solū nō amaui/ nō desiderauī/ nō exquisiui. s^{ed} etia^m nō curauī. imo potius contemp^{si} d^{omi}ne miscōie p^{ro} quibus et quātis aut qualibus dimisi bona illa: quibus fruūt^{ur}/ quibus incogitabil^{iter} gaudent dilecti et electi tui/ tam angeli q^{uam} homīes in ciuitate illa tua/ de qua glorio^{sa} dicta sunt. que nec oculis vidit/ nec auris audiuit/ que preparasti o^{mn}i d^{omi}no glorie diligētibus te. Que autem hic amaui amore peruer^{is}simo atq^{ue} insipientissimo. et quod est verius insanissimo. etia^m si vera bona essent: fugatiua tamē sunt eousq^{ue} vt tanta velocitate fugiant: vt etia^m ab his qui ea app^{re}hēdere et retinere totis studijs inuigilant: totis virium suarum conatib^{us} enituntur: nō tā fugiunt q^{uam} etia^m euanescent. Nec min^{us} ip^{si} cursum rapidissimo p^{re}sens mortalitatis ab ipsis fugiant: quorū si neutrum esset: ipsa tamen mors illa ab amatorib^{us} suis violenter caperet. sicut incessanter facit. Cum his autem oībus: gaudia ista somnantiū sunt. et risus isti risus sunt freneticorū

et labores atque dolores specialibus laborantium moribus sic verissime dicitur: tue doctor egregius Aug⁹. Quid amplius de hominibus loquar: fatalis sunt somnium et illusiones mentis alienatorum. Vanitates sunt: dum nec conferunt plenitudinem continent: nec fulcimentum incontinent: nec fructum laboranti in eis. **A**bedacium sunt: dum quod promittunt non solvunt. Promittunt enim satietatem et copiam: et maiorem suam: esurient atque sitim amatoribus suis habita et obtenta ingerunt. Quia enim sic ait tu dicitas: ore sacratissimo dixisti. Qui biberit ex hac aqua sitiet iterum: et potuisses dixisse me dixisse: sitiet amplius et ardenti. Tu ore tuo benedicto/vocasti fallaces divitias: sciebas enim quod miserabiliter fallat credentes eis: et perfidentes in ipsis. Sciebas quanto errore amatorum suorum divitiae noient: cum non solum divites non faciant: quin potius pauperes et egenos/eos qui possessorum res earum se credunt/efficiunt. sic ait quidam ex prophetis latinoz: quod divitiae cogunt esurire: et poeta. In opem me copia fecit. Et iterum. Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia crescit. **I**nfelix quod insipiens/imo quod infans negotiator fui: qui tam pernicioso tamque dispendioso commercio: vera illa solidissima/et eterna/preciosissima/iucundissima: quod per tam vilibus/tam falsis/tam vanis/tamque fugacibus: medicamentis bonis sibi potius bonorum fantasmata tibus: deserui. Quanta fuit cecitas mea: quanta tenebrositas oculorum cordis mei: qui me videt tam execrabiles illusiones: tam danabiles deceptiones: non sinebat. qui tanta tamque dolenda semper lugenda mihi detrimenta mea abscondebat. **N**on ceca nox: quod opaca: quod densa nubes vitiorum: et peccatorum meorum: eorumque operat oculos cordis mei: ut nec memetipsum/nec tanta vicina/imo adherentia mihi mala aliquatenus agnoscerem. **D**ominus meus quantum obfunderat animam meam qui tonitrua sermonum tuorum: et tubas tuas sanctos videlicet predicatorum/et doctores tuos: audire me non sinebat. **N**on profunda erat lethargia spiritualis mea: qui me voce tua/qui vox tube est: et vox tonitruum magni: excitare me et euigilare prohibebat. Quanta erat et quod dura iniquitas et impietas mea: qui cor meum circumdederat et operat: quin potius armaverat eorumque ut gladio ancipiti penetrabilior/penetrare non poterat. Quam longe eram a te domine deus meus et in quod profunda abyssus malorum meorum: quod tenebrosus chaos in te et me firmatum: quod lumen charitatis tue saluberrimorum et calorem vivificationis bonitatis tue: usque ad me pervenire non mittebat. **C**lere nesciebam/tibi eram mihi ipsi abscondit/imo perditus eram. Ne in regi-

one umbræ mortis habitabam. Ne sedebam in tenebris et in umbra mortis/in conclusione horrida vitiorum/et peccatorum meorum vinculis et miserabili captivitate strictus. Fuit nequissima/ac turpissima depressus: et quod est summa omnium malorum meorum: placebat mihi tanta miseria mea: imo tantarum miserationum mearum abyssus horrida. **P**lacebat mihi habitatio ista teterrima: et nobilitate aie tam indigna/et sub sentibus istis deliciis computabam. **F**rigebar/vrebar concupiscentiarum mearum ardoribus: perforabar undique doloribus: laceraabar et dilaniabar sollicitudinibus et passionibus aliarum distractibus. **E**t miserrimum atque infanissimus ego: tot et tanta tormenta aie mee/et gaudia somniabam: et pacem appellabam tot et tanta mala mea: in inferno isto eram in tenebris et in umbra mortis sepultus putrescebam imo sordebam. **I**sti vermes erant epimentum meum: et ista tineæ assiduorum corrosionum erat culcitra mea siue stramentum meum. **I**uxta sermonem tuum quem per Esaiam prophetam tuum locutus es. **D**omine deus meus non sufficio recogitare immensitatem malorum meorum. **E**t quod ad hoc sufficere posset: Tu enim scis quod multo numero annorum peccare non cessavi: vel mala committendo: vel bona omittendo. **Q**uod in vtrisque scilicet omissionibus et commissionibus vel pertinaciter vel desidiose commorando. **E**t converti siue reverti ad te tardando. **D**omine deus meus quod est malum cuius ego reus non sum: vel perpetrando illud opere: vel volendo illud perpetrare. **E**t hoc in memetipso: vel per memetipsum: vel in alio volendo scilicet et sentiendo: ut illud ipse committeret: vel laudando ipsum malum: vel adulando ipsum: qui illud commississet. **Q**uod non arguendo illum cum hoc ad me ex officio pertinere vel non compatiendo ipsi peccanti: vel quod detestius est gaudendo de peccato alterius: quod erat mors spiritualis ipsius: vel omnino non curando: quod erat infidelitas erga te gravissima. **N**on enim licere mihi poterat videre unum ex omnibus tuis pereuntem: et a lupis infernalibus devorari: et non eripere eam de faucibus eorum. **Q**uod saltem quando potuissem devoratio nemini non resistere. **I**n simili quoque damnatione me esse cognosco de bonis omnibus: quod enim est bonum quod in me non extinxit: vel in alio non persecutus sum/impediendo ne fieret: vel detrahendo iam facto: vel odiendo ipsum permittendo extinguere: vel gaudendo etiam si peribat: hoc est si extinguebatur in ipso. **D**omine misericordie quot bona perierunt: vel me procurante ut non essent: vel me non iuvante ut essent: vel non nutriente ea: aut

abstrahente eis auxiliū meū. **P**eccauī eti-
am p̄tra ea dñe de⁹ me⁹ vel nō p̄gaudēdo eis
vel tibi. quo actore fiebat / gr̄as nō agendo p̄
eis. **E**t vt vnū dicā. delicta mea q̄s intelligit
nisi tu cui⁹ oculis solis oīa nuda ⁊ apta sunt.
Corā quo / null⁹ ē infern⁹. ⁊ nullū ē opimentū
p̄ditioī. **N**ō em̄ sunt tenebre neq; ymbra mor-
tis vbi se abscondāt q̄ opant iniquitatē. **A**bs-
condāt inq; ab aspectu lucidissimo oculorū
tuorū. **A**me si q̄dē abscondita sunt mala mea
p̄pter imensitatē ⁊ innumerositatē suā q̄ cor
meū obcecauerunt ⁊ meipsum mihi abscon-
derūt. vt p̄dixi. **O**p̄t⁹ em̄ erā i pietate ⁊ iūsta-
te mea. ⁊ p̄p̄ h̄ signot⁹ sum ⁊ abiect⁹ mihi p̄p̄.

Allegatio clementie dei. Ca. VII

His ita proposi-
tis ⁊ narratis. ⁊ ordinata sic atq;
cōpleta tanq; narratiōe facti. qm̄
reuera narratio est factorū. qualia facta. p̄ctā
⁊ vitia. vel esse vel dici p̄nt. **A**llegabo causam
meā aū tribunal misericordissimi iudicis. ⁊ q̄
liter allegāda sit ⁊ iustificanda iuxta mādātū
ipsi⁹ qd̄ p̄ **E**saia edidit dicens. **N**arra si qd̄ ha-
bes vt iustificeris. **C**o⁹ si q̄s dixerit. q̄ reo cō-
fesso de maleficio vel maleficijs. null⁹ ē vltra
locus eidem aliqd̄ dicēdi. ad iustificationem
causae sue. imo sola sn̄a cōdemnatiōis ei expe-
ctanda est. vt id iura testant. **R**ūdeo in h̄ q̄
etiā in iudicijs secularib⁹ / reis cōfessis locus
est clemētie. p̄ quā leniunt pene. ⁊ etiā venie
siue misericōdie p̄ quā interdū oīno ignoscit. **N**ō
em̄ possibile ē verā eē misericōdiam q̄ iusticiā om̄i
mode euacuat. **N**ec verā iusticiā. q̄ misericōdiam
totaliter excludit. **M**isericōdie nāq; x̄tus ē iusti-
cia. ⁊ iusticie lumē misericōdia. sic dic̄ **A**ug⁹. **Q**ua
p̄pter infirma ē misericōdia quā iusticie x̄tus nō
firmauerat. **E**t tenebrosa misericōdia / quā iusti-
cia nō illustrauerat. **P**ropter h̄ dic̄ p̄pha **L**o-
ripiet me iust⁹ in misericōdia / qm̄ ⁊ iuste miseren-
dum ē. ⁊ misericorditer iudicandū. **S**ic enim
culpabile ē iuste misereri. sic ⁊ dānabile imi-
sericordiā iudicare. p̄sertim cū ip̄a x̄itas i euā-
gelio dicat. **E**stote misericordes sic pater v̄
celestis misericors ē. **E**t nunq; p̄tineat in ira
sua misericōdias suas. sic in p̄s. sc̄ptū ē. **B**er̄s aut̄
Greg⁹. illud lucidi⁹ affirmat dicens. q̄ zelisci di-
strictio d̄ misericōdie x̄tute nccē ē vt ardeat ac cla-
rescat. sic p̄testat⁹ ē **C**ōstantin⁹ ille romanorū
impator inq̄ens. **Q**m̄ romani imperij digni-
tas de fonte nascit̄ pietatē. p̄p̄ qd̄ ⁊ reges in-

ungunt cū in regni honorē ⁊ officiū sublimāt
vt sciāt eē sibi regale officiū ip̄positū / ex diuine
bonitatē / misericōdie. p̄p̄ defendēdos iuste op-
pressos. misericōdieq; eē mīstros ⁊ etiā debitores

Sciēdū aut̄ tibi ē q̄ p̄fessio reatuū in seclari
bus iudicijs reis obeē p̄fuevit ad penā. **A**nte
tribunal x̄o dei misericōdis oīm. nō solū nō ob-
est ad penā. imo etiā p̄dest ad veniā. **D**icat̄
igit̄ p̄fident corā iudice dō / siue p̄fē misericōdia
siue ip̄i deo ac dño n̄fo iesu. q̄ facit⁹ ē nob̄ a deo
mīa ⁊ iusticia. q̄ p̄fessio oīm malorū meorū oīm
q̄ q̄ feci ⁊ facio / facit mihi ius obtinēdi mīam
apud te dñe mīe. **H**ec em̄ ē lex ⁊ statutū curie
tue quā p̄mulgasti p̄ os **S**alomonis dicens.
Qui abscondit scelera sua nō diriget. q̄ x̄o re-
liq̄rit ⁊ p̄fessus ea fuerit mīam consequē. **P**er
hāc legē obtinuit in p̄fistorio tuo rex dauid mi-
sericordiā. imo qd̄ pl⁹ ē ⁊ lōge mai⁹. p̄ solū p̄fē
siōis p̄positū. sic ip̄emet testat̄ dicens. **D**ixi cō-
fitebor aduersus me iusticiā meā dño. ⁊ tū re
misi i pietatē p̄cti mei. **S**i igit̄ h̄ potuit ap̄d
mīam tuā p̄positū p̄fessiois. vt remissionē ipe
traret rāto p̄ctōri. q̄to forti⁹ h̄ efficiat mihi ip̄
sa p̄fessio. quā corā te aduersum meip̄m facio

Amplius qd̄ aliud p̄fītēdo ⁊ me accusando
corā te facio. q̄ ius tuū ⁊ p̄tra meip̄m p̄sequor
⁊ iniusticiā meā exequor. **A**ccusatio em̄ ⁊ testi-
ficatio. p̄tes iudiciū sunt due. ⁊ tertia ē p̄dena-
tio. quā ⁊ ego p̄tra meip̄m non p̄tereor. dū me
metip̄m reū mortis efne corā te p̄nūcio. **E**t h̄
oīa i dubitant iuste facio. i h̄ q̄ iust⁹ suz. **Q**ua
p̄p̄ cū ita p̄fiteor. iudiciū iustū facio de meip̄-
so. ⁊ iusticiā tuā p̄tra memetip̄m exeq̄r. **I**ust⁹
igit̄ efficio. ⁊ p̄p̄ h̄ iustificor sic corā te. **I**usto
aut̄ nō p̄denatio s̄ absolutio poti⁹. ⁊ remune-
ratio debet i p̄fistorio tuo. **S**niām q̄ absoluti-
onis a te iustissimo / misericordissimoq; iudice.
nō īmerito mihi deberi dico. **A**mpli⁹ / nōne
ista tua ē quā ore ap̄lico p̄mulgasti. q̄ si nos
metip̄os diiudicarem⁹. nō vtiq; iudicaremur
Tu aut̄ vides. q̄ memetip̄m diiudico. nō igit̄
tur a te diiudicabor / id ē p̄denabor. **A**mpli⁹
ql̄it ver⁹ erit fmo ille p̄phetic⁹. **I**udiciū ⁊ iu-
sticia correctio sedis tue. nisi h̄ itelleperis de iu-
sticia hac ⁊ iudicio qd̄ p̄tra me exeq̄r. ⁊ qd̄ de
meip̄o corā te facio / accusando meip̄m. testifi-
cando p̄tra me crimīa mea / pronūciādo p̄tra
memetip̄m. capitali sn̄a me eē dignissimum.
Ampli⁹ si aliq̄s ali⁹ p̄tra me sic procederet.
⁊ h̄ intentiōe pia. nūquid nō iuste ageret. nū-
qd̄ nō illū iustū iudicares in p̄te ista. q̄to igit̄
fortius me iustū iudicare debes. q̄ p̄tra meip̄m

sum tanto iustius ago. tantoq; maiori zelo iusticie mala mea in meipsum psequor: q̄sto et natura ⁊ cōsuetudo humane miserie est etiā in malis sibiip̄si ppiciā esse: sibiq; ignoscere/ quēadmodū dixit poeta **H**euus. **A**bibi inq; ignosco. **H**euus. siquidē pctā ⁊ vitia q̄bus ip̄e mer laborabat: in alijs psequēbat: nō autē in seipso. **I**nterrogāsq; quā ob cām in seipso mala h̄mōi nō persequēbat: r̄ndit: mihi ignosco. **H**ec est humane miserie consuetudo: quia in pte ista nō solū in alios iusti: s; etiā seueri sumus. **I**n nosip̄os aut iuxta modū quē dixi p pitij ⁊ misericordes. **L**ū ecōtrario nos habere debeam. **P**roprijis em̄ pctis nemo p̄cere debet: s; potius absq; vlla miseratione illa psequi: ⁊ exterminare a se. **A**liena x̄o cū miscōia nō qua misereat pctis/ s; peccātibus. **H**oc autem est quā req̄rit infirmitas p quā ⁊ ipsa reū correctio adiuvat: nō que peccātū ampli⁹ prebeat incentiuū. **T**āto igif laudabilior ē iusticia qua q̄s pp̄ia mala in semetip̄o psequit: ea iusticia qua illa in altero impugnat: q̄sto difficultus est amari/ ⁊ pugnare cōtra seipsum q̄s cōtra alium. quantoq; x̄tuosius ē psecutionem sustinere in seipso: q̄s alij irrogare. **A**ulto ergo maioris iusticie habēdus sum: multoq; acceptioris tibi dñe miscōie: meipsum sic iustificans ⁊ psequēs corā te: q̄s si aliū iusto modo psequeretur. **A**mplius qd petebat sapientissimus ille corā te cū dicebat: **I**n tua iusticia libera me. **A**n nō ē iusticia tua illa in qua se pecebat liberari/ illa quā ego facio in memetip̄so. **I**lla nāq; indubitanter donū tuū ē. ⁊ illam tu oparis in me. vt em̄ eousq; iniusticia mea mihi displiceat: vt eā eousq; oderim. vt eā taz studiose psequar: q̄s ignorat donū esse misericordietue. **I**n hac igif iusticia tua libera me ab iniusticijs meis: faciens eā inualefcere: q̄ usq; iniusticie mee q̄s p ip̄am pugno/ ⁊ p quā illas psequor stare nō valeāt aū illā: s; fugiāt a facie ipsi⁹. **A**mpli⁹ p ip̄az iusticiā tuā pugno cōtra om̄es iniusticias meas: ⁊ peā psequor illas sicut tuiple cōspicis ⁊ ego ipse te illuminante video. **C**ōtraria ē ḡ om̄ibus iniusticijs meis. **N**ō p̄rit igif in me simul eē cū illa: p̄fertis te cōfortāte ⁊ fortificante illa vt debet ⁊ decet inualuerit. **C**ōfident igif a miscōia tua peto: vt oēs iniusticias meas pistā a me remoueas ⁊ extermines. **A**d h̄ em̄ illā cōtulisti mihi: vt peā cōtra eas pugnē ⁊ illas expugnem. **S**i adhuc eousq; puula ē ⁊ virib⁹ inualida vt ad exterminiu eaz nō sufficiat: tuū dñe est

adiūgere illā ⁊ cōfortare. **N**ō em̄ min⁹ placeat tibi p̄ficere qd inchoasti: q̄s qd placuit ichoare. qn poti⁹ tāto ampli⁹ placeat tibi p̄ficere qd incepisti: q̄sto melior est ip̄a p̄fectio operū tuorū: q̄s inchoatio eorū dē. **A**mpli⁹ nunqd nō ipsa iusticia cōtraria ē oib⁹ iniusticijs meis. **H**oc est vitij ⁊ pctis: alioqn quō aduerset illis: qualiter pugnare p illā p̄tra eas nisi ip̄a repugnaret eis dē. **L**ū igif p̄traria simul in eodē eē nō p̄rit: hec aut manifeste in me est. **I**gif abierūt te extermināte atq; delēte vicia mea ⁊ pctā a me. **I**gif iustificat⁹ sum p misericordiam tuā: dono iusticie ipsi⁹. **I**ure igif ⁊ merito petere possū a te dñe miscōie sniam absolutiois.

De iusticia p̄fecta ⁊ imp̄fecta. Ca. VIII

Quod si dixerit **q̄s** quia reuera bona qdā dispositio ē ex q̄ memetip̄m ita dijudicas atq; p̄sequis. s; nō ē iusticia nec iusticie noīe digna. **G**lideat ip̄e qualiter hoc dicat: cū manifestū sit: ex ip̄a dispositioe esse vel p̄cedere iudiciū illud: vel iudiciū p modū q̄ ē iudiciū non posse eē v̄l p̄cedē nisi a veri nominis iusticia. **A**mpli⁹ cū p se atq; directe repugnet adūscet oī iniusticie atq; pctō. quō nō erit iusticia x̄e rōnis ⁊ noīs. **A**mpli⁹ odiū oīs iusticie: nū qd nō iusticia qdā ē. s; r̄ ⁊ amor x̄tutū oīm: nū qd nō x̄t aliq̄. **C**lerū q̄s p̄ter rem atq; p̄positū ē disputare de his: nullaten⁹ dubitādū ē h̄mōi dispositionē: quādā iusticiā eē. **S**ic penitētia p modū q̄ p̄nā nō ē dubitādū eē qdā iusticiā. **S**ilr ⁊ penitēte oēm manifestū ē eē iustificātē seip̄m. ⁊ ip̄s penitēte nō iurat: qn sit qd dam iustificare se. **S**z reuera differt penitē a penitere: ⁊ dicunt s̄m magis ⁊ min⁹. **I**nuenit⁹ q; p̄fectū penitere atq; cōpletū. **L**ūc aut ē p̄fectū atq; cōpletū ip̄m penitē: cū ex toto aūtit hoīem a vitij ⁊ pctis: et ex toto p̄rit ip̄m ad correctionē: qd ē dicē ad declinādū ad ip̄az satisfaciendū pillis iux arbitriū ecclie: cui deus dedit libratē autoritatē ⁊ p̄tātē iudicij p̄nialis. **I**n dū aut videb aliq; aliq̄tulū dolere de suis vitij ⁊ pctis: ⁊ ea in dū ip̄is displicē: verū: tñ nō q̄usq; ⁊ vsq; q̄s q̄ illa deserāt: ⁊ tāq; incitati i mortē ⁊ ext̄minū eoz ad expugnō p̄tra ea arma p̄niet discipline ofonis/ ⁊ alioz p̄fidi orū q̄b⁹ p̄tra illa pugnat assumāt. **D**e p̄orib⁹ vero ⁊ imp̄fecte penitentibus: atq; ad grām v̄ndecūq; conātib⁹: intelligēdus videt s̄mo

Capitulum

beati Gregorij quo dic. **I**nterim fac quicquid boni potes: ut deus illustret cor tuum ad penitentiam. **M**anifestum enim indubitanter est omnem illum qui penitere desiderat: et querit la chrymis/orationibus vel alienis suffragiis/aut quibuscumque alijs modis quod aliquatenus possit dici dolere atque penitere de vitis suis aut peccatis. verum non vera atque perfecta penitentia est: quemadmodum qui dicebat. **C**oncupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore. **P**roculdubio desiderabat iustificationes dei: cum desideraret desiderare eas. **C**ur enim desideraret desiderare eas: nisi propter ipsas. **E**t propter hoc multo magis desiderabat ipsas quam desiderium suum desiderare earum. verum non erat ei desiderium earum. quantum et quale concupiscebatur illud habere. **I**ta est de quibusdam penitentibus: quia penitentia eorum non est nisi conatus quidam vel preparatio ad veram perfectam penitentiam. **E**t est indubitanter inquisitio vere penitentiae atque complete status ille eorum. **E**t propter hoc cum perfecta penitentia: perfecta sit iusticia siue iustificatio: qua de penitens semetipsum iustificat: ut diuine iusticie distractione siue distractione vltionem effugiat et euadat. **S**eu quod est deo acceptius: ut iusticie diuine satisfiat: et hoc placeat deo vera perfecta penitentia: vere perfectaque iustificat nihil diuino iudicio vel vindicte in penitente relinquens. **N**on enim deus iudicat bis in idipsum: sicut dicit propheta. **N**ec retractat unquam penitiale iudicium: cum verum atque perfectum completum fuerit. **E**t hoc insinuauit Apostolus in sermone suo quo dixit: quod si nosmetipsos diiudicarem: non vtrique diiudicaremur. **F**acit ad hoc ipsius sermo quem audiui in precedentibus: videlicet iusticia et iudicium correctio sedis tue: propter hoc iudicium: dixit ille sanctus et sapiens Iob. **N**unquid quod non amat iudicium sanari potest: quod absque dubio de iudicio isto penitenti rectissime intelligitur. **C**orrectus enim vere perfecte iudicatus: ab alio iudicio indubitanter tutus est: nec aliud iudicium oportet ut timeat. **P**sertim cum diuine misericordie iudicium penitiale placeat. **S**ic ipse metipsum Ezechiel testificatus est dicens. **N**olo mortem peccatoris sed magis ut puerit et viuat. **Q**uia igitur quod bene correxit: est perfecte iustificatus. **E**t propter hoc iam iuste et plene liberatus ab iniusticijs suis omnibus: et absolutus a vinculis eorum: et debitis penarum infernalium: si hoc ei innotuerit: non habet necessarium petere aliquid horum cum iam omnia illa receperit. **S**ed potius gratias agere largitori istorum bonorum. **S**ile autem reus istus est

in eo qui plene dealbatus et perfecte albus effectus est. **N**on enim superest ei inquirere albedinem vel prem aliquam albedinis. **A**ugmentum vtrique et obseruationem atque confirmationem incessanter petere debet: propter imensitatem periculorum quibus interius et exterius: et ut ad unum dicas ex omni prepatet iusticia. **S**ed ne ipsa iusticia in ipso vacet a perfectu et incremento: cum ocio sit: sicut docet beatus Gregorius dicens: quia dilectio vera ociosa esse non potest: et virtus semper aut deficit aut perficit. **Q**uia igitur virtas et perfectio iusticie sue: vix innotescit alicui: nulli expedit cessare ab omnibus hominum vicibus: quibus et mudatio ab iniusticijs et liberatio petatur. **Q**uerum quoniam de imperfectioe penitentie sue plene constat: et liquet plerumque unicuique nostrum. **M**anifestum est in eo statu neminem nostrum deficere debere ab omnibus adiunctis. **I**n eo enim statu indubitanter esurimus et sitimus iusticiam: licet et esurie et siti debilibus et imperfectis: tum quia promittit nobis satietas contraria ipso ore sacratissime veritatis. **P**etenda est incessanter ista satietas instantia ac deuotione qua possumus: quam vicibus nobis dat ut eam petamus. **D**icendum ergo est miserationi largissimo adiuua conatus nostros domine misericordie: quibus conamur ad te quod scis eos nihil esse sine te: sicut confitebatur tibi Sapiens et sanctus tuus. **A**ugustinus dicens. **S**cio domine quia sine te nihil sunt omnes conatus mei: operi manuum tuarum porrige dexteram tuam: qua me trahas ad te: et extrahas de abyssu miseriarum mearum. **C**onuertere me domine: id est ex toto verte ad te. **F**acens enim in lecto tot egritudinum et languorum: verte me ex toto: sine toto non possum ad te. **M**iserere mei domine quoniam infirmus sum: si miserandi sunt infirmi corpe: quanto magis miserandi sunt infirmi mente. **Q**uoniam misericordie: quod obsistit mihi vel aduersat quo minus miseraris mihi. **S**cio domine te illuminante: quia non obsistit mihi ad hoc misericordia tua. **N**on enim obsistere potest: vel contraria esse sibi ipsi. **H**oc autem indubitanter esset: si operationem suam que est miserationis tua impediret. **A**bsit autem hoc a misericordia tua quod nec villo genere rerum inueniri potest videlicet ut res aliqua sibi ipsi aduerset: et operationem suam naturalem atque debitam impediatur. **A**ut obsistit igitur mihi in hac iusticia tua: aut vitia mea siue peccata: vel forte vtrique. **Q**uod si iusticia tua obsistit: et mihi et misericordie tue in preiudicium: quanto igitur non potest obsistit quod minus daret mihi donum perfectionis istius? **N**on enim est ei adaucta virtus in preiudicium

cōtra me ex cōfessione ista: qñ potius multo-
minus iuris habet contra me pillam. Quāto
em̄ magis meipse corā te iustifico: tāto min⁹
iuris iuste prātis reliquit iusticie tue/ad vin-
dicandū in me. Si em̄ ex toto atq; pfecte me-
ipse iustificarē. nulle essent ptes iusticie tue:
ad iustificandū me vel ad obsistendū mibi q;
cūq; modo. Ex ista igit̄ confessione min⁹ pōt
vt ita dicā/ z cōtra me z cōtra miscōiam tuam
iusticia tua. **A**mpli⁹ qualiter obsistit mibi iu-
sticia tua/ cū ego ipsam adiuuem pistam con-
fessionem meā: imo poti⁹ manifestū ē (quia ip-
sa parat etiā pparatis in me miscōie tue viam
dū me dignū z idōneum aliquatenus efficiet
miseratio miscōie tue. **A**mplius nec decet
nec possibile est miscōiam tuam ociosam esse:
qua ppter necesse ē eam opari opatiōes suas
z maxime in eos q ad eam se pparant: qui ad
eam fugiunt. q illam quasi qd a teipsis datum
est querūt. Et nōne ego dñe miscōie vnus ex
illis sum: qd em̄ intendo: vel quero p omnes
istas accusatiōes/ testificatiōes/ z p fessiones
contra me/ nisi vt miserearis mibi: quid intē-
do reuelatione atq; ostensiōe vulnerū. nisi vt
medearis illis p miscōiam tuā? Similit̄ p ostē-
sionem paupratū mearū atq; defectuū: quid
intendo vel quero: nisi miserationū tuarum
subuentiones z bñficia? **A**mplius. qd pōt
intendere contra me iusticia tua nisi vindictā
iustissimā. Perditionē em̄ z destructionē ope-
ris tui/ qd ego sum: nullo modorum intendit
iusticia tua. Alioqñ cōtra teipm̄ intenderet z
pugnaret. Nō intendit igit̄ destruere in me:
quod tu fecisti i me. Hoc em̄ tu adhuc diligis
i me: q nīl eorū odisti q fecisti. Qd tu at̄ diligis
in me/ iusticia tua odire nō potest. qua ppter
nec psequi. nec destructionē illius intendere
villo modo pōt. Addit igit̄ solum illd in me qd
z tu odis in me: videlicet seditates/ deformi-
tates deprauationes/ ac turpitudines: qb⁹
ego deprauaui z deturpaui quod tu bonum z
pulchrū fecisti in me dñe miscōie. Hec ipemet
odi/ z psequor in me: z pugno cōtra ea q̄tum
tu das z adiuuas. Nōdū siquidē pfecto odio
odi illa. Nec vt fortis z implacabilis inimicus
totis viribus z studijs pugno contra illa. qm̄
nō eousq; fortis sum adhuc: vt possim hoc. et
cōtra ipsa pugno/ licet debiliter z adhuc infir-
miter cū iusticia tua/ z nō contra eā. In iuste
igit̄ mecū agit si ppra me ē mibiq; obsistit. Im-
possibile est aut̄ iusticiā tuam inique agere vī
iniuste. quia impossibile est vt in statu isto in

q me posuit grā tua: cōtra me sit iusticia tua:
neq; igit̄ iusticia tua/ nec miscōia tua ppra me
est. Sola igit̄ vitia mea z pcta cōtra me sunt.
Quia igit̄ contra teipsum sunt. illa em̄ inimi-
ci tui sunt: quos i placabiliter semp odis. Ad-
iuua ergo me/ cōtra me pignantē. z ante tri-
bunal miscōie tue contra ipsa litigantē. Bel-
lum em̄ istud z litigiū/ cōtra inimicos tuos ē:
Addo etiā quia ppter te est. Propter h̄ pu-
gno contra ea z litigo: quia tu odisti ea. et qd
bñplacitū tuū ē impugnatio. Sed et ppter h̄
dñe miscōie ea in me psequor. qm̄ illa sola pro-
hibent z impediunt ne tibi placeā: z ppter h̄
exterminare illa a meipso enitor: vt vides. q;
bus adhuc possim conatibus vt exterminem
a meipso: quecūq; tibi displicent in me: vt ip-
sis prius abrais/ z extirpatis a me: tibi pla-
citus efficiar/ z acceptus. z sic me recuperes
z possideas sol⁹ totaliter: cui⁹ me eē recogno-
sco iure plenissimo: iureq; singulari. **B**ellū
ergo istud tuū est. qm̄ victoria tua ē. q scis me
nō nisi x̄tute tua victorē esse posse illorū. Cā
ista tua est: qm̄ de iure tuo. z de illo/ vicz vt il-
lud obtineas in iudicio isto/ contendit. Scis
em̄ dñe p iniquissimā vsurpationē/ z pñcio-
sam voluntatem meā: vitia mea/ z peccatum
intrare possessionem meam: ipsius q tuū ius
sum totaliter absq; p̄cipe villo/ z cōsorte. Re-
sustineas vltē⁹ istos tam odibiles mibi z ti-
bi inimicos possidere ius tuū: quod ego ipse
sum. Scio dñe quia iustissima ē ista pena mea
dure videlicet seruitutis: z crudelissime tirā-
nidis: quib⁹ me incessanter premunt z affli-
gunt dñi isti. vicz vitia mea/ z peccata qb⁹ me
turpissime z infanissime subdi. Et si placere ti-
bi merito pōt ista tanta pena mea: quia iustis-
sima. Displicere tibi tñ debet iniuria z contu-
melia tua: quā tibi faciunt in me: tam nequē
abutentes me dñi isti. Et pistos: etiam demo-
nes ipsi qui p ipsos in offem iniuriam z cōtu-
meliā tuā abutunt me. An tibi debet pla-
cere plus ista tanta pena mea iustissima: q; ti-
bi displicere iniustissima dñatio dñorū vtrorū
q; istorū: q nulla iniustior. nulla nequior. nul-
la bonitati tue intolerabilior.

Petitio victoriae in conflictu pñic. Ca. IX

Ex omnib⁹ istis
igitur colligo aggregata ratio-
natione: quia nec misericordia tua
contra me est: nec iusticia tua in isto bello vel
b

Capitulum

iudicio. Peccata vero mea que proculdubio contra me sunt. et etiā contra te nō debent p̄ualere. ne dicam cōtra te: sed etiam nec p̄tra me. in isto iudicio vel p̄lio: de quo euidenter ostendi p̄or: q̄ vtrūq; vnū est videlicet tam p̄lium q̄ iudiciū. **U**ince igit in isto iudicio pariter et p̄lio: qui vides victoriā hic. puenire non posse nisi x̄tute tua. Ne pariaris me succūbere et vinci: ppter infirmitatem et defectū virtutis. pprie. sed da virtutē poti⁹ ad vincēdos tam odibiles inimicos tuos: qui das lasso x̄tutem. et his q̄ nō habent fortitudinem et robur multiplicas. **A**n denegasti vnq; x̄tutē et fortitudinem certantibus p te: siue in iudicijs siue alias vbicūq;. **N**e incipias igit a me siue in me. qd nulli vnq; hominum te fecisse: nemo fidelis ignorat. **A**mplius ridere mihi o iusticia creatoris si eousq; tibi placeat vindicta d me: adeoq; auida es cruciatuū et tormentorū meorū. **D**ic obserro ppter quid placeat tibi ista vindicta. **S**cio quia nō poteris ridere: vel assignare nisi alteram ex istis duab⁹ causis: videlicet iusticiā vindicte et gloriā creatoris. **Q**uia igit vbi maior vtraq; istarū causarum euidenter est. ibi debet tibi maior eē iste amor et auiditas vindicte: et cruciatuū meorū. **N**ecesse ē vt magis sibi placeat vindicta: quā ego ipse creatori facere parat⁹ sum. **I**am autē dixi: quia iustificatio qua vere ac pfecte penitens semetipm iustificat: maioris ē ei glie: ea que iustificat alium. **A**ddici etiam quia laudabilior: et ipi creatori acceptior. **M**agis igitur placet tibi p̄nialis vindicta: quā de me ipso facere cupio. q̄ illa que p tortores demones. vlt p quecūq; tormēta inferri possit. **A**d hāc igit necesse habes intendere et nō alijs me tortoribus tradere. **A**mplius nōne maioris ē glorie creatori: vt ipse faciat tibi ministros deuotissimos: q̄s habuit hostes et aduersarios: totum aut ei h p̄niam effici: qui em p peccata et vicia inimici dei sunt: cōuersi p̄niam eiusdem deuotissimi serui efficiunt. **E**t qd ē mirabilius: sup̄porū hostes et aduersarij: ppter ipsum sunt. simul etiā vindices et tortores. dūmodo in semetipso qd cōtra creatorē egerunt: districte vindicant: et seuerē puniūt. **N**ollos etiam diabolus sentit conuersos: hostes atrocissimos: ei q̄s rebellantissimos et ad omnem voluntatē dei p viribus promptissimos quos prius dū essent in vitijs et peccatis habuit subditissimos. **E**t hec est mutatio dextre excelsi: qua diabolus nō sine graui confusione:

auersos a se sentit et conspicit. et contra se rebellantissimos amore creatoris. **I**n quo magis tanto glorificat deus q̄to magis et mirabilius bonū est iustificare impium: q̄ torquerē et suscitare mortuū in vicijs et peccatis. sanctumq; ac deuotissimū dei seruū efficere: q̄nto melior est ipa sanctitatis grā: q̄ p̄torū vincta. **N**ūquid nō ex te dixit sanctus et sapiēs. **A**ug⁹: quia maius fuit paulū suscitare mēte: q̄ lazariū corpe. **Q**uis autē dubitat. q̄ntū glorificatus fuerat ex eo ope: q̄ lazariū corpe suscitauit. **Q**nto igit magis glorificatus fuerit ex suscitatiōe pauli: que eū de morte vitiorum et peccatorū suscitauit. **T**anto nāq; ex mirabilioribus opibus suis. est ei maior honor et maior gloria: q̄ ex minoribus. q̄nto illa mirificetia et magnitudine precellit minorib⁹. **A**mplius nōne et illud siliter dicit idem sanctus et sapiens **A**ug⁹: quia maius est deo iustificare impium: q̄ creare celum et terrā. **M**aior em est ei gloria ex iustificatiōe vnus impij: q̄ ex creatione celi et terre. **E**t hoc indubitanter. apud intelligentes et cognoscentes mirificetias magnalium ipsius. **I**n iustificatione aut vnus impij: est nobilissima victoria. **U**incit diabolus vincti et peccator sui ipsius. a semet ipso: tam bello q̄ iudicio vt p̄dixi. **T**āta q̄ tā q̄ magnifica largitio venie est et grē: vt humanus intellectus eas nō sufficiat admirari. fit ibi innouatio et reformatio imaginis et similitudinis creatoris in anima humana. **N**ec minus mirifica: q̄ si de trūco arido et putrefacto oliua speciosa et vernans subito efficeret. vel de porco spurcissimo aut buffone: speciosissimus aspectusq; desiderabilissimus iuuenis efficeret. **U**incitur ibi et ira tua: cui resistere nemo p̄or: ab ipsa miscōia tua. **S**i magnificetia remissionū tuarum et largitio munerum. gratiarū tuarū. et vt de alijs taceā ipa hereditas felicitatis eterne: maior est q̄ celum et terra. **T**or igit et tāta tāq; magnifica opa tua cōcurrūt simul. in vna vnus contriti peccatoris iustificatiōe: vt minora merito reputent celū et terra: q̄ illa sint. **Q**uis autē cogitare sufficiat gr̄arū actiōes que tibi p̄ illa reddant. et colaudationes que tibi placere. que et sup omnem admirationem nostram sunt: pulcherri marum sublimiumq; miliciarum tuarum exercituum videlicet omnium angelicorum: festinant q̄ tibi i celis: inde agitur gaudiū. **T**u em dixisti: et facta sunt celum et terra. tu mandasti et creata sunt. **N**ihil verbo tuo omnipotē

tenti. nihil mandato beneplaciti tui se opposuit: et contradixit. nihil ibi quicquam difficultatis adhibuit. Et ipsa etiam celum et terra: si quid difficultatis et resistentie opponere potuissent creationi et formationi sue: nullatenus hec fecissent. quoniam potius siquid iuaminis ad hoc adhibere potuissent: toto gaudio et iudicite illud ad habuissent. **N**on habes igitur o pulcher rima/ o semper omnino laudanda dei iusticia: propter quod te vel mihi opponas/ vel mihi aliquatenus aduersaris siue in vindictam de me sumendam siue in gloria creatoris intendens. **A**n non ego et pugnator tuus sum in prelio isto et aduocat in iudicio isto. Quid enim aliud intendi debet quod non nisi ut totum me recuperes: totumque possideas. Non enim pugno vel litigo: nisi contra capitales inimicos tuos: vicis iniusticias meas: et non potest non esse tuum. adiua igitur pugnator tuum: et aduocatum in bello tuo iustissimo atque iudicio. Alioquin non solum mihi: sed etiam tibi ipsi deesse merito reputandus es. **L**oquor amplius vnum verbum tibi domine misericordie: et dicam: quia oportet te misereri mihi: salua pro omnia iusticia tua. similiter et iuste agere mecum salua pro omnia misericordia tua. Non enim est possibile ut alterum istorum permittat bonitas tua: videlicet vel ledi iusticiam tuam: vel ledi misericordiam tuam. **U**traque enim bonitas est: neque enim contraria sunt villo modorum: nec altera alteri vllatenus aduersatur. imo si phas est dicere: mutuo se pro omnia adiuuant. Absit enim ut sic vindicta iusticia exspectat: ut misericordiam omnino euacuet. Absit similiter ut misericordia tua sic ignoscere intendat: ut iusticiam tuam prorsus excludat. **T**u igitur plangus miserator es: et nihilominus in miserando seruas iusticiam. Et si militer seuerus vindicator: in vindicando tamen illesam per omnia seruas misericordiam. Quia igitur si me per penitentiam iustificas: et salua est pro omnia iusticia tua: et salua per omnia misericordia tua. **C**onfidenter dico: quod necesse habes/ non necessitate coactionis/ sed superabundantia liberrime bonitatis tue: iustificare. **I**n omni enim vere et perfecte penitente salua est pro omnia iusticia tua/ dum nihil in eo impunitum relinquitur. Omnis enim vere ac perfecte penitens pro omnibus commissis et omissis seipsum punit pro omnibus namque dolet et erubescit: et sibi ipsi irascitur: et sicut tu ipse ad nudum conspicias: etiam cogitationes malas/ in seipso punire non negligit. Quis enim vere penitens est qui non doleat pro eo: quod quicquam quod tibi displiceret cogi-

tauit. Et intendo domine misericordie quod saltem in vniuersali pro omnibus quibus te offendit/ debet saltem dolere vniuersaliter: qui nullatenus ex offensis tuis excipit vel preterit. De singulis enim singulariter dolere vel penitere: interdum forsitan non est possibile alicui: sicut neque singulariter recolere aut memoriter tenere. Delicta enim quis intelligit.

Excusatio penitentis quod non debet tamen puniri quantum meruit. Ca. X

Quod si dixerit quis: quia quemadmodum in singularibus commissis et omissis singulariter peccat/ quicquam peccat: sic et singulariter emendare singula/ et pro singulis satisfacere singulariter debet. **R**espondeo homini homini: quia hoc non solum iusticie tue non est: sed etiam ne humane. Quotcumque namque latrocinia quod commiserit: non tot ei suspendia vel mortes alie irrogantur quam potius hec vno suspensio humana iusticia reputat: in eo omnia vindicata: et hoc quantum ad ipsam humanam iusticiam pertinet: que post vnam mortem corporis: non habet amplius quid faciat in peccantem. **A**lter autem se habet in verissima pro omniaque semper laudanda iusticia tua: quam vna morte veteris hominis/ omnia vitia et peccata in anima humana mortificat et extinguit. vnicuique infusione iusticie seu gratie tue: omnes sordes spirituales emendas et abluis: quemadmodum infusione fortissime medicine: omnem infirmitatem curas: et quemadmodum vnica infusione thyrice virtuosissime/ venena omnium peccatorum et vitiorum exterminas prorsus et diffugas.

Obiectio contra predicta. Ca. XI

Quod si dixeris domine misericordie/ quia non quantum iusticia requirit seipsum punit/ etiam penitens quantumcumque vere ac perfecte: quam pene eterne siue gehennales debent vnicuique peccati mortaliter. Pene vero penales quatecumque sint: nulle sunt compatione illarum: quia propter nullus ex vere et perfecte penitentibus/ punit se tantis penis penialiter: quantum dignum est de dei iudicio et iusticia. **R**espondeo tibi in hoc domine misericordie: quod iusticia tua non requirit habere peccatorum: vicem tantis ac talibus penis seipsum puniant. **I**nfernales namque pene: quos tenent non emendant aut corrigunt. Non est enim in inferno qui confiteatur tibi.

Capitulum

B Amplius pene ille nō sunt cōtrarie vitij et peccatis: cum ea nec exterminēt nec minuāt: nec eis vllatenus aduersent seu repugnēt eis: dem: qm̄ potius ppetuo consortio coherēt eis: dem. **A**mplius pene hmoi nihil aliud possunt in eis in quibus sunt: nisi q̄ eos torquet et excruciant. Hoc autē bonitati tue nunq̄ per se placet dñe miscōie. Nō em̄ delectaris in pditione viuentiū. Diabolice nāq̄ malignitatis est illud pprium: amare penas et tormēta hoīm. Scio nāq̄ te docente: quia pene malorum tā angelorū q̄ hoīm placent tibi: non q̄ pene illorū sunt: sed quia iuste et ideo bone. Et quia a te ipso sunt: Diligis igit in hmoi penis ordinē et pulchritudinē iusticie. Diligis in eis et gloriā tuā. Nō em̄ parū te glorificat pena malorū iustissima: que eis te actore simul et iudice irrogat. Claret etiā inuictissima om̄i potentia tua: qua punis pncipes tenebrarū: ceterosq̄ reprobos: qui bonitate tua et p̄clara beneficentia tua in iniuriam tuā et cōtumeliā abutunt. tuis ipsis bñficijs contra te se superbiam eleuātes: dū p eam subiiciunt et artant supplicijs: adeo impotētes effecti: vt nihil vltius possunt nisi dolere. q̄ in rebus pessimis exultauerūt: nihil amplius q̄ cōfundi obprobrio sempiterno: et ignominia que finem non habet. qui tam male gloriabant in seculo isto nihil aliud pnt q̄ egere et p̄mi eternalis paupertate artissima: que est om̄iū bonorum irreleuabilis inopia qua diuicias spūales sapientie vicz et x̄tutū vel reiecerūt vel contempserunt. et fallaces corpales seu tempales diuitias inordinatissime eripuerunt v̄l administrauerunt. Dico etiam q̄ pene ille eternales perpetuo auertunt a te dñe miscōie. Nō em̄ tradunt in illis nisi quos in eternū piecisti a facie tua. et sine vlla spe miserationis et liberatiōis dereliquisti. Quia ppter a penitentibus iusticia tua penas hmoi nō requirit. alioq̄ cōtraria esset et miscōie tue et sibi ipsi. Miscōie siq̄ dem: dū nō soluz miseros pctōres in miserijs vitiorū suorū et pctōrū nō desereret: sed eisde etiā miseras incompatibiliter adaugeret: redireq̄ eos ad tuā miscōiam phiberet. Si vero ipsi aduersaret: qm̄ peccatorū iustificationez pculdubio impediret: constituens eos in eo statu in quo iustificati sumus: redire ad iusticiam nō ē eis possibile vllō modo. Penas igitur illas solas iusticia tua req̄rit a pctōribus: que ad illā reducant eosdem. et ab iniusticijs vitiorū et peccatorū illos liberent et emundēt.

Hec autē sunt sole pñiales. Dico igit coraz te dñe misericordie: q̄ ille dolor iusticie tue sufficit in pctōribus: qui eos faciat et querere medicinam misericordie tue: et subiicere se eos cure medicinali tue. Siliter et iste timor iusticie tue sufficit in eisdem peccatoribus: q̄ eos faciat fugere ad misericordiam tuam que sola est refugium vnicū miserorum. Sic et erubescencia illa et confusio: que eos faciat abscondere: et turpitudines et feditates vitiorū suorū et peccatorum a facie tua: et ab aspectu sanctorum oculorum tuorum. que faciat eos velare siue opire om̄ia alia pudenda. Opimentū autē istud et velamen vnicū est: ipsa eorū dez reuelatio: et hoc nō est nisi sincera confessio illorum. sicut mos est confessionem fieri in ecclesia tua: vbi confessionē hmoi non solum sacra: sed etiā sacramentuz mire ac virtuose sanctificationis fecisti. Sic dico ex eruditiōe tua et magisterio: quia satis est iusticie tue tāta ira contra vitia sua et peccata in peccatoribus: que eos faciat armari et accingere se ad expugnanda ea: et in mortem exterminij eorum eos accendat: quousq̄ viuere de cetero patiant. Et hec vtiq̄ pposito et voluntate. Et est ppria intentio sancte ire istius: vt in vindictam tuā et suam: hoc faciant. In vindictaz quidē tuarū iniuriarū: et cōtumeliarū tuarū q̄s in seipsis tibi dño deo irrogauerant. In suam vero vindictam: hoc est pprie mortis vltionem: quā p vitia sua et peccata sibi ipsis intulerunt. Sic dñe misericordie dico de indignatione. quia sufficit tue iusticie vt tanta sit in peccatoribus: que eos eousq̄ erigat et eleuat: vt eis de cetero subesse vel seruire dedignetur. Ea q̄ a seipsis tāq̄ vilissima excutere oīnoq̄ concubare: despiceretq̄ illa pponat. Sic dico et de odio: quia sufficit iusticie tue vt impacabiliter pponant peccatores p̄liari ac decertare contra vitia et peccata: vt neq̄ fed⁹ nec amicitiam de cetero cum eis habere pponant. neq̄ fines suos intrare aut inter fines suos illa habitare vllō pacto pmittant: sed tā q̄ gladio et igne illa profugare atq̄ exterminare/ vbiq̄ et vnde q̄ poterint: studiose ac viriliter intendāt. De abominatione quoq̄ quid aliud mihi dicendum est coram te: nisi quia iusticie satis est: vt in peccatoribus tāta sit vitiorum et peccatorum suorum abominatio: vt nauseam eis prouocet et vomitum eorum. Abominatio nāq̄ vsualiter dicit. quasi nauseam vel vomitum aspiciētib⁹/ aut aliis

illud sentientibus faciat. Et intendo vomitum spūalem: qui est sincera et integra confessio peccatorū: qua tanq̃ humores noxi et festulentie seu spurcitie intolerabiles ore p̃ confessionem eijciunt seu vomunt. De alijs aut̃ hmōi affectiōibus ad p̃nālem iustificationē pertinentibus. mitto te ad tractatum de p̃nate inquit qui legis hoc. qui tractatus est p̃ libri de sacramentis.

Deo placeant opa penitētie. Ca. XII

Nunc autē re-

uertar ad loquēdū iuxta quod in ceperam dño deo nostro q̃ est de⁹ mīscōie. et repetā ei: qm̃ acerbitas et vehemētia passionum in penis p̃nālibus dñe de⁹ meus merito tibi placet. ex eisdem causis quib⁹ et in penis infernalibus. Multa autē habent alia bona videlicet illa magnifica opa tua q̃ p̃dixi: videlicet resurrectionē a morte spiritu ali. reformationem a deformitate monstrificā. quia vitia et peccata deturpāt aīas humanas. Deinde victoriā mirificā et triūphum nobilissimū: qua potestates infernales vincunt et diffugant a peccatoribus. Ereptioq̃ prede de faucibus et dentibus leonum infernalium. Mirificentia quoq̃ reedificationis templi dei in manibus peccatorum: cui⁹ speciositas atq̃ structura ex lapidibus p̃ciosis seu gēmis donozū. virtutū. et gratiarū: verbis humanis explicari nō pōt. Habent et repationē imaginis et similitudinis tue in animabus humanis: cui⁹ pulchritudinem cogitatus humanus nō attingit. Habent et resurrectionē possessionis tue: qua et tu recupans peccatores et ip̃i te. qua largitate magnificentie tue que potest esse p̃clarior: dū et veniā imenforū tormentozū: et dona inestimabilia virtutū et gratiarum: et ius in hereditate celesti que est eterna felicitas: et teipm̃ redonas penitentibus.

E Dñe mīscōie q̃s admirari sufficiat. vel etia⁹ cogitare studeat aut valeat illud celeste et spirituale conuiuiū: qd̃ instauras in vniuscuiusq̃ peccatoris p̃nāli cōuersione. in quo omnis exercitus pulcherrimarū sublimiūq̃ miliciarum tuarum: nō solum splendidissime sed etiam beatissime cōuiuunt. gaudiūq̃ incogitabili iucundant atq̃ reficiunt. sicut tui ple ore tuo sacratissimo in euāgelio ṽtatis tue dixisti quia gaudiū est angelis dei sup vno peccatore penitentiam agente. Dñe mīscōie illud est

indubitāter nuptiale ac triumphale cōuiuiū. Nuptiale quia animā peccatricem que cum diabolo meretricata fuerat. virginitati spūali restituis et reformas. Et cum nuptiali benedictione et sanctificatione denuo recupas. propter qd̃ dixi festiui cōuiuiū illd̃ nuptiale. Triumphale dō. ppter victoriā gloriozam et triūphum nobilem antedictū. Quare manifestum est ex omnibus istis. penas p̃nāles eē incompatibiliter meliores: et incompatibiliter magis tibi placitas et acceptas: q̃ infernales siue gehennales. sed et maioris esse veriorisq̃ iusticie. q̃ illas. cū iste iustificent penitētes. ille vere iniusticias nec tollant nec minuant: nec villo modo leuant. Tertū em̃ est eas aīas que hinc ad infernalīa supplicia transeunt: supplicijs illis nullatenus meliorari. Alioqñ processu tempis in inferno et innocētes et bone fierēt si supplicia illa iniusticias vitorū et peccatorū minuerent. Nemo autē ad modicū intelligēs ignorat: verā iusticiā veris iniusticijs adeo contrariā esse. ac repugnantē: vt cum illis in eodem subiecto nullatenus esse possit. Cōfidenter igit̃ peto a te dñe mīscōie qd̃ dignum et iustū est: vicz vt pene p̃nāles plus tibi placeant in me q̃ infernales. He em̃ et totū tollent quod tibi displicet in me. et me tibi faciāt placitum et acceptū. He placabunt iustam irā tuā: qua scz iustissime irasceris peccatoribus penitere nō curātib⁹. et satisficient iusticie. et restituent tibi ius tuū integre et plene. **I**us autē illud ego ipse sum et omne seruitiū. omīsq̃ seruitus quibus dñationi tue seruire debeo. In inferno vero tu scis. quia nemo tibi fuit.

Dicam et amplius dñe mīscōie si tam audax ē iusticia tua. penarū mearū: quid igit̃ faciet mihi misericordia tua? Nūquid eque potens est et larga atq̃ p̃pensa ad miserendū: vt iusticia tua seruens ad puniendū? Et hoc est dicē ad tollendam vel ad leuandam miseriam: vt illa vicz iusticia ad ipsam infligendam vel ad augendam. aut sufficiat mīscōie tue in eis q̃ conant ad te. quicq̃ q̃tū das et adiuuas reuerti cupiunt et enitunt ad te: ptem meritaram penarum eiusdem remittere. et tm̃ de penis eis reseruare. ne p̃petuo incogitabiliter crucientur. Dñe mīscōie hoc ip̃m facis cōtumacibus et rebellibus. Ip̃amq̃ iusticiā tuā nō timentibus. dulcissimā mīscōiā tuā nec querentibus. nec etiā curantibus. An dignū et iustū est ante te: vt nō melioris conditionis sint q̃ q̃tū tu adiuuas enitunt redire ad te. et place-

Capitulum

re tibi. q̄ illi qui omnino se auerterunt a te. et eos
usq̄ contemnant: te vt nec querat nec curet
te. **A**ulto magis igit̄ et absq̄ vlla compatiōe
ppensiozem decet esse. q̄n potius oportet bo
nitatem tuā in illos q̄ in istos. in quo aut erit
ppensioz. nisi ip̄os ex toto saluos trahas ad te
atq̄ recupes. **A**mplius dulcissime misera
tor: nūquid nō infernus locus damnatiōis ē/
atq̄ pditiōis eterne. **M**anifestū est igit̄ om
nibus illis: quos flāmis ceterisq̄ tormētis in
fernalibus tradis: nihil esse salutis aut libera
tionis: sicut nec demonibus. **N**isi forte q̄s di
cat: quia meritorū ac debitorū suppliciorum:
alijs plus/ alijs minus detrahāt atq̄ remittāt.
Sed hoc q̄ parū est ad imensitatē miscōie: et
q̄ longe distans ab illo. **H**oc est etiam dñe p̄ q̄
nemo vnq̄ inuocauit te: et q̄ nemo vnq̄ a pre
larga miscōia tua petisse credit. **Q**uis em̄ vn
q̄ cogitauit orare te: vt p̄tem dñatiōis eter
ne eidem remitteres: et dimidiā ei salutem da
res: vel etiā q̄cūq̄ salutis. **A**n nō verū dicit
ille sanctus et sapiens veritatis tue p̄co **A**mb
dicens. **N**ephas esse a te qui sūme misericors
es: dimidiā sperare veniam. **A**ulto fortius et
dimidiā petere gloriā. **Q**uod etiā inde mani
festum ē: quia om̄es quicūq̄ ab initio mundi
miscōiam tuam exorauerunt: tanq̄ nefariam
hmōi petitionē declinauerunt. **A**mpli⁹ dñe
miscōie te docente ac reuelante iam nouim⁹:
et innumerabiles saluare/ qui saluari oīno nō
volunt nec curant. **S**icut manifestum est de
puillis quos sacro v̄l viuifico fonte baptisma
tis regeneras. **N**onnullos etiam incredulos et
rebelles in ipsa rebellione et incredulitate vi
sitas et suscitās de tanto p̄fundo mortis et te
nebrarum. **S**icut ip̄m sanctissimū aplm tuuz
paulum: qui totis studijs et viribus pugnauit
contra te: tantaq̄ malignitate p̄sequebat̄ te:
sicut tu ore tuo sacratissimo ad eū locutus es
dicens. **O** saule saule quid me persequeris.
Quo igit̄ maiori largitate dignū ē ac decētis
simum miscōiam tuā in eos effundi qui p̄ce
tuam qui veniā qui gratiam tuaz vt p̄nt et tu
adiuuas atq̄ das a te obtinere nitunt̄. **N**on
dico dñe miscōie quia meritis eorū debeatur
veniā et gratia tua de suorū iusticia v̄l iure me
ritorū. **S**ed dico hoc decere imēsitatē miscōie
tue: vt te inuocantes qualiter possunt et a p̄
ueniente eos gratia tua recipiūt. non cōsum
dant̄. sicut docuisti eos p̄ p̄phetā tuū loquē
tem ad te dicētē. **N**ō cōfundar qm̄ inuocaui
te. **E**t per aliū dixisti. q̄s inuocauit dñm et de

sperit eū. **C**ōfundant̄ aut̄ p̄culdubio qui q̄s
petūt non obtinēt: et dep̄sciūtur. quorū p̄ces
nō audiunt̄/ dñe miscōie. **I**sti fm̄ōes quos lo
quor: corā te: nō ex me vel mei sunt: sed ex te
et tui sunt. si non placent tibi/ quia mei sunt: s̄
dono tuo placere tibi debēt. quia et dona tua
et tui sunt. **Q**uō em̄ fm̄ōes hmōi loq̄rer: nisi
tu ponēs in ore meo: nisi tu dares eos/ et digi
to tuo id ē sp̄scō scriberes eos i corde meo:
p̄pter hoc igit̄ debent tibi esse placiti et acce
pti. q̄ vt dixi tui sunt. ex dono tuo sunt. **N**eq̄
em̄ mercuri⁹ ille: qui nō tā falsissime q̄ etiā im
p̄ssime deus eloquentie apud pditissimos et
deceptissimos homines/ et dictus et habit⁹ est
oīni artificio rethorico hos sermones cogita
re potuisset. **D**ico confidenter dñe miscōie/
q̄ sicut dignū et iustū est: nec vacuā nec ocio
sam esse iusticiā tuā. q̄n potius necesse est vt
creat in largissimas ac p̄fundissimas misera
tiones: p̄sertim in eos quos p̄uenit ipsa tā ma
gnis tāq̄ salutaribus donis: vt iam cupiant et
vt possunt querant. **N**eq̄ em̄ vt p̄dixi possibi
le est: sic dimidiare miserationes tuas: aut ini
micari in eos potissimum qui nō p̄tes misera
tionum querūt aut perunt a te: sed plenā p̄fe
ctāq̄ veniā et gratiā tuā: vt sepe dixi q̄tū das
et adiuuas a te petūt. **I**llud aut̄ de negare nul
lus p̄t: vnā (salte salua iusticia tua p̄ oīa sal
uos iure tuo in om̄ibus) vt p̄stes p̄fectam ple
namq̄ gratiā et veniā. que sunt in vita ista
miserationis tue plenitudo. **E**t quidem in do
mibus religiosis te actore constitutū et ordia
tum vt qui inde abierunt vel exeunt recipian
tur. vel saltē vsq̄ ad te salua tñ ordinis di
sciplina. **Q**uia igit̄ miscōie tue nec numerus
nec mensura cū ab ordine sanctissimo tuo: et
regula sanctissima christianitatis totiens ab
errauerim: et exuerim p̄t denegari mihi: q̄n
ad illā reuerfas recipiar: saluo tñ ordinis chri
stiana disciplina. **H**oc aut̄ est nisi p̄nia tua q̄ i
ecclia tua et iniungi et agicōsueuit. **A**mpli⁹ q̄
nō desertuisti me deuū et aberrantē: quō non
assumes reuertentē atq̄ correptū. **N**on de
seruisti inq̄ quē nec reuocare cessasti. nec ad
huc cessas. **U**nde em̄ mihi sunt desideria ista
quibus te reconciliari desidero: q̄bus ad pacē
et gratiā redire cupio. **U**nde iste accusatiōes
quibus contra memetip̄m p̄pter iniusticias
meas litigo/ nisi a te/ qui donis istis tanq̄ bñ
dictionibus dulcedinis tue preuenis me. nec
in aliquo lesa est iusticia tua: per hāc tam p̄iā
tāq̄ in debitā p̄uentiōē miscōie tue. **Q**uā er

go fortius nō ledes: nisi ista dona mihi cōple-
ueris atq; p̄feceris. **A**gis em̄ indignus erā
ista p̄uentiōe mīscōdie tue: anteq̄ ea me p̄ue-
nires. nūc si in̄sit p̄uent^o p̄fectione iustifica-
tionis et sanctificatiōis tue. **E**t longe minus
indignus nūc sum: vt ista tua dona mihi com-
pleas atq; p̄ficias: q̄s eras donis istis anq̄ illis
me p̄uenires. aliquatenus em̄ me p̄parāt ad
iustificationis et gratie tue plenitudinē. neq;
dubitādū ē yllō modorū quin multo longius
sint a mīscōdia tua qui eā nec querāt nec curāt
q̄s qui eā cupiunt atq; desiderāt licet exiliter
A minus q̄s deberēt hoc faciāt. **A**mplius que
sūt opa magnificēcie mīscōdie tue. p̄prie ac p̄cla-
ra. **C**ertū est mihi dñe quia lenire miseriam.
tollere eā. ignoscere. liberare. saluare. et p̄-
uenire. etiam nō valentis venire ad te. in be-
nedictionib⁹ dulcedinis tue q̄bus aliq̄tenus
cognoscāt te. et beneficia tua q̄ receprūt a te
deinde mala sua. et que reddiderūt benificēcie
tue. et mala in quib⁹ sunt. atq; ea q̄ meruerūt.
et a quibus non est ei. refugiu. vel liberatio
siue saluatio nisi per penitentia tuam. **E**t cuz
his p̄donas eis etiā vt displiceāt sibi metipsis
in omnibus. sempq; displicent tibi. cupiātq;
desiderant et enitantur licet infirmiter exire
de malis suis. et redire ad te qui es sal⁹ et vita
eorū. **S**ic dico et de timore tuo qui est. et initiū
sapientie et expellit pctm̄. qm̄ qui sine timore
ē: nō potest iustificari. qm̄ de p̄claris et p̄p̄is
operibus mīscōdie et p̄sertim in peccatorib⁹ q̄
illos p̄uenis: et fugere facis q̄si a facie colubri
pctā. fugere inq̄ ad te: qui sic fugientes beni-
gnissime semp suscipis: et etiam cū gaudio et
congratulatione iucūdisima et applausu. **S**i
ergo nō obsistit iusticia tua: qn̄ ista operetur
mīscōdia tua in pctōrib⁹: non obsistit eo inq̄
tempore q̄ vt ita dicatur fortior ē et magis ar-
mata contra peccatores. **Q**uo minus igitur
obsistet postq̄ arma sua fortiora. et allegatio-
nes suas validiores p̄tra eos amiserit. **A**rma
siq̄ dē fortissima iusticie tue: et allegatiōes va-
lidissime. contra peccatores sunt. / supbia eo-
rum. contumacia. duritia. iniuria salutis eo-
rum. et impugnatio ip̄ius gratie: qualis erat
in paulo apostolo cum christum dominū per-
sequebatur. **Q**ualis est et in illis qui etiā ver-
bum dei repellunt a se. et auertunt aures su-
as ne legem tuam audiant: p̄pter quod eorū
oratio execrabilis est coram te. **A**rma ista om-
nia amisit. iā iusticia cōtra me. **A**ubilem̄ horū
est in me. im̄o te actore et datore contraria.

q̄bus si phas est dicere fortior est effecta. et tā
q̄ armata misericordia tua: ad pugnandum
pro me. et ad resistendū ire tue cui⁹ sola opi-
tulatione illi resistitur. sicut dixit sapientissi-
mus et sanctissimus et a teipso in hoc edoct⁹
Gregorius dicens. **P**re dei tunc resistitur. cū
ipse qui irascitur opitulatur. te ergo per istaz
p̄uentiōnē misericordie tue sic opitulante
mihi. ire tue adeo fortiter resisto: vt supabū-
dantia mīscōdie tue vel auferre vel minuire.
vt retardare. de cetero mihi nō debeat. **A**m-
plius quis laudat aut superabūdare dicat mi-
sericordiam tuam in eos: quos eterne mortis
et damnationis supplicij perpetuo deputas.
Amplius propheta a te solo edoctus: et ec-
clesia tua tota magisterio tuo solo instituta et
erudita: a te petit incessanter. auerte iram tu-
am ab eis. tu solus es huius potestatis. **N**on
est igitur ab eis hoc requirendum: rerum em̄
natura impossibilia nulla est obligatio: ap̄
eos quibus impossibiles sunt. **A**bunda igitur
tu ipse misericordia eorū quo auertis
iram tuam: sicut te docente et dictante dixit
propheta tuus **D**avid dicens. **E**t abundauit
vt auerteret iram suam. **A**bundauit vtq;
misericordia qua prouidit toti generi huma-
no: sacrificium irrecuperabilis placationis:
ipsum videlicet deum ac dominum nostrum
iesum christum: qui est propitiatio pro totius
mūdi pctis sufficiēs. **S**ic et abundātia in me eo-
usq; ē tāta largitate tue mīscōdie: vt dares cor-
p̄ritū mihi: qd̄ nunq̄ despici⁹ spm̄ p̄tribulātē
q̄ ē tibi sacrificium sufficientis. / et gratissime
placationis. **A**bundauit itaq; misericordia
pater misericordiarum: dum ip̄e sibi p̄uidit
charissimum ac benedictum vnigenitum su-
um victimam holocausti. **C**uius obligatiōis
placate mundo placaretur. abundauit et ip̄e
se vnigenitus eius benedicta misericordia.
qui de seipso hoc fecit scilicet victimam holo-
causti. offerens seipsum tanq̄ agnum imma-
culatum in odorem suauitatis. in ara crucis
quo sacrificio et placatus est pater misericor-
diarum mundo: et mundus ei reconciliatus ē:
sic apls scripsit illū q̄ nō nouerat pctm̄ p̄ nob̄
fecerat pctm̄ qd̄ ē dicere hostiā p̄ pctis. **E**t ite-
rū. de⁹ erat in xpo mundū sibi reconciliās. **D**e
vtroq; igit⁹: p̄re mīscōdiarū. vicz. / et b̄dictio vni-
genito ei⁹. rectissime itelligo qd̄ ē pctm̄ p̄ p̄phaz
Abūdauit vt auerteret irā suā. **A**būdare igit⁹
te decz mīa sup iusticiā: qz mīa tua superaltet
iudiciū. an decz p̄ largā bonitatē tuā vt ira tua

Capitulum

supabundet miscōie tue: si enī hoc eēt ira tua
contineres miscōias tuas. **A**mplius nonne
disipotentia tuā pcendo maxime et miseran-
do manifestas? **Q**uid autē est manifestatio oī
potentie et bonitatis tue: nisi gloriificatio tua:
maxime igit gloriificaris pcendo et miserando
hoc autē te decet maxime misereri et parcere.
Maxime autē digni sunt quibus pcis et mise-
rearis scz q̄ propter te sibi nec pcunt nec mise-
rentur: sed potius se uere seipsos iudicant. **I**l-
lis ergo nullo modo denegenda est misericor-
dia tua: hmoi hoies quid aliud agunt dum in
semetipsos iusticiā p̄nālē exercent: nisi q̄ vi-
ces iusticie sue agunt: et executores eisdem se-
gerūt: tanq̄ quidā tortores et satellites tui.
Si igit cum illis pacem nō habet iusticia: qui
ministri eiusdem sunt ociosissimi atq̄ fidelissi-
mi: sed in illos cōdemnationē et mortē intēdit
iusticia tua: quis sibi sperare potest p̄ce ab
illa. **A**mplius bellū qd̄ contra iniusticias me-
as suscepi: bellū cōmune ē mihi et iusticie tue
et bellum ytiq̄ iustissimū. **I**mpossibile igit est
vt iusticia tua contra me sit in bello isto. **A**lio-
qn cum inimicis meis erit: et hoc in bello iniu-
stissimo. **B**ello enī iusto nunq̄ pugnat iniusti-
cia. **I**ustissimū siquidē in bellum meū contra
iniusticias meas. **I**psarū vero contra me: nō
pōt esse bellum nisi iniustum. **Q**uēadmodū
bellum spiritus aduersus carnem: ipm iustis-
simum esse necesse est. **B**ellū vero carnis ad-
uersus spm: nunq̄ possibile ē esse nisi iniustissi-
mum. **M**anifestū autē est bellum illud contra
iniusticias meas: bellum esse spiritus aduersus
carnem: et aduersus omnes alias iniusticias:
quia iustissimum esse illud necesse est. **E**t pro-
pter hoc iusticie bellum nō potes ergo oppo-
nere te. **D**e iusticia mihi in hoc bello: alio-
qn stares p̄ iniusticijs meis: et cōtra te: quod
manifestū est esse nō posse.

Quod faciat homo quod in se est licet modicū possit. **La.**

XIII

Quod si dixeris

Respondeo tibi: quia infirmiter pugnās p̄ me et
inualide sili allegas p̄ me. **R**ūdeo
tibi in hoc: quia nō est mirū si infirmus infirmi-
ter seruiō tibi: nec si inualidus allego p̄ te in-
ualide. **A**b infirmo autē seruiente quis: ingra-
tum habeat vel molestū infirmum seruitium.
Similiter et se habet de filio egrotante: qz pa-
tri nō est minus gratū infirmantis filij seruiti-

um: et interdū magis gratū q̄to ipi filio p̄p̄
infirmatē magis onerosum et laboriosum
p̄sertim cū dixerit **A**mb. veritatis tue doctor
et p̄co: quia deus nō respicit vel attendit q̄tū
sed ex q̄to: quid mirum si modicū est qd̄ impē-
do tibi: ex tam modico qd̄ adhuc habeo. gra-
tum igit tibi esse illud modicū infirmū et iua-
lidum debet qd̄ ex eo modico me infirmo et in-
ualido tibi impendo. p̄sertim cum p̄ qualita-
te vel quātitate donorū reddenda sunt fui-
cia pro eis: et merito p̄portionalia sunt dona
et seruicia que p̄ eis debent. **Q**uis enī ex mo-
dico feudo: magnū velit habere seruiciū. **N**ō
debes igit ex istis modicis que adhuc sola ha-
beo: a me exigere magna: qua p̄pter contēta
debes esse ex modicis istis: que ex modicis do-
nis tibi offero vel impendo. **M**odicū enī lu-
men adhuc in me salutaris scientie/modicū
amor dei: modicus amor: modicus morborum
et vulnerū meorū dolor: et ita de alijs donis dei.
Ex modicis autem nō est tuum o iusticia: vt
magna requiras a me. **C**ontenta igit debes
esse de modicis istis. **Q**uod si dixeris mihi: qz
culpa mea est: q̄ tam modica sunt mihi dona-
ta: et p̄pter hoc modicitas eorū nō debet mi-
hi p̄curare nec excusare ius quo min⁹ magna
debeam. **R**espondeo tibi in hoc: q̄ si q̄s debi-
tor alieni census: ad om̄imodā paup̄tatē ad-
tulerit: ita videlicet vt soluere illum nō pos-
set. **N**emo requirit ab eo vt tempe tātē paup̄-
tatis debitor hmoi soluat: nemine nāq̄ req̄rit
qd̄ ei impossibile esse scitur. p̄sertim si impossi-
bilitas eiusdem volūtaria nō sit et placita. **T**u
autē vides quia mihi nō placeat ista modici-
tas vel paup̄tas: que me non sinit tanta ac-
ta facere in p̄te ista que merito essent placita
tibi et accepta. **A**d hoc enī intendo et vt possim
enitor: vt augeat mihi miserator largissimus
deus: dona sua quibus ad ipsum redeaz: ei q̄
placeam. **E**t si quis etiam in egritudine vt
infirmatē licet p̄pria culpa incidet in illā.
Nemo tñ ab eo requirit vt agat fortia: et p̄fer-
rat dura. **N**emo requirit ab eo actus pugiluz
vel agonistarū. **N**on debes igit exigere a me
tam magna et fortia tempe infirmitatis. **Q**to
merito et iure posses tempore sanitatis et for-
titudinis. **Q**uod si tanta a me iudicas req̄renda
quātorum debitor essem tempore sanitatis.
Non debes igit impedire vel obsistere mi-
hi: quo minus saner vel fortificer. **N**emo enī
qui solutionem creditoris querit: et habere
vult: impedit debitore suū quo min⁹ soluēdo

soluendo efficiat. nisi forte qui magis vult penam debitoris quam solutionem debitorum suorum. Hoc autem est malignitas diabolica que proculdubio non vult peccatores diuites fieri: ne soluant debita peccatorum suorum: quorum solutio penalis satisfactio vel emendatio est. Et similiter nequitia hec est in quibusdam tabernariis vel potius cauponibus: qui malunt per malignitatem voluntatis sue verberare ribaldos: quam solui sibi coporum suum. Non debes igitur mihi obistere quo minus diues efficiar: ad soluenda debita in quibus teneor tibi. Hec autem sunt penales emende. Ita tamen obistentia in preiudicium tuum est et detrimentum. Amplius per hanc viam impedis ne ego iustus efficiar. Iustus autem est solus ille qui plena possidet iusticia. Impedis ergo temetipsum per hanc viam: et obistis quo minus tu meis recupes atque possides. Et quod videtur deterius tueris et conseruas inimicos tuos capitales: in possessione iuris tui: quod ego ipse sum. Amplius ride mihi obsecro o pulcherrima dei iusticia: aut placet tibi sole pene infernales et perpetue: aut placet tibi alie. Quod si ille sole placet tibi: non placet igitur tibi de peccatoribus nisi mors ipsorum perpetua atque damnatio. Hoc autem est in quo euidens concordas cum demonibus. Hoc enim ipsi semper super omnia volunt de peccatoribus. Preterea placitum illud non est bonitatis: sed malignitatis. Tu autem bonitas verissima et purissima es. Si vero alie pene placent tibi cum nulle alie sint: nisi que faciunt ad emendationem et correctionem peccatorum. Illis enim satisficit de vindicta gloriosa: de exterminio et expugnatione inimicorum tuorum: quos maxime odisti: vicem iniusticiam que sunt vitia et peccata. Eisdem etiam satisficit tibi de iure tuo: quod tibi per illas plene et meliora tua restituit: vel saltem ad restituendum preparatur: dum ad expulsionem iniustorum detentorum peas litigat pariter et pugnat. Absit ergo a te ut opprimas me opus tuum et consilium impiorum adiuvet. Placent igitur non immerito pene penitentiales quas et ego mihi propter te amore tuo irrogo: et ad hoc ut possim intendere: ut tante et tales sint per quas de vindicta tibi per tuo beneplacito satisfiat. Sola ergo peccata mea cum ipsis demonibus obistunt: mihi quoque aduersantur: et quoniam nam excoicata sunt atque a coniunctione creatoris et omnium sanctorum anathematizata: hoc est separata. Propter hoc ego enitor euitare ea: et fugere ab eis. Quanto igitur fortius tua sanctissima spiritus benedicenda iusticia non coicas eis: qui omni

um penarum atque tormentorum instrumentis impugnas ea. Et de templo sancto tuo tanquam excoicata eicere non cessas. In hoc enim dominationi tue omnia tormentorum et penarum genera deseruiunt. Et nihil timore tuo nihil etiam punitione illa vel debilitant vel cōpescunt vel proflus expellunt. Et hec attendens domine misericordie: memorabor: iusticie tue solius. In his que dicturus sum in presentia coram te: et allegabo iusticiam tuam solam per me: qui propriam meam iusticiam et debita conspicias non habere. Dicam igitur quod ius tuum in omnibus et per omnia ego sum: et hoc iure et debito creationis tue. Creasti me domine iesu christe: deus meus: vnus verus ac solus. Iustum ego sum hereditarium: te enim constituit deus pater herede vniuersorum: per quem fecit et secula. Sicut tu ipse per os apostoli tui testificatus es in epistola eiusdem: ad Iherosolimam. Tuus sum iure amicitie et amoris eius qui te diligit deus pater. Per hanc enim tantam tanquam sinceram et perfectam amicitiam: necesse sunt omnia que patris sunt tua esse. Omnium enim amicorum vere perfecteque amantium: necesse est esse communia. Tuus etiam sum iure et titulo emptionis: sicut per eundem apostolum testificatus es dicentem. Empti estis pretio magno. Et iterum. Qui dedit seipsum redemptionem per nobis per eundem. Tuus etiam sum iure mercedis et retributionis: per magnifico acceptissimoque obsequio: quod deo patri in sacratissima persona tua impendisti: tibi ab eodem permissio sicut ipsemet testatus est per prophetam dicentem. Pro eo quod tradidit in mortem animam suam: et cum impijs deputatus est: videbit semen longeuum et fortium diuidit spolia. Tuus etiam sum bello iustissimo tibi acquisitus: illo vicem pro de quo ipse testificatus es dicens ad patrem. Vel ecclesia tua loquens ad eundem. Obumbrasti super caput meum in die belli. Et tibi namque ecclesie tue rectissime congruit intellectus sermonis istius. super caput tuum: et etiam super totum corpus tuum. obumbravit deus pater in die belli: qui fuit dies victoriosissime passionis: qua potestates aereas debellasti: palam triumphans principatus et potestates in te ipso. Hoc fuit plium magnum quod tu verus michael preliatus es: ibi cum dracone scilicet antiquo serpente: quo bello proiectus est de celo ecclesie tue. Tuus etiam sum iure sanctissime adiudicationis: quod tibi adiudicatus sum i iudicio illo: in quo tu ipse ore tuo sanctissimo dixisti. Nunc iudicium est mundi. In ipsa namque sacratissima inuictoriosissima passione tua: cum tuam imo meam seculi et aliorum credentium allegabas: et orando et

temetipm offerendo pro nobis. ppter qd iudicio sanctissimo dei patris adiudicati fuim⁹ diabolo. Et ideo abiectus est foras de possessione qua nos possidebat. adiudicati sum⁹ tibi. qua ppter intrasti possessionem nostri per sacramentū regenerationis plene obtinēs possessionem nostri. Ius tuū etiam sum iure donationis: qua donatus dono tibi sum ad ipsam petitionem tuam qua dixisti ad patrem orans: nō pro mundo rogo sed pro his qui credituri sunt p verbū eorū in me. De his ego sum per gratiam tuā vn⁹. ego em̄ credo in te. qm̄ fidentendo in te. et puenire enitor vt possim ad te et in te. vicz vt totus sim in te. sicut palmes in vite: sicut arbor plantata in terra bñdicta. vt totus viuam ex te. duabus. s. quasi radicibus cordis mei radicatus infixus in te. vbi ex toto insugam vitale nutrimentū aīe mee: ex quo et viuam et tibi fructificem. quod est dicere fructus feram tibi delectabiles et placitos: et qui nō pereant sed maneant. qua ppter qd tuus est et ad te iure et ex debito priner. id multiplici iure plenissimeq; / liberare de manib⁹ inimicorum tuorū. saluare atq; defendere tueri ab eis debes. Si em̄ aliena iura eis quib⁹ auferant iustissime restituas eis quorum iure sunt. qto fortius hoc tibi ipsi debes. Te nāq; plurimi qui iniuriam patiunt confidenter requirunt: vt iusticiam facias eis de inimicis suis iniuste: quiq; iniuste ab eis sunt ablata restituens spoliatis. Hoc inq; petunt a te tanq; iuris debitū petentibus. Qto forti⁹ igit h⁹ tibi ipsi debes vicz eē tibi in iure tuo ppiū. q̄liter em̄ alij sperare poterūt a te: qd tibi ipsi facere noluerunt.

Deus vult ad eum reuersionem et pñialem satisfactionem. La. XIII

Mod si dixeris

Quod si dixeris mibi qz indignissimū me feci dñatiōe tua ac seruitute nobilissima. et ipsam possessionem quā in custodiendam. quā mihi excolendam: modisq; omnibus meliorandā cōmiseras: ego dissipauit. et eousq; dteriorauit: vt pene inutilem eam tibi reddiderim. imo qd verissimū ē: noxiā atq; pñitiosam. cū de illa et pillā bellū tibi faciant vel fecerint tibi inimici tui. et mei vsq; mō. Tū vtiq; dicis dñe de⁹ xitatis. Ego em̄ rñdeo. licet tibi nō possuz respōdere vnū p mille. nisi dñatiōis tue dignatio fuit recuperare me. hoc em̄ facto: quecunq;

dissipata sunt a me. in me ipso plene restituentur. et integre salua erūt tibi. p bñplacito etiā tuo erit tibi satisfactū et emendatū quicqd cōtra te peccaui. Nō debes igit causare dissipationem boniorū que mihi cōmisisti. neq; alia q̄ pretendebas aduersum me. Nihil em̄ a me iure poteris petere: nisi plenā restitutionem. et ḡ tam satisfactionem. Peccatū duo plene indubitanter tibi fient si pñialem iustificationem mihi pstitueris. Nec em̄ cōtinet indubitatē pñialis cōuersio siue reuersio ad te. Amplius dñe miscōie iesu chr̄ste: neminē possibile est venire ad te. et nemini possibile est moueri a te: nisi a te. quicūq; em̄ mouet ad te: necesse est vt hoc ei des a te. Quia igit tibi soli hoc possibile est. a nullo alio debet. Si igit ab aliquo debetur a te solo debet. et ppter hoc a te solo requirendum est. Si dixeris. quia ipsi peccatores auertunt se a te rumpentes funiculos caritatis quibus a te trahebant. verū vtiq; dici quia veritas es. Retentio tñ peccatorū in te et reuocatio eorū ad te nō est possibilis nisi tibi. Et sicut ppiū est illis infirmitas et corruptio atq; malignitas: quibus recedūt a te. Sic incogitabiliter ampli⁹ est tua fortitudo. et benignitas: quibus eos retineas in te et reuoces ad te. Multo igit forti⁹ decet fortitudinem tuam et benignitatem tuā: retentio eorum et reuocatio. q̄ infirmitatē et malignitatem eorū recessio a te. Amplius dñe miscōie: q̄ moueor licet exiliter et infirmiter a te: nō moueor sic nisi a te vtiq; tractus a te. Uti ḡ vtiq; me redire ad te. Volo et ego: vt vt verū loquar vellem. Infirmitū em̄ est velle meum et impfectū et tanq; iacens. S; tuū velle q̄ vis me venire ad te: est vsq; quaq; forte atq; completū. Voluntati em̄ tue qd resistit. Uelle meū dñe misericordie tale est de redeundo ad te: q̄le est et velle tuū de reuersiōe mea ad te. Si igit vis pfectū esse velle meū. in hoc p̄fice et tuū in eodem. Ego nāq; velle meum in pte ista nec p̄ficere. nec adaugere possum. Tibi aut p̄fctō est p̄fctū. atq; imperiosissimū velle tuum ad te. Igit incipe p̄fectionē hui⁹. et tū erit mibi velle p̄fctū et cōpleta iustificatio. Nec loquar sic de velle tuo dñe de⁹ xitatis: tanq; locū apd te habeat aliqd p̄fectiōis et villo modo. de hē m p grām tuā plene edoctus sum a te. Uelle nāq; qd in me ē: et qd tu es: nihil possibile est habere defectus vel ip̄fectiōis. Tu aut nosti qualiter dixisti velle: vt p̄ctōr. puerat et viuat. Et qualiter dixit Paulus. quia tu vis oēs ho

mines saluos fieri. proculdubio ad modū vo-
lentis. hoc est in multis signis et opationibus
te habens et nobis exhibens. **¶** Dñe iesu xpe
nōne tu venisti saluos facere pctōres? nōne
tu venisti querere et saluū facere quod perie-
rat? **¶** Queris igit me: et ego quero te. **¶** Vis igit
inuenire me et inueniri a me. **¶** Occurrere
igit debes mihi/ qui scis viam qua venias ad
me. et qua eundū ē mihi ad te: vt inueniam te
dñe iesu chrisite. **¶** Nōne tu medicus es et sa-
nitatis atq; salutis auctor et largitor largissi-
mus? videat oculi sancti tui: vtrū istoz decen-
tius sit: te videlicet venire atq; descēdere ad
me egrū et adeo infirmū: vt nec ambulare pos-
sim ad te: nec etiam vertere me. **¶** An me ascē-
dere ad te. **¶** Ineffabili largitate pietatis et dul-
cedinis tue suscepisti istud salutiferū officiu
scz medicationis. qua ppter debitor es euide-
ter sanatiōis: porissimū in illos qui sanari cu-
piunt et querunt. nōne ppter hoc confitenter
petebat a te **¶** David. **¶** Misere mei dñe quo-
niam infirmus sum. sana me dñe. **¶** Et alibi. **¶** Sa-
na aīam meā quia peccaui tibi. similiter **¶** Ihe-
remias. **¶** Sana me dñe et sanabor. **¶** Quis enī ē
a q nō iure et tanq; ex debito peti nō possit: vt
exequat et impleat susceptū officium. quia de-
bitor in hoc ipso sanctificationis et consecrati-
onis effectus es omnibus: qui sanctificari vel
consecrari cupiunt et querunt.

¶ Dominus pfecte sanat egrōtum vel mi-
seretur peccator. La. XV

Modus respon-

Queris mihi: quia exiliter et infirmi-
ter et p omnem modū indigne cu-
pio et quero sanctificari et sacrari a te. **¶** Rñdeo
q hoc nō est nisi ex grauitate infirmitatis: q
q̄to maior est/ proculdubio tanto maior ē in-
digentia atq; necessitas mihi medicinalis au-
xilij: et ppter hoc magis accelerandum reme-
dium. nō igit ppter hoc est mihi denegandū.
¶ Amplius q̄s ex medicis corporalibus aude-
at obijcere egrō/ petenti medicinale auxiliū.
indigentiam vel necessitatem illius: quis de-
negare deniq; audiat: ppter hoc infirmanti
cuiq; medicinale auxiliū: q̄tū valet ad cor-
poris egritudine. **¶** Q̄to igit amplius longe
debet esse a te: imo et est: vt nō ppter maiorē
necessitatem vel indigentiam salutaris auxi-
lij: deneges mihi vel retardes salutis auxiliū.
¶ Quis enī ex medicis corporalib' silem opaz des-

dit humanis corporibus curandis: q̄s tu impen-
disti curandis aīabus nostris: qui et p̄ciosissi-
mum sanguinē tuū syrupū fecisti: ad curandas
febres vitiozū et peccatorū: ad extinguentes
ardores cōcupiscētiarū et aliarū pestilentium
passionū. **¶** Ipsam q̄s carnē viuificā tuam: thy-
riacam nobis efficere dignatus es: ad effugā-
da venena mortifera vitiozū. **¶** Et vt ad veruz
dicam ipa: vulnera tua medicamēta saluber-
rima fecisti vulnerū nostrorū. et ipam mortē
tuam curationē esse salutarem omnīū egritu-
dinum spiritaliū nostrarū. **¶** Manifestū autē
est q nullus ex medicis corporalibus/ adeo ha-
bet cordis parū vt cū sanitatē vel salutem su-
scepit curandam: q̄s magnitudō morbi retar-
dat ab impendendo medicamentū: qd requi-
rit infirmitas patientis. **¶** Nū igit apud om̄ipo-
tentissimam virtutē tuā: nō referat vel differat
q̄s grauis vel leuis sit morbus meus sp̄ialis:
qn eadem facilitate sanas et maximas medio-
cres et minimas. **¶** Nullo ergo modo vl' ne-
cessariū vel decens est te differre sanationem
meā. p̄sertim cū manifestū sit te suscepisse cu-
ram saluationis. et mei et aliorū/ quia te cupi-
unt et querunt sanari. **¶** Tu enī es qui sanas cō-
tritos corde et alligas contritiones eorū. **¶** Et
ppter hoc pos pphete tui **¶** Esaie dixisti. **¶** Pre-
cipitabit dñs in monte isto faciē vinculi colli-
gati: sup om̄es populos: et telam qua orditus
es sup vniuersas nationes p̄cipitabit mortē i
sempiternū. **¶** Et iterū in die qua alligabit dñs
vulnus populi sui: et p̄cussuram plage eius sa-
nauit. **¶** Si dixeris. quia si me totū tibi tra-
derem: et iterū me cure tue cōmitterē statim
me saluum faceres. **¶** Respondeo tibi domine
misericordie: quia si hoc expectaueris nun q̄s
me sanabis. **¶** Hoc enī quādiu infirmus sum p
culdubio facere non possum. si tñ hoc facere
quis dubitet qn sanatus essem. **¶** Manifestū
est igitur te non debere expectare hoc a me:
qd mihi scis nō esse possibile. totum me trahē
ad te: et eripe me mihi p̄si. totū quidem susci-
pe si totū me sanare est pietatis tue bñplacitū.
¶ Si enī me ipsum mihi dimiseris. cado. totusq;
deficio. **¶** Ampli' nōne sic gaudiū ē iusto face-
re iudiciū. sic et m̄to ampli' gaudiū ē misicor-
di facere mīam. **¶** Quia igit iustissim' non mi-
nus. imo multo amplius placet bonitati tue
facere mīam: q̄s facē iudiciū. **¶** Sic igit nō decet
iustū differre iudiciū in guamē aut iudiciū pe-
tentis illud. **¶** Sic multo min' decet te differre
mīam petēti illā: maxie i detrimētū et dispēdiū.

Capitulum

meū. Tu autē vides: quia omnia ad nudū et liq-
dum intueris. quia ipsa dilatio p quam viuifi-
candus et sanandus sum: p telatio est mihi et
plongatio egritudinis et mortis mee. Tādiu
em mortuus et sepultus in vitis meis et pctio
iaceo: q̄ diu viuificationē meā differs dñe mi-
sericordie. quo iure petebat dauid. **A**ccelera
ut eruas me. Et iterū: ad adiuuandū me fe-
stina. Et alibi velociter exaudi me. Et q̄ tu
ipse mandatū dedisti p Salomonē dicēs. Ne
ptrahas datū angustiarū. Et iterū. Ne dicas
amico tuo cras dabo: cum statim possis. De-
bes seruare legē quā ipe statuisti. Sicut et ipe
Dauid petebat a te dicens. **E**xurge dñe de-
meus in pcepto quod mādasti. quod indubi-
tante est pceptū de dilectione. Et ppter hoc
idem est: ac si tibi diceret. dilectionē pcor im-
pende et ostende. sicut et fecisti. Nonne nos p
ores dileximus te: s tu prior dilexisti nos? qm
nemo maiorem habet. nobis exhibuisti et ostē-
disti: mortē crucis pferens amore nrī. Dñe
miscōie magna et multa habes contra me. et
mīta et magna potes excipe ptra me: et obijce
re mihi quo min⁹ debeas magnificare et miri-
ficare miscōiam tuā meū. Et in p̄mis grauif-
simas et pene innumerabiles offensas quib⁹
offendi. **E**go autē replico contra offensas
peccatorū meorū sacrificiū qd obtulisti in ara
crucis p peccatis nostris et aliorū: vbi fuisti p
pitiatio sufficiens p totū mūdū peccatis. q̄ p-
pter sicut p̄pitiatio illa incogitabilis gratiosi-
tas: euacuauit pctā et offensas meas et aliorū
sic replicatio elidit sufficienter ac validissime
exceptionē: quā contra me pponis de ipsis.
Si excipis contra me: de grauissimis et in-
numerabilibus debitis meis. replico contra
hoc exceptionē et pugnamētū. qd in ipsa vi-
ctoriosissima passiōe tua fecisti. p me et alijs de-
bitoribus. De hoc pugnamēto tuipe dixisti
que nō rapui tūc exoluebas. ppter h̄ cātar de
te om̄is ecclesia sanctorū. qui p nobis eterno
patri ade debitū soluit. Et quia nō pro adam
solum p̄ssime mortis illius suppliciū ptulisti:
imo etiam p om̄ibus. q̄ sibi illud prodesse vo-
luerint. atq̄ curauerint. necnō p puulis om̄i-
bus: qui sacramento regenerationis et reno-
uationis sufficienti: decesserunt vel decedēt
in posterū in etate illa. **T**u autē dñe miscōie
scis quia ego vn⁹ sum de numero illorū: q̄ pas-
sionem tuā et mortē tuā prodesse sibi cupiunt
et querūt sibi. Igit̄ debita mea tu soluisti. Va-
lida igit̄ est et sufficiens replicatio ista: solutio

nis et pugnamēti quod in cruce fecisti. con-
tra exceptionem debitorū ppositam. **S**i
dixeris cōtra me: quia mortē merui: nō solū
tempalem s̄ eternalem. etiā et hoc modo iusti-
ciandus sum. **R**eplico et cōtra hoc: quia iusti-
ficatus sum supplicio mortis. qd p me et alijs
peccatorib⁹ ptulisti: et mortuus morte illa. sic
testatus est. **A**plius tuus dicēs. Si vnus p om̄i-
nibus mortuus est. q̄ om̄es mortui sunt. qua-
ppter et de iustificatione et de morte. quarum
debitor eram satis fecisti tuipe morte ipatua
et iustificatione quas dixisti. nō potes igit̄ de ce-
tero mihi obijcere illa: cū iam sim mortu⁹ et iu-
stificatus sim iam in te. quēadmodū in vno p
pugnatore vincit totus vn⁹ exercit⁹: aut vin-
citur cum pro illo pugnet in exercitu. sic in te
christe dñe te vincēte p nob te reuera pugna-
toze nō om̄es vincimus et triūpham⁹. **P**rin-
cipales et p̄tates in p̄lio illo ut eos tu palā triū-
phasti in temetipso. **A**ddo qd in te fidei iussore
et sponsoze pro om̄ibus nobis: q̄tum ad om̄ia
in q̄bus tenebamur vltra om̄em sufficientiā
satisfactū est: incompatibiliter sup om̄em esti-
mationē et cogitatū plus es tu q̄ om̄ia illa q̄
peti seu exigi poterāt: a nobis om̄ibus. **T**u
autē dedisti temetipsum redemptorē pro nob
et om̄ibus debitis nr̄is et p̄pitiatiōnū pro om̄i-
bus peccatis nr̄is. **T**radisti etiā temetipsum
iustificandū pro nobis om̄ib⁹. et iniusticijs no-
stris: atq̄ suspendendū pro om̄ibus latroci-
nijs nostris. **N**ihil igit̄ restat de om̄ibus quo-
rum debitozes eramus: vel que a nobis de iur
repeti poterant. **S**i forte dicere volueris
quia de his solis q̄bus obligati eram⁹ satisfec-
ci vel satisfactum est p te. **R**ādeo in hoc q̄ in-
compatibiliter maiora exoluisti: q̄ etiā om̄ia il-
la quibus aū baptismalē satisfactionem tene-
bamur. et q̄ om̄ia recidiua incompatibiliter et i-
cogitabiliter: quia etiam pro illis satisfactum
ē p te et a te. de illis q̄ nihil de cetero petere po-
tes a me: neq̄ p illis. **S**ed si forte illd obij-
cere volueris. quia adhuc reus sum omnium
illorū et debitor. **A**ū em̄ sanctitatē baptismalē
habeam: nec vere ac p̄fecte penitentiā: verū
vtiq̄ dicis: sed hoc nō debet mihi obesse: cum
nō sit potestatis ac virtutis mee: vere atq̄ p-
fecte penitere. manifestū em̄ est. quia h̄ op⁹
est om̄i potentissime x̄tutis tue: et ppter hoc
a te nō petendū est. nō autē tibi a me requirē-
dum. a me em̄ nō est requirendū villo modo q̄
qd nō possum. p̄sertim cū hoc ipm q̄ peniten-
tiā verā atq̄ p̄fectā mihi salutarē ac necessa-

臣

uat. que omnino eū fecisse interpellatiōe mi-
sericordie tue soli? nullus fidelium ignorat.

De forma petitionis. La.

XVI

lb

Capitulum

ritu sancto dictante. et edite et scripte sunt.

Conuenientissimū igitur est celestē ac diuinalem oratorē et aduocatū: p̄nominatos psalmos et p̄dictas orationes tenere mēoꝛiter. Tullius nāq; latinorū orator ac rethor egregius: nō erubuit duas nobilissimas orationes rethoricas demosthenis et eschini: et laudare et transferre de greco sermone in latinū. Jam quidem sibi difficilem latinitati vero p̄tilem euidentē asseruit. Hanc vtilitatē indubitatē oratoribus et rethoribus intendens / vel solis vel maxie.

Quot igitur magis oratores spūales ac diuinales: orationes viroꝝ sapientissimorū atq; sanctissimorū: quas de ipso fonte spū sancti hauerunt / nobis exquirende ad imitandū sunt. Clerici qm̄ profundissime sunt et interdū difficilissimū intellectus. ponā tibi breues ac lucidissimas om̄iōs oranti intelligētissimas orationes. et dicam sic dño miscōie. fac me tibi seruū in om̄ibus acceptabilem. seruū tibi p̄ om̄ia placētem. aufer a me radicitus et ex toto q̄cūq; bonitati tue displicet in me. et largiri mihi dona gratiarū tuarū / atq; virtutū: quibus tibi totus et tecū viuam. videlicet ad regulā rectissime optimeq; bonitatis tue. Auerte faciē tuam et oculos sanctissimos tuos / a tot et tantis vitijs meis et p̄ctis. Respice in me solus id qd tuū est: vicz in me qd tu solus fecisti / et non re spereris ad ea q̄ ego in me feci. qm̄ qd in me tu solus pulchrū et bonū feceras: deformauī horribiliter. deturpauī abominabiliter. inq̄ nauī execrabiliter. pueri iniuriose et cōtumeliose: vltra q̄ cogitare sufficiā. Et h̄ adūsuz te largire obsecro mihi tāto p̄ctōri veniam oīuz culparū quas cōmissi. oīmq; penarū quas merui / da gratie tue eā mihi itegritatē et plenitudinē: p̄ quā tibi p̄ om̄ia acceptabiliter et placite viuā: hinc et post hāc vitā. erept⁹ p̄ te de oībus angustijs et pressuris. liberat⁹ ab om̄i seruitue corruptōis. btūs et gloriosus tecū pheniter cū electis et dilectis tuis regnē. **C**ontendere et tribula in me et prozsus exterminā a me q̄cqd vel originali occupatione / v̄l ex ab vsu donorū et beneficiorū tuorū mihi turpiter et male apposui. Subuertere fundit⁹ quicqd in me mali edificatū cōspicis. auelle a me om̄nē plarationē diabolicā. oē qd ex originali corruptiōne / vel malicia in me succreuit. lauat mūda me totaliter ab om̄ib⁹ inq̄namētis carnis et spirit⁹. reforma in me imaginē et similitudinē tuā. restitue me etiam naturali pulchritudini et rectitudini. redde etiā gratiositatē et specio

sitatē q̄ me iustificatiōe baptismali decorasti. redde mihi etiā et p̄mā stolā vestē polimitā spiritualē: ex om̄ib⁹ videlicet virtutū et gratiarū pulcherrima varietate cōtextā: q̄ ibi me vesti fiet ornasti ad instar spōse p̄parate et ornate. tanto ac tali sponso. quātus et qualis tu es videlicet rex regū et dñs dñantiū. Ille fuit cult⁹ et ornat⁹ regius: q̄ me preparasti in ip̄a vinctiōne / cōsecratiōe / et coronatiōe mea: q̄ facte sunt mihi in ip̄a sanctificatiōe baptismali. Ibi em̄ me filius adoptionis et gratie tue fecisti. et propter hoc regem et heredē regni. Ibi me in regē vnixisti ac coronasti. Hanc p̄clara hereditate sp̄eta: hoc p̄claro regno p̄empto h̄ tanto tanq; dñsiderabili honore abiecto: instar vilissimi rabidi tā p̄ciosi / tanq; speciosi vestimētis et ornamētis nudat⁹ post diaboli nud⁹ ad infernale patibulū currere nō expaui. ip̄e siquidē dux est et rex hm̄i ribaldorū. Et p̄ hoc vilissim⁹ et abiectissim⁹ factus sum. Restitue me obsecro ad hāc tam sublimē gratiā ad optiōis et filiatiōis tue. et ad instar nobilis hereditatis tue: atq; ad honorē istū regiū. restitue me nobilissime seruituti tue: vt tota vita mea. tota puerfatio mea: sit solū seruitiū tuū totū me v̄dica tibi: totū me recupa et posside solus. sicut totus tuus suz iure plenissimo / ac singularissimo. omni cogitatu de te. omni memoria bonitatis tue. omni auditu cuiuscūq; ex sanctissimis noiatiōib⁹ tuis: totus semp iradier: tot⁹ semp viuificer. totus semp inflamer. amore tuo sanctissimo atq; viuifico. tot⁹ semp rapiar ad te. tot⁹ sp̄ abstrahar ab oībus alijs: tot⁹ ferar in te. conglutiner tibi et vnīar vnitiōe purissimi / rectissimi / tibi q; placidissimi amoris. nomē tuū sacratissimū. nomē tuū b̄ndictū. nomē tuū gloriosum. sit semp oleum effusum in corde meo. me totū semper penetrās. semp pungens. semp sanans. totū me sanctificās. totū me rapiēs in te. et in te. Illuminositate viuifica sapiētie tue me totū p̄stitue et incessanter cōserua: ad cognoscēdum et recognoscēdū te vnū verū deū ac dñm oīuz seculorū. vnū solū ac verū auctorē. vnū solū ac verū effectorē. vnū solū ac verū largitorē largissimū ac benignissimū oīm bonorū. Et ad cognoscēdū et recognoscēdū dignis b̄ndictiōib⁹ dignis gratiarū actionib⁹. dignis collaudationib⁹. dignis glorificatiōib⁹: et imēsitare in cogitabilis largitatis et beneficētie tue: infatigabili cōtinuatiōe: in me licet taz ingratū tanq; malū semp. p̄fusissimā. necnō ad cognoscēdū

atq; recogitāda mala mea: que semp reddidi
 tot et tantis diuitijs bonitatis tue. tot et tātis
 magnalib⁹ pietatis et dulcedinis tue. Et qđ ē
 maioris infanie/ reddere nō dū ex toto cello/
 cognoscere inq; et recognoscere tot et tanta ma
 la mea que facio/ que feci. que merui. et que
 me expectāt nisi me oīpōtētissima benignissi
 ma dulcissimaq; mīscōia tua liberauerit atq;
 sanauerit. **Da** inq; largissime mīfator ista
 cognoscere et recognoscere mihi debite peni
 tudinis dolorib⁹. da mihi bñdīcte dñe gratias
 vere ac tibi placite cōpunctiōis: p quā displic
 ceam mihi. in cūctis ingratitudinib⁹/ abomi
 nationib⁹/ inīqtatib⁹ et iniūstis meis. **Er**
 besca atq; confundar in cōspectu sancte et ve
 nerāde maiestatis tue/ confusione adducēte
 mihi gratiā tuā et gloriā: da mihi gratiā inter/
 ne ac vere penitudinis: p quā ex totis intimis
 meis/ recedā ab omnibus que displicēt bonita
 ti tue: et reuertar ad te dñm deū meū. adhe
 reāq; tibi dño deo meo ex totis intimis meis
 cui adherere: ē vita mea/ sal⁹ mea/ gaudium
 meū totū: et solū bonū meū. **Da** mihi incon
 spectu sancte et gloriose maiestatis tue semp
 apparere. semp loqui tibi. et semp cogitare de
 te. in timore et tremore: in dolore et pudore. in
 ira magna et indignatione aduersus memet
 ipm: semp cūctis ingratitudinib⁹/ et alijs vitijs
 meis et pctis. in fide tua saluberrima īcessant
 me illumiā/ viuifica/ scifica/ roborat et adauge
 timore tuo sanctissimo atq; purissimo/ me in
 cessanter sanctifica purifica/ custodi et conser
 ua. **Et** longe fac ab omnibus inquinamentis
 carnis et spiritus. **Fac** me declinare per ipsuz
 semp et fugere omnia contagia diabolica: et om
 nino omnia que displicēt bonitati tue/ spe tua
 saluberrima ac iucundissima/ me incessanter
 cōforta: et consolare me. incessanter erige et
 subleua ad te. incessanter letifica de te me. in
 cessanter firma in te faciens me inuiti totalit
 et singulariter mīscōie tue magne. totaliter et
 singulariter. **Da** mihi de te semp lucifluos co
 gitatus: ac flāmeos. totum me semper splen
 dīcantes. totum in te exhilarantes. totū in
 te rapientes. totum me conglutinātes et vni
 entes tibi vnione purissimi rectissimi tibiq;
 placidissimi amoris. **Desiderabilissimum** ac
 gloriofissimum aduentum tuum: in quo om
 nis iniquitas opilabit os suum/ palam ac lu
 cidissime omnū oculis apparentem. omīpō
 tentissime dñationis tue gloriā magnificē
 tissimā ac supēminentissimā. **Iustissimū**

ac tremendum iudicium tuum: in quo euidē
 ter videbitur iusticie tue admirabilis ac iucū
 dissima pulchritudo. p vindictas iustissimas/
 quas daturus es in contumaces et rebelles q
 charitatem xitatis tue recipe noluerunt: nec
 nō et in omnes nō contumaces pbs magnifi
 cas promissiones tuas. que omne desiderium
 supant et incogitabilis felicitatis tue gaudia/
 et pnia: que daturus es dilectis et electis tuis
Hec inq; omnia fac me expectare expectatio
 ne securā/ firmā/ et iucunda. spem meā totū
 vite mee anchorā: figere in misericordia tua
 magna. fixione firmissima. ita vt nulla pcella
 temptationis mee vnq; inde amoueāt. vl ab
 rumpat me totū fac pendere ad reditū tuū.
 sicut dixisti per prophetā. quia populus me
 us pendeat ad reditum tuum. **Omnia** desi
 deria mea dirige. erige et collige ad te totum:
 cor meū/ aggregat et constitue in sanctitate iu
 sticie tue. totū cor meum abstrahē et abripe/
 ab omnibus que displicent bonitati tue. **Totū**
 aggrega ad te/ a dispersione sua rape ad te/
 totū fige in te fixione incorruptibili. **Et** vt
 ad vnum dicam da mihi plenā veniā et in
 tegram omnū culparū mearū atq; penarū:
 que mihi pro his iustissimo semp laudādo iu
 dicio tuo reddi merito pnt. **Da** mihi et gratiā
 tuā/ et conserua eam mihi: vt in illa me inue
 niat dies et hora exitus mei ex hoc mundo: p
 quā gratus et acceptus tibi p omnia in conspe
 ctu glorie tue gaudens veniā et secur⁹. **Da**
 mihi tunc salutem cum dilectis et electis tuis
 a te promissā et preparatā.

Confirmatio petitionis. La. XVII

Post hec aggre
 diar confirmationem pris ipsius
 orantis: et dicam ea per que con
 firmetur vis exauditionis eidem in petitioni
 bus quas predixi. **Dicam** igitur dñe miseri
 cordie. non est alicui fidelium tuorum dubiū.
 qn placeant tibi orationes et deprecationes
 humilium et mansuetorum. sic docuisti sanctā
 illam mulierem Judith que loquens ad te di
 cebat. **Dñe** inquit tibi semp mansuetorū
 et humilium placuit oratio et deprecatio. **Sed**
 etiam in peccatoribus exorari voluisti. q ob
 lationes et sacrificia eiusdem pro peccatis im
 posuisti. **Illa** etiam oratio in qua tu docuisti
 vt diceretur tibi. **Dimitte** nobis debita no
 stra etc. **Qui** sunt qui petūt sibi dimitti debita

rk

Capitulum

sua/nisi debitores? Et qui sunt debitores: nisi peccatores. cum peccata debita eē: dubitari nō possint. **A**mplius ille qui clamabat ad te sicut tu ipse narraſti plucam euangelistam dicens. Deus p̄piti⁹ esto mihi peccatori: qđ erat nisi peccator. **E**t p̄ hanc orationē te ipso teste descendit iustificatus in domum suam. **A**mplius in euangelio. Matthei tuipe dixi isti. Serue neq; omne debitum dimisi tibi qm̄ rogasti me. **V**alēt igitur oratiōes peccatorū apud mīscōdīam tuā. alioqñ non soluz illuſorie sed etiā pernicioſe precepisse eis vt orarent te. **A**mplius si summus ille pontifex precepisset alicui dicens. hoc pete a me/ et dictaret ei petitionem suam. ipse precipere ei dicens: hanc porrigere mihi. si porrectam exaudire nollet. **N**ūquid non illuſor et deceptor a petente merito reputari posset. **Q**uia aut tu veritas es/ in qua in vltimate elongationis longe ē nō solum omnis illuſio atq; deceptio: sed etiaſ quicqđ falsitatis est atq; mendaciū. **T**u inq; dñe ore tuo sacratissimo docuisti nos: qđ petere in orōne illa tua bñdicta que incipit pater noster. tu dictaſti et formaſti nobis petitionem illam seu orationem: tuipe p̄cepisti. vti nam porrigeremus tibi vel patri cui⁹ tu vnigenitus es. **N**ō em̄ refert an/ tibi vel illi porrigatur. necesse igitur habes exaudire offerentes eam tibi. **A**lioqñ nō solum illuſorie vt dixi: sed etiam p̄nicioſe hoc p̄cepisse. **A**mplius nunquid hec est voluntas tua de me vt conuertar et viuam. et ego h̄ accepto a te. **I**gitur peto id ipsum quod est voluntas tua quō potes mihi hoc denegare: quod ipsemet vis vt fiat. **A**mplius totū quod hic peto sanctificatio mea est. et hec est voluntas dei sanctificatio nostra. vt tuipe dixiſti p̄ apostolū tuū ad Thessal. iij. **A**n potes hoc denegare mihi vtz vt voluntatem dei in me et de me nō facias. **A**mplius tuipemet dixiſti p̄ Salomōnem in prouerbij. Delicie mee eē cum filiis hominum. **E**t ego hoc solum peto a te: vt sis mecū p̄ societatem perfectam: a te igitur peto id ipsum quod tu dicis delicias tuas esse. **A**mplius a te peto quod te prestare maxime delectat. **N**ihil em̄ placet magis tibi facere in nob: qđ ip̄a sanctificatio. qđ inde euidentē apparet/ quia ip̄a passio et mors tua tibi placuit. p̄pter sanctificationem nostrā. **Q**ua p̄pter magis tibi placet ip̄a sanctificatio nra. placuit autez tibi passio et mors tua eouſq; vt dies passionis et mortis tue: dies leticie cordis

tui/ in ip̄a sacra scriptura tua/ vocat⁹ sit. **I**n die inq; desponsatiōis eius: et in die leticie cordis eius. **A**mplius placuit tibi creatio et formatio mea. et nō placuit tibi nisi quia bona. qz ergo incompatibiliter maior est ista reformatio mea que nō est nisi iustificatio et sanctificatio mea incompatibiliter tibi magis placet reformatio ista sanctificationis mee/ qđ placuerit tibi ip̄a formatio. **E**t igitur illam nō rogasti: gratuita sola bonitate tua. fac et ista reformationem tuam sup̄abundantissima pietate bonitate et dulcedine tua. **T**u em̄ scis domine mīscōdie/ quia in malum meum nat⁹ suz et istam formationē nō fecisti: nisi p̄pter istam reformationē. **I**sta igitur sunt que confirmant ptem meā coram te. et que firmāt spem meā in te. **A**ddo aut ad cōfirmationē cause mee et p̄tis. preces et supplicationes omnium ciuū celestium et singulorum: de quibus certum ē vnicuiq; fidelium: qđ nullus eorū vnq; apud te repulſam patit⁹/ sed et mihi certum est: quia preces et eorū supplicationes paratissime sunt in adiutorium meū apud te. **Q**uod inde mihi certissimum est: quia ego qui vix stillam p̄modicā pietatis habeo: nulli possum denegare p̄ces meas ap̄ mīscōdīam tuam: cui scirem illas pfuturas. **E**t magis igitur vnusquisq; eorū qui tanta charitate tua ardentes tanta pietate toti defluunt: mihi denegare p̄ces suas et supplicationes nō poterunt. qui vident tātas miseras meas et paup̄tates. **E**t qđ ignorare nō possunt qñ exaudiant. et qñ mihi veniam gr̄am/ et gloriā/ etiam impetrēt. **Q**uia igitur omnes et singulos inuoco: omnibus et singulis supplico: vt pro me intercedant ap̄ misericordiam tuā. qua p̄pter omnes et singulis misericordiam tuā orant pro me. **Q**uia igitur nō decet gloriā magnificentie tue: tot et tātorū preces repellere. tot inq; et tātas tāq; venerabiles/ tāq; tibi caros intercessores repellere. **N**ecesse est te miserrere mihi et tribuere/ quod mecū ipsi petunt p̄ me. alioqñ qđ vnq; p̄sumere deberet orare te. **Q**uis sperare deberet a te gratiam exauditionis: si tot et tanti oratores apud te gr̄atiā nō inuenirēt. **A**mplius p̄ ora p̄phetarum tuorū: multotiēs annūciatū ē alijs peccatoribus. **C**lamauerūt iusti et dñs exaudiuit eos. **E**t iterū. **O**řones iustorum exaudiet dñs et multa alia h̄mōi. **L**ues aut omnes ciuitatis tue celestis nō solum iusti sed etiam iustissimi sunt. **I**mpossibile est igitur orōnes eorū apud te nō exaudiri. **E**t si

fortasse mihi dicere volueris quia pro seipſis
petentes: ſemp̄ exaudiunt iuſti: non aut̄ pro
alijs. hoc veritas tua dñe miſcōie nō patitur:
qui ad preces moysi dimiſiſti peccatum idola-
trie populo iſrael. Dixiſti em̄ ipſi moysi oran-
ti pro populo illo. **E**cce dimiſi eis iuxta vbum
tuum. Ipſos etiam ſacerdotes veteris legis
ad placandū te / et orandū pro p̄lo illo conſti-
tuisti. In nouo etiam testamento vbi te per-
pensorē atq; profusorem incompatibiliter tri-
buiſti et ostendiſti: tam crebro nos orare et do-
cuisti et p̄cepisti. nō solum p̄ amicis et bñfacto-
ribus: ſed etiam pro inimicis et perſequētib⁹.
Quod nec frustra facere voluiſti: frustra aut̄
orarem⁹ p̄ illis q̄tū ad ipſos / ſi nos exaudi-
re non velles pro eiſdem. **A**mplius aut̄ oſo
eſt alicui⁹ gratie et meriti apud te: aut nō eſt
vni⁹ incogitabilis et gratie et meriti apud te.
Et quia nec meritoria nec gratioſa vni⁹ eſt
apud te: niſi p̄pter gratioſitatem et meritum
radicis ex qua eſt: videlicet charitatis et pie-
tatis. **Q**uia igit̄ ex eadem charitate et pietas-
te ſunt oratiōes ad te: a quibuſcūq; iuſtis ſi-
ant p̄ ſe et alijs: neceſſe eſt vt ei⁹dem gratie et
meriti ſint apud te. **E**que ergo digni ſunt vi-
ri ſancti exaudiri apud te pro alijs vt pro ſe.
Sicut igit̄ pro ſe preces eorū apud te impoſ-
ſibile eſt eē vacuas: ſic et p̄ces eorū pro alijs.
Quare et pro me / potuerunt ne eſſe vacue a
fructu exauditionis p̄ces incliti martyris ſte-
phani: quas ſuadebat coram te p̄ lapidanti-
bus ſeipſuz. **A**bſit hoc ab imenſitate miſcōie
tue: vt tante pietatis et charitatis p̄ces repu-
leris: et vacuas eſſe p̄miſeris. **Q**uod procul-
dubio te reuelante cognouit ſanctus confeſ-
ſor tuus et pontifex **A**ug⁹. qui **P**aulum preci-
bus illius cōuerſum fuiſſe teſtat. et a te tā ma-
gnifice viſitatū. **S**cio dñe miſcōie mltos ex
peccatorib⁹ impedire et q̄tū ad ſe oſones ſan-
ctorum euacuare: quod eſt dicere eas impe-
dire quo minus eis proſint: et hoc cōtumacia
et rebellionē: qua rebelles ſunt tuo lumini. q̄
p̄pter interdū phibes ſanctos tuos orare p̄
talibus: ſicut q̄ndā **H**ieremiā phibuiſti dicēs
ad eum. **N**oli orare p̄ p̄lo hoc. **N**ec assumes
pro eis laudem et oſonē: qm̄ nō exaudiam te.
De his mihi videt̄ eſſe non imerito q̄ ſcōs
ipſos p̄ſequunt. aſpernant: et oſones ipſorū
deſpiciunt: auxiliumq; tuum. nec ſperāt / nec
querunt / nec curāt / nec etiā volunt / vel vel-
lent vt pro eis p̄careſ. **E**t iſti ſunt qui peccāt
in ſp̄iſcū. et ſp̄iſ blasphemie conſq; ſubuer-

tit eos atq; puerit: vt etiam ipſam gratiā tu-
am / et om̄e auxilium: quod eis impetrari vel
pcurari poſſet oderunt et deteſtant. **E**go
aut̄ dñe miſcōie p̄ gratiam tuā longe fact⁹ ſuz
a tantis tāq; execrabilibus impietatib⁹. dili-
go em̄ et veneror ſanctos tuos. et bñ ſentio at-
q; confido de meritis et p̄ciſus eorū / ap̄d mi-
ſericordiam tuā. deſidero em̄ et peto adiuua-
ri / meritis et p̄ciſus ipſorū apud miſcōiam tu-
am. **E**t hec om̄ia magne benedictiones dul-
cedinis tue ſunt: in quibus p̄ueniſti me in
debita largitiōe dulcedinis tue gratie. **E**t p̄-
pter hoc nō imerito ſpero de ſuffragijs. **S**cio
em̄ q̄ honorari tibi placet in ipſis. **E**t quia di-
ligis venerationem eorum atq; remuneras.
Quid em̄ dignius eſt remuneratione magni-
ficentie tue: q̄ veneratione ſanctorū et electorū
et dilectorum tuorū. **Q**uicqd̄ em̄ eis obſequiū
vel honoris p̄pter te impendit: nō min⁹ tibi
impendit q̄ ipſis. **Q**ua p̄pter obſequiū tuū
et honor / eſt om̄is honor: et obſequiū ipſorum.
Qua p̄pter a te et remuneratione digniſſimū.
Merito igit̄ confidendū eſt / et electos et dile-
ctos tuos delectari de veneratione et remune-
ratione h̄mōi. quia ergo nō parum eos hono-
rant qui eos inuocant in auxilium tuum ap̄d
miſcōiam tuā. **N**eceſſe eſt vt inuocatio h̄mōi
proſit eis apud illam magnifice. **N**āq; de glo-
ria eorum ſentiunt: qui eos tante gratie ap̄d
te eſſe credunt / q̄ ſuffragari peccatorib⁹ poſ-
ſint. **A**mplius que vel quāta vel qualis eēt
miſcōia tua: ſi electi et dilecti tui et peccatorū
reconciliationē / et reorū atq; damnandorum
abſolutionē apud illaz impetrare nō poſſent.
Quis em̄ tyrānus in hōib⁹ eſt adeo ſeuus:
vt hec amici eius apud ip̄m nō poſſint. **N**ōdū
em̄ audita ē adhuc ea ſeuicia in crudeliſſimis
hōib⁹ / quā amicorū gratia et interpellatio i
aliquā p̄tem clementie flectere non potuerit.
Magnifice igit̄ / q̄q; ſup̄abundanter ſen-
tiendū ē atq; ſperandū de imenſitate miſcōie tue
p̄ctoribus. **E**t de gratia vel de gratioſitate di-
lectorum et electorū tuorū corā te ſue ap̄d te.
vt nihil om̄ino vni⁹ eis deneges / qd̄ tibi da-
re deceat. **E**t ex hoc ſiliter arguo. q̄ et ipſi p̄ci-
bus peccatorū ſupplicantiū eis: aures miſeri-
cordie ſue nunq; claudunt. **A**lioqn̄ longe mi-
nor eēt et charitas et pietas eorū. **I**nſup̄ em̄
nientia illa et gloria patrie q̄ eēt (ne dica ſcōrū
et iuſtorum in via preſentis miſerie) imo etiā
q̄ ſeuiffimorum tyrannorum q̄tūcūq; mo-
dica benignitas.

Petitio intercessionis beate Marie virginis. La. XVIII

Dibo te imo

D etiam conueniā glorioſiſſima dei genitrix: quā matrem miſericordie ⁊ reginam pietatis vocat/ imo clamat omnis eccleſia ſanctorum. **A**n poteris denegare peccatoribus interpellatiōis tue gratiam: apud benedictum ac ſemper ⁊ ubiqꝫ benedicendum deum ac dominum noſtrum ieſum chriſtum filium tuum. **Tu** inqꝫ cuiꝰ gratiſitas nunqꝫ repulſam patitur. **Cuius** miſericordia nulli vnqꝫ deſuit. **Cuius** benigniſſima humilitas nullū vnqꝫ deprecantem qꝫtūcūqꝫ peccatorem deſpexit. **Cleriſſime** nanqꝫ de te dixit deuotiſſimus ille: **Alaudum** tuarum preco mirabilis ſanctus **Berſi.** **Clare** ualleſis in-quiens. **Sileat** miſericordiam tuam xgo beata: ſi quis eſt qui inuocatam te vnqꝫ in neceſſitatibus ſuis meminerit deſuiſſe. **Totum** ſiquidem quod habes gratie: totum quod habes glorie: ⁊ etiā hoc ipſuz qꝫ es mater dei: ſi phas eſt dicere: peccatoribus debes. **Omnia** enim hec pꝫp peccatores tibi collata ſunt. **Cui** igit dubiū eē poteſt per hoc: qꝫ preces tuas qꝫtecūqꝫ neceſſarie eē pꝫt: peccatoribus illis debeas. **Nō** denegabis ergo mihi: quod debes. qꝫn potius ſup addes: maiora mihi impendēs qꝫ debeas. **Et** intendo maiori inſtantia ac deuotione orabis pro me: qꝫ ego auderem petere: ⁊ maiora etiam impetrabis mihi qꝫ petere preſumā. **An** poſſet hoc pati pietas illa/ ⁊ dulcedo tua/ que nulli vnqꝫ deſuit: vt denegares mihi in tanta nccitate auxilium. **Et** tā miſerabili tāqꝫ periclitanti cauſe mee: miſericordie tue patrociniū. **An** falſet inaniter vocat te omnis eccleſia ſanctorum: aduocatam ſuam/ ⁊ miſerorum reſugiū. **Absit** ergo a mſe dei que ſontē pietatis toti mundo pepit: vt cuiqꝫ miſerorū ſue miſericordie ſubuentiōē vnqꝫ denegeret. **In** numeris exemplis magnificorū opꝫz miſericordie tue que opata es erga peccatores miſerrimos: docuiſti nos ⁊ perſuaſiſti de tua miſericordia cōfidere: de tua pietate ſperare ⁊ in omnibus neceſſitatibus noſtris ſubalis tue pꝫtectionis fiducialiter confugere. **An** eſt miſericordie tue oneroſa multitudo ad te clamantium: an eſt aliquatenus diſſicilis gratioſitati tue impetratio: vt venie vt gratie qꝫtecūqꝫ. **Scio** dñā miſcōdie quia nihil

horū eſt apud te. qꝫn potiꝰ gaudiū eſt tibi ſuſfragari miſeris ⁊ reuocare gratioſiſſimis/ ac ſemp efficaciffimis precibus tuis periclitantes/ ⁊ etiā periclitatos a perditione ⁊ perditionis periculis. **Tu** em̄ dulciſſima dei mater ſup om̄es angelos ⁊ hoīes: noſti qꝫtum placeat bñdicto filio tuo ſalus noſtra: qꝫ pna qꝫqꝫ prompta ſit miſcōdia eius/ ad ſaluandū nos. **Hoſti** etiā qꝫta gloria ſit ei ſaluare pꝫditos: hec em̄ eſt gloria ſup om̄es alias. **I**nde eſt illi colaudatio bñdictio/ ⁊ gratiarum actio atqꝫ colaudatio ſup om̄ia alia bona que facit vel fecit vel facturū eſt. **Hec** mirū: cuz miſcōdia eiꝰ ſup om̄ia opa eius ſit. **Ex** his em̄ opibus maxime innotescit/ plarga ac magnificentiſſima bonitas ipſius. **Q**uia ergo ſup om̄es hoīes ⁊ angelos diligis gloriā bñdicti filij tui: qꝫ indubitanter maxima eſt/ ei ex ſaluatiōe pꝫditorū maxime placet tibi pꝫcurare illā. **Hoc** autē em̄ petrare peccantibus grām ipſius: his qꝫ vitij ⁊ peccatis ſuis offenſi ſunt illi. **Q**uare reconciliatio peccatorū eſt maxime grata ⁊ placita. **E**rgo te exoro/ vt me miſericordiſſimo filio tuo reconcilies: hoc procul dubio a te peto/ qꝫ maxime gratum atqꝫ placitū tibi certifiſime ſcio. **Nō** poteſ igit mihi denegare quod peto. **S**i em̄ denegares qꝫ tibi placitiſſimum atqꝫ gratiſſimum eſt/ quid poſſet ſperari vnqꝫ a te: vel ſup quo vnqꝫ exoranda eēs domia mea dulciſſima. **A**mplius quia diſplicet vitia mea ⁊ pꝫtā. que ſunt offenſiones mee grauiffime: qꝫbꝰ offendi chariſſimū ac bñdictū filiū tuū. placet igit tibi pꝫtrariū earū. i. eximinationio. **Q**uis autē dubitet recōciliationē meā ad ipm: pꝫtrariā eē offenſionibꝰ meis qꝫbꝰ illuz offendi. **E**t etiā exterminationē eſſe atqꝫ deſtructionē illaz. **P**lacet igit tibi recōciliatio mea ad bñdictū filiū tuū. pꝫcura igit illā ⁊ impetra. **A**mpliꝰ oīs ecclia ſcōꝝ vocat te me/ diatricē hoīuz ad deū: ⁊ h̄ nec falſe nec vane. **O**fficiū qꝫ tuū ē mediā te inſponere inſ ipm ⁊ hoīes/ nō mediā qꝫdē diuiſiōis: ſꝰ potiꝰ recōciliationis. **Q**uid autē iuſtiꝰ a te peti pōt: qꝫ vt impleas officiū tuū. **Q**uid deniqꝫ mſi dignū qꝫ glām filij adaugere: ⁊ ad id ipm pꝫpter qꝫ mar dei es toris ſtudijs ac viribꝰ intēdere. qꝫ igit in h̄ ⁊ ad h̄ mſi dei effecta es: in qꝫ ē illd ad qꝫd ipse verꝰ deꝰ ⁊ h̄ oꝫ filiꝰ tuꝰ effectꝰ ē. h̄ autē nō niſi pꝫp recōciliationē mūdi ad ipm: ſi qꝫdē deus erat in chriſto mūdum ſibi reconciliās. **E**t vt ad vnū dicat. venit filius hominis qꝫ re/ ⁊ ſaluū facere qꝫd perierat. **S**icut ipſemet

dixit. Et item apostolus. Fidelis sermo et omni acceptio dignus: quia venit iesus christus in hunc mundum saluos facere peccatores. Iustissimu igitur et dignissimu est ut tu dulcissima dei mater in hoc ipsum studiose ac vigilanter intendas. vnde propter quod tibi tantus honor accreuit et gloria: ut dei mater sis reginaque mundi et domina. Hoc autem nullus fidelium ignorat esse recollectionem et salutem peccatorum. In hoc igitur intendat pietas et dulcedo tua deuotissimis/gratiosissimis et semper efficacissimis precibus: et supplicationibus tuis. Frustra namque clamabimus ad ipsum te tacite. quoniam voces nostre nulle erunt coram eo/vel apud ipsum: si tue nobis defuerint: imo si tuis adiutis non fuerint. Adhuc ergo te gloriosa dei mater benignissima: misericordia tua quam maior incogitabilior est omnibus virtutibus meis et peccatis. Absit a te dulcissima dei mater: ut plus possint apud te contra me viria mea et peccata: quam possit misericordia tua pro me. Absit ut clamor eorum que implacabiliter semper odisti: preualeat clamori meorum obstruat aures misericordie tue. Absit ut omnia mala mea licet tot et tanta sint possint obstruere os sacratissimu tuum: et labia tua in quibus tanta gratia infusa est: concipere vel prohibere ne loquatur pro me. Absit ut possit suspendere te a tam salubri officio pietatis tue quo et aduocata es et mediatrix hominum. post filium tuum spes unica/et refugium tutissimu miserorum. Et ne allegaueris iniusticiam qua indignissimum me confiteor omni auxilio pietatis tue: et omni respectione misericordie tue. Non enim phras est ut allegas pro iusticia contra me vel contra quemcumque alium. hoc enim est stare te pro iusticia/ contra misericordiam. cui certissimu est et totum quo polles gratie/et totum quo fulges glorie: ut illud precellentissimu omnium videlicet quod es mater dei te debere misereri. Absit a te igitur piissima dei mater ut vltimo in modico vel stes vltimo alleges. non enim hoc debes iusticie: ut vltimo modorum obsistas vel misericordie benedicti filii tui: ex qua sunt tibi quibuscumque predita es bona: vltimo misericordie proprie tue/videlicet que super omnia bona tua alia glorificat. Peccatum enim est: pro qua maxime matrem dei te esse demonstras: et potissimum peccatoribus et miseris: qui per veniam et gloriam quas eis impetras: incessanter matrem dei te esse cognoscunt euidenter. Nulla enim creatura et tot et tanta et talia impetrare posset/apud benedictum filium tuum miseris. quanta tu apud ipsum impetras eis deus. In quo proculdubio non tamquam ancilla sua: que indubitan-

ter es: sed tamquam matrem verissimam te honorat. Amplius alijs matribus assimilari debet filii. te autem gloriosa domina decet assimilari benedicto filio tuo: et potissimu in ea virtute per quam se fecit filium tuum: et te matrem suam. hec autem est misericordia propter hoc in misericordia es eidem filium. ecce igitur est ut totam te possideat misericordia. et propter hoc nihil potes contra illam etiam de iusticia. ne steteris igitur pro iusticia contra illam. Et propter hoc ne allegaueris illam contra me: qui soli misericordie tue post filium tuum innotet: spiritus meus post illum totaliter in ipsa posui atque fixi. Ne allegaueris dulcissima dei mater/peccata mea contra me/qui misericordiam tuam allego contra ea. Absit ut stent in iudicio peccata mea contra misericordiam tuam: que omnibus virtutibus et peccatis super omnem cogitatum/fortior est atque potentior. Absit ut reminiscaris ipsorum: de qua seruus tuus ille deuotissimus scilicet beatus Augustinus de te loquens dixit. Quia quotiens de peccatis agitur nullam inquit prosumus de temerata dei genitrice volo fieri mentionem. Absit ut peccata vel alia audacia habeant apud te. que ad hoc et propter hoc mater dei effecta es: ut peccata tollerent et exterminarent. Auerte igitur aures misericordie tue a clamore ipsorum: et inclina eas ad clamorem meum. Absit a peccatis meis ista potestas/vicem ut aures misericordie tue auertere possint a clamore meo. vel obstruere eas contra illum. Absit ab eis ut eorumque possint officium misericordie tue: quod est misereri: prohibere contra me: vel aliquatenus retardare. Absit ut officium filio tuo placitum: et toti mundo tam salutare: tam necessarium/suspende vltimo modo possint.

Conuertat se iterum peccator ad patrocinium iesu christi supplicans ut alleget per ipsum. Cap. XIX

Quissime ad te
refugio et recurro domine mi iesu christe qui primus es et per omnibus primatus te nens/in benignitate et misericordia. Primus inquam et maximus incogitabiliter et incogitabilis/super omnes qui in circuitu tuo sunt. super omnes vicem exercitus pulcherrimorum/sublimiumque miliciarum tuarum: et super omnia sanctorum milia. quoniam enim et charitate inestimabiliter omnes ardeat: et pietate incogitabilis defluat: nec scintilla tamen est omnium illorum charitatis ardor/ad carnem seu fornacem imense charitatis qua tu ardes in nos. nec stilla per modica ad abyssalem illam pietatis tue dulcedinem: quam ostendis et exhibes putantibus et reuerentibus ad te

Capitulum

Quis enim admirari uel etiam cogitare sufficiat
imensitatem misericordie tue quae homo pro peccatoribus
factus es: moribus peioribus: ac per latrocinium eo-
rum suspendi dignatus es. **E**t ut ad unum di-
cam: seruus per omnia misericordie factus es: et uena-
le mancipium. ut enim uulgo dicitur cum plenam quod
donationem in aliquo uult ostendere: dicit indu-
bitanter meus est ad suspendendum/ ad dilace-
randum/ et ad uendendum. Sic domine misericor-
die: misericordia tua donatione plenissima te posse-
dit: et adhuc possidet. **E**ssa est namque hac serui-
tute/ tua nobilissima et hac donatione sua plenis-
sima inter. **E**t hoc in ipsa purissima sacratissima
que passione et morte tua. **H**ec enim est que in cru-
ce suspendit te et illi patibulo te affixit: que est
preces que tibi mortem intulit: nisi misericordia tua.
Si enim totus mundus ferrum esset et inde cathe-
ne et uincula fabricate essent minimum capillum
capitis tui uel pilum alium ligare uel tenere non
posset. **C**ui igitur tanta virtus tantaque potentia/
uicis ligandi/ tenendi/ crucifigendi/ occidendi/
attribuenda est: nisi benignissime misericordie tue
per quam sola hec omnia pati pro nobis dignatus es:
et charitati illi per quam nimiam uocat apostolus: que
sic te nobis alligauerat et astrinxerat: ut hec om-
nia pati pro nobis potius uelles: quam nos inferna-
li patibulo/ et morti eterne: gehenalibusque tor-
mentis iustissime cruciandos derelinquere.
Per istos igitur usus: manifestus est misericordiam
tuam in possessione esse omnimode seruitutis.
Et quoniam iure suo quod iniuste priuari non potest: a te
dico: quoniam adhuc plenissime possidet te. **E**t pro-
pter hoc eisdem modis et ad eadem liceret ei uti
adhuc te si opus esset. **U**erum mors tua uni-
ca sufficientissima fuit pro totius mundi peccatis:
pro peccatione: et etiam incogitabiliter superabundans:
sicut me tu ipse docuisti: per gratiam tuam et ministe-
rio meo multos alios. **H**oc enim testificatus est
apostolus tuus Paulus ex te et per te in epistola ad Hebr-
eos. **U**na oblatio consummavit in sempiternum
sanctificator. **E**t quoniam quaecumque pietas possidet
pauperum ac miserorum sunt: **R**ecessit est etiam
ex hac causa te esse nostrum. **A**mplius nunquam
non dixit **E**sa. ix. ex te et per te de te ipso. **P**aruus
natus est nobis. **E**t apostolus tuus Paulus ad
Roma. viii. **Q**ui proprio filio suo non pepercit: sed
pro nobis omnibus tradidit illum: quoniam non etiam
cum illo nobis omnia donauit. **D**atus igitur es
nobis: et quoniam dare est suum accipientis facere. **N**o-
ster. i. ius nostrum et possessio factus es. **P**ropter
hoc per spiritum tuum dicebat **D**avid. **B**enedicat nos
deus deus noster: hoc ius et hanc possessionem

insinuando addidit repetitionem huius nominis
deus per nomen possessiuum: quod est noster. **A**ut
aut factus es: ad omnem usum et utilitatem nostre
salutis. **D**atus enim es nobis in antidotum no-
stre saluationis: in pabulum nostre refectionis
in sacrificium nostre reconciliationis: in sacra-
mentum nostre sanctificationis: in pugnatorum
nostre defensionis: in aduocatum nostre allega-
tionis: sicut tu ipse testatus es per **E**saia dicens.
Ego sum qui loquor iustitiam/ et pro pugnatorum
sum ad saluandum: loquendo iustitiam in iudi-
cio quod de nobis agit: iustitiam inquam non no-
stram sed tuam. **A**duocatus noster es: et pro pu-
gnatorum es/ ad saluandum: fuisti nobis ubi pala-
triumphasti in temetipso principatus et pote-
states in agone uidelicet uictoriosissime pas-
sionis tue ubi fortem diabolum uicisti atque li-
gasti. **D**atus es nobis et in sponsum nostre fe-
cundationis: tuis enim mundissimis ac castissi-
mis amplexibus: tuoque sacratissimo poculo quod
ad omne bonum steriles eram: ad omnem prolem
gratiarum donorum et virtutum atque ad omnem fructum
bonorum operum secundamur. **D**atus es nobis
et in precium nostre redemptionis sicut dixisti per
os tui prophete. **R**edemptionem misit dominus populo
suo. **D**atus es et in scutum nostre protectionis: si-
cut promissisti per os ipsius **dauid** dicens. **S**cutum
circumdabit te ueritas eius. **T**u enim domine in cir-
citu populi tui: ex hoc nunc et usque in seculum
Datus es nobis in coronam glorie: et sertum ex-
ultationis: populo tuo. et hoc quidem finaliter. **E**t in
nouissimo datus es et in magistrum nostre eru-
ditionis: sicut tu ipse semet dixisti in euangelio.
Unus est magister uester christus. **D**atus es
nobis et in iudicem nostre remunerationis: sicut
dixit **E**sa. ex persona patris clementissimi. **D**e-
di eum ducem ac preceptorem gentibus. **D**atus es
nobis et in lucem spirituales ac salutaris illuminati-
onis: sicut dictum est per eundem **E**sa. ab ipso patre
misericordiarum. **D**edi te in lucem gentium. **D**atus es
nobis et in regem nostre gubernationis: sicut tu
ipse dixisti per os **dauid** de te ipso. **E**go autem
constitutus sum rex ab eo super syon montem
sanctum eius. **D**atus es nobis et in sacerdotem
sive in pontificem: sicut dictum est ad te ab ipso pa-
tre misericordiarum. **T**u es sacerdos in eternum secundum
ordinem melchisedech: ut sis nobis omnibus et
singulis in his que sunt ad deum: ut patet in om-
nibus sacerdotalibus officiis et pontificalibus.
Datus es nobis et in custodem: contra omnes of-
fensiones: insidias ceteraque uniuersa pericu-
la. **D**atus es nobis et in saluatorem omnimode

saluationis: sicut pmisit de^r pater pprophe-
tam. **C**lamabūt ad dñm de facie tribulantis.
mittet eis saluatozē. **R**ecordare dñe mise-
ricordie quia in tot et tantis tanq̃ saluatares
vltus datus es nobis et ad omnes illos noster
effectus. **E**t ppter hoc cōfidenter peto vt in
omnibus istis vltibus/ vtar te in salutē meā. **E**t
vt omnia officia ista adimpleas et exequaris p
me. **A**dimple igitur officiū aduocati pro me/
et allega causam meā. **A**peri igitur os sacra-
tissimū tuum/ os bñdictū/ os gratiarū/ et alle-
ga cū thimiamate ineffabilis suauitatis. i. gra-
tiosissima interpellatiōe tua: tota sanctispiri-
tus apotheca semp flagratissima. **A**llega istū
incogitabilis flagratie incensum. deprecare
pro me. te nanq̃ aperiente os illud bñdictū
tuum pro me: obmutescēt omnes accusatores
et aduersarij. te prestante patrocinium cause
mee que cōsurgit ex aduerso. te/ stante p me
quis stabit aduersum te. dante vocē gratissi-
mam et gratiosissimā in cōspectu patris mise-
ricordiaz: vocem inq̃ illam incomparabile elo-
quijs angelorū. **A**n prebebit pater misericō-
diam aures suas accusatoribus et aduersarijs
meis. et auertit illas ab incogitabili placore et
suauitate vocis tue. **A**bsit hoc et ab imēsitate
misericōdie ipsius/ atq̃ amoris inestimabilis quo
diligit te. sed et q̃ vides iuges offensas meas
quib⁹ iugiter offendi patrē misericōdiarū. **P**laca-
eum mihi iugi illo placabilissimo ei⁹ semper
acceptissimo: preciosissimi viuificiq̃ corporis et
sanguinis tui sacrificio: quo placasti eū mun-
do in ara crucis: agnus imaculatus: agn⁹ dei
qui tollis peccata mūdi: offerens temetipsum
eidem in odorē suauitatis pro nobis: vbi pa-
cificasti p sanguine crucis tue: siue q̃ in celis
siue que in terris sunt. **D**ñe misericōdie quāta
deuotione q̃tis grātiā actiōibus: q̃tis piarū
lachrymarū p fluuijs: rememoranda sempq̃
recogitāda sunt tā stupēda tanq̃ longe a me-
rit⁹ nris bñficiis. **E**go at miserrim⁹ atq̃ vilissi-
mus: arido et frigido tenebrosissimūq̃ corde
atq̃ per omnia pauperrimū hec in p̃spectu mi-
sericordie tue/ vtrūq̃ tñ recogito dulcissime
redēptor atq̃ misericordissime saluatorq̃ be-
nignissime: dñeq̃ deus mi iesu chris̃te qui nō
solū cause nostre patrocinij: sed etiā dānati-
onis nostre iudiciū: pariterq̃ supplicij: stupē-
da et largitate incogitabili pietatis et dulcedi-
nis tue suscepisti. **A**llega eaz incessanter: qui
vides accusatores nostros et aduersarios nō
cessare ab accusationibus nostris die et nocte

Qui vides q̃tam materiā accusationum eis
dedimus. **E**t ego in plures atq̃ grauiores in-
numerabilib⁹ alijs in tot et tantis vitijs et pec-
catis cecidi et quod fere deterius ē: hec omnia
stupido et intensibili ac p omnia temerato cor-
de et audiui⁹ et cogitauim⁹. **D**ñe misericōdie pro
istis ipsis delictis interpella: ne prestēt impe-
dimentū miserationis quā peto. dñe misericōdie
allega causam meā iusticia et sanctitate tua: q̃
vides meas nullas eē/ qui vides aperte mea
mihi obesse: quod allegari possit. dñe misericōdie
hec potest malignitas aduersariozū meozū:
vt nō cessent die ac nocte ab accusationibus
meis. **P**ossit igitur hoc misericordissima be-
nignitas tua apud te pro me: vt non cesses a
patrocinijs et suffragationibus meis. **D**ñe
misericōdie allega causaz meam sapiētia tua: qui
vides insipiētias et ignorācias meas. et in orā-
do et in omnibus alijs: que ego dñe misericōdie alle-
ga eam gratiositate tua: que p semetipaz solā
sufficit impetrare mihi et omnibus alijs. omnez
veniam. omnez grātiā. omnē gloriā. et omne
bonum aliud. **U**trasq̃ istas diuicias dñe mi-
sericordie fac me sentire. ita videlicet vt hec
omnia et tu mihi impetres. et eadem ipse lar-
giaris. **D**ñe misericōdie non possint omnia mala
mea vitia et peccata. eousq̃ cōtra me. et ppte-
rea exequaris officium/ quod incogitabili pie-
tate suscepisti. **H**oc est aut officiū patroni et
aduocati. **N**ō possint dñe misericordissime eo-
usq̃: vt vel ad punctū hore cessare te faciant
ab interpellādo pro me: et ab allegatiōe cau-
se mee. alioq̃n et incessanter et irreuocabiliter
in perditione et morte eternā totus dilabor.
Absit vt pl⁹ possint cōtra me omnia mala mea
apud te: q̃ misericōdia tua p me. absit vt pl⁹ pos-
sint obstruere os bñdictum/ et sanctissimū tu-
um: quo min⁹ loqueris p me. absit vt possint
suspēdere a patronali officio quod p pctōrib⁹
suscepisti: et causā illozū allegādā et agendā co-
ram p̃re misericōdiarū suscepisti. absit vt possint
te suspēdere a sacerdotali vlt pōtificiali officio:
quo et temetipm obtulisti: hostiā in odorē sua-
uitatis et interpellare nō cesses/ sicut aposto-
lus tuus de te loquēs dixit. **Q**ui paret vultui
dei p nobis. **E**t iterū. semp inueniem⁹ inter-
pellādū pro nobis. **D**ñe misericōdie tuiple scis et
testis es/ q̃ ex modica illa scintilla dilectiōis
quā habeo ad te et ad omnes hoies: et p modi-
ca illa scintilla pietatis quā dedisti i corde meo
q̃tatiōes essent vitia et pctā cuiuscūq̃: qui pe-
teret a me vt orarē p illo/ vt possent obstrue-

2

reos meū in pte illa nec suspendere organuz
votis mee: qn orarem pro eo miscōiam tuam
Abstine igit hoc vt possint pctā mea contra me
apud te: cui pietatis et dulcedinis nec nume-
rus ē nec mensura. Amplius non poterunt
omnia vitia et pctā mea prohibere vel auertere
quo minus in mortem te traderes pro eis p-
pitandis. Quō igit poterūt pctā: vt nec eti-
am apies os tuum sacratissimū p me dñe mi-
sericordie. Dñe oderis pctā nostra: euiden-
ostendisti fidelibus tuis / in ipso crucis tue vi-
ctoriosissimo mysterio: dum ea morte ipā tua
mortificari voluisti / vt ea morerent. mori di-
gnatus es / qto facilius est tibi dicere pā mi-
sericordiarū dimitte huic pctōi. Ampli-
sum ego magis offensus tibi q ipsi crucifixo-
res tui eēnt. dum te crucifigebant. p ipis dñe
orasti cum hoc ipi non peterent a te et dixisti.
Pater ignosce illis quia nesciunt quid faciūt
Quō igit denegabis mihi: imo vt euidenti-
loquar: quō continebit se multitudo visceruz
tuorū sup me? Aut qualiter cōtinebis os bñ-
dictum tuuz: et nō apies illud p me: quinō te
crucifigo: sed veneror p gratiā tuā. qm te oro
et adoro. et ate vt possuz et tu adiuuas. hoc ex-
posco dñe miscōie iam nō opus est vt moriar
iterū pro me et alijs peccatoribus. Satis ē no-
bis ad viuificationē nostrā piissima interpel-
latio tua / et oratio gratiosissima quam expelli-
et omnino nō exaudiri a patre miscōiarū impos-
sibile est. Adde illi piissime passioni tue et mor-
ti: gratiosissimā interpellationē pro me et alijs
pctōribus te inuocantibus. Alioqn nō solum
te inutiliter sed etiam supra modū noxie cru-
cem et mortē pro nobis sustinuisti. Et viuifica
illa / saluberrimaq mors tua: in pniē mortifera
nobis vertit. Dñe miscōie nō sit: nō
tū vacua a fructu nostre salutis: sacratissima
illa mors tua: sed etiam nō pmittas: vt sit no-
bis in augmentū mortis et pditionis. Dñe mi-
sericordie nō est opus vt fundas iterū precio-
sum viuificum sanguinem tuum: in absoluti-
onem et sanctificationē nostrā: sufficit nobis
vt fundas pces flagratissime suauitatis et ir-
reparabilis gratiositatis in conspectu patris
miscōiarū pro nobis. An denegabis nobis p-
ces rogatus q sanguinē propriū etiā nō roga-
tus tribuisti. Dñe miscōie ne patiaris frustra
te tot et tanta fecisse nobis / et ptulisse p nobis
et ne sustineas villo mō vacua eē tam magnifi-
ca opa miscōie tue. Ne dimiseris impfectū sa-
lutis nostre tam gratū tāq sibi sumptuosum

negociū: cui hoc solum deest ad pfectum con-
sumationē siue cōsumatā pfectionē: vt aperi-
as os gratiarū / coram patre miscōiarū p me
et alijs redire vtiq conantibus. Quod si
forte dixeris mihi: quia illa beneficia tua ego
met mihi irrita feci et vacua. et isup prouocaui
iustissimā iram tuam contra me. verū indubi-
tanter dicis Et qz prouocaui iram: miscōiam
peto. vt tu eaz auertas qui solus potes. qtu
tu das et adiuuas exoro. tu em es os et pax no-
stra et ppiciatio pro omnibus peccatis nostris
sufficiētissima: et supabūdātissima. tu sol-
tes nobis placare patrē miscōiarū: et teipsuz
et spm sanctū. qui solus per temetipm accedis
ad patrē miscōiarū: cui in te solo bñdicto pla-
cuit. qui in omnibus semp exaudiris ab ipso p
tua reuerentia.

Cōclusio petitiōis et pfirmatiōis. Ca. XX

Post hec autez
concludam. i. cōclusionem huius
orationis faciā. Et dicam interro-
gans te an velis misereri vel non. Qd si vis
misereri. vtiq non posses nisi volēs. inutilis
imo nulla miscōia tua. cū miscōia eē non pos-
sit nisi voluntas miserēdi. Qd si vis misereri
sicut reuera non solū euidēs sed etiā necessa-
rium est. Interroga te dñe quibus et qualib.
Si em nō vis misereri nisi iustis et intēdo. i. iā
iustificatis. confidēter dico qz illud non patit
veritas tua. illis em q iam iustificati sunt: aī-
q iusti eēnt misertus es: faciens eis hāc mise-
ricordiā videlicet vt eos iustificares. ante q
aut iustificarent iusti nō erant. Unde igitur
eis iusticia: nisi de multitudine miscōie tue pre-
ueniētis eos et pdonātis eis iusticiā. Caba-
nifestuz igitur ē qz proculdubio et misereri vis
non iustis: et misereri eis potissimū in hoc: q
absq meritis prestas eis vt iusti sint / cuz hoc
apud te non meruerūt. Interduz aut et illis
supabundātissime misereri: qui maxime iram
tuā prouocāt. quēadmodū misertus es Paulo
apostolo tuo: non solū miscōiam tuā nō que-
renti / vel etiā curanti. sed etiā iram tuā iustis-
simā implacabiliter puocāti. Dū em te perse-
queret toris studijs et virib: enitēs extingue-
re nomē tuū / et fidē: dū eēt spirās minarū et ce-
dis in discipulos tuos. magnificētissime eum
vocaisti plenissime auertens eū ab iniusticijs
suis. pfecteq conuertēs eū ad te / totaliterq
iustificans. Quia igitur proculdubio vis

orari a pctōribus postulātib⁹ miscōiam tuaz qua indigent: hoc aut maxime ex gratia iustificationis. Quis igit vt pctōres a te petāt istā miscōiam. Et hoc ipm tu inspiras eis: et prero gas: vicz vt petant a te miscōiam: qua liberē tur atqz mūdēt a miserijs vitorū suorum et peccatorū. Quia ppter manifestū est te velle peccatoribus misereri: et potissimū illis qbus hoc p̄rogas/ et plargiris: videlicet vt hoc desi derent querāt et petant a te. Quia igit de illis ego sū vn⁹: miseri vis et mihi: misere igit.

Excusatio proprie infirmitatis. Ca. XXI

Quod si dixeris mihi: quia illis misereri vis/ qui toto corde hoc exposcūt a te: mihi xō/ et si milibus meis quorū tam exigue/ tam exiles tam aride/ tam frigide/ tam tenebrose sunt p̄ ces: nō vis misereri: hoc est miscōiam impen dere/ quā sic petimus. Rūdeo tibi in hoc dñe miscōie: quia nemo orat te ex toto corde: nisi cui⁹ totum cor iam occupasti et repleuisti: et p pter hoc totū cor illius iam possides. totūqz traxisti ad te. Quia ppter totū ipm liberaisti: a peccatis et vitijs: qua ppter totū iustificasti totū tua iusticia repleuisti. Amplius q to to corde orat te: toto corde concupiscit/ et de siderat te: qua ppter toto corō amat et diligit te. Qualiter em totū cor ei⁹ inflāmares cōcu piscentijs tuis et desiderijs: nisi in illud iā mis sisses ignē spūsancti: quē venisti mittere in terrā. Et de quod dixisti: qd volo nisi vt accen datur. Amplius si ppter hoc nō velles mi sereri qm̄ exigit et exiliter/ arideqz et frigide exoraris vt miscraris. Sihāc causam dignā et iustā iudicas/ phibitiōis tue miscōie: q iu stificas quos vis. Nō igit vis misereri: quoni am ista causa nec amoueri/ nec auerti potest p ipsos pctōres: pfectio em̄ ofonis: quod est dicere p quaz tibi merito placeat ofo eousqz vt eam exaudias: donū inestimabile ē miseri cordie tue. Quia ppter inde solūmō nō exau dis hmōi debiles et iualidas ofones: quia des sunt eis pfectiōes: que sunt dona magnifica soli miscōie tue. Cū igit si pdonas/ vt sic ex oreris: pculdubio nō vis misereri: quēadmo dum exposceris. Et intendo/ non vis largiri qd postularis: qua ppter vez ē qd p̄dixi: qz p culdubio nō vis misereri peccātib⁹ qb⁹ non das vt toto corde te p̄cent: et ppter hoc non vis misereri pctōrib⁹: cū nunqz pctōrib⁹ hoc

largiris: vt te ex toto corde orent. Nō em̄ pos sibile est cor pctōris totaliter exorare te: et si mul esse cor pctōris: quēadmodū nō ē possibi le vt totū sit plenū grā deuotionis et ofonis. et ex pte pctis et vitijs occupatū. Quia ppr ma nifestū est: quia vis orari a pctōrib⁹: et vis of ferri tibi ofones eorū. Nō aut vis offerri tibi eas frustra vel in vacuū: vis eas igit exaudi re. Amplius qua confidentia petit oīs ec clesia scōz et dicit. Cōuerte nos deus salutar noster: et auerte irā tuā a nobis. Nō em̄ puer sus est: qui conuerti petit: neqz ab offensa est: q irā suā se auerti p̄cat. hec aut est ofo/ quā ab ipso spiritus scō tuo edocta ē ecclesia tua/ et facere et offerre tibi. Nō aut orat te sic ecclia tua insipienter: neqz ita vt tibi displiceat ista eius ofo. Orari igit a pctōrib⁹ vt eos conuer tas: et ab infestis: vt ab eis irā tuaz auertis in dubitanter placet tibi. Quicqd aut placet ti bi vt petat a te: proculdubio placet et tibi: vt et id largiaris petenti: p̄sertim si ipm largiri ti bi cedat ad gloriā et honore: petenti xō expe diat ad salutem. Nihil aut te ipso teste: ad ma iorem: cedit tibi gloriā. Nihil petentibus ma gis ad salutē: qz pueri ad te: expedit et auerti irā tuam ab eis. hec ē igit cōfirmatio cause mee corā te: hec firmitas ptis mee/ vicz beni gnitas miscōie tue: qua nō dubito te velle mi sereri pctōrib⁹/ miscōiam tuā petentib⁹/ atqz desiderātib⁹: vt eis des/ eosqz adiues/ que rentib⁹. Est et hec alia firmitas et cōfirma tio ptis mee: q tu ipse aduocatus es et p̄pitia tio: qui es et iudex me⁹. Et ppter h⁹ nō ē pos sibile vt patiaris cām meā piclitari/ in mani bus tuis. Apud hoīes em̄ nō ē possibile vt ad uocat⁹ fidelis et iust⁹: pmittat piclitari causaz cui⁹ patrociniū suscepit. Et ē tertia firmi tas/ et p̄firmatio cause mee: qz scio te nec vel le vinci/ nec posse. hec ē possibile te succūbe re in iudicio: q ppter nō ē possibile: vt ego cas dam a cā mea te p̄stante ei patrociniū: et alle gāti illā: nec et tu ipse (qd etiā cogitatu nephas ē) vinci videaris. Et est q̄rta firmitas et cō firmatio ptis mee: qz ip̄a allegatio tua sufficiē tissima: p ofo ē vrgentiissima: qz om̄imode ir refragabilis p̄suasio ad obtinendā sententiā absolutiōis/ et liberationis mee. Absit em̄ ab abyssali illa sapiētia tua/ et gratiositate incogi tabili: vt allegatiōi tue resistat ab accusatori bus et adūsarijs meis: vel vt p̄tra eū pnūcief vel a te ipso vel alio iudice iustissimo. Et inten do vel a te: vel a p̄re miscōiaz. Et q̄nta fir

Capitulum

mitas et confirmatio pris mee: q̄ ip̄a allegatio tua iustificatio est cause mee. In eo em̄ ip̄o q̄ eam allegas iustificas illā et iustā efficis. Et h̄ est qm̄ iusticie tue: q̄cqd̄ pctis meis debeat debet sup̄ sn̄ia quā allegatiōe tua obtinere intendis. Et est sexta firmitas et confirmatio pris mee atq̄ cause: ip̄sa gratiositas tua: qua eousq̄ patri miscdiarū in te solo placuit: vt in om̄ibus semp exaudiaris apud illū. semp pro ip̄o placore tuo atq̄ reuerentia. Quia ppter q̄stūcūq̄ odibilis/ detestabilis/ et execrabilis sit causa mea: nihilomin⁹ in ore tuo b̄ndictio in ore tuo sacratissimo/ et in labijs tuis q̄b̄ tāta gr̄a diffusa est: est fauorabilis. Et est septima firmitas et confirmatio pris et cause mee: ip̄sa vereranda et reuerenda sanctitas tua: ad quā necesse habet respicere pater miscdiarū: ppter qd̄ ab ipsa ecclesia tua exorat et dicitur eidē/ ab ip̄a. Respice in faciē christi tui: quam vicz opponit sanctissimis oculis tuis. et in p̄ponit horificis atq̄ monstificis seditatibus/ et abominationib⁹ nostris: et vultui clementissimī patris: tanq̄ opiens eas et abscondens. ne illas intueat. sicut legi in libro sapiētie. De p̄tera tua teget eos. Nō em̄ sol⁹ filius sic nos tegit et opit. imo pater p̄ ip̄m opiens iniquitatem/ et abscondēs sanctitate sua: quā respiciens pater miscdiarū necesse est vt placat⁹ respiciat. Nō em̄ possibile ē vt in eam respiciat: nisi vultui sereno/ p̄pitio/ et iucūdo. qd̄ et ipse obsecro vicz vt faciē plenā gr̄az charissimi ac b̄ndicti vnigeniti tui respicias: et a pctis meis illam pro: sus auertas. Abundi em̄ sunt oculi tui sancti dñe: vt nō videas mala. et respicere ad iniquitatē nisi cū ira et indignatione nō poteris. Nō igit respexeris abominatiōes/ execrationes horificas/ et seditates/ q̄ misereri potius eligis q̄ irasci. Sicut dicit ecclesia tua orans te. Respice igit in faciē christi tui. cui⁹ placore ab ira tua mihi placeris: me vicz qd̄ i me fecisti: qd̄q̄ iure tuo plenissimo tuū est: in me placido sereno/ iucūdo ac p̄pitio vultu intuearis atq̄ suscipias/ gr̄a imo gratiositate et meritis illis: que nō solum reconciliatiōe totius mundi sufficiunt imo etiam in infinitum sup̄abundant et sup̄ om̄em cogitatum.

Ad quid valeant predicta. Ca. XXII

Primaduerte

solerter et studiose: q̄ oīa x̄ba hec que hic aggregaui tibi atq̄

congesti: de verbis petentibus sunt et ad deū candū composita. que et si nō sit possibile p̄ ea moueri imobile p̄ om̄iaq̄ innumerabilia ad mouendū ipsum recitantē vel meditantē illa. Ad mouendū inq̄ et p̄parandum: vt cūq̄ ad gratiā deuotionis/ et gratitudinis/ et largitatis/ et beneficētie incogitabilis dei. Similit̄ ad gratiā cōpunctionis: dū vitia et pct̄a p̄ eas sic sugillant et aggerant et agrauant. Ip̄aq̄ b̄nificia creatoris et declarant et magnifice extolluntur: et quatenus possibile est numerant. Gloriosa tñ mihi vident: ad gr̄az interne ac x̄e penitudinis puocandā et pcurandā. Pū em̄ x̄tus illi⁹ et placor/ apud deū tam euident̄ p̄ ip̄sa ostendit. nō est possibile vt ab agnoscentibus ip̄am nō desideret vel querat. Quis em̄ videre vel cognoscere possit gr̄am istā: esse/ liberationē a carcere et vinculis horificis viti orū/ et pctōz/ et nō cōcupiscere vñ nō desiderare eam. Quis deniq̄ illam viuificationē et resurrectionē a morte pessima h̄mōi eā velleui ter opinari possit et nō amare et q̄rere. Amplius/ qm̄ nihil magis ingerit dolorē: q̄ ip̄sa mala/ ip̄saq̄ detrimenta atq̄ dispēdia q̄ passi sumus vel patimur. et hoc qm̄ vident vel cogitant. tu aut̄ vides euident̄ q̄ verba ista aīn oculos cordis tui: mala om̄ia tua tibi ponunt et etiā in ipsos oculos tue mētis ingerūt et impingunt. Insensatū igit et insensibile pōt esse cor tuum: si dolorē tibi tor et tāta mala tua nō ingerunt. Amplius cū om̄ia vitia et peccata instar telozū cuspidis ex altera pte vel obtusa vel blanda sint. ex altera vero acuta dureq̄ ac dire vulnerātia atq̄ transfuerbātia. ppter quod cū traiciunt et infigunt: sine dolore vtiq̄ et intrans et admittunt. Cū x̄o recogitant mala eozū: que hic vicz irrogant. sicut mors spūalis culpe/ et mors gehennalis pene ceteraq̄ tormēta que inferunt patientibus. tunc cuspidēs eozū vertunt in aīas n̄as. q̄ ppter si viuax et fort⁹ fuit recogitatio eoz: pungunt eas profunde/ et cū dolore saluberrimo cōpungunt eas. Et inde nomiata ē cōpūctio: tanq̄ vicz a cuspe et aculeis vitiōz et peccatorū ex om̄i pte p̄funda punctio. Et he sunt pūcture/ q̄ diabolū imo om̄es cateruas demonū: de aiabus humanis exilire: totaq̄ velocitate diffugere cōpellūt. Quēadmodum em̄ pūcture iste saluberrime: aīas resiliire faciunt/ et effugere a vicijz et peccatis. Sicut demones ab aiab⁹. hec em̄ est natura et consuetudo

vitiōrū demonū: vt semp fugiāt / fugiētes se
 vt dicit sapiens in eccliaſtico .xxj. Quasi a fa-
 cie colubz fuge pctā. ⁊ si acceſſeris ad illa ſu-
 ſcipient te. ſequunt̃ em̃ ſequētes ſe / ⁊ fugiūt
 ab eis qui ea fugerint. eoſq; ſuſcipiunt: qui a
 ſeipſis eadem nō repellunt. Vide igiſ h̃ mi-
 rabilia dei. qui de veneno mortifero vitiōrū
 ⁊ pctōrū: euidenter ꝑ hanc viā ſaluberrimā
 nobis ⁊ vitalem efficit medicinā. Et vt vulgo
 dicit̃ de buſone facit nobis ſalutare anthido-
 tum. ⁊ de ſerpente ſaluberrimā tyriacā. Jux-
 verbū poete quo dicit̃. Vlnus achilleo que
 qndā ferat hoſti. Vlnueris auxiliū pelias ha-
 ſta tulit. Apparet aut̃ euidenter ex his tibi: q̃ ꝑ
 pe eſt ſalus ⁊ ſanitas ſpūalis pctōrib⁹: cū ipſi
 morbi vulneraq; vitiōrū ⁊ pctōrum: paratiſſi-
 mi ſunt fieri anthidota cōtra ſemetipſa. Et h̃
 eis dūtaxat qui adiutorio dei: cuspides eorū
 ⁊ aculeos in ſevertere / ſeq; inde repercutere
 volunt. Et qđ eſt mirabilius: ipſiq; deo ſalua-
 tori nſo glorioſius. quia maiores morbi / ma-
 ioraq; vulnera / in mai⁹ auxiliū ſalutis potē-
 tes ſunt. Qm̃ ſicut maiores habent cuspides
 ⁊ aculeos ad ꝑcutiendum aſas nſas: ſic ma-
 gis efficaces ſunt ad eas cōpungendas: ⁊ ad
 cōpunctionis grām ꝑcurandā. Holi igiſ de-
 ſperare o peccator: ꝑ magnitudine ⁊ multitu-
 dine vitiōrū ⁊ pctōrū. ſed inuoca om̃ipoten-
 tiſſimum / miſericordiffimū / atq; promptiſſi-
 mum adiutorē deū: qui nō ſolum medicus ē
 animarū noſtrarū: ſed etiā medicina / ⁊ ſalus
 vt ipe oꝑet ⁊ mirificet miſcōdiam ſuā in te. Fa-
 ciatq; illa mirabilia: que ſoli ei poſſibilia ſunt.
 viz vt de morte tua reuiuifcas. ⁊ vt de ipſis
 morbis tuis atq; vulneribus tibi ſalutem ⁊ ſa-
 nitatem eliciat. tantaq; ⁊ tot venena vitiōrū
 ⁊ pctōrū: in tyriacā ſaluberrimā conuertat
 Et de tantis ſpinis ⁊ tribulis vuas: ex q̃b⁹ vi-
 num cōpūctionis exprimas tibi colligere lar-
 giat̃. Et de rubis iſtis ſpinat⁹ ⁊ aculeoſiſſimis
 vuas hmōi vindemiare te faciat. Quod idu-
 bitanter faciet: ſi vitia tua ⁊ pctā: coram te ſp
 fuerint: ſi ea iugiter mediteris. Nō em̃ poterit
 tibi nō diſplicere: nec tu tibiꝑſi in illis: ſi ea iu-
 giter recogites. Per hoc nāq; ſolum qđ nō be-
 ne aut plene vident̃: placent amatorib⁹ ſuis.
 Cū em̃ nō ſit turpitudine aut deformitas / aut
 feditas aut fetulētia adeo abominabil⁹ adeo
 horrificā: vt vitii vel pctm̃. ꝑculdubio mani-
 feſtum eſt eam nō poſſe nō diſplicere intuen-
 ti illam ⁊ clare videnti. Quā ꝑpter de illa re-
 ctiſſime veriſſimeq; dictū eſt. qui viderit tere-

ſillet a te. Reminiſcere aut̃ debes: quicūq; 1k
 cupis de vulneribus ⁊ morbis vitiōrū tuorū
 ⁊ pctōrū haurire ſanitatē iuxta illud qđ dictū
 ē ꝑ aplm̃. de pctō damnauit pctm̃. quia de ip-
 ſis cum adiutorio diuine gr̃e eliciunt̃ aroma-
 ta mire virtutis decem vel plura: ex quib⁹ cō-
 ficitur ⁊ condiſ iſta tyriaca ſalutiſere cōpun-
 ctionis. Quorū primū eſt timor gehennalis
 ſupplicij: quē admodū fur furtū ſuū inſpiciēs.
 ⁊ ꝑuincendum ſe de illo certiſſime ſciens: nō
 poteſt nō timere ſuſpendiū. cuz de iuſticia iu-
 dicis / atq; potentia nulla ſit ei dubitatio. Sic
 ⁊ pctōr om̃is clare ac ſtudioſe peccata ſua ⁊ vi-
 tia ſua intuens: nō pōt nō timere gehennale
 ſupplicium. cum certiſſimū ſit eidem ſe nō poſ-
 ſe latere: nec abſcōdi ab oculis iudicis / cūcta
 cernētis. Et ignorare non poſſit eā eſſe iu-
 ſticiam illius. qđ in die vltionis nō acquieſcet
 cuiuſq; ꝑcibus. Nec accipiet ꝑ redemptione
 dona plurima. ꝑpter quod dixi: quia neceſſe
 habet timere in primis. Et ob hanc cām dicit̃
 timor initiū ſapientie. Eliciſ aut̃ ab ipſo pctō
 vel vitio: ꝑ hoc qđ eſt penale ſiue puniendū
 ꝑ iuſticiam dei: timor iminentis. Similiter ꝑ
 hoc qđ turpe eliciſ pudor / eodem modo qđ ip-
 ſum eſt iniuria: nobis vel a diabolo vela nob⁹
 ipſis irrogata. Elicitur ex hoc ira: que ſm̃ ꝑhi-
 loſophum eſt inquiſitor victorie: ſm̃ quodā
 inquiſitor vltionis. ꝑpter quod ⁊ dicta eſt ira
 aliquā appetitus vltionis. Pec̃ igiſ ira ꝑ quā
 ſibiꝑſi irascit̃ penitens: volens cōtra ſeipſū
 vlcifci iniuriam ſiue contumeliā creatoris:
 ⁊ mortē ꝑꝑriā. In quo manifeſtū eū execu-
 torem quēdā eſſe ⁊ miniſtrū diuine iuſticie: con-
 tra ſemetipm̃. ꝑpter quod certū eſt / ex ipſius
 apli teſtimonio: ipm̃ penitentē liberū ⁊ imu-
 nem fieri ab ipſo iudicio diuine vltionis. Ita
 nāq; dicit aplus. Si noſmetipſos diiudica-
 remus: nō vtiq; diiudicaremur. ſi em̃ vlcifce-
 remur in nobis dei iniurias ⁊ cōtumelias: q̃s
 eidē irrogauim⁹. Siliter ⁊ mortes ꝑꝑrias ani-
 marū nſarū: nihil ſupeēt vel reſtaret diuine iu-
 ſticie in nob⁹ vltēri⁹ vlcifcendū ꝑ eandē viam
 qđ om̃e vitii ⁊ pctm̃ vuln⁹ ſpūale ē ſiue mor-
 bus. Eliciſ ex eo dolor. vel ꝑꝑ h̃ qm̃ dānificū
 ē ſiue dānoſum: eo qđ ꝑ ipm̃ ⁊ ꝑꝑ ipm̃ ⁊ grām
 ⁊ gloriā amittim⁹. Eliciſ etiā ex eo dolor alte-
 rius generis ⁊ modi alteri⁹. Nō em̃ eiꝗdem
 generis ſunt dolor ex vulnere: ⁊ dolor ex dam-
 no. Bene aut̃ eſt penitētī ſi ex vtroq; genere
 dolore doleat. ſictū ⁊ quouſq; ⁊ quē admodū
 ꝑdixi vt ſanitatē animi dolor hmōi / querere

urgeat: cureq; medicinali ipm subijci faciat. Sic et se habet de dolore q; eē debet ei ex amissione tantorū bonorū q; eē vicz et glorie. quem ad hoc sufficere arbitror: vt vere pñialis dicēdus sit: si ipm penitente ad recuperationē iporū tanto pposito incitet: vt fm consiliū ecclesie p eoz recuperatiōe laborare velit atq; pponat

Quid facit recognitio pctorū. Ca. XXIII

2

Iuxta hūc modum: elicit ex ipo peccato/ horroz tanq; ex mortifero: iuxta testimonium qd audiuit in pcedentibus quo dictuz ē. Quasi a facie colubz fuge pctrū. Venenata em vel venena potius/ sunt omnia vitia et peccata. et ppter hoc qui ea attentius intuetur: resilit ab eis/ quasi a mortiferis et venenatis. Sic et odium ex ipsis vitis et pctris elicit. cum q; inimica sint q; q; noxia peccatibus: stuiose considerat. Et in alijs quidē hostib; ad citandū cōtra eos in nobis odiū: sufficit aspectus eorum: cū credulitate/ qua credunt inimici nobis: vel hostes eē. Et est intentio odij nocere. Odium aut istud nō quiescit vel cessat in q̄libet lesione vel nocimento: qd ex peccato irrogat. s; in solo exterminio et morte ipo. Quia ppter cū eousq; inualuerit in penitente odiū hmoi: vt bellum contra pctrā et vitia suscipiat: vel suscipe velit tanq; iuratus in mortem et exterminium iporū: pfecto odio indubitant odit illa: pfecto inq; pfectione pñialis sufficientie. Nō em maius odiū requirit de in penitente/ cōtra vitia et pctrā: neq; maius bellum q; qd ex mīare illa et mortificare sufficiat

De pudore et erubescencia ex peccato. Capitulum XXIII

213

Iuxta hūc modum: ex aspectu vel inspectu potius vitiorū et peccatorū: elicit ab eis pudor et verecūdia p hoc q; turpissima sūt vel qd est verius/ turpitudines vltra modū erubescēde. ppter qd increpat ipē dñs deus aiā peccatricē: et potius peccatorē: qui peccare diu et multipliciter in oculis dei et hominum nō erubescit. ppter quod dicit ad eam p lhieremiā pphetā. Frons mulieris meretricis facta ē tibi: et erubescere nesciuit. Ipc autem est pudor tunc sufficiens penitenti q̄tuz capio: cū ad hoc ipm induxerit vt vitia sua et

omnia pctrā abscondere ab oculis dei et hominum: p consilio ecclesie sit paratus. De illis q; pctrū suū q̄si zodoma pdicauerunt nec absconderunt. Ubi sciendū est tibi. q; trib; mōis abscondit ignominia vitiorū et pctorū. Primo discooperiēdo in cōfessione coram sacerdote. Est igit cooproriū ipsius: ipa discooptio eiusdem p confessionē. Si em nos p confessionē sincerā sacerdotibus illa detegimus et reuelamus: illa deus p virtutem sacramēti confessionis abscondit ab oculis suis. Et q̄to studio sius illa detegimus et discoopimus: tanto studiosius ille ea coopit et abscondit. Et de h dictum est. Beati quorū remisse sunt iniquitates: et quorū tecta sunt peccata. Q̄to aut illa vel magis abscondimus vel negligentius in sacramento confessionis detegimus: tātō deus illa et manifestius/ et in maiore confusione abscondētū: illa nouissime reuelabit. Per eundē modū ex vitis et pctris/ ppter spurcitiam et fetulentiam iporū: elicit abominatio: q; est fastidiū/ siue appetitus vomendi. Hanc abominationē tūc sufficientē in penitentib; opinor eē: cum spūalem nausē in his eousq; puocat: vt vomere ea velint atq; pponant. hic aut vomitus/ ipa eoz cōfessio est. Spūaliter nāq; ea tanq; ore vomunt: cū p oris confessionē foras et in manifesto corā sacerdote illa ponant. nec magis humores noxi vel fordes: quecūq; ore vomentiū eijciunt/ a vētre vel stomacho: q; vitia et pctrā vomitu confessionis eijciunt a corde. Et h cū pfectio integra sincerāq; fuerit: et vtute sacerdotali clauis consecrata.

De indignatione a peccatis. Ca. XXIII

Iuxta hūc modum

du: elicit et indignatio ab ipsis peccatis et vitis p iporū vtilitatem. nihil em vilius cogitari potest imo nulla ē vtilitas nisi hec. et nihil omnino vilescit nisi vitium et pctrū. Quia igit vile nō solū est: sed parū vt nihil valet: imo multo fortius deualet: vt ita dicat. hoc est dicere qd nocet et minuit valorem habentis. Manifestū igit est vitii vel pctrū nō solū vilissimū eē: s; etiā longe deterius ipsa vtilitate. Attendens igit ipa anima humana nobilitatem et dignitatē suā: attendēsq; ipam vilitatē vitiorū suoz et pctorū: nō pōt nō indignari et sibi et illis: cū videat ea tā indigna dignitate sua. Et nō solum imensurabiliter lon

Ge esse a nobilitate sua: sed etiā contraria illi
 z corrupentia illā. **Q**ua ppter abijcī illa a
 se confestim: z fugit ab illis. **Q**uēadmodum z
 regina inclita z magnifici cordis/ fugeret a lu
 panari: tanq̃ a loco regali dignitate indignis
 simo- fugeret inq̃ cū aspernatōe z despectu
Et hec est indignatio quā btūs Hieronymus
 vocauit sanctā supbiam- quēadmodum si hō
 magnifici cordis projiciat a se vincula/ vel cō
 pedes quib⁹ serui alligari solēt/ aut opa ipsa
 seruilia facere dedignet. **E**t scire tñ debes q̃
 indignatio interdū ira quedā est: z pōt pce
 dere ex supbia/ z magnificentia cordis/ q̃ in
 terdum sancta est- z sancta supbia nō imerito
 nominat. **E**x hac igit̃ erigit se z eleuat de olad
 iutoze: imo eleuante mens humana sup vitia
 z peccata: conculcat ea spūaliter- aspernatio
 ne forti. **I**llud em̃ corde z quasi pedibus cor
 dis calcamus seu cōculcamus: qd̃ despiciū?
Et indignatio ista sufficiens est ad pñalē iu
 stificationē: cū de imo subiectionis z seruitutis
 vitiorū z peccatorū eousq̃ erigit z exaltat pe
 nitentē: vt sub pedibus cordis vitia habeat z
 pctā: forti aspernatōe- s- cōculcans ea. **P**er
 viam eandem elicit artificio z virtute gratie
 dei a vitijs z pctis: ipsa execratio eorū- p quā
 tanq̃ pphana/ vel potius tanq̃ sanitati con
 traria: om̃imode q̃ ei aduersantia z repugnā
 tia: longe eijciunt z projiciunt. **I**ta q̃ cor exe
 cratione hmoi pditū: om̃em attractū eorum
 tanq̃ sacrilegiū repellat a se. **E**t attractū vo
 co: nō solum desiderii ipsorū/ vel dilectionez
 in ipsis- sed etiā cogitatū vel delectationē ip
 sorum. **I**lla nāq̃ execramus: que tanq̃ iniq̃
 adeo contumeliosa a nobis repellimus. **I**ux
 qd̃ dictū ē. **E**xecratio aut̃ pctōi cultura dei
 tanq̃ em̃ sacrilegā z tanq̃ nefariā eā a se re
 pellunt: z ab ea tanq̃ impietate fugiūt. **H**ec
 aut̃ execratio ad pñalem iustificationē/ tunc
 sufficiens est: cum ad hoc penitentē induxit:
 vt a vitijs z peccatis se longe facere velit: tā
 q̃ ab his quibus nō solum grauissime offendi
 tur: sed etiā ab his qui ea faciunt: largissime
 sepat atq̃ repellit. **N**ouissime vero p eandē
 viam: elicit a vitijs z peccatis detestatio eorū
 p quam resiliit ab eis quasi a maledicto z ana
 themate. **E**t tanq̃ ab his quib⁹ appropinq̃ns
 om̃is: indei maledictionē incidit z anathema
 id est separationē ab ipso- z qd̃ om̃imō cōicare
 separi sit a deo. **L**ocat aut̃ vitijs z pctis q̃ ea
 diligit: vel in se ipso recipit/ vel sustinet/ vt eti
 am cū in alio sustinet. **D**e om̃i em̃ templo dei

expellēda sunt vitia z pctā: tanq̃ maledictio
 anathematizata. **E**t ppter hoc nec in se ea su
 stinere debet quis: vel in alio. **L**ū ipse z quili
 bet christianus templū dei factū sit. **H**ec igit̃
 sunt decem aromata que nominant: ex q̃bus
 tyriaca sancte ac salutaris penitudinis const
 citur z condit. **E**t de ipsis vitijs z peccatis ad
 iutorio diuino eliciunt seu colligunt. **I**ux qd̃
 dicit aplūs- quia mittens deus filiū suum in si
 militudinem carnis peccati: de pctō damna
 uit peccatum. **D**e ipso em̃ peccato in vere pe
 nitentib⁹ elicit damnationē peccati. **E**licit em̃
 de illis vnū qd̃q̃ p̃nominatorū aromati- per
 quorū vnū qd̃q̃ om̃is vere penitens dānat
 p̃p̃riū in se pctm̃- propter quod z sapientissi
 mus ille/ z sanctus **D**avid dicebat. **P**eccatū
 meū contra me est semp. **F**acilimū em̃ ē om̃i
 peccatori/ semp habenti vitia sua z pctā con
 tra se: elicere inde ista aromata. **O**m̃e em̃ vi
 tiū z pctm̃: p̃semetipm̃ z p sua vicz que ei ad
 herent: vel q̃ ex eo sequunt: semetipsus dam
 nat z destruit- z per hec om̃ia vt non diligat:
 z vt ab eo recedatur: magnis vocibus clamat
 de ipso peccato/ testimonio veritatis arguit
 spiritus sanctus mundū- eliciens ex ipso pctō
 decem conclusiones istas: quibus z peccato
 ri simul cōcludit z pctō. **P**ctm̃ igit̃ est ipsi spi
 ritui scō locus quasi dialecticus- vñ inferēs
 istas sententias siue cōclusiones p occasionē
 quādā elicit- z pctis simul z pctōrib⁹ cōcludit.
Et pctm̃ mediū ē spūscō: ad om̃es conclusio
 nes istas inferendas. **N**ū aut̃ agit tecū o pec
 cator: qui p istas cōclusiones eousq̃ artans
 z eousq̃ tibi concludit: vt ad x̃itatē vite redi
 re cōpelleris: qui reditus seu reuersio non est
 nisi penitudo ip̃a- z sequela penitudinis: que
 pñia nominat. **E**t erum scire debes qd̃ dixi de
 cōclusionib⁹ istis: qz p similitudinē h̃ itelligo ad
 p̃clones disputatorias. **C**ōclusus em̃ dicit̃ q̃s
 vel p̃clusus esse illi/ in disputationibus hmoi
 qñ finibus x̃itatis vt ait **A**ug⁹ ita circūclusus
 ē: vt nullū ei pateat a x̃itate refugii/ vel eua
 sio- qñ potius quocūq̃ se vertat: nccē habet i
 illud incidere. **S**ic se habet z de ipsis vitijs et
 pctis- quia solerter ac diligenter intuentē ea
 pctōrē: ex om̃i pte sic artant atq̃ diffugāt: vt
 necesse habeat ab eis recedere: vel fugere: z
 in p̃nominatā x̃itatē incidere. **Q**uapropter
 manifestū ē: necessariū eē ac saluberrimū pctō
 rib⁹ pctā sua z vitia corā oculis suis h̃re sp̃- inde
 cū adiutorio diuie gr̃e tot medicamēta salutis
 bauriri p̃nt: tot aromata spūalia: q̃t nominant

tibi. Et cum vnūq̄q̄ eorū attenderis studi-
osius ac intimius: inuenies nullū eē quod nō
aliquatenus ledat ac vulneret vitia ⁊ pecca-
ta: interdū aut̄ etiam mortificet illa. Timor
em̄ cum fortis fuerit: expellit pct̄m: sicut dicit
Ec̄cs. Nec solum expellit ip̄am opationē pct̄i
phibens eam eē in opatione: vel opante: sed
etiā ip̄am voluntatem opandi mortificat ⁊ ex-
tinguit. Sic se habet ⁊ de ira ⁊ de pudore: et
alijs p̄nominatis aromatibus: quia cū inua-
luerunt: aut ip̄a vitia aut pct̄a debilitant: aut
propt̄us extingunt: interdū etiā ip̄as cogita-
tiones a cordibus humanis phibeāt. Ita eti-
am vt nec cogitare nec peccare velit. Nece-
putandū est tibi leue vel modicū: si motus et
opationes pct̄orū ⁊ vitiorū cessant: ppter de-
cem p̄nominatas dispositiōes. Abultum em̄
debilitatū est vitii: cum ad hoc redactum est
vt mouere nō possit peccatorem: nō soluz ad
op̄ peccati: sed nec etiā ad voluntatē vel co-
gitationem ipsius. Manifestū est igit̄ tibi
ex om̄ibus his qm̄ decē iste dispositiōes attri-
tione sunt vel etiam attritiones quedā veteris
hoīs. Ex quibus si eousq̄ inualuerint: sequit̄
contritio eiusdem: que ē mortificatio ⁊ anul-
latio ipsius siue victoria. Juxta consuetudi-
nem scripture que dixit. Lōtritos hostes po-
puli dei: cū ab ip̄o victi sunt. Qua p̄p̄ sum-
mope intendendū / vigilandū ⁊ modis om̄i-
bus puidendū ⁊ laborandū ē: vt iste disposi-
tiones: que pculdubio dei dona p̄ciosa atq̄
magnifica saluberrimāq̄ sunt: ab ip̄o ipetren-
tur: qđ indubitanter fiet p iugem inspectionē
assiduāq̄ recogitationē impietatis atq̄ per-
nitiositatis / feditatis ⁊ turpitudinis / cetero-
rumq̄ malorū: que vel ipsa vitia ⁊ pct̄a sunt:
vel p iustissimū dei iudiciū irrogāda sunt ip̄is
peccatoribus: ab eis dē recedere negligētib⁹.

Quedam dispositiones corporis iuuantes
orare volentem. La. XXV

Quoniam autē
multa sunt que ofoni adminiculā-
tur ⁊ validū etiā eidem p̄stent ad
iutorū leuiāq̄ ip̄a sibi. Cōueniēs ē vt ea tibi
nominē ⁊ numerē. Dico igit̄ q vnū ex his est
positio seu dispositio corporis: qualis ē p̄stratio
ip̄i corporis: genuflectio eiusdē: exp̄asio manu-
um ⁊ eleuatio eorundē: silit̄ erectio oculorū
ad celū. His em̄ nō ē dubiū ⁊ vnoquoq̄ eorū
orationē adiuuari: vt deuotior ⁊ obnoxior sit.

ppter qđ ⁊ ecclesia dei statuit ⁊ obseruat: vt i
missarū celebrationibus sacerdotes exp̄asis
manibus orient. P̄sertim ab ea hora q̄ sur-
sum corda canit. Sit aut̄ in rememoratiōe
dei ac dñi nr̄i iesu christi q̄ exp̄asis manibus
⁊ semetip̄m ⁊ orationē suā: in ara crucis obtu-
lit: hui⁹ sacrificij ⁊ ofonis rememoratio ⁊ est:
⁊ fit in missa. Quid ego aut̄ video: illa dispo-
sitiō corporis vnicuiq̄ in ofone sua ⁊ habenda
⁊ cōseruanda est: p̄ quā adiuuari se maxime
sentit. Scio nāq̄ genuflectionē quibusdam
eē impedimētū ofoni. Silit̄ ⁊ crebras genu-
flectiones / laboriose nāq̄ sunt: ⁊ ppter h̄ de
cogitationib⁹ nō nihil in se rapiūt. Et ob h̄c
cām cor humanū ad deū totaliter colligi nō
sinunt: ppter qđ om̄iū dispositionū corpo-
ris mihi cōuenientior videt̄ esse accubitus: q̄
incūbit̄ sub podiāculo alicui maxime ex parte
sinistra: magis em̄ quietat corpus magisq̄ li-
berū p̄mittit eē cor in cubitu h̄mōi. Quinimo
expedire mihi videt̄ orantibus: vt quieto cor-
pore ab om̄i molestia: et libero corde ab om̄i
mala distractione: seu solitudine sint in ora-
tione: sicut scriptū ē de iosophat: q̄ timore p-
territus: totū se cōtulit ad orandū dñm. Da-
uid aut̄ prudentissime intelligens: quia cogi-
tationes cor humanum rapiunt: interdū q̄si
violentia quadā. Interdū aut̄ ⁊ furant̄ ipsū
etiam sibip̄si: tanq̄ em̄ sibip̄si p̄dit: si cogita-
tione aliqua auertit̄ ab ip̄a intētiōe ⁊ atten-
tione ofonis: ⁊ nescit vbi sit aut quo deuenē-
rit: ppter quod dixi furant̄ cogitatiōes h̄mōi
cor humanū. Furant̄ inq̄ ⁊ surripiunt sibip̄si
ita vt illa hora ⁊ vbi sit ignorat: ⁊ q̄ male: q̄s
indecenter se habeat: om̄ino nō videat. Et p-
pter hoc dixit. Nunc inuenit seru⁹ tuus cor su-
um vt oraret te ofone hac. Inuenit inq̄ tanq̄
p̄ditum prius. Quid em̄ aie rōnali indecenti-
us: q̄ q̄ ab ope cui summope insistendum est
eidem morsu musce vel pulicis rapiatur: ⁊ vt
ab ip̄o deo cui ex totis intimis suis adheren-
dum est: etiam tactu pedis vnus muscule ab-
rumpitur. Quid em̄ turpius q̄ neglecto tam
necessario / tanq̄ salutari opere: videlicet ofo-
nis tam arduo tanq̄ discriminoso negocio:
causa videlicet qua de vita eius agitur: vt de
morte: s. effugiat: ⁊ recedat ad vitam: sequi
musculas cogitationum huiusmodi: eisq̄ cir-
cūferri ita vt de eis ludere videamur. He sūt
aues quas Abraam abigebat a sacrificio: nec
ignorum tibi eē debet ofonē eē sacrificiū iux-
modū quē doceberis i sequētib⁹. He sūt musce

morientes. que teste Salomone in ecclesia:
ste. c. vi. Perdunt suauitatē vngenti. quod. s.
vngenti est oro. Est em̄ oro vngenti. sic fa-
ciam tescire in sequētibz om̄es dolores cor-
dis mitigans. om̄es morbos eiusdē et vulnera
sanans. mira et incredibili suauitate pfundēs
illud atqz letificans. sup om̄ia etiā aromata/
flagrantia. suauitas redolens et spirās. hmoi
aut suauitatē nō dico meritū vel substantia
pdunt muscule antedictē. Nō em̄ pariantur
cor antedicta suauitate pfundi. Nec ipaz ora-
tionē eē delectabilē aut iucundā. Et de his fa-
ciam tibi certitudinem in his que sequuntur
post hec. Tu igit erubescere/abominare et ab-
horre nō solū in sacrificio ofonis sed etiam in
om̄i alio ope/muscarū hmoi agmina in corde
tuo sedere vel volitare. Ne tibi dici possit: q
beelzebub es. qd̄ interpretat vir muscarū. Quer-
te cor tuū a muscis hmoi. et ne exponas illud
comedendū et inq̄nandū eisdem. sicut qbus-
dam moris est: qui tanta desidia atqz ignauia
pigrescunt. vt ex muscare se. et muscas hmoi
a cordibus suis abigere vel nō valeant vlt nō
velint. Et Protegendū igit est cor et operien-
dum q̄ diu in egypto p̄sentū tenebrarū atqz
mortis viuimus a muscis hmoi. Egypt nāqz
ista musca grauissima diuersi generis supabū
dat. Quia ppter quēadmodū decaluatis hoī-
bus musce lrales infeste sunt: et plurimū mo-
leste. Sic nudis a sanctis cogitationibus et af-
fectionibus aiabus: bellum cōtinuū indixere
musce iste spūales. Aut igit ex muscatorio at-
tentissime atqz cōtinue discipline: necesse ha-
bes muscas istas incessanter abijcere: et te ab
impulsionibus earum defendere. Aut ca-
put tuū ptegere atqz semp tenere scā aliqua
et forti occupatione. Sola em̄ corda ociosa pa-
tenter exposita sunt inq̄namēt et aculeis mu-
scarū hmoi. Reminiscere autē quia spūscūs
abominat et effugit cor muscosum. i. plenum
seu occupatū muscis hmoi. ppter qd̄ scriptū
est in libro Sapient. qz spūscūs discipline au-
feret se a cogitationibus que sunt sine intel-
lectu. Manifestū etiā est tibi. om̄i homini di-
splicere in habitaculo suo muscarū multitudi-
nem atqz frequētiā. Q̄to magis spiritui scō
displicet abominanda ista muscositas in cor-
de humano. quod est indubitātē habitaculū
spūsancti baptismali/scificatiōe sacratū. Re-
misci etiā debes sermonis quē dixit de seipsa
sapientia eterna: que ē christus dñs. Ego inq̄
sapientia/habito in cōsilio et eruditio interfuz

cogitationibus. Merito etia totis studiis et
viribus vacandū et insistendū ē eruditio cogi-
tationibus vnicuiqz fidelij: vt p̄sentem habe-
at in corde suo christū dñm: quia p̄sentia quid
salubrius: quid iucundius: quid beatius cogi-
tari pōt aie humane/illā vel modicū sentiēti-

Petitio lachrymarum ex peccatorū recorda-
tione vel spiritualis mentis. La. XXVI

Et aliud adiu-
torium validissimū: et inexpugna-
bile ofonis lachrymositas vel la-
chrymarū pfluuium. Dicit em̄ expositor lib-
thobie. q ofo deū lenit. lachryme vero cogūt
ipsum misereri. Lachrymosa igit ofo: nō so-
lum placita seu placida est deo: imo etiā vio-
lenta in ipm. cum ei cedere vel succūbere ne-
cesse habeat: inuincibilis vsqz qz om̄ipoten-
tissima creatoris virtus. Quia ppter tota dñi
gentia/totisqz conatibz exq̄rede sunt lachry-
me orantibus. Et intendo q sunt exq̄rende
duobus modis. viz et petēde ab ipso actore et
largitore largissimo bonorū om̄iū deo. et mo-
dis quos tibi hic exponā procurande. Peten-
de siquidē vt donū gratuitū diuine bonitatis
Quēadmodū em̄ gaudiū in spūscō: ē vnum
de donis et fructibus spūsancti. Sic et donum
luctus siue lachrymarū piarū: nullatenus du-
bitandum est eē donum dei. Quēadmodum
igitur sicut audiisti in p̄cedentibus ex xbis
beati Gregi. quia ire dei tunc resistit: cum ip-
se qui irascit opitulatur. Sic et ab eodem pe-
tendum est om̄e adiutorium: per quod ire re-
sistatur eiusdem: et exp̄sse ac confidenter. Pi-
cendum est ei. Dñe misericōdie qui misereri poti-
us eligis q̄ irasci: et cui sp̄ magis placet p̄cere
q̄ vlcisci. qui vis nō solum vt resistat ire tue:
sed etiam teneri vis et teneri te facis ab eis q̄-
bus das vt misericordiam tuam obnixe deuo-
teqz dep̄centur. Da mihi illud validissimū cō-
tra iram tuam adiutorij. i. piarū lachrymarū
profluuium. Impigua sacrificium orationis
mee. et irriga piarum lachrymarum aspersio-
nibz: cui cogi etiā ad miserandū sp̄ placitissi-
mū ē. Da hāc virtutē fortitudinē ofoni mee q̄
te teneat et quertat ab ira tua q̄ te placitet et
cogat etiā misereri. Da piarum et sanctarum
lachrymarū copiam: q̄ extinguat ire tue icēdiū
et ardores semp̄inos. q̄s vitij et p̄ctis merui
et ipos ardores p̄cupiscētiarū et aliarum pesti-
um cordis mei. Dñe misericōdie: cui nūq̄p se pla-

Capitulum

cent vel hi vel illi ardores. et cui semper placet
eorum extinctio. da capiti meo aquas. et oculis
meis fontem lachrymarum: quibus extingua-
tur ardores isti. sic petebat Hieremias. Do-
mine misericordie que percussisti petras in de-
serto et fluxerunt aque. torrentes inundaue-
runt. percutit cor meum quod et aruit. quod et obduru-
it in petra durissima. percutit inquit gladio verbi
tui penetrabiliori omni gladio ancipiti. percutit
inquit et transfigit in intima. et transuerbera in. p-
fundissima sua: ut medullitus et ex totis inti-
mis suis doleat. tunc enim erumpent torrentes pi-
arum lachrymarum ac sanctarum. Domine misericordie ex-
pandi manus meas ad te. quoniam anima mea sic ter-
ra sine aqua tibi. sitiens scilicet imbrem lachrymarum:
et exitus aquarum deducere per seipsam tota hoc
est per omnes partes vite sue: et per omnes etates
scilicet gradus et officia: in quibus non custodiuit
sacratissimam ac saluberrimam legem tuam. Domine
misericordie quot et quantis caris meis hominibus im-
pendi istud humanitatis officium: vix ut de
morte eorum dolerem inconsolabiliter. et ut mor-
tuos ipsos lugerem lachrymabiliter. Da obse-
cro ut mihi istud impendat coram te. ut vix de
ipsa morte mea spirituali que incomparabiliter mor-
tibus illis carorum meorum est deterior: magis
lugeam. Doleam per magnitudinem illius. et luctu
acerbissimo me ipsum. morte ista turpissima
mortuum. lugeam coram te. Domine misericordie que tur-
pe. quicquid indecens est et quicquid mihi pernitiosum mor-
tem meam cogitare coram te. et me mortuum con-
spicere. animam meam scilicet in feretro seu sepulchro
corporis mei iacentem mortuam conspicerem. et hoc
corde tepido et nullo dolore tacto. atque siccis
oculis. quod est dicere nullis inde lachrymis per-
fluentibus. Domine misericordie. tanta duricia tantaque
ariditate oculorum. non possem intueri cadauer
alicuius ex caris meis. Unde igitur ista insensibi-
litas atque perversitas cordis mei: ut cadauer
anime mee mortuum absque dolore acerbissimo
et luctu conspiciam. Et quod est ad cumulum
malorum meorum: tanto mihi magis dolendum
esset de morte anime mee: quanto minus de ea do-
leo: tanto namque longius sum a vita et salute ip-
sius: quanto minus mortem et vulnera eius sentio.
Et ego miserimus tanto minus inde doleo:
et inde minus vel potius minime. cum inde ma-
xime dolendum esset. Domine misericordie. scio quod mor-
tuus: nec semetipsum vix mortuum: nec alium mor-
tuum lugere nunquam potest. Quorum enim solorum
semper est lugere mortuos. quorum mortem siue
ipsos mortuos: vel vident vel audiunt mor-

tuos esse. Et hoc vix operatur in eis ipsa na-
turalis attinentia siue propinquitas. In hoc
igitur manifeste cognoscere debere me mor-
tuum esse. quod mortem meam non lugeam. In-
comparabiliter enim plus sum mihi: quam aliquis
alius: quia propter incomparabiliter acerbius ip-
sum lugerem ex morte propria si in hoc permit-
terer. Lugere inquit ex affectu vel affectione
gratie: quam quicquid ex caris meis affectione vel
propinquitate nature. Da domine misericordie
etiam dona gratie tue: ut cumque video et mortem
meam: ut cumque de illa doleam: sed dolore adeo
exili adeoque exiguo: ut non ex illo me viuum
vel viuere presumere audeam. Certissimum
tamen est mihi non vix quicquid extinctam esse gra-
tie tue vitam in me. sic enim videre: et sic dole-
re proculdubio vite est: licet exigue et exilis. et
viventis vix exigue et exiliter. ad vitam ple-
ne gratie atque perfecte. Jam igitur cepisti in-
tantum et totum vivificare me. Perfice obse-
cro domine misericordie tante pietatis atque
mihi necessarium inceptum: ne permittas in ip-
so cepto istius vite initio me suffocare. et in mor-
tem pristinam recidere. Quides in me aliquem
habitum iam tue inspirationis. Inspira ulterius
in me spiraculum vite tue. Insuffla in me
largius spiritum sanctum tuum. donec fiat in
animam perfecte viventem vita gratie tue.
Perfice in me dolorem interiore quo sen-
tiam tot et tanta mea mala: que medullitus et
ex totis intimis meis in conspectu misericor-
die tue doleam. tunc enim erumpent ex corde
meo lachryme salutare. verum nominis vide-
licet de laceratione mentis mee. Inde enim
lachryme nominate sunt: quia de anima lace-
rata te percutiente scilicet et lacerante profluunt.
Tu enim es domine qui sic vulneras et sic me-
deris sic percutis. et manus tue sanant. Tul-
neras vix gladio acutissimo verbi tui men-
tem humanam: lacerans dolore penitentie
et lachrymis sanas. Domine misericordie
dolore isto et lachrymis satisfaciens iusticie
tue: vindicta nobilissima qua me ipsum tor-
torem et lictorem meum atrocissimum effici-
as. Ita non frustra lacerem: quin potius tor-
tum me comminuam et conteram. Nihil inte-
grum quod in omnibus que displicent boni-
tati tue permittas esse vel viuere in me: si-
cut David dixit. Et comminuam eos ut pul-
uerem ante faciem ventri. Hoc tantum est gra-
tia tua: et hoc est gratie tue virtus que gratia
dicunt. Sed cum dederis mihi lachrymarum humorem

piarū pfluuiū. vt lutū platearū delebo inimi-
cos illos. i. totam cateruā opationum/ locuti-
onum/ affectionū/ et cogitationū. q̄ in me mi-
litabāt aduersus aīaz meā. **Q**uēadmodū em̄
inundatio pluuialis lutū de plateis emūdat
et diluit ab illis. Sic inundatio lachrymarum
mearū totā fetulentā vitiorū et pctorū meorū
diluet/ et delebit omnesq; feditates vite mee.
Om̄es grad⁹ et officia que illis inq̄nata erāt
emundabit. **R**enouabis in me miraculū p̄fi-
guram iucū diffinā et admirabile. vicz s̄bmersi-
onis **P**haraonis: et totius exercitus illi⁹ s̄b-
mergens in mari rubro. i. in aquis amarissi-
mis lachrymarū mearū. om̄em istam miliciā
diabolicā que militauerat aduersus animā. et
om̄em istum exercitū scz egyptiū. hoc ē tene-
brarum et mortis reducens sup̄ eos aq̄s ma-
ris. i. lachrymas copiosas et inundantes ama-
rissime penitudinis. **D**ñe miscōdie q̄ oīa ad-
nutū et liquidū intueris. an possum ego dedu-
cere aquā de petra aridissima atq; durissima
cordis mei? **H**oc em̄ ip̄e **M**oyſes p̄posuit fi-
lijs israel dicens. **A**udite rebelles et incredu-
li. nunq̄d de petra ista poterimus vobis edu-
cere aquas. **E**ducere poterat vtrūq; et potuit
nō p̄ se neq; virtute sua. sed potuit et fecit per
te dñe miscōdie et p̄ssipotentissimā x̄tutē tuā
Sicut igit̄ affuisti **M**oyſi seruo tuo/ et fecisti
in eo et p̄ ip̄m grande illud miraculum/ q̄ edu-
xisti aquā de petra/ et abierunt in sicco flumina
Sic adesto mihi et opare p̄ me et in me ip̄so vir-
tutem. cui⁹ illud miraculū figura pulcherriā
fuit. p̄cutē igit̄ dulcissime miserator meus pe-
tram istam aridissimā et durissimā: et fac in sic-
co isto cordis mei abundanter abire flumina
lachrymarū. **M**e p̄cas obsecro a dira et dura p̄-
cussione petre istī: que nō solū p̄cuti digna est
sed etiā cōfringi atq; cōminui. **E**ffunde do-
mine miscōdie fluentia lachrymarū sup̄ aridam
mentē meā. Sic p̄misisti p̄ **E**sa. p̄phetā tuūz:
fac etiā eam terrā irriguā quā cōspicis mise-
rabiliter arentem. **P**a mihi irriguū istd/ imo
da mihi vtrūq; irriguū sup̄? vicz et inferius.
vt nō solum ab inferiori. i. ab inferno et doleā
et fleam p̄ eo scz q̄ me expectant tormenta in-
fernalīa. imo etiā p̄ amissione sup̄noziū gaudi-
orum. i. celestīū. **F**aceam obsecro sicut ortūz
irriguum cui⁹ aque nō deficiunt: ne deficiant
cordi meo. **D**ñe miscōdie riuū piarū ac saluber-
rimarum lachrymarū tādiu mihi sint saluta-
res q̄ diu mihi prodesse p̄nt. q̄ diu tanta ē vir-
tus earum et gratia/ ne referues obsecro gra-

tias eterni fletus: qui nulli prodesse poterūt.
De quo fletu dixisti. **T**ibi erit fletus et stridor
dentium. **P**a mihi fletū q̄ nō solū mihi saluta-
ris est: tibiq; placitus: et irā tuā placans/ licet
iustissimam. sed etiā beatitudo est. sicut tu:
ipse testatus es dicens. **B**eat i qui nūc fletis
qm̄ ridebitis. **P**a mihi lachrymas que semia
sunt phenmū gaudiorū: in quibus qui nūc se
minant: in exultatione metēt. **P**a mihi luctū
p̄ quo daturus es gaudiū. **P**a mihi sp̄m me-
roris: p̄ quo daturus es pallium laudis. **D**ñe
miscōdie da mihi sic p̄uidere infernū vt p̄ussio
eius gratiā compunctionis mihi prouocet. **S**
em̄ dixit de te doctus doctor magnus **G**reg⁹

Dñe miscōdie magnifica et mirifica simul me-
cum miscōdiam tuam dulcissimā: iuxta modūz
quo eum magnificas et mirificas: cum latro-
nibus et alijs sceleratis: qui cum vident se iux-
ta modū delicti sui. sibi paratū incendiū vel
aliud patibulum. p̄cidunt ad pedes iudicis/
seu p̄fecti clamantes ad ip̄m pre vehementia
timoris pariter et doloris de iminēti sibi mor-
tis supplicio. **C**lamantes inq; nō solū obnixē-
sed etiā supra modum diserte: flagitantes mi-
sereri sibi iudicē. **D**ñe miscōdie nullū habet
ibi doctorem: qui eos supplicare doceat et pre-
cari. nō habent librū quem inspicientes/ acci-
pian inde dissertitudinem illam de p̄catiōis.
Nō est ibi fons vel puteus vel aliud vñ aquā
hauriant lachrymarū: solum patibulū quod
lignum aridum ē aspiciunt. solū incendiū vel
aliud sibi paratum attendunt suppliciū. **I**nde
accipiunt desiderabilissimā mihi et similibus
mihi peccatorib⁹ de p̄candi dissertitudinem.
Inde hauriunt vbertatē largissimam lachry-
marum. **I**nde placāt iudices suos. **I**nde dat̄
eis plerūq; venia/ et ignoscit eis merite mor-
tis suppliciū. **F**ac mecū similem obsecro mise-
ricordiam: vt de infernali patibulo: et de gehē-
nali incedio. similem dissertitudinem accipiam
et similem copiam lachrymarum procidēs co-
ram te supplicansq; et ex totis p̄cordijs meis
poscēs a te domine iesu ch̄riste: qui iudex me-
us es: imo omnium viuorum iustissimus pa-
riter et clementissimus. **P**oscēs inq; vt igno-
scas mihi et culpas quas cōmisi: et penas om-
nes quas merui. mirifica mecum magnificaz
misericordiam tuam in hoc. vt de ip̄so tam
arido infernali patibulo colligam dignos fru-
ctus penitentie/ de eternis flammis et tene-
bris. aquas frigidissimas lachrymarum/ que
omnes ardores concupiscentiarum mearū/

Capitulum

irarum/ odiorum/ et aliarum pestium quibus tam
damnabiliter arsi: totusque vastatus sum: extin-
guere preualeat. Da mihi de morte ista eter-
na et infernali viuiscere per timorem ipsius et do-
lorem: qui mihi esse debet pro eo quod eam tam mul-
tipliciter tamque execrabiliiter merui. Da mihi
igne infernali extinguere ipsius incendia.

Hec enim sunt gloriosa miracula omni-
potentissime virtutis et misericordie tue: quibus
de tanta tamque horrida morte eternali vitam eli-
cis penitentibus ut de tantis tamque formidan-
dis incendiis saluberrimum refrigerium pre-
stent sibi ipsi: mortem eternam conuertens eis
in eterne vite anthidonium: per gratiam peniten-
tiarum et ipsum ignem eternum in refrigerium et
extinctionem eiusdem salutarem inde eis ef-
ficiens medicinam. Sic domine misericordie mirificas
misericordias tuas in eos: quos per gratiam pe-
nitentiarum reuocas. reducis et conuertis ad te.
Hec sunt misericordie mirificentie misericordiarum tuarum
quas petebat sapientissimus et illuminatus
a te sanctus David cum dicebat. Mirifica mise-
ricordias tuas qui saluos facis sperantes in
te. Quid enim mirificentius cogitari potest: quam
mortuorum seu morientium virtus adiutorium:
ut ipsa seipsam vincat. Non enim refert an dicat
mors ipsa se vincere/ an penitentes mortem
ipsam morte mederi. Igitur domine misericordie per ip-
sam mortem infernalem: per eam moriturum: et ip-
so igne eterno: extinguas illum penitentibus.
Ista domine misericordie tanta glorie tue tamque stupen-
da miracula atque magnalia. Placeat tibi ope-
rari in me. Aperige oculos cordis mei: et illu-
mina eos: ut parata mihi iustissimo spem ac per
omnia laudando iudicio tuo supplicia videam
et intuear: cum debito timore pariter et dolo-
re: tunc enim verteret mihi in medicamenta sa-
lutis: tunc mors illa eterna erit mihi in vitam
et incendia in refrigerium: et ignis ille in extin-
guibilis in aqua frigidissimam. Domine misericordie
satis apparere potest mihi quia velata facie: et
velatis oculis ad infernale duco: suspendium
si tam prope positus illi patibulo: illud videre
non valeo. Si enim illud viderem: quomodo non omnia homini
bona mihi per illud occasionaliter fieret te ad-
iuuante: qui latronibus et alijs sceleratis fuit
per inspectionem letalis patibuli. Domine misericordie ele-
ua oculos meos ut reuelata facie intueri pos-
sim paratum mihi eternale supplicium: ut inde
colligam saluberrima illa medicamenta que dixi.
Propter hoc enim et tu ipse rex solus et dominus san-
ctorum: tu laus et decus omnium: velari faciem

tuam et oculos tuos instar latronis passus es
ut nos spiritualiter et interioriter sic velatos et ad eter-
nale patibulum sic ductos reuelares: et reuela-
ta facie eterna supplicia ad que ducebamur vi-
deremus ut reuelata facie mirabilia. De le-
ge tua consideraremus: et gloriam tuam reuela-
ta facie contempleremur. De via illa scilicet qua
ducebamur ad infernale patibulum per nostras la-
trocinij aliosque sceleribus subiisti. Illumina
obsecro domine misericordie oculos cordis mei: ut vi-
dere tot et tanta mala culparum: et penarum me-
arum preualeam. Qui enim videt tot et tan-
ta mala cuiuscumque alteri non dolere et non luge-
re possunt: quanto fortius mea propria absque dolo-
re et luctu acerbissimo videre non potero.

Domine misericordie tu precepisti per prophetam tuum di-
cens unicuique peccatorum qui reuerti cupi-
at ad te: plangere fac vnicuique. Hoc igitur quod iu-
bes me facere: et scis me non posse facere: nisi
munere magnifico misericordie tue perlarge. Da ut
faciam sicut dicebat sanctus et doctus a te be-
atissimus Augustinus: dicens. Domine da quod iubes
et iube quod vis. Tu domine misericordie precepisti simi-
liter. Plange quasi virgo super sponsum puber-
tatis tue. Scio domine te docente: quia et incom-
parabiliter longe acerbior et plangens et luctus
congruit miserie mee tu enim es domine sponsus in-
fantie mee: qui animam meam in sacramento ba-
ptismi desponsasti: et illam regali matrimonio
honorasti: et exaltasti illam utique pauperrimam
vilissimam/ miserissimam/ omnique bono tunc indi-
gnissimam/ cuius matrimonij tam incliti tam no-
bilis: fidem non seruauit anima mea omni dam-
natione dignissima. Rupit tibi fedus tam sub-
limis matrimonij: amisit te incogitabilis glo-
rie sponsum: adulterata post diabolum qui est
mors: et quod tanta tam sacrilegi adulterij impie-
tate non meruerim: quis illam expiare suffici-
at: que supplicia excogitari possunt: quibus illa
indigna non sint. Tu ergo domine misericordie cui adeo
placite sunt lachryme penitentium: tui adeo ac-
ceptus est luctus eorum: cui dolores interne
ac vere penitentiarum: per peccatis et delictis eo-
rum satisfaciunt. Cuius iram iustissimam extin-
guunt et placant lachryme conpunctionis eorum
dem. Da mihi obsecro dolores istos: da luctum
istum et lachrymas qui scis te non posse placa-
ri mihi: et me non posse placare tibi: nisi donis
gratuitis misericordie tue. Nec posse redire ad am-
plissimum copiosissimum dulcissimumque finem
misericordie tue: nisi per hec mihi tam salubria/ tam
mihi necessaria/ tamque placita dona pietatis et

dulcedinis tue. Absit a te dñe miscōdie vt dolores istos mihi deneges: qui eterna gaudia mihi promittis: et offers. Absit vt lachrymas istas saluberrimas petens: repulsam patiar: qui aquā vite et torrentē phennis voluptatis mihi promittis: et ad illam me et prophetas et peremetipsum inuitare nō cessas. Tu enim dixisti per prophetā tuū **Esa.** Omnes sitientes veni te ad aquas etc. Ad aquas inq̃ doctrinarum gratiarū et lachrymarū. **Uñ** ore tuo sacratissimo in euāgelio **Iohis** dixisti. Qui sitit veniat ad me et bibat aquā vite gratis. Dñe misericordie si dolores istos denegas mihi: q̃ fronte vel audacia sperabo a te eterne felicitatis gaudia. Si lachrymas amarissimas mihi prestare nō dignaris: quales sperare potero vel audebo a te dulcissimas aquas torrentis voluptatis tue. Dñe miscōdie istam sitim pñialiū lachrymarū tu dedisti mihi in corde meo: hāc esuriem panis similiter. Da igit̃ et mihi saturari ex ipsis. **Iste** nāq̃ luctus quo esurio et sitio iusticia tua est: qua nō solū iusticias sed etiam iustificas penitentes. Dñe miscōdie tu promissisti ore tuo sacratissimo in euāgelio tuo esuriētibus et sitiētibus iusticiā: qm̃ ip̃i saturabunt. Adimple in me promissionē tuā: qui p̃donasti mihi istā esuriem et sitim istā. Dñe miscōdie: lachryme iste sunt vinū cōpunctionis: hoc vino pota me: hoc pane lachrymarū pasce me. Tu enim es qui das escam esuriētibus et nō minus potum sitientibus. Tu enim p̃cepisti unicuiq̃ pasce esuriētē: pota sitientē. **Exurge** dñe deus meus in hoc p̃cepto quod mandasti: et adimple illud in me. **Fac** mihi lachrymas istas panes die ac nocte: sicut fecisti **Dauid** p̃pter qd̃ ip̃e dicebat. **Fue**rit mihi lachryme mee panes die ac nocte: qd̃ est dicere refectioes. **Liba** me pane lachrymarū et potum da mihi in lachrymis et in mēsurā magna vtiq̃ et largā et magna quippe ariditas mentis mee/ magnā irrigationē requirit et magnis sordibus ablendus: magna copia lixiui ē opus et magno incendiozū extinctio. **Nō** nisi magnarū aquarū sup̃effusionibus effici pōt. **Uel** da domine miscōdie mihi potū in lachrymis: in mēsurā quacūq̃ siue q̃tracūq̃ bñplaciti tui. **Quid** deo me grauit̃ deliquisse et peccasse: cui denegas mihi potus in lachrymis in mēsurā: quē ad modū fieri mos est in monasterijs vbi grauit̃ peccātibus monachis subtrahit mēsurā vini que vulgo dicit iusta. **Pira** et dura ē ista vindicta: qua tam grauit̃ infirmanti tā

periculose egrotanti subtrahis vel denegas hanc medicinam salutis et panem suauissimi odoris. Dñe miscōdie si placet tibi dolores isti interne et de penitudinis: et si reputes eos vni dictam iustā. **Da** eos mihi q̃tū acerbos volueris. **Da** eos p̃fundissimos et intimos: ita vt si placeat tibi totus imoziar doloribus hmoi: totus dissoluatur et abeat totus in lachrymas. et hoc sit mihi consolatio de imensitate pietatis et dulcedinis tue/ vt affligens me dolorib⁹ istis nō pcas mihi vsq̃ ad mortē corpis mei. Dñe miscōdie nō fuit a seculis pctōr adeo scelerat⁹ adeo execrabilis: adeo bonitati tue odibilis: qm̃ vna morte corpis sui si eam cum amore et honore tuo sustineret: eāq̃ tibi offerret: omnia scelera sua atq̃ facinora non expiaret/ et iram tuā iustissimā quātacūq̃ aduersus eam excādesceret: nō exstingeret et placeret. **Domine** miscōdie hanc mortē nō audeo mihi inferre nec manus mihi iniicere: verū tñ desidero est mihi: si esset bñplacitū tuū in gladio x̃bi tui/ totus confossus corde/ totusq̃ vulneratus doloribus istis: viuificis pñalibus. **I.** p̃ acerbitate eorū corpe moreretur et corpus meū morte hmoi moreret. **Accidit** plerūq̃ domine miscōdie vt moriant̃ hoies morte corpis: p̃ doloribus et tristitijs seculi hui⁹. **Utinam** et mihi dareſ a te vt imorerer doloribus istis pñalibus tam tibi placitis/ tam mihi salutaribus et necessarijs. Dñe miscōdie mihi tam gratū fuit p̃pter bonitatē tuā desiderare mori/ etiam p̃ te morte corpis: que p̃secutorū gladijs inferretur: quāto igit̃ gratior tibi esse debet et ē indubitanter mors ista: quā desidero mihi inferri gladio x̃bi tui: cruciatuq̃ et dolores isti penititudinales. **Et** si igit̃ nō est bñplacitum misericordie tue vt vsq̃ in mortē corpis doleam doloribus istis: placeat obsecro pietati tue vt doleant vsq̃ ad effusionem largissimā lachrymarum: et eousq̃ vt exitus aquarū deducant oculi mei: quia nō custodierunt legem tuam. **Dñe** miscōdie da mihi sic cognoscere: sicq̃ iugiter intueri tot et tanta mala mea/ detrimēta scz̃ iparū viriū naturalium mearū: que abusi onibus opex ita lese et vulnerate sunt. **Detrimēta** gratiarū tuarum que pilla amisi et extinxi in me: etiam detrimēta glorie eterne hereditatis ac felicitatis: quibus me exhereditaui: quibus me priuaui atq̃ totaliter spoliaui. **Et** ecce nudus/ ligatis velatissq̃ oculis instar ribaldi vilissimi et latronis sceleratissimi: duco: ad infernale patibulū: qui rex corona-

Ik

L

tus fueras in sacramento baptismi ad regnum
tuum celeste / quod lugubre spectaculum facio de me
ipso omnibus viris miscere. imo etiam cunctis in quorum
cordibus vel modicam stillam tue pietatis
dedisti: quod et quodam derisioibus demonum pareo.
quod et quod asperis insultationibus eorum expositus
sum: Insultare mihi namque merito et veracissimi
possunt: mihi inquam miserrimo atque vilissimi
modicet. Ecce iste factus est sicut ynus ex
nobis. In hoc utique / quod tam vilissimum aposto-
ta flammis eternalibus et tenebris cum ipsis adiudi-
catus sum. Et qui damnavit me ip-
sis in culpa apostasie. id est recessiois a te / ordine
rectissimo associari eis debeo in pena damna-
tionis eterne. Hoc autem plerumque habet apostasia mea
culpe: quod de sublimi gratie adoptionis qua filium
me adoptaveras: et de altitudine regni tui cele-
stis cui herede me feceras: tam viliter tanque
turpiter deiecit / imo sponte cadens in extremam
istam ignominiam et paupertatem deveni. Quis
ista mala mea tot et tanta videre posset: absque
dolore compassionis / et lachrymis: nisi ipsi quibus
me associavi demones. vel qui ex parte eorum
per similem associationem effecti sunt.

Requirende sunt intercessionem sanctorum
ad impetrationem lachrymarum. La. XXVII

Consiliu autem ne

Consiliu ac saluberrimu est: ut cum
vides per te ipsum solum impetra-
re non posse / donum luctus et gratiam lachrymarum
hoc impetrare studeas sanctorum suffragiis.
Et potissime suffragiis gloriose marie Ma-
gdalene. necnon et beatissime illius marie egypti-
aciace: que istis donis tam magnifice. tanque
largiter dotata fuerunt. Hoc factum est tempe-
meo / ubi quidam magnus / cum doleret et con-
quereret de ariditate cordis sui: eo quod aruisset
in eo fons lachrymarum: incidit cordi eius con-
siliu istud: videlicet ut iret ad sepulchrum glorio-
se domine marie magdalene. Cum ibi preceperet ut
fontem ei lachrymarum suis suffragiis impetra-
ret. quod preceperat obtinuisse suis familiaribus
referebat. Debes etiam meminisci quod donum lu-
ctus siue fons lachrymarum: lauatorium est in
claustro spirituali: in quo sanctitatis regula ob-
servatur. Intolerabilis autem est defectus in omni
claustro: defectus lauatorii. Quia propter obse-
crandus est tibi deus / qui solus edificator est
claustrum illius / ut ipse in claustro tuo quod tu
ipse esse debes / vel cor tuum: non permittat de te

tam necessariam officinam. Et quod ipse eam in
eodem edificet: preestitum cum ipse sit puritatis et
mundicie zelantissimus amator: que nisi per
lauatorium hominibus preestuari in isto claustro non
possunt. Obsecrandus est etiam quod potest et quod
ipse dignatione sue pietatis et dulcedinis te ad-
iuuare voluerit: ut ipse tibi largiat in eo copi-
osas et indeficientes aquas. Reminisci etiam
debes de pena regularium: cuius tibi feci in pre-
cedentibus mentionem: quibus aufert mensura
vini quod dicit iusta: non tamen aufert aqua quod tunc
deliquerit. nec dat eis panis nec cibum ullum
absque potu saltem aque. Obsecra igitur ipsum
ne in te hunc intolerabilem rigorem sue severi-
tatis exerceat. qui et claustralem disciplinam
et duriciam humanam excedat. Obsecrandus
est etiam ut in alijs penis si vindicta ei de te pla-
ceat. vindicet in te quemcumque vindicare volue-
rit: quod illis que longe te faciunt ab illo et impe-
diunt / quo minus appropinques ad ipsum. pre-
estitum cum ipse iubeat dicens. Appropinqua-
te deo et appropinquabit vobis. Nec autem aridi-
tas ab aquis vicis lachrymarum: prohibet euiden-
ter appropinquare te ipsi. sic aque lachrymarum
appropinquare te faciunt ad ipsum et ipsum ad te.

Afflictio corporalis valet ad impetra-
tionem lachrymarum. La. XXVIII

Et aliud adiu-

Aliud adiu-
toriu orationi: gracie atque fortissi-
mum: ipsa afflictio seu tribulatio
de qua et propter quam clamat ad deum: propter quod
ab ipso spiritu sancto edocti patres affligebant se
cum orationibus suis impetrare vellent aliquid
magnum a domino. quod adhuc servat omnis eccle-
sia sanctorum: affligens se ieiunijs / cilijs / laboribus
et flagelloribus etiam disciplinis: et alijs modis
quos iustificationis gratia docere et fugere con-
suevit. Et tribulatio per quam vel contra quam
scilicet ut auertat clamat ad deum: in primis ad-
iuuat orationem: quod facit ut eidem clametur ob-
nixius / sicut dicit beatus Augustinus. videlicet quod in
tribulatione obnixius clamat. Causa autem in
hoc est quoniam ipsa sua acerbitate incitat et incedit
desiderium liberationis ab ea. Et propter hoc / quanto
maior / acerbiorve fuerit: tanto magis incen-
dit vel incitat desiderium hominum. Desideri-
um autem impetrandi quod petis. vox est orationis
et propter hoc muta est et sine voce oratio: quod deside-
riu non habet hominibus. Et ideo tacet in oratione
loquor videtur multoties. Cum autem vehemens fuerit

hmoī desiderū erit clamor. quia ppter verus ē sermo beatissimi Aug. qui dixit. quia in tribulatione clamat obuius. Ob hanc causā dixit alibi. Idem brūs Aug. quia ppter hoc imittit deus tribulationes: vt tribulati clamēt ad ipm: clamātes exaudiat: exauditi liberentur liberati glorificent misericordiam liberato rem deum. Quia ppter dixit idem sup euāgelium. Matth. quia tempestatem fecit oriri in mari: vt nauicula iactaret fluctibus: vt metu tempestatis territi discipuli excitaret dñm iesum chistū dormientē: et clamaret ad ipsum a facie tempestatis: exauditiq; et liberati glorificarent ipm. sicut et ibi factū est. Scdo adiuuat ofonē afflictio. qm afflictio miseria ē. Abi seria vero / puocatrix est miserationis apud misericordiam. ppter qd et miscdia dicit qd miseria cordis de alieno malo. qd ppter com passio noīat quasi alienū cōsortiū passionis. Que qdē et si in deo locū nō habeat / qstuz ad effectum. quātū tñ ad effectū subuentiōis cō petit eidem quaren? phas est. Subueniens em miserator deus tribulatis. Hoc facit ipis qd socius tribulatiōis faceret si posset eisdem vicz liberans eos / vel tribulationē mitigans aut leniens ipis. Quia igit afflictio ppria in eis: qui aliū de tribulāt: addit ad miseriā iporum: addit et ad puocationē vt pdixi miserationis. Et ppter hoc addit adiutorū exauditiōis ipsius ofonis p quā miseria intendit impetrari. Tercio qm ipsa afflictio propria: quedā ps est iustificationis. Necessē est vt ppter illā detrahat miserator deus siue minuat de vindicta: quā irrogaturus erat / si ista afflictio nō esset. Nō quidē minuit aut detrahit p quātitate afflictionis hmoī sed p largitate sua / fm largitatē et imensitatē misericordie sue. Interdū etiā totā detrahit initio afflictōis hmoī et sententiā dñatiōis iminentis totam reuocat: totaq; penā minatā ignoscit. sicut manifestum est fecisse niniuitis / cū agerēt penitentiam ad pdicationem. Ione ppbete. Et Dani festū igit ē tibi p hoc: qstū et qualiter afflictio ppria adiuuat ad ofonē adipetrandū miserationē. Iuxta hoc dixit Bern. Clareualles. Jō affligere se debet orans coram dño: vt parcat saltem flagellato: qd nō pōit iustificato. ac si diceret: vt ipa flagellatio misericordiam puocet quā iusticia (quia nulla est) puocare nō pōt. Si quis aut querat de mugitib? boum: et ciulati- bus puulorū: et de afflictionib? animaliz qd Passa sunt apud niniuitas: in q vel ppter qd

adiuuabant ofones niniuitarū. Rñdeo in b quia afflictiones erant hoīm quorū erāt puuli et quorū erant aīalia. Causa aut in hoc ē qm et in filiis et in aīalibus suis ac rebus alijs: manī festum ē affligi patres et matres et rerū hmoī possesores. De ieiunio vero qstuz adiuuet ofonē: expressit beat? Aug? vbi dixit. q si vis orationē volare ad deū: fac ei duas alas: ieiunium / et elemosynā: quarū igit altera alarū: adiuuet volucem ad volandū tñ. simili mō adiuuet ieiuniū ofonē ad volandū ad deum. volatus aut hmoī exauditiō est. nō em ascendere dicuntur ofones: nisi quas exaudit de?.

Quare ieiunio tanta efficacia tribuatur.
Capitulum XXIX

Habet aut que-
stionem et admirationē nō leuem ppter quod sapientissimus et sanct? Aug?. Ieiunio tantā efficaciam et virtutē hic at tribuit: vt eā elemosyne parificare videatur. Ille em due paris virtutis sunt / et equalis per omnia in omibus volatilib? et equale prestant eis adiutorū ad volandū. nec potior ē in hoc ala dextera qd sinistra. nec ecōuerso. Lū econ uerso se habeat in maiori pte hominū. Nō em equalis virtutis aut fortitudinis sunt dextera manus et sinistra in hominibus: imo in pluribus dextera sinistram excedit. In solis xō illis q vocant ambodextri qualis fuit hayothz gabaonite et p omnia eiusdē fortitudinis sunt: et ad opandū eiusdē adiutorij. Aplus aut dixit. i. ad Timoth. iij. quia pietas ad omnia valet. exercitatio aut ad modicū valet. Ieiuniū vero vna est de exercitationibus corporalibus quare nulla est comparatio ieiunij ad pietatem quēadmodū nulla est eius quod est modicuz ad omnia. Rñdeo in hoc et dico verū esse. Hoc est veri noīs et rōnis ieiunij. oblatio et sacrificium est. pprij corporis: sicut euidenter testatur aplus ad romanos. xij. dicens. Obsecro vos p misericordiam dei exhibeatis corpora vestra hostiā viuētē / sanctam / deo placentē. prefer tim cū nō auaricie: sed misericordie ieiunab. Hoc aut est. cum ea que detrahunt corporibus de alementis: in christi pauperū alementis / vel in alios vsus pios erogant. Nec videt esse veri noīs: quo nō et aīa et corpus affligit. Nec modica ē afflictio anie humane / fames et sitis. qd inde manifestū ē: q cū vehementer inualuerunt: cogūt hoīem comedere man? suas / vel

alia de carnibus suis: que rape de ipso corpore suo poterint. **S**iliter et de vehementia sitis. bibere enim proprium sanguinem / vel urinas copellit. Afflictiones vero corporis esse ipsam ieiunium: attenuatio eiusdem corporis: que per pauca et moderata ieiunia fit / euidenter ostendit. **H**oc autem non propterea dico quia ita ieiunandum: ut in hominem ra-
 biem sitis esuriens inualescat. **S**ed potius ut manifestum tibi fiat: quia veri nominis et rationis: ieiunium et sacrificium est ut dixi: et iustificatio quodammodo anime quam corporis. **E**t propter hoc efficaciter non merodocriter ad placandum iram iustissimam dei: et ad minuendum penas meritas seu debitas. **Q**uotum enim quis vehemens se affligit pro suis vitiis et peccatis: tanto minus in se ipso relinquit diuine iustitie puniendum. **Q**uapropter cum semetipsum sufficienter iustificat: non est adeo ulterius iustificandus. **S**icut docet apostolus. **I.** **C**orinth. xj. dicens. quod si nosmetipsos diiudicarem: non utique diiudicaremur. **I**am igitur declaratum est tibi per hoc: quatenus et qualiter alia altera orationis est ieiunium: vicem ad impetrationem remissionis pene merite seu vindicte. **A**diuuat etiam orationem ad volandum in sublime / diuine miserationis quam miserabilem efficit ieiunantem. **Q**uod dicit apostolus. quod exercitatio corporis ad modicum valet. **I**ntelligendum est: ut exercitatio: et hoc est dicere per se. valet namque per se ad frangendum vires carnis: et ad reprimendos / et interdum extinguendos ardores concupiscentiarum carnalium. **E**t ad hoc efficax est valde ieiunium / quemadmodum subtractio lignorum ad extinguendum incendium. **S**ic dicitur. detrahe ligna foco si vis extinguere flamas. **E**t carnis mortificatio / vana dapes. **N**ec intelligas hic exercitacionem corporis: nisi macerationem carnis: quam fit non solum ieiuniis: sed etiam laboribus: et omnibus sanctis occupationibus. per se igitur in quantum exercitatio corporis: et per hoc quod exercitatio: ad hoc valet quod predictum. quod reuera modicum est copatione utilitatum pietatis. **P**ietas enim. id est misericordia et ad illud valet: et ad omnia alia que salutis sunt siue pertineant ad salutem. **N**ihil enim est / vel venie / vel gratie / vel glorie / quod pietas non impetret. sicut expressum legimus. **T**hobie. quam elemosina ab omni peccato et a morte liberat. et non patitur animam ire in tenebras. **E**t iterum. **N**on auertas faciem tuam a paupere: Ita enim fiet ut nec a te vertes facies domini. **E**lemosina namque non solum potest vel valet per eum in quo est / vel facit illam: sed etiam per eos quibus fit: valet etiam per semetipsam. **E**lemosyna enim per illud quod ele-

mosyna est: habet fructus et utilitates mirabiles et mirificas. sicut est euidenter colligere ex testimoniis scripturarum. **Q**uid vero philosophicas calumnias: que in scholasticis disputationibus non tam fructuose quam tumultuose audiuntur: pietatem intellexerunt in sermone permissio. **A**pli illa que theosebia nominat. et hoc in dubitanter cultus deo debet et acceptus nominat quod rectissime veneratio sanctorum. id est rex sanctorum / id est quod primatus et principatus supereminetissimum obtinet creator: benedictus: tanquam in primis et maxime venerandus. **D**einde beatissima et gloriosissima dei genitrix: post hoc unusquisque sanctorum ac sanctarum in ordine suo. **N**ec dementem sacramenta sacramentalia sacramenta bona sua: et sacra vasa atque ornamenta. **E**t generaliter omnia quecumque benedictionibus pontificalibus sanctantur vel sanctificantur. **O**mnia namque hominum ratione quam sacra veneranda sunt.

Assiduitas orationis adiuvat nobilitatem. **Ca.** XXX

O et aliud fortissimum orationis adiutorium. id est assiduitas: sicut testatur **J**acobus ultimus. **C**ephe sue dicens. quia multum valet deprecatio iusti assidua. **E**t apostolus. **I.** **a**d **T**hessal. **S**ine intermissione orate. **E**t ipsa veritas in euangelio luce. quam oportet semper orare / et non deficere. **Q**ualiter autem orabimus semper. **I**mpossibile enim manifestum est semper aliquem orare / qualiter possibile est dormientem orare cum dormit. **E**redo autem te hic audiuisse verba hominum: de quibus fuerunt qui dixerunt vitam omnem sanctorum / orationem esse. propter auctoritatem que dicit. **I**ustus non desinit orare: nisi cum desit iustus esse. **H**oc autem non est dictum nisi per tropum: quo due res que idem vel equalia efficiunt: solent dici unum esse. iuxta sermonem apostoli. **I.** **a**d **C**orinth. ij. **Q**ui plantat et qui rigat unum sunt. **E**t intelligit unum in efficacia seu intellectu. **S**ic se habet de oratione iustorum / et de vita eorum. **I**n effectum namque impetrationis apud deum unum et idem sunt. **E**adem enim impetrant apud ipsum vitam sanctorum: et orationem eorum. **U**traque enim impetrat et veniam et gloriam et gratiam: et omne aliud bonum quod ipsi largitione diuina tribuit. **Q**uidam quod ex sanctis patribus / dixit se incessanter orare / pro eo quod vel ipse orabat in persona sua: vel pauperes quos labore manuum suarum sustentabat. **D**icit igitur se orare cum pro ipso orabat. **C**ler non est opus ut in explanationibus troporum et

✠ figurarū hūmōi detineam te vltēri⁹. Ad illud igitur veniēdum ē quō oportet semp orare: ⁊ qua de causa. **D**ico igit q̄ q̄dīu ferruz ardet ⁊ incendiū: tamdiu clamādū est contra ignē pro aqua. **E**t hoc euidentē vides in incendijs istis lralibus. q̄dīu em ardet ignis q̄ domus aliqua comburit: tādīu continuat clamor eorum qui ad liberationem domus ⁊ extinctio- nem incendijs laborant / vel alias satagunt. vbi est ergo in tota ecclesia dei domus ī qua ignis vel ire vel luxurie vel alterius pestium hūmōi nō incessanter grassat. **N**ō dubitas qn rarissime paucissimeq̄ sint quibus deus pcat ab his doloribus: vel quas ab eis potius tue- atur. **Q**ua ppter si velleuiter vel ad modicū aperueris oculos: ⁊ inspexeris in ciuitatem dei: videbis fere eam vbiq̄ varijs vastari in- incendijs hūmōi iuxta cōminationē dñi p̄ Esaiā dicentes. **R**elinquet filia syon sic ciuitas que vastat tot ⁊ tantis incendijs. **D**eniq̄ tamdiu pugna cōmittitur: q̄dīu durat preliū: an nō resonandū est tubis cōtra hostes? **A**lgores aū t turbatū nōne sunt clamores orationum. **A**mplius temptatio ē vita hominis super terram: et alia littera habet militia. **H**oc aū nō nisi bellū. **S**i igit toto bello i toto tempe- duratiōis belli: vociferandū ē ⁊ tubis resonā- dum: nulla pte vite hui⁹ / vel grandis vel mo- dica: cessare licet nobis ab oratione. **C**ū si quis fortasse dixerit: q̄ clerici ⁊ sacerdotes ⁊ inter hos potissimum claustrales: debitores sunt instantie istius: ⁊ continuationis oratio- num: cum eis ab alijs opationibus adeo par- catur: vt nihil aliud eis impositum sit. **E**t ipse **H**iero. expresse dicit: q̄ monachi officiū ē sua ⁊ aliorū peccata deslere. **E**t generaliter ad h/ ⁊ propter hoc totus clerus cōstitur⁹ sit: vt me- diator sit inter populū et deum: sicut et iuxta litteram: inter populū ⁊ altare loco medio stat in ecclesia. **A**d hoc videlicet vt laudibus / orationibus ⁊ sacrificijs: nō solum iram dei pla- care studeant erga populū: sed etiam grām ⁊ gloriam eidem impetrare. **R**ideo in hoc q̄a reuera instandū est orōni ⁊ q̄rū pmittit ipsa (qua omēs p̄mimur ⁊ circūdamur) infirmitas similiter et quantum alia officia permittunt: que nec minoris glorie sunt creatori: nec po- pulo minus necessaria sunt: sicut officium pre- dicationis / sacramentationis. **O**fficiū inter- dum iudicationis ⁊ pacificatiōis inter discor- des. **S**unt ⁊ ppter hec officiū disputandi cōtra

errores / officium cōquirendi ⁊ fabricandi ar- ma spūalia cōtra hostes eccle dei. **O**fficiūq̄ texendi retia: hoc est componēdi ⁊ scribendi sermones / ad piscandum in mari magno et spatiofo mundi hui⁹: pro quibus vani homi- nes ⁊ imperiti telas aranearū texūt pro eis: nō solum inaniter sed etiā damnabiliter. **I**p- sisq̄ auditoribus pniciose seipfos euiscerant: dum ea vel docent vel p̄dicant / quibus nō so- lum nō capiunt: sed etiam inflāmant: inter- dumq̄ fatigant. **E**t quod est ad malorū om- nium cumulū: ipa aromata sacrorū eloquioz fastidiunt ⁊ abominant: eousq̄ vt aures su- as ab eis prorsus auertant. **E**rat em sine i- termissione qui alia sibi officia imposita: nec ppter orationē intermittit aut negligit: nec ppter alia ab oratione desistit. **E**rat igit sem- per ⁊ nō deficit: qui iuxta qd̄ ei ab alijs officijs pmittit / orōni insistit. **P**ropter qd̄ ⁊ circūspe- cre adiecit veritas: oportet orare semp ⁊ non deficere. **S**ic em abundandū est nobis in ora- tione: ne alijs officijs deficiam⁹: nec cogimur p exempla illa que de pugna ⁊ incendijs h ad- ducta sunt: in omī momēto t̄pis instare orōni cū alia n̄ min⁹ ncēria vel salutaria vlt salubria cū vacare⁹ orōni prinue: nō sufficienti plerē. **G**eneraliter em cōstitutus est clerus: vt cu- stodiat iustificatiōes dei ⁊ mandata eius exq̄- rat: sicut legit in ps̄. **E**t ij. Paralipo. ij. p̄ce- pit rex ezechias populo habitanti in hierlm vt darēt partes sacerdotibus ⁊ leuitis: vt pos- sent vacare legi dñi: ⁊ subintelliges intelligē- de / meditando / implende ⁊ docende: sicut ⁊ ps̄ legitur: dedit regiones gentiū ⁊ labores populorum possiderunt: vt custodiant iustifi- cationes ⁊ legē eius exquirant. **D**e claustra- libus vero siue regularibus / quos comuni- ter religiosos dicimus: non est dubitandū qn summa cura debeat eis esse de dei laudibus / oratiōibus ⁊ sacrificijs. **H**is em tribus omīa officia religiosorum inseruiunt principaliter. **D**isciplināq̄ claustralis: que in capitu- lo exercetur: custos quidem est triū istorum. **S**iliter ⁊ sobrietas ciborum ⁊ potuū: que reli- giosis vindicta est: ⁊ in refectorijs eorū regu- lariter seruāt: nō modicū nec leue adiūctū p̄stat trib⁹ illis aīdictis. **E**lex lectionē ab ora- tione distinguere: non multuz curo: cū adeo sibi inuicem cōnexē sunt: vt lectio orōnē im- pugnet: ⁊ lectionem oratio illuminet. **Q**ua propter arida ⁊ modice vel nullius relectio-

nis est oratio: quam lectio nō impugnet. ⁊ pa-
rum luminosa lectio: quaz oratio nō illustrat.
Leterum lectio psalmoz: sacratissima atq;
pfundissima: pene tota oō est. Unde sic nec
veraciter psallit: qui psallendo nō orat: ⁊ intē
do cui⁹ psallere nō est orare. sic nec veraciter
legit psalmos. cui⁹ legere orare nō est. Lon-
ge em̄ differūt ab inuicem psalmoz recitatio
⁊ ipsozū vera lectio. **M**edullata nāq; debet
eē psalmodia / nudat ianis a duotiōe psalmo-
rum recitatio: tumultus tm̄ ē strepitus la-
biorū. ppter quod dixit dñs **A**mos. v. Ha-
fer a me tumultum carminū tuorum: ⁊ cārica
lire tue non exaudiam. Et putauerunt se ha-
bere vasa cantici. sicut **D**auid. Et iā dixi quia
vox orationis desiderū / internū ē. Et ppter
hoc dicebat **D**auid ad dñm / desiderū cordis
eorum audiuit auris tua. **E**x omnibus istis ḡ
colligitur. qd officiū orandi non solū sed maxi-
me impositū ē clero: siue seculari siue reglari.
Et ppter hoc nec est necesse vt isti officio to-
taliter ⁊ singulariter se impendant. **A**ssidui-
tas igitur orationis inculpabiliter seruatur:
cum tempe suo ⁊ loco / saluisq; alijs officijs ei-
dem put decet insisti. Et intendo prout de-
cet. vt pinguis sit ⁊ medullata / pur doceberis
insequētibz. **S**emper igitur orat ⁊ non defi-
cit: qui sic orat. quēadmodū quis semp dicit
ieiunare / qui omni die vnica refectione con-
tentus ē. **E**t si quis arguere velit semper
ieiunat igitur etiam cū cōmedit. concedi po-
test cōclusio. qz indubitanter dum cōmedit.
contentus ē refectione vna in die: ⁊ abstinet
a pluribus refectionibus. **S**ic semp orat iste /
⁊ nō deficit ab ofone: qui statutis horis: hoc ē
ad orandum deputatis: ofonē facit. **N**on em̄
deficit a quocūq; bono ope nec in defectum ē
opis illi⁹ quieam suo tempe ⁊ loco exercet.

De importunitate orandi. Ca. XXXI

U**E**rum quoniā
laudauit veritas in euāgelio im-
probitatem / in oratione et impor-
tunitatem tanq; fortissima oratio-
nis adiutoria. Sciendū est tibi qd improbitas
in rogando: nō est nisi instantia tediosa siue
molesta ei / qui rogat. ⁊ hoc ppter plixitatem
suā vel vehemētiā. **Q**uidam em̄ sunt / qui
pces suas nō solū offerunt eis quos p̄cantur.

sed etiā illas ipsis ingerunt ⁊ impingunt: qua-
si pugnantes contra duriciē vel difficultatem
exauditionis: ⁊ tandē ipam impugnātes atq;
vincentes ⁊ grām seu bñficiū exauditionis
tedio interpellationis / tanq; ab inimicis ex-
torquētes. **S**icut in exemplo de vidua. cuius
petitionē exaudiuit iudex nō quia deū time-
ret ipse / vel homines vereret ipse: sed quia mo-
lesta eidem erat vidua. sicut legit **L**uc. xviij.
Importunitas vero simul molestia est siue te-
diositas in interpellando siue rogando. **E**lex
importunus dicitur quasi inoportunus qui i ro-
gando nec loci nec tempis oportunitatē ser-
uat. ⁊ vbicūq; potest pces ingerit ⁊ impingit
ei quē rogat vbicūq; illū inueniat. vicz in mē-
sa siue in cubili / siue in publico siue in secreto.
vel dicitur importunus quasi in portu / vel i por-
ta ita vt arceri inde nisi valde difficile potest.
Et a ianitoribus impulsiones multas ⁊ verbe-
ra sustinet: vt accedat vel appropinquet ei qd
rogare intendit. **T**u autem scis. quia omnia
ista molesta sunt valde magnatibus. **L**onge
aut sūt he ⁊ omnes alie molestie a pacatissima
⁊ tranquillissima gloria creatoris. sed nec est
ab eo aliqd: tanq; eo inuito extorqueri. **O**m-
nia quippe largit p̄larga bonitas eius: nō so-
lum liberaliter sed etiam libet. **C**oluit igit
in exemplo illo de vidua. antedicta. ⁊ in exem-
plo de amico ⁊ tribus panib⁹ quod legit **L**u-
ce. xi. nos animare ad ofonis instantiā. **N**ihil
em̄ ei gratius offerri pōt a nobis: qd pfecta ex
omnibus modis suis ofo. **C**ausa aut in hoc est
abundantissima largitas bonitatis ipsi⁹ p quā
querit in nobis occasiones miserēdi semper
nobis / ac bñfaciendi. **A**deo nāq; placet eidē
dare: vt ppter hoc omnia creauerit. volebat
em̄ habere / ⁊ quibus daret. **A**ngelos autem
⁊ hoīes in hoc specialiter creauit: vt daret eis
semetipm. ppter quod ⁊ tales eos creauit. qd
ipsius capaces essent: nisi vitijs ⁊ peccatis eo-
usq; seiplos minoraissent ⁊ coangustiaissent.
vt diuine imen sitatis omnino irreceptibiles ⁊
icapibiles essent: sic ⁊ offensis cōtumeliarum
⁊ iniuriarū innumerabiliū ⁊ inestimabiliū irā
eius iustissimam adeo cōtra seipos. puocau-
runt: vt iustissime sempq; ac p omnia laudādo
iudicio eius: reddenda sunt eis eterna suppli-
cia. **P**resertim atq; potissimū illis qd culpis su-
is originalibus ⁊ actualib⁹: cōtumaciā obsti-
nationis ⁊ incorrigibilitatis p̄tinaciā addide-

L rūt. Apparet igitur tibi si tñ videre vis/ et vales
 q̄tus sit placor q̄taq̄ gr̄a piarū ac deuotarū
 orationū coram deo/ vel apud eum. dum per
 eas eidem p̄stat occasio id faciendi. p̄pter qd̄
 ei placuit ei om̄ia facere. et hoc est largiri quo
 nihil eo gr̄atius esse potest. Et ob hanc cām
 gr̄atiosissima est in conspectu eius humilitas
 Ip̄sa em̄ semp querelosa est. semper mendica
 semp egena. dum hic viuūt. semp saccum suū
 vacuum eidem ostendens/ et porrigens. sem
 perq̄ indigentē ac pauperrimā se ac clamās
 miseriasq̄ suas imēsas et innumerabiles ocu
 lis pietatis ipsius ingerens. nō tam ostentās
 q̄ uehementi improbitatē et importunitati im
 pingens. iux̄ consuetudines trutanorū: q̄ sca
 bies suas et vlcera/ mēbrozūq̄ suorū corrosio
 nes/ nuditatē/ ceterasq̄ miseras suas: tanta
 studiositate oculis spectantium ingerunt/ et
 intueri illas eos cogunt. vt si nullo miseration
 nis affectu in eo moueant. necesse tñ habent
 aliquo bñficio oculos suos ab aspectu tā hor
 rificarum miseriarū redimere. Et habet ad
 huc aliud gr̄e singularis humilitas eius/ viz
 q̄ saccus eius ne hic impleri pōt donis largi
 tatis: nec paup̄tas eiusdem dirari. Causa aut̄
 in hoc est qm̄ quāto maiora amplioraq̄ dona
 recipit: tanto amplius ip̄a crescit. Et p̄pter h̄
 tanto amplius vacuā et paup̄em se proclamat
 Ip̄sa igitur quasi contendit cum imensitate
 diuiciarū/ et beneficentie creatoris/ et dicit au
 denter. imple saccum paup̄tatis et vacuitatis
 mee: si potes dñe deus meus. Propter h̄ igit̄
 vt p̄dixi/ gr̄atiosissima est humilitas in cōspe
 ctu creatoris: qm̄ occasiōes ei semp ministrat
 largiendi simul et ministrandi/ donandi pari
 ter et p̄donandi. sicut em̄ gaudiū est iusto face
 re iudiciū. vt legīt. Prouerb. viij. Ita gau
 diū est largissimo ignoscere et largiri. qz igit̄
 sup̄ om̄em cogitatum est largitas creatoris.
 Ita sup̄ om̄em estimationem nostram est bo
 nitati eius placitum largiri. Propter hoc igit̄
 tur merito tam placite sunt ei occasiones lar
 giendi: quas ei humilitas subministrat.

Et fides adiuvat orationem. Ca. XXXII

Quia vero fides
 fons est orationis. sicut dixit san
 ctus et sapientissimus Augustin⁹.

Manifestū tibi ēē facile potest: rememoratio
 nem fidei/ nō solum adiumentum esse oratio
 ni. sed et oratiōis gratiam ex ea et per eam mi
 ra affluentia redundare. Rememorandi igit̄
 sunt orare intendentibus atq̄ volentibus il
 li articuli fidei: qui maxime gratiam gr̄atu
 dinis et deuotionis in nobis excitant et incen
 dunt. Ibi autem sunt de mysterio incarnatio
 nis/ passionis et mortis/ necnon victoriosissi
 me resurrectionis eiusdem/ atq̄ in celos glo
 riose ascensionis. Similiter et sacramenti al
 taris. in quo incogitabiliter larga atq̄ profu
 sa est in nos beneficentia ipsius. et inestimabi
 liter admiranda dignatio magnifice glorie ip
 sius. qui quotidie nō solum multotiens/ sed
 vicibus innumerabilibus/ descendit de sum
 mo celorum: de altissimo folio gl̄rie sue: i ma
 nus sacerdotum/ mysterium illud altaris ri
 te celebrantium/ descendit inq̄ ad inuocatio
 nes ecclesie sue que per ora sacerdotum fiūt
 in sacramento illo. Rememoranda igitur
 sunt officia ineffabilis pietatis charissimi et
 benedicti vnigeniti patris dei. propter illud
 venerandum sacramentum instituit/ et que
 in eodem in omnibus missarum solennijs ad
 implet et perficit. Quorū primum est offi
 cium medicationis: quo medetur ecclesie san
 cte sue tyriacaviuifica sacratissime carnis sue
 et syrupo saluberrimo preciosissimi sangui
 nis. Secundum officium est sacramentati
 onis siue sanctificationis: q̄ officio nos emun
 dat ab omnibus inquinamentis carnis et spi
 ritus: et replet omni sanctitate et gratia.
 Tertium officium est recōciliationis quo
 per sacrificium corporis et sanguinis sui/ pla
 cat nobis in mysterio illo patrem misericordi
 arum/ et reconciliat nos eidem. Quartum
 officium est refectionis spiritualis: quo tam
 nobili/ tanteq̄ suauitatis cibo et potu nos re
 ficat et satiat. extinguens in nobis famem et
 sitim mortiferas/ carnalium et secularium de
 sideriorum.

Cum quanta gratiarum actione est salutā
 dus dominus iesus in missa. Ca. XXXIII

Et ista quattu
 or in omni missa ab ipso/ tota de
 uotione. toto fletu cordis ab eo
 c. 4.

Capitulum

dem exposcēda sunt. ita vt in ipsa hora eleuari
onis dñici corpis p̄cidat corā eo cū gr̄atiā acti
one deuotissimā et laudib⁹. Et dicat bñuener⁹
tu bñdicte saluator. et bñdicat tibi q̄cquid tibi
bñdicē pōt: p̄ tot et tāt⁹ magnib⁹ pietat⁹ et dulce
dinis tue. p̄ tot et tāt⁹ dignitatib⁹ magnificē
tie gl̄ie tue: p̄ tot et tāt⁹ tāq⁹ magnificē donis/
icogitabil⁹ largitat⁹ tue et bñificētie. **E**cce oculi
tui sac̄rissimi vidēt ariditatē/ frigiditatē/ tene
brositatē/ vacuitatē oīmodā/ et paup̄ratē cor
diū nr̄orū. **E**cce nō sufficim⁹ ad gr̄a actiōes/
et bñdictiōes et collaudatiōes/ et gl̄ificationes
tuas. q̄n poti⁹ p̄ oīa deficim⁹ a debiti⁹ deuotiōe
et gratitudine etiam p̄ vnico aduentu tuo de
celis. pro vnica ascensione tua. sed ne totus
mundus regratiari tibi pro vna eius descen
sione et aduentu sufficeret/ q̄to minus igitur
p̄ quotidianis assiduisq⁹ et idubitatē in nu
merabilibus. **N**emo tibi satis gratus. satisq⁹
deuotus esse potest. **T**u ergo ne attenderis
et ne respexeris ad tantos defectus nostros.
tāt⁹q⁹ paup̄ratē. s̄ respice poti⁹ ad sup̄abun
dantissimas diuitias pietat⁹ et dulcedinis tue
que te huc adduxerunt et de sup̄eminentissi
mo glorie tue solio huc descendere te fecerūt
in manibus hui⁹ p̄sentis sacerdotis: qui tam
venerandū tāq⁹ sac̄rū ministerium/ in nomi
ne tuo celebrat: posuerūt. tanq⁹ oblationem
patri misc̄diarū gratissimā et acceptissimā: vbi
offeris p̄ manus illius p̄ tota tua ecclesia/ et
ex pte ipsius. **I**nde obsecro/ p̄age et admitte
officia ista īmenſe misc̄die tue. **I**nde opare in
nobis quattuor istas virtutes sac̄ratissimib⁹
mysterij. **I**nde medere aīarū nostrarū vulne
ribus atq⁹ languoribus. **I**nde fac nobis istaz
vitale viuificāq⁹ p̄ciosissimi corpis tyriacā vi
uifici⁹ sanguinis tui/ in medicinā/ in vitā/ et
salutem mentis et corpis. **P**laca nobis patrē
misc̄diarū hoc placabilissimo/ ei⁹q⁹ acceptissi
mo sacrificio: quo placasti eū nobis in ara cru
cis agnus īmaculatus. **A**gnus dei qui tollis
peccata mūdi: offerens temetip̄m eidē hosti
am in odorē suauitatis pro nobis. **E**bi pacifi
casti p̄ sanguinem crucis tue: siue que in celis
siue que in fr̄is sūt. **D**ñe misc̄die q̄sta deuoti
one/ quātis piarū lachrymarū p̄fluuijs/ reme
moranda ac iugiter recogitanda essent nob/
tam in debita nostris miserijs. tam stupenda
tāq⁹ excedentia oēm admirationē et oēm cogi
tatum bñificia. **T**u igit q̄ vides/ q̄s longe nos
fecimus nostris vitijs et peccatis: a tam neces

sarijs/ tam salutaribus/ tam desiderabilibus
nobis tanq⁹ bonitati tue gratis et accept⁹ do
nis. **A**diuuā in sup̄imp̄fectū nostrum. et sup̄le
tam miserabiles defectus nostros. tāq⁹ mor
tiferam paup̄ratem/ sup̄abundantissimis di
uitijs gratiositatis tue/ vic⁹ gr̄atiā actionib⁹
tuis. **E**munda nos ab oīibus inquinamen
tis carnis et spiritus: et reple nos oīi sanctita
te et gratia/ et omnibus donis et virtutibus: q̄
bus tibi placeat. seruitur et viuatur: ad placen
dum/ seruendum/ totaliterq⁹ viuendum ma
iestati tue cum patre misericordiarum et sp̄ri
tus sancto. **H**oc inq⁹ fac p̄ virtutē venerandi/
tāq⁹ ineffabilis sacramenti. quod et p̄pter hoc
tūpe instituiti: et celebrandū ecclesie tue san
cte tradidisti et precepisti. **I**n quo mirificen
tissima x̄tus tua semper operatur. quod nul
la virtus nature. nulla potentia/ preter sin
gularem illam et omnibus dominantissimam
ac supereminentissimam tuam operari pōt.
vt panis ille materialis et vinum visibile: in sa
cratissimum corpus tuum/ et viuificum san
guinem tuum conuertatur/ quātā mirificam
operationem tuam/ soli⁹q⁹ omnipotentissime
virtuti tue possibilem: et te ductore et actore
te īspirāte magnifico munere gratie tue cre
dimus et tenemus: que fides inter mirabilia
siue miracula tua/ mire virtutis et gratie tue
donum ē. **E**ssice nos. satia et firma hoc pa
ne vite. id est. viuo et vero. hoc pane vite. id ē.
de te ip̄o/ qui de celo descendisti: panis viuus
ac verus qui das vitam mundo. et extingue
nobis omnem famem carnalium ac seculari
um desideriorum. **P**ota nos et inebria hoc pa
ne viuifico ac saluberrimo te ip̄o. et extingue
in nobis omnem ebrietatem vel potius infla
mā vitiorum et peccatorum. **H**oc inq⁹ ope
rare in nobis de te ip̄o. per ipsum viuificum
corpus tuum et sanguinem tuum p̄ciosissi
mum. **T**u es enim domine misericordie/ in
temetip̄o/ et per temetip̄um. quod est dice
re. in quātū deus es/ in quātū verbum summi
et eterni patris. cibus et potus et refectio vita
lis saluberrima/ et super omnem cogitatum
suauissima animarum nostrarū. **P**lacet au
tem tibi vt in sacramento isto ineffabili sacra
tissimi corpis/ et viuifici sanguinis tui/ quos
pro nobis suscepisti. p̄stes nobis istam sacra
tissimam/ viuificamq⁹ refectionem quam su
auitate ineffabili/ absq⁹ signo et figura sacra
menti. **I**psa p̄ntia tue x̄tatis nuda et lucidif

suma angelis sanctis/ac beatis aīab^o in celo/
in templo·s·sublimissimo/habitaculo glie tue
largiris autē h̄ mirabiliter/et misericordissime
consulis puerilitati et infantie aīarū nostrarū
p̄ signa ista sacramentalia· **N**ō em̄ capaces sūt
īmensitatis vītatīs tue/vt ip̄a est et se exhibet
ad plenā fructiōē/ciui^o sup̄ne illius ac sup̄
celestis hierusalē· **A**deo nāq; strictū est·adeo
modicū et angustū/os anime humane;qđ est
ītellectus ip̄ius:in ista morte p̄sentis miserie:
vt in illud p̄ semetip̄m nuda ac lucidissima in
trare nō possit· **E**t ppter hoc/non est aīe hu
mane in puulitate vt p̄dixi/p̄ semetip̄m gu
stabilis sic est de palato ip̄sius et ventre/ quia
nō est in hac puulitate et angustia īmensitatis
suauitatis et refectionis/qua p̄ semetip̄m ciues
sup̄nos reficit· **E**t ppter hoc sub signis istis sa
cramentalibus/et ip̄a intrat quoquo modo
veritas viuā/et viuificans om̄ia·veritas inco
gitabilis suauitatis·veritas abundantissime
satiētatis et plenitudinis/in aīas n̄as· **D**ila
tabis autē et ora animarū nostrarum·fauces et
ventres·et p̄fundabis ad sanctissimorū equa
litatem/et beatissimorū angelorū· **S**iliter et re
ficiēs et satiabis/ita vt non esuriam^o nec sitia
mus amplius·hoc autē erit cū nuda ablatīs oī
bus signorū et figurarum velamentis·incogi
tabili claritate manifestā se p̄bebit om̄ib^o ele
ctis et dilectis tuis gloria tua sicut intellexit p̄
pheta tuus **Dauid** cū dixit· **S**atiabor cū ap
paruerit gloria tua· **A**ūc em̄ dilatato ore ple
nis faucibus et ventre/comedem^o te integrū
et illesum p̄ om̄ia;qđ comestioni sp̄uali totus sp̄
et integer comederis· **E**t hic igit^r dñe miscōie
da nobis aliquatenus licet p̄ speculū et in eni
gmate p̄uidere desiderabilissimā virtutē tuā
et vt cūq; p̄gustare bonitatē tue viuificā ac refi
cientissimā suauitatē:vt amore sanctissimo
ac viuifico·cōcupiscētiāq; castissima exarde
scamus in pulchritudine/et esurie et siti inex
tinguibili·totis faucibus cordis inhiemus in
istam totius sotiētatis et plenitudinis dulcissi
mam viuificāq; refectionē· **H**ec em̄ beatissi
ma fames/et sitis desiderabilissima:que nō so
lum nō minuit aut vllō modorū ledit anīmas
sic esurientes·qn̄ potius ip̄as hic sanat atq;
viuificat vita gr̄e tue·et ad vite eterne gloriā
eas nō solū comparat·s̄ etiā a morib^o et vulnerib^o
peccatorū et vitiorū/eas liberans:ip̄as ad illā
incogitabili velocitate facit et currere et vola
re· **D**ñe miscōie mi iesu ch̄iste· **N**ōne tu vi
ta es/et fons vite īdeficientissimus atq; re

dundantissimus· **N**ōne tu panis vite es/et pa
nis viuus qui de celo descendisti et das vitam
mundo?nō ster igit^r aī te mors aīarū n̄rarum
Fugiat quicqđ mortiferū in nobis est de fa
cie tua:et a p̄sentia glorie tue/p̄xtutē tā vene
randam mystērij tui· **I**ntra penetralia cordi
um n̄rorū/et p̄fundissima aīarū nostrarum/
ibi habitare nobiscū·et p̄sta vt i te adhēream^o
tibi totaliter singulariter ac inseparabiliter in p
petuū· **I**bi sentiamus te vitam nostrā·te san
ctificationē inq; eousq; vt om̄ia que displicēt
bonitati tue nobis displiceant·vt ab om̄ibus
vitijs et peccatīs nostris/totos nos abstrahas
et abrumpas:totos nos trahas ad te/imo to
tos rapias:in te p̄glutinesq; et vnias tibi vni
one purissimi scissimi tibiq; placitissimi amo
ris· **D**ñe mie iesu ch̄iste/dñe miscōie·nōne
tu panis es om̄e delectamentū et omnem sua
uitatem saporum in te habens·sicut legīt in
libro **S**apientie tue· **Q**uāta igitur est corru
ptio palati cordis mei:quātus error virtutis
mee:appetituū interiorum:quāta peruersi
tas gustus mei:qui in te nihil suauitatis inue
nio nihil huius saporositatis sentio ex te· **M**agna
est multitudo dulcedinis tue domine
sicut clamat cum admiratione propheta tu^o
Dauid· **E**t addit sapientissimus **Aug^o** qui ei
soli sapit qđ palatū cordis non perdidit/de fe
bre iniquitatis· **H**ec febris mi dñe iesu ch̄iste
abstulit mihi palatum cordis/et sensum p̄dul
cis saporis tui·quo incogitabiliter bene sapis
om̄ibus illis/quos ab ista febre tam mortife
ra tāq; piculosa liberas· **S**ana me dñe/qm̄ in
firm^o sum· **E**t hoc est mihi indicīū certissimū
īfirmitatis istius mee tam profunde;qđ tu nō
sapis mihi:qui non solū es in vltimate suauī
tatis sapidus et saporus:sed etiam fons aby
salis omnium deliciarum seu delectamento
rum spiritualium· **D**omine mi iesu ch̄iste/qđ
in extremis vestigiorum tuorum vestigijs·id
est·odoribus scz et saporibus/pulchritudini
bus/ceterisq; rerum sensibilibus dispositioni
bus/inueniat misera anima mea tātos sapo
res tantasq; suauitates vt in vnaquaq; ea
rum totaliter se immergat:et eousq; vt inde
euacuare nō valeat· **I**n te vero abyssali fon
te suauitatis:nec stillam vnam suauis sapo
ris inuenio· **A**ccidit ergo mihi infaustitatis
infortunij ridiculum/valde et stupende per
uersitatis malum:quod exprobratur inter
dum aliquibus hominibus/et dicitur eis:eo
rum scz vnicuiq; adeo infaust^o et infortunat^o

es vt in toto mari stillam vnā aque inuenire
 n̄ posset nec d̄ toto mari stillā modicā haurire
Dñe mi iesu chris̄te q̄s p̄nitiosum / q̄s stupen-
 dum / q̄s q̄s p̄funduz ē chaos illud atq̄s mortif-
 ferū: q̄d firmavi inter me et te. hoc est chaos
 vitiorū / et p̄cōrū meorū: quod diuidit inter me
 et te / et odorem suauitatis tue venire non sint
 ad nares spūales cordis mei. **H**ec est nubes
 densissima atq̄s deterrima: quā opposuisti in-
 me et te. **N**e transeat a fonte pietatis et dulce
 dinis tue oīo ad me. **E**t bñ obstitit nubes ista
 maledicta iustissimo iudicio tuo / hoc patiēte
 me / nisi largiris gratiam oīonis p̄ quā impe-
 trem a te / qui es dulcissimus et plargus mise-
 rator veniāt gratiā quā desidero. **D**ele igit̄
 tu verus sol iusticie et intelligentie / nubē istā /
 tam tibi odibilem / tam mihi noxiā. **D**issiper
 illam atq̄s diffugiat lux speciosissima / atq̄s dul-
 cissima miserationū tuarū: que lumen clarita-
 tis tue penetrare nō sinit intima cordis mei.
Aufer dñe miscōie mortiferam istā diuisionē
 inter me et te: vt sentiā odorem suauitatis tue
 q̄ p̄cupiscētias in me generet eternas: sic fec̄
 in ioh̄e euāgelista dilecto tuo. vt curram in
 odore vngentorū tuorū. **C**urrā inq̄s ad te / et
 p̄currā viam mandatorū tuorū / que ducit ad
 te veritatē et viam veritatis: in qua nō est of-
 fendiculū erroris aut fallacie: i qua nemo la-
 bitur. in qua sola tutissime et absq̄s om̄i piculo
 ambulat. **H**anc mēsam sacratissimā / bene-
 dictam / venerabilissimā / et om̄ibus sanctis
 adorandā. **H**āc mēsa / opulentissimāq̄ refe-
 ctionem / ita vt in fortitudine illius ambulem
 tota quadragesima vite istius / donec pueniā
 ad montem dei. hoc est ad eminentissimā sub
 limitatem beatitudinis et glorie: quā prepara-
 sti et promisti dilectis et electis tuis. **H**is et
 h̄mōi verbis vteris de consilio meo quotiens
 interres missarū solennijs. **S**olenter aut̄ attē-
 de / q̄ sub specie panis et vini tanq̄s sub signis
 et p̄ designationē v̄itatis veri panis et veri po-
 tus qui indubitanter christus est / ab aiabus
 nostris. vt p̄dixi tibi pro modo puulitatis in-
 fantie animarū nostrarū atq̄s tenebrositate
 p̄sentis noctis / v̄tūq̄s capis et ad effectū spi-
 ritualis refectionis p̄cipis: q̄ in nuditate sua /
 tanq̄s imensitate glorie sue atq̄s suauitatis ab
 animabus nostris / hic capi nō posset. **I**ntro-
 ducunt igit̄ eā signa illa et species ille visibiles
 panis et vini / cōuenientissima designatione:
 cum p̄ se ip̄am et inuisibilis et insensibilis sit ani-
 mabus nostris. **N**ihilomin⁹ tū p̄sentia sua at-

q̄s v̄tute opat̄ refectionē spūalē animarū no-
 strarū. et hoc ip̄am v̄itatem corpis et sangui-
 nis dñi n̄i iesu chris̄ti. q̄bus et esse voluit et de-
 dit hanc v̄tutē: v̄tūq̄s vt ip̄a refectio ista spi-
 tualis p̄ficeret. **E**t quia de isto sacramento ita
 venerādo tanq̄s ineffabili: tibi in libro de sa-
 cramentis (put̄ decuit et possibile fuit mihi) la-
 te diffuseq̄ tibi satisfactum est: **C**ōsulo q̄ten⁹
 tractatū illū diligenter solerterq̄ inspicias:
 vt plenā fidē de illo habeas. nāq̄s illic ē fons
 indubitanter deuotissimarum orationum et
 obnixarum supplicationum.

Quedā p̄nētia ad sup̄dicta. Ca. XXXIII

Tinam autem
 et noscas et memoriter teneas mi-
 rabilia: que placuit deo ac saluato-
 ri nostro ostendere de isto sacramento. **Q**ui
 dam nāq̄s cōuersus ordinis **C**isterciens̄ in ab-
 bacia **A**bien̄si: eiusdē ordinis quotiens sacra-
 tissimam eucharistiam accipiebat: tanto gau-
 dio in eius acceptione p̄fundebat / q̄ in aera
 rapiebat spatio duorū pedū a terra: ibiq̄ sta-
 bat spatio circiter dimidie hore / nō alio fulci-
 mento sustentatus q̄s gaudio aīdicto. **Q**uid
 ergo mirū si rapiendi sumus obuiā iam chri-
 sto dñō in aera / reuelata facie eius gloriāz in-
 tendentes: q̄si iste tam modico lumine p̄sen-
 tie dei ac saluatoris n̄i irradiatus: v̄tūq̄s ra-
 piebat ab ip̄so in aera / et tenebat inibi ab eo
 dem. **F**uit et alius tempore meo eiusdem or-
 dinis monachus mihi notus / et familiaris mi-
 hi dilectus: qui tāte suauitatis odorē ex p̄xi-
 de in qua venerabilissima ac sacratissima eu-
 charistia reponebatur / et seruabatur sentie-
 bat: vt famen adeo vehementem de ip̄a p̄xi-
 de cōmedendi in eo excirauerat ardor hui⁹:
 q̄ ipsam p̄xidē eum comedere compulit.
Operabatur et idem venerabilissimum sa-
 cramentum in eodem monacho / aliud me-
 moria dignissimum miraculum. quātocūq̄s
 enim spatiosa esset ecclesia / et quicūq̄s habe-
 ret abdita receptacula: non poterat tamē ei
 abscondi benedictus saluator in sacramento
 isto. q̄ cito nāq̄s intrabat ecclesiā sentiebat odo-
 ris illius flagrantiam. quo odore perfusus et
 attractus accurrebat illuc cum festinatione /
 vbi illum esse tam stupendo odorū iudicio
 presentiebat. **E**t fiebat et aliud eidem: vt si
 quis eum intellige dominum creatorem et
 saluatorem transferre vellet / et ab ip̄so loco

ubi odor suauitatis eius illū esse indicauerat
ad locum alium. hoc prefatū monachū latere
nō poterat statim em dicebat. Hinc recede-
bat dñs meus ac trāsit: illuc iuit tanq̃ via ista
trāsitu sue trāllatione ipi⁹ aromatizans effe-
cta eēt. qđ z reuera fiebat. hāc tñ suauitatem
odorū illi soli monacho sentire datum erat.

**Quare deus laudauit importunitatē orā-
tis in euangelio luce. La. XXXV**

P **Orabitur autē**

fortassis aliquis: quam ob cau-
sam ipsa veritas laudauit impor-
tunitate z imp: obitatē orantis in euangelio:
cum in oratiōe locū habere nō possit. Est em
dei tranquillitas inultimate quieris pacacis-
sima: z inultimate imutabilitas: ipturbatissi-
ma: q̃ ppter ad ipm nullo modo attingere pōt
molestia vlla vel tediositas. Nec min⁹ facile
neciucundū est ei orare hac nocte incessantē.
qđ orare hora vna vel vicesisterq; orari a mul-
tis: qđ ab vno. Nō em laborabat vllō modo in-
tendens ofōnibus nostris: vt fatiget eū. aut
vllō tedio afficiat ofōnis q̃tūcūq; instantia.
Nec vna hora magis oportuna est ad orādūz
ipi⁹: qđ alia. sicut accidit in regibus z alijs ma-
gnatibus: qđ hoīes tñ sunt. qui vel occupati-
onibus vel tribulatiōib⁹ interdūz exorabiles
interdū vero difficiles ad exaudiendū rogan-
tibus inueniunt. Propter hoc z quecū muli-
er sancta z inclusa nō audebat se dare in ora-
tionem. donec videret ei qđ ordo. Listercieñ.
exiisset. ad laborē. qualiter inquebat atten-
deret vel intenderet ofōni misere vni⁹ muli-
ercule: tanta multitudine sanctorū magno-
rumq; viroū ad ipm clamāte qualiter tot/ et
tāntis ipi loquētib⁹/ intenderet voci mee.
Credebat igit mulier istū ordinē Listercieñ.
vacare ab ofōne dum essent in labore: qđ diū
aut in claustro vel monasterio essent: ofōni-
bus z colloctionibus occupari. Arrauit igit
tur indubitanter/ z modicū valde apprehen-
dit adhuc virtutē omnipotentissimam creatoris
Dico igit qđ illis exemplis duobus pnomina-
tis/ de vidua videlicet z amico/ voluit nos in-
ducere misericordissimus saluator ad amoris
studii z instantiā ofōnis. Et phoc scz validis-
simum argumentū. Si em instantia p̃cū vin-
cit duriciā iudicis/ vt viduā exaudiret. Et si i-
probitas amici b potuit/ vt media nocte dor-
mientem vicinū excitaret z surgere faceret: z

ab eo quotquot panes habebat necessarios
obteneret: qđo facilius a magnificētissimo et
misericordissimo deo obtineat speranda sunt
oīnia bona data. oīnia salutaria/ oīnia neces-
saria/ pie obnixeq; petentibus. Iudice nāq;
illo obsistebat duriciā cordis eius/ vidue p̃ci-
bus. In amico somnolentia p̃pria/ z pueroz
ipsius obsistere poterat: vt ipse sumpt⁹ sue ex-
pensas panum presertim si vel avarus erat/
vel nō eousq; abundans panibus. Apud pre-
largum aut z p̃diuitē deū z sup omne cogita-
tum nihil horum obsistit/ vel aduersat peten-
tibus. solū hoc ad exauditiōē eorum requi-
ritur: vt qua possunt instantia atq; deuotiōe
p̃cent. Nec p̃tereunda est hic astronomorum
confutatio atq; confusio: qui cū eligēdas ho-
ras ad eundōs p̃ncipes/ z porrigēdas eis p̃-
ces vel petitiones/ z docuerint z scripserint.
Nō ausi tñ fuerūt ṽl docere vel scribere qđ ali-
qua hora infausta vel infortunata esset ad p̃-
candū deū/ vel ad quodcūq; seruitium im-
pendendū eidem. Et cū de hoc cum qbusdā
modernis astronomis sermonē cōferrem: b
ipsum contexerunt/ vicz qđ oīnis hora infa-
usta z fortunata esset ad seruendum deo altis-
simo/ z ad exorandum z ad dep̃candū illū.
Et quia nec celi nec luminaria nec stelle de ta-
libus introuunt se. quod si adiecisset fmo-
ni suo/ quia dei seruitium est sup virtutem ce-
lorum lunarium z stellarum/ z verissime hoc
dixissent: quod inde apparet euidenter qđ dei
seruitium/ ipsos dei seruitores/ adeo exaltat
z potentes efficit/ vt eis celestia illa subdita
sint z obediant. Quod euidenter ostensuz ē
Josue. r. c. vbi p̃cipiente Josue seru o dei z di-
cente. Sol contra gabaon ne mouearis et lu-
na contra vallem haylon. z consequenter sb
iungit. steteruntq; sol z luna. Hoc aut igno-
rare non poterunt astronomi cum duplicata
sit dies sole stante super terram spatio duorū
dierum.

**Qđ in deo delectari z ei esse subditum ad-
iuuat orationem. La. XXXVI**

Nunc p̃ref bec
n alia duo adiumenta fortissima
orationis subiungam: que spiri-
tus sanctus in p̃s docuit euidenter/ dicēs per
os David. Delectare in dño z dabit tibi peti-
tiones cordis tui. Alterū vero quod sequit ē
subditus esto dño/ z ora eum. Tibi sciendū ē

tibi/ q̄ nullo leuiori siue faciliiori p̄cio obtineri
p̄t exauditis petitionum cordis nostri/ a mi
seratore deo/ q̄ p hoc quod dicit hic delectan
do se in dño. delectari nāq̄ in dño iam nō fa
cilissimum est: sed etiā iucundissimū et magis p̄
mūm q̄ meritū. nec labor est yllō modo: imo
quies valde suauitatis/ et retributio sup̄abū
dantissima molestiarū quas hic dilecti et ele
cti dei ppter deum patiunt: vtinā aut̄ et h̄ do
cuisset sp̄s sanctus vel hic vel alibi delectari i
dño. Hoc aut̄ nō est possibile cuiq̄/ nisi q̄ pala
tum cordis sanum et curatū habuerit a febre
iniquitatis/ que sanitas et puritas nō est vtu
tis et elaborationis humane opus: sed omni
potentis virtutis creatoris p̄ciosissimū donū
et merces sanctorū. In patria em̄ sic dicit Boe
tius in libro de trinitate. delectatio erit cibus
comparatio vero laus p̄petua conditoris. Hoc
quod dicit mihi p̄tereundū est/ quia grandis
sermo ad illud explicandum requirit. Nec ad
hoc mihi dicēdū occurrit/ nisi q̄ egritudo ista
sp̄ialis interior/ qua eousq̄ palatum cordis
in nobis corruptum vel infectum est: vt ipsuz
fontem suauitatis/ deum in nobis sape prohi
beat/ desipere vel potius amarū sape cōpel
lat. Cognoscenda et recognoscenda est etiā
sanitas contraria: q̄tū dñs adiuuare di
gnabit̄ obnixius exposcenda. Sentiebat em̄
dauid cū dicebat ad dñm/ miserere mei deus
qm̄ infirmus sum. ac si medico p̄ssimo satis
esset infirmitatē pandere: eamq̄ corā ipso al
legare. Idem dicendum ē et in alio adiuto
rio/ quo dicit subditus esto dño. Nec em̄ nre
virtutis aut possibilitatis est frangere sup̄biā
cordiū nostrorū. Nec abicere iugum seruitu
tis vitiorum: quo q̄ diu p̄mimur: quod est di
cere cui q̄ diu subiecti sumus: deo subditi esse
nō possumus. Nemo em̄ p̄t duobus domis
seruire. sicut dicit ip̄a veritas Math. vi. De
p̄candus igit̄ est/ modis quib⁹ possum⁹/ oīm
miserator deus largissimus: vt ip̄e a seruitute
vitiōrū turpissima/ vilissima/ nequissima/ nos
liberet: et seruituti nobilissime sue nos totali
ter subiciat/ totaliterq̄ possideat. sicut sui su
mus iure plenissimo et singularissimo. Nec au
tez duo adiutoria in potestate nostra sunt: vt
eayic⁹ nobis p̄stent/ et illa habeamus/ licet ex
nobis illa elicere per nos ipsos nō possumus.
p̄sto nanq̄ est nobis gratia dei/ et nō solum of
fertur: imo nobis repugnātib⁹ pene ingerit/
peneq̄ violenter impingitur. et de hoc multa
audiuisti in precedentibus.

De alijs septē adiutorijs oīois. l. a. XXXVII

Sunt et alia se
ptem adiutoria oīonis/ q̄b⁹ vox
acuit et ip̄a quodāmodo conditur
Primū illorum est clamor. secundū eiularus
qui est vox puulorū ad patres et matres. vt
possunt vociferantium/ vel pro absentia eorū
vel p defectu alementi. Ita et faciendum ē no
bis pro separatione dei a nobis/ vel potius no
stri ab ipso. Similiter et pro defectu vitalis ac
sp̄ialis alementi seu cuiuscūq̄ alterius q̄ su
stentatio vite nostre spiritualis indigeat. a fa
cie interdum cuiuscūq̄ rei terribilis/ vel porci
vel canis/ vel bestie alterius eiulare cōsue
uerunt puuli. Sic et nobis faciēdū est a facie
peccati/ tanq̄ a facie colubri/ a facie leonis/ et
a facie rumphee bis acute. sicut legit̄ Eccl. xi.
quasi bis acuta oīis iniquitas. Et dētes ei⁹
dentes leonis interficiētes animas hominū.
Tertium est rugitus quasi a damno grauif
simo. sicut legitur de Elau q̄ supplantat⁹ a fra
tre hereditatē patris amisit q̄re irruguit cla
more magno. Et ipse Dauid. rugiebam a ge
mitu cordis mei. Debes aut̄ scire q̄ rugit⁹ p
pria vox turturis est et columbe. Quia ppter
quia nullum damnum compabile est amissio
ne vite/ gratie/ et hereditatis eterne. Nullus
rugitus compabilis est rugitui/ qui est vel eē
debet penitentium. Et hoc ostendit Job i se
ipso dicens. quasi inundantis aque rugit⁹ me
us. xxx. c. Nō quia tempalem eousq̄ doleret
amisse substantiam: sed de amissione spiritu
aliū ita rugiebat. Quartū vero istorū adiuto
riorum planctus est. h̄ p̄prie p morte vel p
mortuis fieri solet. Peccator igitur q̄ se mor
tuum in peccatis videt: habet mortuū quem
plangat. semetip̄m videlicet. Plangat igitur
inq̄ planctu nulli compabili. Nihilomin⁹ em̄
et plangere debet christum dñm/ sibi mortuū.
Mortuū inq̄ a corde suo/ in quo habitare p
fidem et viuere debuit. Ip̄sq̄ presentia sua/
vitam anime sue viuificare. Instar igit̄ marie
magdalene stare debet penitēs p̄ctōr ad mo
numentū plorans. Ad monumentum autem si
ue sepulchrum ip̄a fonea: siue profunditas vi
tiorum et peccatorum est. Ad hanc debet sta
re/ eamq̄ attentissime oculis cordis intueri.
Ibiq̄ plangere semetip̄sum mortuum/ et chri
stum dñm vt p̄dixi tibi. hoc ē a corde suo mor
tuū. sicut legit̄ de maria magdalena Job. xxi.

donū illud prestare: fuerit pietatis et dulcedi-
nis tue dignatio. **L**argire mihi donū istud in
eo placere in ea perfectione quibus tibi illud et
suscipere placeat: et omnia alia salutaria quae per
ipsum petere mihi donaueris/ concedas- sic mihi
tribue orare misericordiam tuam: ut audire me ti-
bi placeat: et in omnibus quae a misericordia tua peti-
ero exaudire. **S**cio enim te docente: quia nec alio
nec alio de potest mihi/ vel esse vel venire tam
placitū tibi/ tanquam efficax apud misericordiam tuā
donū. **D**ebes etiam scire. quia fidelis ac per
omnia laudabilis nuncius est non solum instare apud
iudicē/ vel curie dñm: sed etiam sollicitare acces-
sores eiusdem: et assistentes omnes eidem dño
per negotio seu negotijs/ pro quibus ad curiam
illam missus ē/ maxime autē illos qui maioris
gratie/ maiorisq; potestatis in curia illa esse co-
gnoueris. **S**uper autē omnem admirationē et
mittentibus et nuncijs de quibus agit/ et salubris
atq; utiliter/ primum est in curia illa celesti: ubi
quod maxime possunt necessitatibus miserorum sub-
uenire et omnino negotia ibi habentium: maxime
prompti atq; parati sunt et nuncios istos intro-
ducere ad reges/ et dñm curie illius/ eosque po-
tē et in omnibus adiuuare. **T**ales habet omnis
orans aduocatos et mediatores: quos non ve-
nalitas/ sed mera liberalitas/ ad interceden-
dum inclinet: utpote quos taliter charitas et
pietas possident et qui orantibus occasiones in-
uenire desiderēt adiuuandi. **A**ccedit ad hec
et aliud dei collaudatio et admiratio dignis-
simū: quia nullus ē qui contradicat vel aduer-
setur negotiū propriū/ vel aliene salutis agen-
tibus vel agere volentibus. **O**mnes enim idipsum et
solum volunt: quod sciūt velle regē ac dñm om-
niū seculorum: qui vult omnes homines saluos fieri
et ad cognitionē veritatis venire. **H**anc enim con-
cordiā facit sublimibus suis omnipotentissimus
ille dñs seculorum sicut legitur Job. xxv. **A**ccedit
etiam et illud bonū: ad obtinendū fiduciā secu-
rissimā impetrandi: quia nullus ē ibi qui non totus
ardeat charitate: totus non disfluat pietate. **A**c-
cedit et aliud quia nullus est ibi cuius intercessi-
onē vel deprecationē possibile sit ab altissimo re-
pelli. **E**t propter hoc in eadem mensura: neces-
se habent/ precibus et supplicationibus nostris
semp̄ anuere. **I**llud quoque non est hic p̄tereū-
dum: quia maiori confidentia: qui maiores ibi
sunt exorari possunt/ et debent: non solum quia
humiliores/ sed etiam quia charitate et pietate
semp̄ in omnes propensiores atq; profusiores.

Quēadmodū igitur i curijs magnatū: qui non
omnes sollicitant qui promoueri negotiū pos-
sunt et volunt: ac parati sunt/ pro quo nunci-
us est ibi: merito ignarus et negligens aut infide-
lis reputandus est. **S**ic nuncius est de quo agi-
tur: si vel vnum ex totis tantis adiutoribus in
curia illa dei altissimi/ sollicitare pro negotijs
orantis obmiserit: de negligentia aut infideli-
tate merito arguendus erit. **P**rocipt nos et
ipsa ecclesia celesti imo diuino magisterio eru-
dita et edocta sic orare: quod est dicere/ talem
hominem nuncium ad celestem curiam mittere:
qui omnes deo altissimo astantes/ et singulos
pro nobis sollicitet. **I**psa namque orationibus suis
plurimisque letaniis adiungit: quae sunt singu-
lorum sanctorum inuocationes. similiter et
omniū. propter quod et multi ex eis sigillatim
inuocantur. multi vero in generali. quoniam
non ē possibile ecclesie dei: nominare tot san-
ctorum milia sigillatim. **S**ollicitudo quoque
diligentia gerendi negotij in nuncio hoc po-
tissimū requiritur: quod ipsa arduositas/ pe-
riculositasque negotij euidenter ostendit. **Q**uid
ergo dici potest de nuncio: qui circūquaque va-
gat atq; discurrit varietate cogitationū huc
illucq; distractus/ ac ventilatus. ac de ipso ne-
gocio pro quo mittitur: nec curat nec etiā co-
gitat: sed nūc in hispania castra edificat. nūc
in britaniam rapitur: nunc in almaniam dissilit
et velut palea: variarum cogitationum flati-
bus dispergit. **H**eu quot et quanti sunt sic ora-
tes. **L**aue igitur tibi omnis qui orare intendis
a nuncio hominū cuius negligentie similis aut
compabilis vix aut nunquam in virtutibus litteralibus
inuenitur. **E**st et nuncius hominū qui et antequam
ad celeste consistorium proueniat: imo statim
cepto itinere/ vel ad modicum progressus: in
via moritur. **H**ic est/ oratio cuius intentio in
ipso orandi tempore vel momento extingui-
tur: et irruens alia intentio vel affectio: ad ali-
ud agendum et intendendum cor rapit. **E**x-
empli gratia. accidit interdum. ut cum orare
quis ceperit: incidat cordi eius cogitatio de
pulchritudine mulieris: profundeturque in eo
quousque ipsum in consensum turpitudinis in-
clinet. **E**t eodem modo se habet de alijs con-
cupiscentijs. **N**ullum enim genus concupiscentie.
quod per cogitationes eiusque in cordibus
orantium profundari non possit. **O**bscran-
dus igitur est omnipotens et misericors deus
ut dirigat nuncium istum ante conspectū suū

Capitulum

custodiat sanum et incolumem in ipso itinere: et etiam coram se. **N**unciū istum totis astutie sue conatibus interficere intendit diabolus. utpote quod negociū nostre salutis implacabiliter spodit atque persequit. **N**ec solum in via ut p̄dixi tibi: sed etiam in ipso dei aspectu. **E**t plerūque enim ipsa oratio que ante dei conspectum iam intravit: modo quod predictū est ibi extinguitur: de quo memini meipsū exclamasse multotiens ad dominū: ut saltem in cōspectu eius atque presentia esset orōni mee pax atque securitas: et ne pmitteret yllo modorum coram se illam occidi: p̄sertim cum nunciū qui ad illū destinantur: protectiōe eius atque custodia gaudere debeant: non solum ante illum: sed etiam in itinere siue in via. **P**etebat hoc satis euidenter propheta cum diceret. **D**iriga orō mea sicut incensum in conspectu tuo. **C**um enim petebat eam dirigi ante conspectum dei: petebat etiam eam in via custodiri. **S**imiliter cū ipsi dei conspectui eam oraret dirigi. **O**rabat etiam et cum hoc: eam ibi custodiri: ne intorqueretur vel distorqueret a rectitudine intentionis. **D**ebes etiam scire cum his omnibus quia inuenit nunciū huiusmodi excommunicatus interdum: et propter hoc in celeste consistorium nullatenus admittetur: sicut legitur. **P**rouerb. xxviii. **Q**ui declinat aures suas ne audiant legem: oratio eius erit execrabilis. **Q**uia propter nec in celum sacratissimum admittetur: nec a sacratissimis ciuibz celestibus recipietur. **Q**uoniam potius ut execrabilis excludetur et repellatur cum indignatione et execratione: propter hoc autem non immerito a verbis eius aures dei auertunt. **A**libi etiam scriptum est. **A**palēdicti qui declinant a mandatis tuis: quia propter maxime maledicti qui maxime declinant ab illis. **H**ic autem sunt: qui nec etiam propinquare volunt ut illa audiant. **M**axime enim se longe faciunt a mandatis dei: qui nec illa audiunt nec faciunt. **Q**ui vero illa saltem audiunt nec faciunt: non tam longe a mandatis dei sunt. **C**um ergo manifestum sit tibi: quia nunciū excommunicatus non impetret nisi super excommunicatione manifestū est et tibi: quoniam cum celeste illud consistorium: latere non possit talis excommunicatio talis nunciū: quia omnino iste nunciū ibi nec aliquid impetrabit nec audiet. **L**auē ergo tibi: ne deus eum pro excommunicato habens: verbis eius auditum communicare recuset: tunc enim est necesse: ut ipse

te excommunicatum habeat: et propter hoc auditus sui vel audientie sue communionem non immerito tibi deneget: utinā autem auertat quod formidanda sit: quod horrida excommunicatio ista: per quam nec verbum suum quibusdam communicat misericors deus: cum omni generi peccatorum verbum dei communicandum sit. **E**xceptis illis dūtaxat quos canes et porcos vocat veritas. **M**atth. vii. utinā attendant et illi quibus tam studiose tanque abundanter communicatur verbum dei: quā largitate gratie dei hoc ipsis fiat. **N**on enim facit taliter omni nationi: p̄sertim cum expresse legatur. **A**ct. xvi. **Q**uia prohibiti fuerunt apostoli a spiritus sancto: verbum dei predicare in asia. **L**auendū est a fatuitate et stulticia nunciū istius. **F**atuus enim est atque stultus nunciū: qui petit quod non est petendum: sicut dicit beatus Augustinus de illo qui petit a deo: ut occidat inimicū suū. **S**tultissime enim petit cum velit se esse iudicem inimici sui. **D**eum autem suum tortorē. **I**udicem enim se gerit inimici sui: dum ipsum reū mortis diiudicat: proculdubio deum vult habere tortorē illius. **H**oc autem quod inconueniens sit: quis non videat: dum in tam vili officio deum sibi seruire vult: officio vicē carnificis seu tortoris: semetipsum autem in tam sublimi: tantique honoris officio: facto ipso collocat vicē iudicis presidentis. **E**t ibi et alia stulticia sicut ibidem dicit idem Augustinus: quia vult homo huiusmodi: frangi pontem misericordie diuine: ne habeat inimicus eius: per quod reuerti possit ad deum. **H**oc enim per mortē agitur impatis et improuisis peccatoribus: ut redire non possint ad dei misericordiam et gratiam: quam cum possint inuenire: querere contempserunt. **C**onsidera ergo arduitatē multitudinem et magnitudinem negotiorū: que agenda habes in illa sublimi curia: et ne mittas verba tua per nunciū stultum. **E**xpresse namque legitur. **P**rouerb. xxvi. **C**laudus pedibus et iniquitatem bibens: qui mittit verba per nunciū stultum. **M**anifestus est tibi: quia claudus pedibus nec ad bona currere: nec ambulare: nec a malis fugere: nec declinare potest. **E**t propter hoc necesse habet bibere iniquitatem: hoc est penam iniquitatis sue. **H**uiusmodi autem nunciū cum sapiens fuerit: et bona procurat atque impetret mittentis: et auertit mala ab eodem. **I**ndulgentias quoque et culparum et penarum: nihilominus

obtinere. Inuenitur et alia stulticia in nuncijs
hominum: qui cum ire debeant ad illam rhomam
veris. s. nominis sublimem atque dominantem: ce-
lestem scilicet curiam: vadunt alias. et ad ali-
os quam ad ipsum regem et dominum seculorum. et pe-
tunt ab eis que ab illo solo obtineri possunt.
Propter quod dicitur **Eccli. vii.** Noli quere-
re ab homine ducatum: nec a principe cathe-
dram honoris: a deo enim ista solo obtinenda sunt.
Nemo namque assumit sibi honorem: sed qui vo-
catur a deo tanquam aaron: sicut dicit **Apostolus.**
Nec dico ista propter hoc quod a deo petenda sint
alicui talia: viris enim bonis: et petenda et pecu-
randa sunt honorum et potestatum sublimia.
Verum non ab ipsis sed ab alijs. Impuden-
tissima namque presumptio esset unicuique: quate-
nus excellentie viro atque presumptuosa tur-
pitudine et intolerabilis dicere deo et petere: fac
me regem. fac me episcopum. Cum officiorum
hominum tanta sint: tamque periculosa onera: ut ne-
mo sapiens sit qui non ea potius reformidet quam de-
sideret. viri namque sanctissimi: non nisi tracti
siue coacti illa susceperunt. unicuique ergo ec-
clesiarum est desiderandus ac tota deuotione
et instantia appetendus: et a deo petendus pa-
stor bonus. Et quoniam ab hominibus plerumque pe-
tunt: et a solis hominibus: atque per eos solos
obtinere sperantur. fit per iram dei maximam
atque semper iustissimam: ut deo permittente
et approbante: mali et apud ipsum reprobiloca subli-
mitati obtineant: propter quod ipse dicit **Psalm.**
ultimo. Dabo eis regem in ira mea: et auferam
in indignatione mea. In pena igitur grauissi-
mam et in vindictam iustissimam: preesse per-
mittuntur: qui prodesse nullo modo curant.
Et propter hoc per eundem prophetam dictum
est. Regnauerunt et non ex me. Principes ex-
titerunt: et non cognoui. Homines ergo dei ope-
ra manuum sunt: et idola surda et muta atque va-
nissima: et reputantur et vocantur. sicut expresse
legitur **Zach. ij.** Reperitur et nuncius homini
qui cum debeat volare in celum: currit ad ter-
ram. Et hec est oratio: que cum debeat petere
celestia: hoc est spiritualia bona et eterna. ter-
rena solummodo petit. Illuc enim tendit omnis
oratio: ubi est quod per eam petitur: et obti-
neri per eam intenditur. propter quod dixi
nuncium homini ad terram pergere: qui pro-
fici debet imo volare ad celum. Inuenitur
et alia stulticia in nuncio homini: quia a deo igna-
rus est et inscius ut celestis curie vires profusus
ignoret: et an habeat ibi contradictores et ad-

uersarios nec videat nec attendat. sed et ipsas
voces aduersantium et contradicentium sibi
nec audiat nec intelligat. Deu quot et quanti sunt
qui nobis orantibus: et veniam atque gloriam peten-
tibus aduersantur quorum unusquisque clamat in
aures dei omnipotentis. **Contradico.** In his
primi atque fortissimi contradictores atque ad-
uersarii nostri: sunt ipsa nostra vitia et peccata
quorum clamor usque in sublime celorum extolli-
tur. sicut **Gen. xvi.** legitur. ubi ex persona dei
omnipotentis dicitur. Clamor sodomorum ascen-
dit ad me. Fortissimi isti contradictores. qui
primi et radicales sunt in aduersationibus et
contradictionibus istis. et eis cessantibus atque
tacentibus: omnes alij tacerent siue cessarent
penitus ab aduersationibus/ contra nos.

Secundi contradictores et aduersarii sunt
omnes exercitus pulcherrimarum sublimiumque
militiarum celestium. Similiter et omnium san-
ctorum/ necnon et animarum/ que occasione vi-
tiorum nostrorum et peccatorum in ignem pur-
gatorij/ vel in inferno etiam detinentur/ toti
que curie celesti inimici sumus: quod diu vitij et
peccatis vel etiam mundo amici sumus. sicut
legitur **Iacobi. iij.** Quicumque voluerit esse ami-
cus seculi huius: inimicus constituitur dei.
Merito igitur tanti amici dei/ inimici nostri
sunt: quod diu inimici dei sumus. Amicus enim ini-
mici dei. inimicus est dei. quibus vero occasi-
onem/ vel peccandi vel perditionis dedimus:
et propter hoc in purgatorij igne vel flammis ge-
hennalibus detinentur. Quis dubitat quin
die ac nocte clamant contra nos et dicant/ vin-
dica domine sanguinem nostrum. sicut legitur **Apo-
cal. viij.** Que etiam si voce tam naturali quam spi-
rituali tacerent: ibi tamen cruciatus eorum acerbis-
simi ipsa veritate clamant ut predixi. Luz enim
redemptio anime vnus proprie diuicie sunt.
sicut legitur **Proverb. xij.** Qualiter putas
vel putare potes non clamare animas contra
clericos et sacerdotes qui redemptionem eo-
rum comedunt et in luxurijs suis infigunt nec
pro liberatione earum a tormentis et cruciati-
bus in quibus sunt satagunt. Tertij aduer-
sarii nostri atque contradictores contra nos in
curia illa sunt ipsi sancti/ quibus iniuriamur
vel iniuriati sumus. et hoc vel in personis eo-
rum/ blasphemantes contra eos nepharijs
iuramentis: quibus nec ipsi gloriose dei gen-
trici a multis nec patris in aliquo/ nec defertur
vel in ecclesijs ipsorum. Et hoc duobus mo-
dis: siue cum ipsi ministri dei qui in illis deserv-

Capitulum

uiunt iniurijs quibuslibet / molestantur. **E**le
etiam ipsa loca deo dedicata et sanctis ipsis vi
olantur. **E**le ipsa bona temporalia ad susten
tationem ministrorum / deo et sanctis illis obla
ta et consecrata vel diripiunt: vel ab ipsis mo
quolibet minuuntur. **E** An est aliquis adeo
insipiens: vt deum ac dei filium opinari possit
blasphemias gloriose ac charissime genitricis
negligere ita / vt eas vt dignum et iustum est non
vindictet? Quis hominum iniurias et contu
melias matris sue equanimiter toleret. et si
possit non vlciscat: quod non omnium aliarum ma
trum iniurie ac contumelie tolerari quoquo
modo possint. Istius tibi benedictie semperque
venerande matris blasphemie: omni gladio et
igne: omnibus studiis et viribus exterminande
et vindicande sunt. **E**le illi quicunque sit: qui igno
rat dei matrem in eo amore et honore apud bene
dictissimum filium suum esse: vt honorantes
eam honoret. et inhonorantes digna animi ad
uersione puniat. Non presumat aliquis deum
vel dei filium / se posse habere propitium et be
nivolum: qui benedictam matrem suam offen
sam vel aduersariam habuerit. Sic nec de dei
gratia vel propitiatione cuiusque eorum / qui
cuius filio in celo vel ministrant vel assunt:
aliquis presumere debeat vel sperare. **Q**uar
ti aduersarii et contradictores nostri in curia
illa celesti: demones ipsi sunt: sicut legit Apo
cal. xij. **P**roiectus est accusator fratrum nostro
rum: qui accusabat nos die ac nocte. **Q**uin
tus et maximus atque fortissimus: deus ipse est
qui semper accusat eos qui seipsum negligunt
accusare. et semper excusat illos qui seipsum in con
spectu ipsius: studiose et incessanter accusant.
Boni igitur nuncij et fidelis ac diligentis pro
curatoris est / aduersantes sibi et contradicen
tes in curia ista vel placare sibi et propitios effi
cere: vel eis silentium imponere vel illos con
gruis responsionibus atque defensionibus re
pellere: ne contra ipsum vllatenus audiantur.
Et primis quidem et radicalibus aduersariis
et contradictoribus: silentium imponit: cum oc
cidunt siue mortificantur. et hoc in sola dei cu
ria nobis non solum permittit: imo etiam conce
ditur / atque remunerat. acceptatur in alijs cu
rijs cum sub conducta et protectione iudicis
litigantes sunt. Absit autem vt vitia et peccata sub
dei precectione sint. cum per Apostolum omnibus dicit
ad Cor. iij. **M**ortificate membra vestra / que sunt
super terram. **A**mplius per huiusmodi nuncium / ora
tionem ad hoc directe intendit: vt per ipsum ad

uersarii et contradictores contra nos non so
lum audiant / vel admittant in isto spiritali iu
dicio: sed etiam vt inibi moriantur. **I**psa enim pia
oratio: cum perfecta fuerit: mortificatrix est om
nium vitiorum et peccatorum. sic orantis. mortifi
catio autem eorum est per modos et vias quas toti
ens audiuit. **I**psa namque discretio ipsorum mors
est eorundem. cum recedit ab eis anima hu
mana / sequens eisdem subtrahit / necesse habent
ruere vel cadere. cum sustentamentum aliud non
habeant / quam miseram animam ipsam: que illa in
semetipsa sustinet et supportat. **E**t non est opus
vt enarrem tibi et enumerem hic modos de
structionis / et mortificationis ipsarum. **S**i
vis igitur vt clamores non audiant vel admittan
tur contra te. clama tu ex aduerso / et exalta in
fortitudine vocem tuam contra ea. quanto enim
fortius et altius contra ea clamaueris: tanto
debilius erit clamor ipsorum: et minus exaudibi
lis / donec penitus obmutescat. **O**bmutescat
autem prorsus / et sine omni voce erunt: cum toto
corde clamaueris. **M**agnificandi igitur multi
plicandi exaltandi que tibi sunt clamores orati
onum / et confessionum: si vis aduersariis istis
et contradictoribus silentium imponere. **C**lamo
res enim ipsorum: validis clamoribus huiusmodi non
solum retundunt / vt non audiant: sed omnino ex
terminant. **Q**uia propter manifestum est quantum
valide / quantumque audibiliter imo exaudibili
ter apud deum clamant / contra illos: qui coram
eo tacent a clamoribus orationum et confessionum.
Validissime namque sunt coram domino deo accusati
ones aduersariorum huiusmodi: contra illos qui non
seipsum iugiter / confessionibus in conspectu eius
accusant. **N**ulle autem prorsus. id est nulli vigoris
et virtutis contra eos sunt qui se studiose in con
spectu dei increpare et accusare non cessant.
quod expressit nobis spiritus per os David dicens
Dixi confitebor aduersum me iniusticiam meam
domino: et tu remisisti impietatem peccati mei. **A**t
tende anima mea et admirare et lauda ex totis
intimis tuis: super abundantissimam pietatis dei
dulcedinem. qui solo proposito huiusmodi accusatio
nis / vicque que fit in confessione coram ipso: remi
sit statim impietatem peccati mei. **E**t propter
hoc non solum modo silentium imposuit vitijs et pec
catis contra ipsum David: sed etiam remisit ea:
deleuit / prorsusque exterminauit. **E**t si quis
dixerit. non est mihi potestas aut Christus ad clama
dum sic: vicque orationibus et confessionibus: cum
adhuc corde mortuus sum. **E**t scriptum sit. qui
non est in morte qui memor sit tui. in inferno

aút quis confitebitur tibi? **A**hors autem et in
fernus: pculdubio status est peccatoris in p
fundo peccatorum suorum sepulchri: et adhuc in
eo iacentis/acputrescentis. **S**icut euidenter
legit **Eccí. xviij.** ante mortē inquit confitere
mortem inq̃ hmoi quā pdixi. ppter quod et
cōuenienter sequit̃. a mortuo em̃ quasi nihil
erit confessio. **M**inno enī insensibilis corde
peccator efficit̃. p mortem istam. **E**t ppter hoc
nec videt nec sentit illa/ in quibus tor̃ sepul
tus est. **Q**uid igit̃ facto eius opus est? quod
est illi consilium salutare? hoc est indubitāter
vt procuret qui clamēt pro eo. **E**t horum cla
matorū duo sunt genera. **P**rimum est opa ip
sa misericordie. sicut expresse legitur **Abacuc**
j. quia lapis de pariete clamabat/ et lignū qđ
est inter iuncturas edificiorum/ respondebat
quod et in bono et in malo intelligi potest. **P**i
orum em̃ edificiorū et ligna et lapides clamāt/
in aures dei om̃ipotentis: pro edificatoribus
quēadmodū de rapinis et male acquisitis: edi
ficationes fiunt contra edificatores suos/ ad
dñm. sicut dicit **Iacob** in. iij. c. eple sue. **Au**
rum vestrum et argentū eruginauit/ et erugo
eorum vobis erit in testimoniu. **Q**uā aut̃ vox
bonorum operū/ et etiam malorū: et magna et
valida sit. expresse legitur **Sapien. iij.** **E**x ini
quis om̃es qui nascuntur testes sunt nequi
tie eorum interrogatione sua. **E**t alibi. **I**pse i
terrogabit opa nostra. **D**e hoc etiā alias au
diuisti in precedentibus. **B**ona igit̃ opa no
stra et inter ea opa pietatis/ nō solum clamāt
pro oratoribus suis coram dño et ad ipsum. s
etiam pugnant sup scutum ad protegendum
ip̃os. **E**lemosyna nanq̃ exorat ab omni ma
lo: et super scutum potentis/ ac super lanceas
aduersus inimicum tuum pugnabit. **S**icut
legitur **Eccí. xxiij.** **A**lij clamatores efficacissi
mi atq̃ validissimi intercessores sancti siue q̃
hic militant: siue qui iam cum christo domino
regnant. **E**t hi inter eos validiores in conspe
ctu dei altissimi gratiosiores sunt. **P**ropter h
igitur et commutatione bonorum temporali
um viroꝝ sanctorum qui adhuc in mundo
isto sunt: preces procurande tibi sunt. et etiā
precibus et obsecrationibus emendicande.
Quanto fortius igitur eorum qui cum chri
sto domino regnant et gloriāt̃. **E**t in times
ne tot et tantis clamantibus pro te: clamo
res vitiorum et peccatorum tuorum audiat
prelargus miserator deus? **A**bsit. cum nihil
odiat miserator deus prelargus/ nisi vitia et

peccata. **A**bsit/ vt ea audiat contra te: et tam
caros tāq̃ gratos intercessores tuos repel
lat. **S**ancti quoq̃ qui contra nos clamant:
ppter iniurias et cōtumelias. placādi sūt emē
datiōe cōtumeliaz et iniuriarū/ q̃s eis irroga
uim? **E**t nihilomin⁹ p̃cibus et supplicatiōibus
qualib⁹ et q̃tis possum⁹. **H**oc aut̃ docemur in
exemplo beati **B**enesij. qui priusq̃ orare pre
sumeret. p archidiacono/ quē in vita ista dile
xerat: placauit inclitā x̃ginē et martyre agne
tam: et quendā alium sanctū: quibus ablatio
ne possessionū quarūdam/ iniuriatus fuit ar
chidiaconus ille in ecclesijs eorū. **E**t de aia
bus vero que tam in inferno q̃ in purgato
rio contra nos clamant: quid aliud nobis fa
ciendū est: nisi vt et per nosmetip̃os q̃tū nob
datur: pro liberatione ip̃sarū satagamus. **E**t
etiam per alios ad hoc ipsum laborem⁹: emē
dicantes eis aliorū suffragia: qui nostra illis
subtraximus. nec intelligas in hoc sermone
meo/ q̃ pro liberatione animarū que in infer
no detineri sciunt: preces faciente sint. s̃ dñ
hoc ignoratur: non est pigritandū qñ pro eis
et cōiter p fidelib⁹ defunctis oib⁹/ suffragia fiāt
Scit em̃ de õps qđ pdesse vel possint vel de
beant. nec patietur aliquē eorū defraudari a
fructu/ quieī cōpetere potest ex huiusmodi
suffragijs. **C**auē aut̃ tibi tota diligentia. ne
beatam et intemeratā dei genitricem aduer. **A**b
sariam habeas villo modo: cuz impossibile sit
te placatum aut propitiū habere benedictū
filium eius: ipsa tibi offensa vel aduersante.
Ipsa quoq̃ tibi propitia vel fauente: impossi
bile similiter sit/ vllum ex omnibus militibus
celestibus/ vel quēq̃ ex tota illa ecclesia san
ctorū nō eē p̃pitiū et fauētē. **I**psa etiā apien
te/ os sacratissimū/ os gratiarū/ os b̃dictū
suū/ ad loquēdū misericordissimo filio suo
pro te: omnis iniquitas tua/ et aduersariorum
suorum opilabit os suū. **O**mnēs em̃ obmu
tescent. totaq̃ illa celestis curia: incipiente
ea loqui pro te: loquetur benignissimo mise
ratori filio eius. **Q**ualiter autē placandus
sit ipse iudex vniuersorū/ et dominus noster **A**c
Iesús christus: iam audiui in precedentib⁹
Et vnus modus eum placandi est: vt tuipe
placatus sis proximis tuis. **D**emoꝝ igit̃ esto
eius. quod legitur **Eccí. xviij.** homo homini
seruat iram: et a deo querit medelaz. **D**e hoc
et in eis q̃ p̃cesserunt. **E**t in tractatu de opib⁹
et mirabilibus virtutū. **E**t in caplo de miscōia
multū audiui. **M**atth. xvi. exp̃sse legit̃ ex
f 4

Capitulum

verbis dñi. serue neq̃ om̃e debitum dimisi tibi/ quoniā rogasti me. Ex quo expresse colligitur q̃tū possunt et valent apud misericordiam dei preces etiaꝫ peccatorum. cum ex toto corde ad ipsum clamauerint. **N**umerat etiam et nō inmerito inter stulticias et fatuitates nunciū istū: q̃ ipsi negotijs licet arduissima sint: nec curat nec cogitat/ nisi hoc solū q̃ petitionem nudam porrigit et offert deo omnis ignorans. quid illa contineat/ et quid per eaz petat. **E**t hec manifesta sunt in om̃ibus orationibus/ qui labijs suis strepunt/ et tumultuant in ecclesijs sola inania/ prorsus ab eis que de siderare et per oronem petere deberent contraria cogitantes: et de his que verba orationum signant nihil om̃ino intelligentes/ q̃uis aut̃ ista magne stulticie et itolerabiles sint: nō sunt tamē orationes hm̃oi contemnende vel abiiciende. **I**ste em̃ sunt/ quēadmodum laici litterarum. signari/ porrigentes et offerentes summo pontifici petitiones suas in scriptis. cum om̃ino ignorent quid in illis contineat: et quid in ipsis vel per ipsas petatur. **S**ūmus vero pontifex/ nō ad ignorantiam ipsorum/ sed ad petitionem respicit et attendit. **N**ec parum velleue est q̃ per ignorantiam istam interdum/ et oroni deperit et oranti. **D**ñi em̃ modo et studiosius et obnixius q̃ illud qd̃ etiā non cogitatur inuenitur: et cum eis que audi uisti in nuncio isto/ quam orationem dixi/ duplex est peruersitas. **P**rima est. quia sibi met contradicit. **E**t em̃ rectitudo orationum cōuenientissima: vt orans eum/ om̃is/ manum porrigat ad capiendum quod petit: ad queꝫ dirigat sermonem petitionis. **E**t ita faciunt om̃es mendicantes et elemosynaria beneficia petentes. **M**anu em̃ et voce in eum intendunt/ a quo benefici sibi petunt. **T**ibi autē notissimum est: quia manus in eam parteꝫ extenditur/ in quā tendit et opatio. **Q**ua ppter qui tantundem agit nisi opa diaboli: ad eum habet extētam proculdubio manum suam. **A**b eo igitur petit impleri manum suam: cui illam porrigit. **Q**ua ppter contrariū est sibi ipsi. **D**e uote et a deo petit beneficium: manūꝫ vero ad diabolū tendit qua peruersitate qd̃ intolerabilius estimari potest. **S**ecunda peruersitas est qualis in ludo fieri consueta est. ludo inq̃ qui vulgariter vocatur ludus asini. vbi ad ipsum emptorem dorso verso sermo dirigitur: et de precio asini cum eo tractatur. **D**ico igitur quia ad eam partem/ et ad eas res/

facies mētis obuersa est: et ad eas respicit q̃s cogitat/ vel de quibus. **I**psa em̃ cogitatio siue cogitatus: mētis intuitus est siue aspectus. qua ppter q̃ ipso momento orationis ad alia mente intuetur/ vel aspicit: quasi dorso verso ad deum: loquitur ipsi. quere vt ita dicat asinum. **Q**ratio igitur hm̃oi et ridiculosa est/ et ipsi deo contumeliosa. **Q**uis em̃ fortasse iocose aut illuzorie cuiq̃ homini sic loquitur: vt dorsum ad ipsum habeat/ et facie ad alia. **I**ste igitur peruersitates in oratione sunt contrarietates seu contradictio eius ad semetipsum. et ridiculositas illuzoria contra deum. que ambe/ in om̃i nuncio et procuratore/ q̃tū dedecet: q̃tūq̃ ipsum impediatur: nemo intelligens ignorat. **D**efectus quoq̃ vocis et loquēle/ q̃tū noceat negotijs que per nuncium gerenda sunt: manifestum est tibi. et iam audi uisti in precedentibus: quia vox orationis desiderium est. **E**t quia muta est oratio: que uoce caret hm̃oi. **D**ebilitas uero in desiderio/ siue cupiditas: raucedo est in uoce orationis. **Q**uarta ergo stulticia/ est nuncium mutū aut raucū et sine uoce audibili existēte/ ad eam sublimē curiam mittere. presertim p tot et tantis/ tanq̃ arduis negotijs: vt sunt negotia animarum. **E**t quoniā iam edoctus es/ p dei gratiam/ de oratione. quia ipsa est preciosissimum desiderabilissimum atq̃ magnificū dei donum: presertim cum depurata est: et im munitis ab imperfectionibus/ et alijs impedimentis que audi uisti. perfecta uero dispositi onibus q̃s per me in hoc tractatu audis: **N**ō relinquitur tibi ignorare: q̃ a deo studiosissime deuotissimeq̃ ac obnixē petenda est. cum ipse solus auctor et doctor ipsius est/ atq̃ inspi rator est.

De cantico peccatricis ase. La. XXXIX

Post hec prosequar tertiam perfectionem orationis. per quā est cantio/ canticū et cantilena. **M**anifestū ē em̃. q̃ psalmi et cantica s̃m plurimūꝫ sui/ ofones sunt. **P**reterea **E**sa. xliij. exp̃sse d̃r ad aiam peccatricē/ sume citharā circū cui ciuitatē meretricis obliuioni tradita. bñ cane/ frequēta canticū vt memoria tui sit. **E**o nāq̃ ip̃o q̃ vocat eā meretricē: ip̃am eē peccatricē clamat apte. **Q**ue at̃ ē cithara quā sumē iubet: nisi cor hūilitate excauatū ac p̃fū datū: et bonaz cogitationū et affectōnū cordia

superius intēsum: ac preparatū ad resonādū
 concentū quem audit. Et dixi cogitationū
 seu affectionum: non audens dicere virtutū:
 cum illas anima peccatrix non habeat. nec li-
 bera potestate ipsius sit/ vt illis tendat et pre-
 paret os suum tanq̃ citharam. humilitatem
 vero intellexit. De qua dicit Bernardus. q̃a
 est humilitas quā veritas parit. Et alia hu-
 militas quā charitas parit. Facile est autem
 vnicuiq̃ peccatori deprimere cor suum/ ac p
 fundari sub mole vitiorum et peccatorum suo-
 rum: et euacuare ipsuz atq̃ exinanire a bonis
 virtutum/ et bonis meritis. quod non est ali-
 ud q̃ cognoscere vel recognoscere vacuita-
 tem suam et paupertatē: atq̃ sentire vacuum
 a bonis/ quibus deberet esse plenissimum.

Proinde cogitationes bonas quibus se ac-
 cuset peccator: ministret ei conscientiam/ si-
 desq̃ etiam mortua sacratē doctrine. cui⁹ no-
 stris temporibus tanta copia est. Affectiones
 quoq̃ bonas/ quales sunt timor/ pudor/ ira/
 et dolor/ de quibus in precedentibus/ decem
 numerate sunt ipsa vitia et peccata: ea intue-
 ri volentibus copiose ministrant. Et hoc de-
 clarabo tibi: licet per occasionem hoc faciam.
 Sunt nanq̃ huiusmodi cogitationes et affe-
 ctiones de benedictionibus dulcedinis: qui-
 bus deus preuenit illos/ quos ad gratiam pe-
 nitudinis illustrat et preparat. Si queratur
 cuiusmodi canticum vel canticum/ cantare
 iubetur meritorū ista. Respondetur q̃ cantio
 ista vt plurimum habet lamentationem/ et ve-
 parum aut et vel modicū carminum. Decem
 em̃ ille affectiones/ quas prenumeraui tibi/
 lamentatorie tantū sunt/ et malorum que pec-
 catores in seipsis spiritualiter patiuntur: ex-
 pressorie. Et quoniā peccator/ vere spiritua-
 liter mortuus est/ et malis suis obsessus et op-
 pressus: que vox decet eū nisi lamentaria/ et
 malorū suorū expressoria: magnum autē ini-
 rium vite est peccatori lamentari/ et lugere se
 ipsum. Et magna speratio atq̃ appropinqua-
 tio ad resurrectionem et vitā: imo vite nouita-
 tem que est vita gratie: qua. f. deo grate siue
 gratiose viuitur. Et debes scire/ quia quēad-
 modum in citharis et alijs instrumentis/ ma-
 gnitudo concavitationis atq̃ profunditatis: re-
 sonantiā adauget atq̃ dulcorat. Sic in citha-
 ra cordis: humilitas quā predixi. q̃to em̃ siue
 cogitationibus siue affectibus magis se humi-
 lat et deprimat peccator: coram domino: tanto

ipsi gratius et acceptius resonat in oratiōe co-
 ram ipso. Quēadmodū dicit beatus Hiero-
 nymus. Nihil adeo deo displicet in peccatore: vt cer-
 uix erecta post peccatum. ita nihil ei gratius
 in eodem/ q̃ curuatio vel humiliatio eius de-
 sub mole peccatorū. sicut legitur Baruth. 1.
 Anima que testis est magnitudine mali et in-
 cedit curua et in infimis et oculi deficientes/ et
 anima esuriens: dat tibi dñs gloriā et iusticiā.
 Q̃tū em̃ pro peccatis suis semetipm humili-
 at/ sub potenti manu dei: tñ sup seipm siue in
 seipso deū exultat. Q̃tūq̃ semetipsum in
 eis et pro eis despiciat atq̃ viuificat. tantū in se
 meritipso deū honorat. Similiter et quātum se
 meritipsum confundit in peccatis suis/ et pro il-
 lis: tantū deū glorificat: tantūq̃ gloriā dat
 deo in semetipso. Dat ei et iusticiā: cum se iniu-
 ste contra ipsum egisse fateretur/ et recognoscit.
 Dat ei et iusticiā/ cū vitia sua et peccata sibi
 soli attribuit: non facto/ nec constellationi/
 nec ipso deo contra eos qui naturā malā eum
 creasse blasphemant. Et quosdam planetas
 malos creatos fuisse/ infaustosq̃ et infortuna-
 tos/ et ad nocendum naturaliter. id est. ip̃a na-
 tura sua potentes et prodesse nō valentes de-
 lirant. Quēadmodū de Saturno et Parte
 astronomi fatidici/ mentiti sunt et scripserūt.
 Dat deo iusticiā qui se iustificatione et vltiōe
 diuina/ dignū esse confitetur. ipsumq̃ deū iu-
 ste acturū secū predicat: si vitia sua et peccata
 placeat vindicare. Curua incedit et in infimis
 anima/ que nec etiā audet oculos leuare ad
 celū pre confusione. quia celo spreto eiusq̃ se-
 licitate/ infernum et eius tormenta eis pretu-
 lerit. In hac em̃ resonantiā. Prima chorda de-
 bet resonare/ fides. Et primum quattuor so-
 nos siue voces de imēsitare incogitabilis lar-
 gitatis et beneficentie dei: vbi primus sonus ē
 recogitatio beneficiorū/ seu donorum nature.
 Secundus recogitatio veniarum: quibus re-
 misse sunt nobis tam culpe q̃ pene. Tertius
 recogitatio gratiarum/ per quas ad decorez
 diuine similitudinis reformati sumus. Quar-
 tus/ recogitatio gloriarum/ seu hereditatis
 eterne: in qua ius hereditarium nobis in ba-
 ptismo collatum est. Puta sine voce atq̃ so-
 no est/ vel debilis et pene rupta chorda fidei:
 que sonos istos incessanter non resonat/ et
 idubitan in eis et apud illos sic resonat chor-
 da fidei: quibus data est scientia salutis. Pos-
 sibile ē tñ tibi et aliter distinguere et affigere so-

Capitulum

nos fidei. vt primū ponat recogitatio singula-
ris illius ac stupendi beneficii / vicz incarnati-
onis ac passionis charissimi ac benedicti vni-
geniti filij dei. **¶** Deinde beneficiorum / que
per sacramenta nobis incessanter vel collata
sunt vel tribuuntur. In quibus sup omnem
admiracionem / ē sacratissime eucharistie sa-
cramētum. **¶** Tertius recogitatio beneficii
doctrinarum et reuelationum / quibus erudi-
ti et docti sumus de secretis sapiētiālibus / de
quibus non fecit deus taliter omni nationi.
¶ Quartus sonus est recogitatio diuitiarum
patientie et longanimitatis dei: per quas tam
magnatos et malos / in tot et in tam malis / tā-
diu tam benigne / tam misericorditer / tādul-
citer sustinet / et expectat: mirisq et ineffabili-
bus sibi soli notissimis vijs et modis: ad miseri-
cordiam suam et gratiam reuocare et reduce-
re / q̄tū in ipso est non cessat. Interdum autē
obstinatissimos et durissimos / et obduratissi-
mos / et omnino rebelles: conuertit ad se. id est
iustificat. Quid putas coraz deo cogitat: qui
ista negligit cogitare? Licet igitur chordam
vnam istius cithare fidem dixerim: non incō-
ueniēter tamē psalterium decachordum dici
potest. Decem vero ille affectiōes que tibi su-
perius nominate et numerate sunt: psalteriū
decachordum rectissime nominatur: in quo
tanto iucundius deo psallitur: quāto maiori
angustia cordis / decem illi soni resonāt in eo-
dem. Et ne mireris si fracta cithara / et nerui
debiles et non bene tensi: debitum et perfectū
concentum non reddunt vel resonant. Cor
confractum cithara fracta est. Confractum
inq̄ fractione de qua legitur **Eccl̄i. xxi.** Cor fa-
tū quasi vas confractum / et omnem sapienti-
am non tenebit. Nerui debiles et pene rupti /
gratie preparatorie et benedictiones dulcedi-
nis: quidem quibus preuenit et preparat nos
dominus: preparat inq̄ ad gratiam peniten-
tialis iustificationis. Et sunt reuera initialia
quedam adiutoria ad illam. Hi quattuor de-
cim soni / cum de cithara cordis sonuerunt: li-
cet debiles / licet exigui: auribus tamen miseri-
cordie dei / iucundum sonant: et ad ipsū im-
petrant: vt memoria sit meritricis obliuioni
tradite. Cū vero perfecta fuerit cithara cor-
dis: et neruis omnibus debitis conuenienter
preparatis et ordinatis: erit cor humanū psal-
terium iucundum / simul cū cithara / resonās
ab inferiori. hoc est pro liberatione a malis / et

etiam pro condemnatione impiorum / gratia-
rum actiones / benedictiones / collaudatio-
nes / et glorificationes. **¶** A parte vero superio-
ri: pro omni largitione beneficiorum. hec ea-
dem vel resonans a pte inferiori / dei iudiciū
iustissimum ac per omnia laudandum. A par-
te vero superiori misericordiam. **¶** Misericor-
dia namq dei super omnia opera eius est: sicut
legitur in ps̄. Et misericordia super exaltat i
iudicio: sicut legit Jacobi. j. propter hoc ergo
dictum est in ps̄. misericordiam et iusticiā can-
tabo tibi domine. In penitentibus et etia ad
penitentialem gratiam conantibus / conue-
nientissime sunt: omnibusq pijs viribus au-
ditu iucunde. **¶** Septem resonantie exteriores
quas preaudiuisti: scz gemitus / suspiria / eui-
latus / et planctus / clamor qualis est vlulatus
deinde singultus / atq rugitus / an putas / su-
per omem cogitationem et amirationem mi-
seratozem largissimum / deum continere pos-
se aures suas / aut auertere ab hmoi concen-
tibus? An putes aliquem in omibus illis exer-
citibus / pulcherrimarum sublimiumq mili-
tiarum celestium: continere posse vocem ora-
tionis et deprecationis / qn q eā emittatur vt
prosit orantibus? Sciendum autem est tibi
quia quēadmodum chorde seu nerui littera-
les / in cithara litterali / seu alio quocunq mu-
sico instrumento: binatim ordinatur atq ten-
duntur. et ppter hoc bini et bini resonant. Sic
et in cithara ista spiritali / virtutes omnes bi-
ne et bine inuicem connexe sunt: sibiq inuicē
adiuuant / sicut legitur de alis animalium se
inuicem tangentibus **Eccl̄i. j.** Exempli gra-
tia amor bonorum et odium malorum: spes et
timor: continentia et abstinentia: magnificen-
tia et humilitas: et ad hunc modū se habet de
alijs. Et attende concordiam ipsarum ad in-
uicem: quia vnaqueq discorparet et male per
semetipsam sonaret / imo dissonaret nisi alte-
ra alteram moderaretur ac temperaret vlt ad
iuuaret. **¶** Manifestum est enim tibi qualis ab-
stinentia continentiam adiuuet: rumpit eū
neruus continentie aut vehementer debili-
tatur et depimitur sonus eius: si abstinentia
illum non adiuuet et confortet. Notum est
vnicuiq nostrum qualiter comessatio et ebi-
etas repugnent continentie / aut interdum
extinguunt. Ceter enim mero estuans / vt
dicit hieronymus. Facile spumat in libidine
Similiter et spes in presumptionem eleuaret

sonum suū: nisi eā timor repmeret et modera-
retur. Timor vero in desperationē rueret: ni-
si illū spes ab imo fulciret et sustentaret. sic
militas in vilitatem abiectiois semetipsam
abijceret nisi illam magnificentia sustentaret.
Ipa q̄ magnificētia: ne nimis ī altū prosiliat
et in supbiam se elcuet: ab humilitate p̄mitur
et in rectitudine sui ordinis retinet. sicut inue-
nies in amore et odio. Nō em̄ est possibile bo-
na laudabiliter p̄ omnia facere / custodire / nu-
trire / atq; defendere p̄ omnia amore bonorū
nisi contra mala pugnet assidue: nisi eis resi-
statur viriliter: qđ p̄prie ac p̄ se odij est malo-
rum. Eodem modo nec mala impugnabunt
fortiter / nec resistēt eis viriliter: si amor bono-
rum ad h̄ non adiuerit. Si em̄ bona nō amē-
tur: p̄ que malis resistit / et mala repelluntur:
nō est possibile vt contra ea laudabiliter pu-
gnetur. **S**i querat quis de ipa fide: quam
v̄tutē habeat sociā et cōnexā: ac si quererēt
de neruo fidei / quis ei neruus alius in ista cy-
thara associet. Eidem rīdeo in hoc: qđ discre-
dulus erroris et impietatis / est chorda: q̄ si
dei cōiungit in cithara ista vt ex hac tam hor-
rifica detestatione / nō solum declinant erro-
res h̄mōi: sed etiam abijciunt. Et om̄is error
impietatis / tanq; venenū mortiferū abijcit p̄
v̄tutem istam atq; declinat et fugit et etiam ab-
horret. **S**i quis aut̄ obijcere voluerit: quia
contrariorū eadem est disciplina / et idem sen-
sus. Rīdeo in hoc / quia alius mōtus est p̄se-
cutio erroris et impietatis / et odiū: alius in-
fectio salutarium credulitatū / et amor ipsarū.
Et possibile est vt aliquis peritus sit in procu-
randis et educendis egritudinibus: omnino
in scius sanitatis procurande vel inducende
sicut manifestū est in bellatoribus multis / q̄
vulnerare et occidere doctissimi sunt. **P**ana-
re aut̄ et a morte suscitare prozsus ignorant.
Sic quoq; possibile est vt aliquis de veneficiis
acquirendorū: conficiendorū acuendorūq;
venenorū habeat peritiā / eorūq; porrigēdo-
rum astutiā: sanādi aut̄ a lesionibus earū nō
habeat licentiā. Causa aut̄ in hoc indubitan-
te esse potest / vt animo solo nocendi vel vni vel
pluribus studuerit / vt in talibus sit. Et aliud
de venenis scire nō curauerit: possibile nāq;
est vt solo odio alicui p̄sone vel aliquarū in-
ductus fuerit ad hoc: vt talia fieri vellet. **C**uz
aut̄ psalmi cantiones vel cantica sint. **A**mani-
festū est qđ qui psallunt / vel psallentes audi-
unt saltare debent: quēadmodū lasciuiohes

et mulieres / ad auditum cantilenarū turpius
saltant / id est gestulationibus corporū suorū
rīdent modulationibus quas audiunt. sicut
dicit veritas **M**atth. ij. **E**cce nūc vobis et nō
saltastis. lamentauimus vobis / et nō plorastis.
Saltationes igit̄ iste sunt motus spūales: q̄
bus moueri debemus / et ipi psallentes et ps-
ab alijs audientes. **E**xempli gr̄a cum psalmi
distinctionē diuine iusticie et vltionis resonāt:
timore debet concuti cor et deorū poni. **C**ū
aut̄ misericōiam: debet spe erigi sursum. **C**ū aut̄
honorē et gloriā dei resonant: gaudio dilatarī
vt de beatitudine p̄missa dilectorū et electorū
ipsius: desiderio et amore illius cor accendit.
Et p̄ viam istā currit res in om̄ibus psalmis et
psalmodijs. vt quid em̄ in ipso p̄ncipio psalmi
nominat tibi beatitudo / cū dicit. **B**eatius vir
nisi vt desiderio et amore in illam saltes vel in-
fileas. **D**einde p̄pter similit̄ causam denomi-
nat tibi virilitas. vt a puerilitate animi dissili-
as: et virilitatem tanq; p̄fectionē tibi debitam
concupiscas. **S**ic p̄pter eandem causam sub-
sequēter dicit tibi. **Q**ui nō abiit in consilio im-
piorum: miseria est quā beatitudo et virilitas
a se procul expellunt. **N**ominat ergo tibi sub-
negatione: vt ab ea declines et fugias animo
atq; proposito: qui beatitudine et virtute tan-
q; inseparabiliter annexum ipsis / diligas et tene-
as. **N**ec dubites qđ cor p̄ omnia bñ dispositum
et a seruitute corruptionis plene et p̄fecte libe-
rum ad auditum psalmodie congruentibus
illis motibus moueat. **A**liodn qui vel psallit
vel psallentes audiunt onos lyros sunt: id ē
asini ad lyram: qui cōcentui lyre vel cithare
nullo motu gestulationis respōdere norūt.
Causa autem in hoc est quia ipsam suauitatē
concentus huius non sentiunt. **H**eu qđ onos
lyros / et asinos insensibiles habet hodie san-
ctus **D**auid: imo spiritus sanctus ad citharaz
suam et psalterium: qui nihil prozsus spiritua-
lis armonie ibi sentiunt. **N**ihil de his que per
psalmos spiritus sanctus omnibus loquitur /
intelligunt vel etiam cogitant. **E**t quod ē ma-
ioris absurditatis / ipsas voces psalmozum
ita ruditer: adeoq; inepte resecant et vocife-
rant: vt voces eorum a rudibus asinis differ-
re valde modicum videntur. **Q**uod ē de his
qui milicie clericalis stipendia tam auide cu-
piunt: qđ districte exigunt et quanta diligen-
tia nūmos ipos bladū et vinū q̄ rōne h̄mōi mi-
licie sibi debere: ipudētissime aptissimeq; mē-
tunt: qđ nō solū voce psallere negligunt corā

Capitulum

dño: sed etiam psallentes impediunt. et pro sa-
cratissimis psalmis fabulis in choro resonant
utinā attendant/ quia fures et latrones/ et cō-
tra deum et contra aīas quibus psallendo suf-
fragari debuerant se exhibent: dum sine cau-
sa stipendia percipiunt/ vel quod mai⁹ est rapi-
unt. **P**ropter hanc causam vicz qz psalmo-
dia thesaurus est/ continēs aurū et gēmas di-
uitiarum spiritaliū. Et apotheca spūs sancti
est continēs aromata omniū donozū et ututū
gratiarū. Statutū est in ecclesia dei/ vt super
omnes scripturas/ liber psalmozū frequentet.
Nulla em̄ scriptura de veteribus/ que mentē
humanā ita ditare et replere sufficiat. Nulla ē
medendis animarū languoribus/ consolan-
dis/ confortandis/ et delectandis animabus
humanis adeo potens aut efficax. Sūt et mul-
te spūales virtutes et pprie: que alibi et docen-
de et discende sunt. **T**hesauri igit tam precio-
si/ tanqz nobiles/ a spūs sancto p psalmos et in
psalmis ostendunt. puocemur ad amorem et
desiderium ipsorū. Apotheca sancti spūs co-
ram nobis in eis apit et exponit: nō solum ad
medelas vt p̄dixi: sed etia ad delicias/ quas
illi solum nozunt quibus datur eas sentire.

Quid intelligat p vitulos labioz. Ca. XL.

P **E**st hec profe-
quar de orōne fm qd ipsa est vitu-
lus labioz. Nihil em̄ aliud pos-
se videt vitulus labioz in vltimo. **H**ec vbi
dicit. Reddemus vitulos labiozū nostrorum
Cui cōcordat **A**plūs in vltimo ad heb. dicēs
Per ipm ergo offeramus hostiā laudis semp
deo. i. fructum labiozū consuetū nomini
eius. Abusue nāqz vltra modū intelligentur
vituli labiozū/ vituli labijs promissi. **D**ico
igit quia in vitulo intīmū est medulla/ omib⁹
alijs q vituli sunt gustu suauior. **D**einde car-
nes. tertio ossa. quarto piguedo. qnto pellis.
Et similiter in orōne intīmū deoqz placitissi-
mum ipsa pietas/ orantis/ intentio siue volū-
tas pncipalis obtinendi quod p orationē im-
petrari intendit. **E**t ppter hoc qui absqz intē-
tione orōne dicit vel recitat/ ipsam potissima
sua pte mutilat et detricat. **L**ogitare igit de-
bet apud semetipm atqz formare/ quid ei per
orōnem querendum vel petendum sit. **A**d h
em̄ orandus est deus/ vt veniam et gratiam/ et
gloriam/ et cetera bona data sua put ipse no-
uit expedire largiat orantibus. et his pro qui-

bus orat. **S**i quis nihil horū intendat p vo-
ciferationem orōnis: strepit indubitanter et
tumultuat in ecclesia dei oīno a deo nihil pes-
tens. **Q**ua ppter nec orans est homo hmōi:
cum omis orō petitio sit/ sicut in pcedētib⁹
audiuisti. **I**ntende aut quia non est necesse/
vt omis orans intendat certe et determinate
aliquid istorū que p̄dixi. **M**ulti em̄ vniuers-
saliter vel generaliter/ intendunt p orōnes
bona data dei. nō cogitantes singulariter de
venia aut aliquo aliorū: q̄to autē feruentior
fuerit intentio hmōi tanto erit medullata ma-
gis orō/ et ossa eius medulla pinguior refer-
ta. **O**ssa vero in orōne/ fortitudines sunt q
bus sustentari et defendi habet orō. **D**ifficili-
mum quippe est muscas irruentiū cogitatio-
num/ ab orōne abigere: eāqz impedimentis
omib⁹ depurare/ depuratāqz seruare. **A**pa-
nifestum aut est tibi contra omem difficulta-
tem/ fortitudinem esse necessariā. sicut dicit
Aristotel. quia virt⁹ et ars circa difficilima sūt
Necessaria est vt alia fortitudo/ contra re-
dium plixitatis: a quo multi ex orantib⁹ vin-
cuntur: qui vix inceptam orōnem consumma-
re sufficiunt. **I**nterdū aut et a cepta statū de-
sistunt. **E**st et alia fortitudo necessaria/ con-
tra dilationem doni quod petit. **D**iffert enim
deus interdum dare quod postulat ipsa dila-
tione cor preparantis et aptans ad recipiendū
sicut dicit **A**ug⁹ sup illud ps. **C**oncupiuit aīa
mea desiderare iustificationes tuas in omni
tempore dicens ibi/ q vt tu voles implere sac-
cum vel ventrē/ aliquo bono vel p̄ciosor: distē-
dis illum atqz dilatas vt capatiorē ipsum ef-
ficias. **S**ic deus volens implere cor tuum/ di-
stendit illd atqz dilatat longo desiderio: vt ca-
patius id/ eius quod petitur efficiat. **C**ontra-
moram igit et dilationē istam: necessaria ē for-
titudo quedam: que pprio nomine longani-
mitas appellat. **E**st et alia fortitudo necessa-
ria contra iram quādā et ipatiētiam: qua mul-
ti eoulsqz exagitant et deficiunt: vt vix pstra-
ti ad orōne/ ab ea statim exurgāt: p eo q gra-
tia orōnis et deuotionis eis nō statim tribuit:
dicentes quid facerem hic aridus et frigidus
corde duro et vacuo ab omni gratia deuotiōis.
Hi pculdubio ignorant orōnem et deuotionē
dona gratuita esse dei: et vt hoc ipsuz ad discāt
nō statim eā cū volunt obtinent. **I**nsinuat
igit eis p hoc: vt ea petere discant et assuescāt
Interdum aut et q̄sta difficultate obtineant.
ipsa xpientia edocent. quasi em̄ p̄da qdaz

gratia orationis et deuotionis interdum rapitur a deo / et de medio irruentiu cogitationum duricieq; cordis in quadam violentia eripitur. sicut dicit Seneca. vix datum predam putato. Improbitate igitur et importunitate vult a se eripi gram oronis misericors deus / et vt obtenta gratior et carior habeat. iuxta illud. Gratioz est fructus q̄ spes pductioz edit

Est et alia fortitudo oronis / et est quasi grauitas quedam contra leuitate cordis. que tanta est in aliquibus stultis et indoctis: vt non permittat eos ea / vti / nisi ad modicu et breue / cum illam adepti fuerint. tunc enim ab orone surgunt cum in ea potissimu esset imorandu et potissimum insistendum eidem. Hoc autem est quia cum dat eis gratia oronis abundans deuotione pinguis et lachrymis irrigua: cum tantis bonis eis vtendu esset: imo cum tam bono sic impatientes sunt tanti boni: quod proculdubio est quedam felicitas. tunc namq; datus est eis aduocatus gratiosissimus et eloquentissimus: de quo non immerito sperare possunt q̄ obtineat eis quicquid petunt. Ipsi autem tunc imponunt silentiu / et voce eius interrumpunt: et cum gratiosiores et magis ppitiam habet audientiam / atq; cum efficacius allegat cam ipsoru: os eius obstruunt / imo quod deterius est / ipsum mortificant et extinguunt. Qui enim tunc orare desinit cum ei bene est in oratione et deuotione et lachrymis: oratione indubitanter mortificat et extinguit. etiam eo tempe quo vtilius et efficacius eidem insisteret. Ille vero qui sentiens in semetipso / paupertatem omnimodam et defectu deuotionis et lachrymaru. et ppter hoc orare desinit / vel desistit: insanissimus pauper est / qui mendicare / et panem ceteraq; sibi necessaria querere differt. Diues enim indubitanter est q̄ gratia deuotionis et lachrymarum abundat.

Humili etiam homo est ea stulticia laborat: vt quia videt hauritoriu suum vacuu: ad fonte vel fluuium pro haurienda aqua ire contemnit paratus ire vt dicit et haurire cum hauritorium eius plenum viderit / aut senserit. Proculdubio stultus humili spiritus esse fontem oronis atq; deuotionis et omnium gratiaru nescit: ipsum esse flumen cuius impetus letificat ciuitatem dei. Ignorat insipientissimus cor suu esse hauritorium quod orando in fontem istum imergitur vel mittit: vt inde gratiaru muneribus impleat. Non videt q̄ orando ad fontem istu vel fluuiu accedit: vel venit: vel potius ad cor iste fons vel fluuius attrahit. sicut ipse spiritus sanctus p ps̄ nos docuit dicentem. **P**s̄ meus

apui et attraxi spiritum. Et est tertia stulticia / huius qui frigiditate cordis sui sentit / et ad caminu appropinquare non vult. Donec illud sentiat calefactum: Ignorans proculdubio spiritus calefactum esse et caminu spiritualis ardoris / vitalis et viuifici caloris. Ignorat etiam / quia orando ad fornacem ista et caminu propinquat. Et in appropinquatione ipsius vicz / imo presentia corda primu tepescunt / deinde calescunt tertio vero flammescunt. Quis adeo stultus est qui dicat sustinebo frigus istud mortiferum / longius a fornace. nec appropinquabo ad illa donec plene fuero calefactus. Cum autem perfecte calefactum me videro: appropinquabo ad illam. **E**t est quarta stulticia hominis huius. Ipse enim est quemadmodu stultissimus q̄ videt se ventre vacuum / et refectione admodu indigentem / mensamq; refertissimam in conspectu suo positam et paratam. et dicere non erubescit non accedam ad mensam istam / donec ventre plenus fuero et opipare saturatus. **Q**uid enim aliud est homo / cor habens gratia deuotionis vacuu: nisi homo ventre spirituali ab escis et portibus spiritualibus vacuo. Quis autem ignorat / nisi insipientissimus / in orone ventre homini cibis et portibus repleti spiritualibus: ipsumq; hominem ibi spiritualiter satiari. Quia ppter manifestu est / quia miserrimus erroneus est qui ppter hoc ad mensam refectionis spiritualis / que est opulentia spiritus sancti / ad eam per oronem accedere negligit / quia se vacuu ab homini alemetis sentit similis est stulto qui fame se perire sentiens / ad mensam opiparam vt in ea comederet et reficiatur accedere contemnit. Est ergo negligentia hec et torpor infirmitas homini que etiam viros religiosos interdum reuocat / et auertit / et in paupertate prenominate detinet. Irripenda igitur est aliqua fortitudo ista infirmitas. Quia ergo iste fortitudo quas nominavi tibi orationi necessarie sunt vt eam sustentent et fulciant: eamq; fortem et robusta efficiant: non immerito ossa oronis vituli nominantur. Hec sunt ossa medulla pie intentionis et oronis continetia / fortisq; protectione custodientia. Carnes vero istius vituli / intellectus sunt et cogitationes / que verbis oronis signant. Pinguedo vero carniū homini deuotio est / nec obsistit quod dicit Gregorius super verbum illud ps̄ holocaustum tuum pingue fiat. dicens. quia holocaustu pingue fit / cum bonu opus quod agit etiam lachrymis irrigat. Lachryme namq; non deuotio ipsa sunt: sed ex deuotione pfluunt et pcedunt. **P**ellis autem vituli istius / ipse ptextus et series

Capitulum

verborū ofonis est/ quib⁹ alia que dicta sunt continent/ ⁊ tanq̃ a pelle exteriori operiunt. **V**ituli quoq; in vitulo isto/ strepit⁹ est vocalis exterior. **V**ales reddere debem⁹ vitulos labiorū nrorū. p̃p̃ qđ dcm̃ ē. **R**eddem⁹ vitulos labiorū nrorū. **S**ee vlt. vt p̃dixi. **N**ō em̃ p̃p̃rie reddit nisi quod debet. **A**pparet igitur de omnibus que p̃cesserunt/ de vitulo isto/ qđ iniuriosi sumus deo/ etiā in illis p̃ que iniurias irrogatas eidem emēdare debem⁹. **Q**uis em̃ nō videt/ innumerabiles in ecclesia clericorū tam seculariū qđ etiā claustraliū/ nec etiā pilos vitulorū istorū dño reddentes/ nec ea vocali strepitu in ecclesijs resonant/ sed tanq̃ in dormitorio medias matutinas/ aut etiā intergras dormiunt/ nunq̃ eas postmodū domio reddentes aut restituentes. **M**ulti p̃ vocib⁹ ofonis/ vocibus inutiliū fabulationū/ aut etiā seculariū negociorū in eis strepunt et tumultuant/ tractātes sibi inuicē sua secularia/ ⁊ interdum negociationes/ faciētes pculdubio domū ofonis/ domū negociatiōis. **E**xcrabilius aut̃ est/ qđ p laudibus ⁊ hymnis dei turpiloquijs/ pphanant ⁊ polluiūt/ ⁊ ipm̃ dei seruitiū/ ⁊ chorū diuinis honoribus ⁊ laudibus consecratū. **S**unt ⁊ alij qui vt pellē vituli istius deo reddant/ totū in hoc studiū suū cōferunt/ nec vnā syllabā vel vnū iota de tota integritate verborū ofonis negligi pmittentes. **E**t hoc vtiq; bonū est/ nisi dei portiorib⁹ vituli istius defraudarēt/ sed dū intellectus ⁊ signata verborū ofonis/ vel nō habēt vel nō curent/ ⁊ si in altera pelle vicē deo satisfacere videant/ in reliquo tñ/ in carnibus nō modicum sacrificiū laudis detrahunt ⁊ detruncāt. **M**ulti delinquant circa adipē siue pinguedinem/ om̃i mode aridi ⁊ indeuoti orātes/ cū offerre debeāt vitulū saginatū. **C**lerici quoq; de medulla istius vituli nō curant/ ⁊ forsitan curare nō norunt. **M**ulti nec pellem verborū nec pilos exterioris vociferationis offerre curant/ vel dignant. **D**icit aut̃ **D**avid ex p̃sona recte offerentiū. **H**olocauista medullata offeram tibi. **Q**uis ex magnatib⁹ hm̃i fraudes vel rapinas vltiniurias sibi fieri sustineret/ videlicet vt p vitulis medullatis ⁊ pinguib⁹/ ex medullati/ ex carnati/ macilentissimi/ ⁊ per oēm modū pinguedine carētes/ exossati/ decoiati/ ⁊ nec pilos etiā habētes offerrentur? **A**n nō vides congregationes hm̃i orantiū ⁊ tam apte vitulorū hm̃i sacrificia deo s̃trahentiū/ ne dicā spelūcas esse latronū/ s̃ magis

acies vel cuneos raptorū? **Q**uis ignorat/ qđ si necā accipiūt stipendia oratorie militie/ imo tanq̃ fures ⁊ raptores. **E**t p̃pter hoc ad restitutionem omnium sic perceptorum teneri?

Quare per fumum thuris signat oratio/ ⁊ quid per puluerem pigmentarij. **L**a. **XLI**

Occet nos sp̃s sanctus p̃ **I**ohem euangelistam **A**pocal. ij. vbi dicit de vigin riquattuor seniorib⁹/ qui habebant singuli ci tharas ⁊ phialas aureas plenas aromatorū que sunt ofones sanctorū. **E**t iterū eiusdem viij. **S**tetit angelus ante altare habēs thuribulum aureū in manu sua/ ⁊ data sunt ei incēsa multa/ vt daret de ofonibus sanctorum super altare aureū/ qđ ē an thronū dei/ ⁊ ascendit fumus incensorū sanctorū/ de manu angeli corā deo. **P**er **D**avid quoq; docemur orationem incensum esse vbi dicit. **P**iriga oratio mea sicut incensum in conspectu tuo/ qua directione ⁊ ascensu ipsa quoq; anima orantis ascendere dicit in lib. canticorū. c. iij. vbi dicit. **Q**ue ē ista que ascendit p̃ desertū sic virgula fumi/ ex aromatib⁹ mirrhe ⁊ thuris/ ⁊ vniuersi pulueri pigmentarij. **V**irgula igit fumi ofo ē qđ ē indicat aromata mirrhe ⁊ thuris ⁊ vniuersi pulueri pigmentarij/ veteri qđ lege **E**xo. xxxi thimiamata fieri iussit sibi dñs ex q̃ttuor aromatibus stacte/ onica/ galbani boni odoris/ ⁊ thure lucidissimo. **Q**uia igit hec quattuor tñ aromata noīant vt ex eis cōficiat thimiamata/ p̃ quod ofo rectissime intelligit. **I**bi dñs noīat mirrha ⁊ thus/ ⁊ deinde exp̃sse vniuersi pulueris pigmentarij. **C**olligit euidenter quia oratio p̃fecta ex omnibus modis suis. **V**irgula fumi est/ quales describit lib. **C**antico. **Q**uattuor vero illa aromata/ que moyses noīat quattuor virtutes que in ofone necesse valde sūt indubitanter signant/ sic apparebit tibi ex proprietatibus aromatu illorū. **H**abet aut̃ que stionē quid intelligi debeat/ hic puluis pigmentarius. **V**irtutes em̃ nec frangende nec conterende sunt nec in puluerem redigende/ qđ potius in om̃i integritate sua querende. **I**ntegritas nanq; earū ⁊ p̃fectio a deo plus diligitur/ qđ minutie vel fragmenta ipsarum/ puluis aut̃ pigmentarius/ vnde erit nisi ex pulmentis virtutū cōfractis atq; cōtritīs. **C**ōfractio vero ⁊ contritio virtutū qđ ē nisi mortificatio earū. **E**t si forte quis dixerit/ quia cōtritio

ista cordis ē aut intelligit h de corde nouo qđ
in se creari petebat. **D**auīd. qđ vtiq; ē bonū z
scm̄. ppter hoc om̄i custodia seruādum. sicut
pcepit Salomon. **P**rouerb. iij. **N**ō est igitur
frangendū aut conterendū. **S**i dō intelligit
hoc de corde veteri qđ totū est ex mēbris viti
orum z pctōrū. qualiter cor hmōi contritum
erit puluis pigmentariū: qn̄ potius puluis fe
tidissim⁹ z odoris pessimi. **D**ebes igit scire
in hoc quia contritio nō ē sicut cōfractio aut
contritio corporalis: que indubitanter destru
ctio est eius quod confringit̄ aut cōterit̄. sed
est subtilis examinatio z p singula discussio q̄
examinat̄/qualiter ipsa eloquia sacra z pfrin
gi z conteri dicunt̄. cū subtiliter z p singula di
scutiunt̄ examinant̄ z exponunt̄: integra tñ
remanent z om̄ino nihil lesionis passa. cū sic
cōfracta z contrita fuerint. **V**itia vero z pec
cata/malleo verbi dei sic confringunt̄ z con
terunt̄/vt penitus destruant̄ z annihilant̄. **C**ū
em̄ nō solum volūtas peccandi/sed ipsa cogi
tatio etiā peccati/sic confringit̄ z conteritur
z nihil eorū prorsus remanet in eis/qui vere
penitent. **C**ontritio vero ista nihil lesionis in
fert/vel suffert cordi contrito: qn̄ potius lesi
ones vitiorū z pctōrū in eo sanat. **N**ō frangi
tur igit cor/sed fractum integrat z solidat/z
fractiones ipsius atq; contritiones omnino
curat. **C**ontritio igit ista diligens ē z subtilis ex
aminatio ac preparatio cordis: qua seipm̄ sic
pscrutat̄: vt qđqđ deo displicere in se inuene
rit atq; cognouerit: conterat atq; confringat
vt p̄dixi/malleo verbi dei semetipm̄ duriter i
om̄ibus z singulis male actis pcutiens. qđ est
dicere vsq; ad mortificationē/om̄imodamq;
destructionē eorū que in se puniēda cogno
uerunt. **C**or igit contritū dicit̄ fm̄ duas inten
tiones/vicz fm̄ se/vel fm̄ ea que in ipso cōte
renda sunt z mortificanda. **C**or em̄ intelligit̄
sensus z voluntas. z sensus cū erroneus est
tanq; periculosus cōterendus ē z mortifican
dus in pte ista. **S**icut voluntas improba siue
puerfa est conterenda z mortificanda ē vita
vt nihil de puerfate sua viuere pmittatur in
ipso. **N**ō igit essentialiter cor. i. ipsa aīa conte
renda est/sed fm̄ ea que in ipsa sunt/ vicz in
tellectū erroneū z puerfam volūtatē. **H**mōi
nanq; cōtritio nec frangit nec ledit in aliquo
animā humanā: qn̄ potius lesionem ei⁹ z pla
gas grauissimas/que sunt vitia z pctā/sanat.
Iuxta modū igit hunc dictū est illud. **C**or cō
tritum z humiliatū deus nō despiciet. **Q**ui di

ctum est ppter hmōi contritionē/que procul
dubio deo acceptissima est. **E**st em̄ sacrificiū
spūs contribulatus/cum nō aliud sit contri
bulatio spūs/qđ contritio cordis. z hoc est di
cere p vitijs z peccatis ipsis. **P**ossibile nanq;
est ex zelo rectitudinis vel alia compassione/
dolore vehemētissimo cōtribulari spiritu cor
alterius. **P**uluis igit pigmentari⁹ dictus ē spi
ritus. quia quēadmodū in puluere pigmēta
rio ipsa puluerisatio/nihil saporis vel odoris
pmittit latere in aromatibus. **S**ic pscrutatio
z examinatio/nihil latere sinit vel in sacri elo
quijs vel in ipsis virtutibus. **T**unc em̄ totus
sapor z totus odor/virtusq; aromatu istoz
sentit̄/cum iuxta qđ p̄dixi eorum intimi z dili
genti pscrutatione examinant̄/ quod in sin
gulis est euidenter videre virtutibus. sic do
ctus es p me in tractatu de opibus z mirabili
bus virtutū. **I**n expositionibus vero sacroz
eloquiorū: vides euident quod dixi/ put em̄
edicta z scripta sunt sacra eloquia/ aromata
integra sunt. **S**ubrili aut z pscrutata inuesti
gatione exposita/ aromata cōtrita sunt atq;
puluerisata. **S**i qđ aut dixerit ipsa vitia z pec
cata/ contritione z mortificatione quā p̄dixi
puluerem pigmentariū fieri/sapidumq; et
odoriferū/ ppter hoc vicz: quia indubitatē
placita est deo mortificatio vitiorū z pctōrū/
merito quis intentionē eius approbet. **C**ōfus
sit quoq; **M**oyles vitulū conflatilem contri
uitq; illum/ z redegit in puluerē/ z ipsum pul
uerem sparsit in aquā. **S**icut copulatio seu fa
bricatio vituli z integritas ipsius/ deo displi
cuit. sic cōfractio z contritio ipsius vt puluis/
eidem placuisse nō imerito dici pōt. **P**uluis
aut vitiorū z peccatorū in aquā p̄felliōis sem
per mergendus est: tunc em̄ aqua confessio
nis vitia z peccata lauat z diluit: cū iuxta mo
dum ante dictū contritione fuerint contrita
z in puluerē redacta. **M**ortificationes igitur
vitorū odorē suauitatis ad nares dei dirigūt
que vita sua z integritate odorem mortis in
mortē facientū z cōsentientū spargēt. **O**do
rem aut abominabile z odibilez deo altissimo.
Quia ppter p viam istā/ sicut animalū mors
in sacrificijs erat ei in odorē suauitatis. **S**icut vi
torū z peccatorū contritio est puluis. **I**a igit
declaratū est tibi phoc/ quia oīo odoramen
tum est suauitatis/ nō solum ex parte aroma
tum vtroq; nominatorū/ sed ex parte vitiorū
z peccatorum. **E**xperientia nanq; docet oīo
nibus instātes q nūq; subtilius/ nūq; per

Capitulum

scrutacius examinant sacra eloquia. Virtutes
nuscq; melius / nuscq; intimius saporibus eorum
et odores sentiunt. q; in ofone. et etiā p illam.
Sic dico de saporibus qui sunt amaritudines
vitiōū et peccatorū. Et de fetoribus q; om-
nes bone nares offendunt. Dico inq; q; uul-
q; melius pigmenta ista vel examinantur vel
sentiunt / q; in ofone et pillam. Ostendit autē
et hoc miserator deus miraculo euidētissimo /
vic; q; ofo deuota / odoramentū suauitatis ē /
in quadā sancta muliere et inclusa. que cū da-
bat se in ofonem / cella eius flagrantia oratio-
nis / tota efficiebat aromatizans. Et hoc nar-
rauit mihi socius eius qui multoties odoris
istius flagrantiam sensit. Nec mirū si de cōtri-
tione aromatu spūalium: spirat odor spiritua-
lis suauitatis: ppter presentia spū sancti: qui
nō solum apotheca est omniū ofonū spūaliū
sed etiam est apothecarius omnium hmōi pi-
gmentorum / et aromatu auctor vnicus / et lar-
gitor benignissimus atq; largissimus. Ipe eti-
am est pigmentarius / contritor hmōi aroma-
tum / et confector hmōi pulueris. quā ppter nō
est mirū / si de p̄sentia illi⁹ tota domus in qua
hmōi pigmenta conterit aromatizans efficit
q; ex presentia vnius solius angeli / multoti-
ens dom⁹ aromatizasse legunt in libro de mi-
raculis sanctorum. **¶** Quā autē virtutes in ora-
tione motus suos opantur et aromata virtutū
odores suos pulueri illi pigmentario ingerūt.
et imiscunt. Nec dubitandum tibi est fidem si-
ue fidei virtutē odorem suauitatis inestimabi-
lis / ad nares dei imo ad nares omniū et singu-
lorum qui sunt in curia illa celesti semp spar-
gere. Scriptum est enī in Ecclesiastico. q; bene-
placitum est et mansuetudo. Primū quoq; sa-
crificium humani cordis / mactatio est sensus
humani et sapientie mundane. Fides autem
intellectum omnē extollentē se aduersus sci-
entiam dei: aut mortificat penitus: aut saltem
in captiuitatem illū redigit seu captiuat. **¶**
Si mors animalium innocentium: odorem su-
auitatis spirabat apud deum altissimū de sa-
crificijs hmōi animalium: quō nō potius de
morte tam venenati animalis: et de sapientia
humana nō ascendit odor suauissimus ad na-
res dei altissimi: de corde hmōi animalis imo-
lante? Et de captiuatione ista legis exp̄sse. **¶**
¶ Corinth. x. In captiuatione inquit Ap̄lus re-
digentes omnem intellectū extollentem se
versus scientiam dei: redigentes inq; in obse-

quiū christo. Nec ē tibi pretereū dū q; tu in
sacramēto altaris maxime odorifera ē in pre-
ista fides et maxime victoriosa. Septē enī sa-
cificia offert tibi: tanq; septem ibi animalia
mactans atq; mortificans. ne contra scientiā
dei que est ipsa fides in nobis ibi se erigāt vel
extollant. et primū ipsos quinq; sensus corpo-
ris. Cum enī visus ipse corporalis q; tu in eo
est paratus esset contradicere et asserere pa-
nem purum esse: pureq; materialem solūmō
in altari. Et negare ibi esse verū et viuificū
panem / quid de celo descendit: aut esse ibi ve-
rum corpus aut verū sanguinem dei: ac deū
ac saluatorem nostrum. Fides adeo mortifi-
cat vel saltem captiuat vel conculcat: vt om-
nino ab hmōi cōtradictione obmutescat. Et
si forsitan obmurmurat: murmure tū debilissi-
mo / pressosq; sub pedibus fidei / atq; fortiter
calcato hec faciat. Similiter se habet de audi-
tu de gustu. de olfactu. et tactu. q; eadez for-
titudine atq; victoriositate mactat eos fides
atq; conculcat. Et ppter hoc mortificatos ip-
sos / offerte illos. In illo sacrificio corporis et san-
guinis dei mactat et imolat / calcat ac captiuat
sensus humanū interiorē qui est intellect⁹.
Mactat inq; et captiuat cum omnibus contra-
dictionibus suis / et rōnibus / quibus contra il-
lud inurmurat sacramentū / et contra fidem
eiusdem. **¶** Secundo vero mactat errorem
omniū philosophorū et hereticorū cum omni-
bus contradictionibus et rationibus rōnabi-
lissimis ipsorum. Propter qd dixi / quia multi-
plici flagrantia. s. septem sacrificiorū aroma-
tizat ibi fides. et tam multiplice victoria coro-
natur et glorificat in sacramento isto. Facilis
autem est tibi via similis inueniendi et agno-
scendi in alijs virtutibus / in ipsa ofone cū p-
fecta fuerit ex omnibus suis. Cum enī ofo pro
inimicis ad deum fundit / placabilissimo sacri-
ficio paternum in eo odium / ab ipsa fraterna
charitate in ipsa mactat atq; calcāt: sic man-
suetudo et patientia nostra ibi mortificant / cū
in ofone incurrunt iniurię / q; passus ē orans
et extinguit eas inibi mansuetudo seu patien-
tia ne iracundie incendiū in anima orantis in-
flammet. Sic humilitas contra contumelias
quas sibi irrogatas orans in ipsa ofone reco-
gitat: pugnās ipsas eousq; mortificat: vt cor
vindicanđi simul cum eis captiuat / simul etiā
mactet. Eodem modo se habet et de aliorum
vitiōrum cogitationibus / quibus antiqu⁹ bo-

stis tanq̃ viperis seminibus seminare ⁊ ingi-
gnere illa in ipsa ofone molitur. **V**ides igit̃
q̃ oratio est multiplicis laudis sacrificium: et
multiplicium sacrificiorum odoramentum.

Hoc est cum perfecta fuerit ex omnibus mo-
dis: non est autem possibile subitam orationē
atq̃ breuissimam hec omnia habere. **C**olli-
gis autem euidenter ex predictis testimonijs
lib. **A**pocal. q̃ tantus placor est sanctis omni-
bus ⁊ angelis. s. ⁊ animabus: q̃tus amor est
eis in orationes sanctorum ⁊ q̃ta delectatio
eisdem ex ipsis: cum phialas odoramentorū
istorum plenas in manibus suis teneat. **Q**uod
vtrq̃ facere vident̃ inter orandū: tanq̃ illi in-
cessanter vel crebro nares illas purissimas at-
q̃ sanctissimas suas porrigētes ad odoramē-
ta hmoi. **V**el ipsas phialas ppter suauitatez
odoramentorum crebro suis naribus applicā-
tes: in quo mira virt̃ / magnificaq̃ laus ora-
tionis apparet: que de corde orantis tanq̃ de
apotheca spū sancti: tanq̃ de cella pigmenta-
ria: sicut virgula fumi ex aromatibus mirrhe
⁊ thuris ⁊ vniuersi pulueris pigmentarij fla-
grantia: aromatizans ascendit in conspectu
dñi ⁊ totam illam curiam suauitate sua reple-
at ⁊ nares omnium inibi astantium reficiat et
delectet: quod est super omnia hec. **I**psis au-
tem naribus omnipotentis atq̃ sublimis dei:
delectabilem se ingerat ⁊ placorem. **I**uxta il-
lud quod legitur **G**esi. viij. de sacrificijs noe:
quia odoratus ē dñs odorem suauitatis. **D**e-
bes aut̃ scire: quia benedictiones / gratiarū
actiones / collaudationes / glorificationes / et
cetera que hmoi sunt: odoris nomine in scri-
pturis frequentius signari solent. **F**ama q̃ ⁊
opinio cum bona est: odor vite in vitam. **L**uz
vero mala: odor mortis in mortem interdum
dicitur: sicut legitur expresse ad **C**orinth. vbi
legitur: quia christi bon⁹ odor sumus. **O**dor
vite in vitā: alijs odor mortis in mortem. **A**t-
tendendum autem est tibi solerter ac studio-
se: quod audiui in pcedentibus de lib. **A**pocal.
vitz quia stetit angelus iuxta aram tem-
pli: habens thuribulum aureum in manu sua
⁊ data sunt ei incensa multa: vt daret de orati-
onibus sanctorum super altare aureum: qd ē
ante oculos dei. **N**ec est tibi dubitandum: q̃a
angelus iste est magni consilij angelus: q̃ chri-
stus dominus intelligitur. **E**t ipse est habens
thuribulum aureum in manu sua: id est: cor

omni excellentia donorum ⁊ gratiarum pre-
ciosissimum: ceterisq̃ omnibus supereminen-
tissimum: vt aurum ceteris metallis superē-
minet. **I**pic iuxta aram templi stetit. **C**ū tem-
plum in illa celesti ciuitate non sit: sed potius
dominus deus est in ea templum: sicut dicit
Iohannes euangelista **A**pocal. vltimo. **E**t
templum non vidi in ea: dominus enim deus
omnipotens templum illius ē: et lucerna ei⁹
est agnus. **C**um inq̃ templum non sit in ea:
per verba ista signatur nobis sedulum ac iu-
ge interpellandi officium: cui pro nobis inces-
santer assistit ipse sacerdos noster et pontifex
christus dominus noster. **H**uic data sunt ince-
sa multa: id est: dona gratiarum multa: id est:
multitudine preeminentia: vtpote illi qui so-
lus sufficit interpellatione sua impetrare no-
bis omnia. **T**alem enim decuit imo necesse
erat propter inscrutabiles abyssos miseriarū
nostrarum: nobis esse pontificem: cuius pla-
cor et gratiositas per se sufficeret nobis impe-
trare omnem veniam: omnem gratiam: om-
nem gloriam: et omne aliud bonum: contra
quem nihil possent offensiones nostre: nihil
omnes accusationes vel allegationes diabo-
lice. **P**ropter hoc sunt data christo domino:
incensa multa flagrantissimarum virtutum ⁊
gratiarum: vt tam sublimi pontificio seu sa-
cerdotio idoneus esset ac sufficientissimus.
Sacerdotium ipsius vniuersale est: quod
est dicere super totam vniuersalem ecclesiam
absq̃ exemptione vlla: talem decebat etiam
tanto gregi pastorem p̃fici: qui tanta preemi-
nentia omnibus alijs precelleret: vt compa-
ratione ipsius omnes alijs essent greges: qui adeo
coruscans: adeo aromatizans: adeo placatu-
rus per omnia: adeoq̃ gratiosus ad patrem
misericordiarum accederet: vt eo aperiente
os suum sacratissimum: os benedictum: os
gratiarum: eoq̃ dante vocem interpellatio-
nis pro nobis: obmutescerent omnes accusa-
tores et aduersarij nostri: eo prestante patro-
cinium cause nostre: nullus auderet ex adu-
so consurgere: eoq̃ stante pro nobis: nullus
contra nos se presumeret erigere. **Q**uan-
tum ⁊ quante suauitatis odoramentum pa-
ras ex illa apotheca spiritus sancti: q̃ ipsemet
christus domin⁹ est: p os ipsius sacratissimuz
ad nares p̃ris miscōiarū ascendere: quoties
pietatis ipsius dignatio est: illud p nobis ad

Capitulum

interpellandum apire. Interpellatio nanq[ue] ipsius thimiamma est incogitabilis suauitatis: vtpote tota apotheca spūs sancti flagrantissimi. **Q**uid ergo nobis cogitandum est: cū ipsa gloriosa dei genitrix / omniq[ue] illo milium beatissimorum scz angelorum et sanctarum animarum consortio / et felicitate / aperiunt ora sua ad orandum pro nobis. q[ua]ntus est sum[us] tot et tantorū aromatum? q[ua]nto suauissimorū odorum flagrantia replet tota illa aula celestis? **A**n putas patrem misericordiarum attendere illa hora ad fetores vitiorū / et peccatorū illorū pro quibus orat? **A**n putas illum velle respicere ad abominationes eorundem: cum tot et tanti gratiosi vultus militiarū / ac sanctarum animarum quas predixi apparent ante eum? **A**n putas ipsum posse auertere oculos misericordie sue / et vultū clementie sue ab ipsis: q[uod] ppter beatum indubitanter / cuius orationis odoramentum tante suauitatis est / vt omnes nares curie celestis / ad id se aperiant: et ex illo reficiant. **B**eatior autē si virgule sumi sui / de qua in p[re]cedentibus audiui / addūtur innumerabiles illi et mēsi odores celestiu[m] odoramentorū / que predixi: vt inā innotescat orantibus q[ua]ntos et q[ua]les adiutores / tāq[ue] promptos et paratos / et p[er] omnia voluntarios adiuuādū habent in curia illa summi regis: sed et quā placorem: sic est ipsius altissimi dei narib[us] et omnium ciuium celestium odoramentum pie ac deuote orōnis. q[ua]nta putas studiositate: q[ua]ntis conatibus / et si venalia essent q[ua]nto p[re]cio et sumptibus / exquirerent et comparent aromata / de quibus odoramentū illud confiteretur. **V**ides igitur q[ua]n p[re]uocosa sit ignorantia hec que tū bonū imo nos tāta negligere et amittere facit. **Q**uod autē sequit[ur] i[n] textu Apocalyp[si]s vt daret de orōnibus sanctorū / daret materiam ipse christus dñs odoramentum propriū quod est laudis et gratiarū actiōis de orationibus sanctorū. **I**pse enī est cui[us] os sacratissimū atq[ue] bñdictum / sicut nō cessat a pijsimis et sp[iritu] efficacissimis interpellationibus pro nobis: sic nec a gratiarū actionibus de omnibus bñficijs / q[ua] p[re]stant nobis a patre misericordiarū.

Quid signat per altare aureū. **La. XLII**

Mod autem sequitur / sup[er] altare aureum. ornatus est parabole. **E**l altare aureum ip[su]m semet est. quoniā ex ipso tanq[ue] ex altari placabilissimo / suscipit pater misericordiarum orationes et sacrificia sanctorum. **A**lter etiam altare aureum / ipsa misericordia patris accipitur. **A**ltare enī p[ro]pitiatorium est: vnde accepta efficiunt oblata. **E**t ipsa misericordia summi patris est / ex qua et p[er] quā accepta sunt ei / quecunq[ue] placabiliter et remunerabiliter eidem offeruntur a nob[is] / p[ro]pter illud. **D**ata sunt ei incensa multa / aliter et nō incōuenient intelligi / vic[em] vt accipiat / data pro eo quod est attributa. **N**anq[ue] dñs / q[ui]cunq[ue] recte sapiunt totaliter attribuunt: quecunq[ue] habent bona vel faciunt. **E**t p[ro]pter hoc ipsi viri sancti ip[s]as orōnes suas christo dñi attribuunt. confitentes humiliter se et dono et impetratione eius accipe illas. **A**lter etiam satis congruent intelligitur. **D**ata sunt ei incensa multa: vide licet q[uod] recta et oblata ei tanq[ue] mediatori. s. vt ip[s]e in quo soli patri. s. misericordiarum cōplacitum est offerat. **D**e cui[us] ore vel manibus recusari nō possunt. **T**anta quippe est gratiositas ipsius in conspectu dei patris. etiam fm quod homo est mediator dei et hominum: vt quecunq[ue] patri p[er] ipsum offerunt: a nobis eidem grata sint et accepta. **Q**uod attendēs et cognoscens omnis ecclesia / in om[ni]bus orationibus quas ad deum patrem dirigit / adiūgit semp[er] p[er] dñm nostrum iesum christum. quā si diceret. et si nō p[ro]merita nostra / placere tibi potest oratio nostra vel deprecatio. **P**laceat tibi per ipsum quem inter te et nos mediator rem constituisti. vt per ipsum placita tibi fiant et accepta: que per nos tibi placere non possunt. **E**st igitur hic quemadmodum in curijs magnatū. sicut est videre in curia summi pontificis. quia cancellario vel vicecancellario offeruntur vel dantur petitiones: vt ip[s]e porrigat eas summo pontifici: atq[ue] promoueat apud eum vel coram ipso. quoniam in hoc constitutus est mediator inter petentes et summum pontificem. **S**ic christus dñs mediator cōstitutus est inter totam vniuersalem ecclesiam et patrē misericordiarū. **E**t p[ro]pter hoc tradit ei omnis ecclesia sanctorum: oēs orōnes siue petitiones suas: offerendas deo patri misericordiarū et promouēdas apud ip[su]m. **E**st igit[ur] dicere in orōnibus ecclesie: cum dicis. **C**oncede nobis hoc p[er] ip[su]m iesum christū dñm nr̄m. i. eo impetrāre: quoniā istud impetrare merita nr̄a nō sufficiunt: sed gratiositas eius in q[uod] solo tibi bñ complacuit: hoc impetrare potest et sufficit. **N**ihilominus tamē ab ip[s]o christo dñi nr̄o omnia

bona petenda et peti debet et sperari. **S**iliter a spū sancto: quā trinitas hec vn⁹ sol⁹ ac ver⁹ deus et dñs est: omnium seculorum vn⁹ ac verus auctor: vnus solus et verus effector: vnus verus ac solus largitor largissim⁹ ac benignissimus est omnium bonorum. Et si pater honorat in hoc q^d orat a tota ecclesia sanctorum in h^o q^d orat q^d prester que petunt: honorat et filius in hoc q^d p^{at}er exorat pater vt largiat. Ita honorat inq^{ue} filius vt mediator: et imperator eorum. Nihilominus tñ et honorat et exorat vt vnus auctor: vnus effector: vnusq^{ue} largitor largissimus ac benignissimus: cum ipso patre et spū sancto: quā cū illis et cum vtroq^{ue} illorum et etiam p se: et in se est vnus sol⁹ et verus deus. Quā vero factus ē hō p nobis: factusq^{ue} nobis in eo q^d homo: mediator: pontifex: et aduocatus: p ipsum tanq^{ue} mediatorem: pontificem et aduocatum nostrū: apud patrem et semetipsum in eo q^d deus ē et spū scilicet petimus nobis omnia bona prestari p ipsum. Quia ppter dant ei incensa multa orationū: scilicet omnium que fiūt a tota ecclesia sanctorum. Dant inq^{ue} ei sicut p dicit tanq^{ue} mediator pōtiffici et aduocato: vt ipe eas porrigat et offerat patri misericordiarum: et promoueat apud ipsum gratia exauditionis impetrando. Quia vero thimiam **Exod. xxxi.** oī aromatisans intelligit. Expediit et cōueniēs ē vt docearis hic: quā ob causam in cōfectione thimiamatis: quattuor tñ aromaticæ species in cōfectione seu in cōpositione ipsi assumuntur: bene aut sūt stactes et onica galbanū boni odoris atq^{ue} thus lucidissimū. Stacte aut gutta ē arboris mirrhe sicut dicit in illo loco expositio. In ps^{almo} quoq^{ue} dicit mirrha et gutta et castia: quare igit^{ur} p expositionē cum dixit mirrha addidit et gutta: cuz noīe mirrhe lignū arboris mirrhe q^{ue} intelligeret: ac si diceret. Mirrha nō vtiq^{ue} lignū sed gutta que est gūmi arboris illi. Itā aut didicisti alibi: quia gūmi istud q^{ue} mirrha dicit^{ur}: consumptiua est putredinis et vermium. Et ppter hoc corpa mortuorum vt a putredine et vermibus cōseruentur illesa: mirrha conduntur. Quia igit^{ur} gratia compunctionis: et tota fetulentia siue spurcicia pterite vite exterminat: vermesq^{ue} vitiōrum et peccatorum mortificat et cōsumit. Ipse etiā odorē suauitatis spirat: i odoramento isto scilicet orōnis: scilicet merito pmo ponitur gratia compunctionis: que offensas vitiōrum et peccatorum tollit: et irā dei placat: q^{ue} nūq^{ue} exaudit orantes donec eis placatus sit. Et q^{ue} mirrha litteralis odorem suauitatis habet

at: expresse legit^{ur} **Eccī. xliiij.** vbi dicitur: quasi mirrha electa dedi suauitatem odoris: ex persona Sapientie. Onica vero astreola parua est ad vnguis humani magnitudine: ppter hoc et onica dicitur quasi vnguina: onis nāq^{ue} grece vnguis dicit^{ur} latine. vnde et sardonix de quo alibi. Sardonice faciunt duo noīa sard⁹ et onix: est enī vere loquēdo onix lapillus qui apud sardos reperitur: melius ergo onix diceret q^{ue} onica. Et est onica v^{el} onix boni odoris vt dicit^{ur} sicut et nōnulli pisciculi. In onice igit^{ur} intelligit^{ur} nō imerito gratia humilitatis q^{ue} magnum locum in orōne tenet: sicut **Eccī. xxxv.** Oratio humiliantis se nubes penetrabit etc. Et est ordo congruentissimus: vt gratiam cōpunctionis in qua est viua recognitio vitiōrum et peccatorum comitetur humilitas: quia nihil adeo displicet deo sicut dicit Hieronymus: sic ceruix erecta post peccatum. Galbanum vero idcirco potissimum boni odoris inde dictū videtur: quoniam mirifice virtutis est odor ipsius. Extinguit enī omnia venena draconū et serpentes arcet et diffugat. Vbi nihil rectius q^{ue} gratia beniuolentie seu benignitatis intelligitur. Venenata namq^{ue} peccata et vitia venenosa: vel potius venenata vitia et peccata malignitatis intelliguntur. Hoc autē est pro animo vel studio nocendi: sine qua nunq^{ue} sūt qualia sunt odium/ira/inuidia et supbia/que sine iniuria et lesione proximorum nunq^{ue} in aliquo est. Avaricia que amore lucrorum adeo excecatur eos quos possidet: vt aliena detrimēta nec considerent nec reputēt: quapropter notoria animalia siue maxime venenata reputandi sunt merito vel habendi. Causa autem in hoc euidentissima est/ quoniam tanq^{ue} pestilentes siue pestiferi alijs hominibus sunt. Quia igit^{ur} manifestū ē/ beniuolētia siue benignitate non solū studiū nocendi s^{ed} etiā omne alienum exterminare ab his: in quibus merito galbanum ipsa intelligitur. Debes etiam scire quia peccata huiusmodi et vitia cruenta siue sanguinolenta dicenda sunt: et dicit^{ur} ab eis qui in sacris doctrinis eruditi sunt. Nec mirum tibi videatur: si gratia ista locum habet magnum in oratione. Necesse est enim benignos benignitate apud deum benignuz inuenire: quē admodum et misericordes misericordiam: scriptum est preterea **Ecclesiastici** primo: quia quod beneplacitum est deo: si des est et mansuetudo. Benignitas autem non est nisi mansuetudo: licet ex alia causa

benignitas. ex alia aut mansuetudo nominetur. Hoc etiam nouit bester que in oratione sua dicebat ad dñm. Tu dñe cui mansuetorū et humiliū semp placuit deprecatio. sicut legitur **AB** bester. xliij. Solum errorem pietatis venenum intelligit: et venenata animalia heretici consueuerunt haberi. Et intelligo hereticos nō simpliciter nec per imperitiā seductos / et in errores hereticorū prolapsos: tales em̄ nō animalia venenata dicendi sunt: sed magis a venenatis veneno percussa. Heretici vero qui venena errorum mortiferorū predicādo et suggerendo diffundūt: animalia venenata et serpentes nequissimi cēfendi sunt / et merito nominandi. quā ppter fides ipsa merito. id est. galbanū spūale accipiendum est / que et om̄ia venena hmoi et ab alijs in quibus est exterminat: et in alijs etiā uiueret regnare q̄tū pōt. phibet et auertit. Q̄tū aut locum fides in orationibus teneat / iam didicisti in epla Jacobi iij. et eiusdē. c. j. Ubi dicit postulet aut in fide nihil hesitans. Pietas autē ad om̄ia vitz bona impetranda / et mala auertenda seu exterminanda / recte intelligi potest galbanū spūale: et orantibus pietate siue miscōia p̄ditis p̄mittitur. **Matth. v.** Non em̄ nisi stulte sperare vlt petere miscōiam a deo potest: qui misericors in alios nō fuerit. sicut legit **Eccl. xviij.** Homo homini seruat iram: et a deo petit medelā. Et **Matth. xviij.** Non igit oportuit te miseri conseruis tuis? Ipsa quoq; veritas in euāgelio **Luce** expresse dicit. quod supest date elemosynam / et ecce om̄ia munda sunt vob. Et om̄is ecclesia sanctorū cantat. sicut aqua extinguit ignem / ita elemosyna extinguit pctm̄. Et est galbanum istud spūale. id ē. misericordia valde boni odoris / nō solum a pte erogātis elemosynas: sed etiam a pte recipientium qui miro affectu et deuotione bñdicunt largitoribus et misericorditer deū exorant pro eis.

De deuotiōe q̄ requirit in orōne. La. XLIII

Quarta species

Quarta species aromatica que in compositione venit thiniā matis istius: thus lucidissimum est: quod vocat clibanum quod est dicere incensum album. vocat et incensum masculum. qm̄ in forma seu figura similitudine habet testiculi humani: vel potius masculum thus dicit / id quod fortius est et maioris virtutis cum in om̄ibus aīantib⁹ mascula sunt po-

tiora et fortiora. vnde et virgil⁹ verbenas adole pingues et mascula thura. vñ et masculabilis a persio dicit. Intellexit ergo moyses thus lucidissimū. id est. purissimum qm̄ de puritate est ei luciditas. Thus istud nihil rectius intelligi pōt / q̄ in orōne deuotio. Nec tibi dubium est q̄tum valeat / et q̄tū condiat / q̄tū cum q̄ p om̄ia meliorat orationē deuotio. Cum dicat auctoritas / quia qui in deuotus orat iudicium contra se postulat. In ipsa vero deuotione puritas / quid aliud intelligi potest: q̄ in thure luciditas. Et iam audiuit q̄ noxia sit in oratione impuritas: que est admixtio voluntantium cogitationum / que sunt mulce morientes / et perdunt suauitatē vngenti. sic audiuit in precedentibus ex verbis salomonis in ecclesiastico. Et ista suauitas iucunditas ē qua viri sancti in orationibus iucundantur.

De breuitate orationis. La. XLIII

Propter hoc dicit

Propter hoc dicit beatus **Bern.** quia oratio debet esse brevis et pauca / nō q̄ prolixitas et longitudo orōnis deo displiceant: nisi vbi ipsa prolixitas alijs impedimentum etiam p̄stat orādī. sic notū ē de q̄busdā sacerdotib⁹ cereorū p̄suptorib⁹ q̄ missas adeo longas faciunt q̄ tedio p̄lixitatis sue corda circūstantiū a gr̄ia deuotiōis arefaciūt. Et ipsam refectio nem spūalem quā in missis p̄cipere debēt / in molestie amaritudinē eis vertūt. De his igit pōt cōqueri plus missis circūstans et dicere / dederūt in escam meā sel. **Stulticia** igitur huiusmodi hoīm hec est. vt qui p pugillo deuotionis quod eis in missis tribuit totius populi deuotionē deo auferūt. Et p tribus vel quatuor vt ita dicam lachrymis compunctōis vel deuotiōis: vasa magna. i. cor deuote ac lachrymose orantiū effundant. Ibi igitur brevis debet esse oratio / vbi brevis eius deuotio aliorū orationum / militat et deseruit / possunt etiā et alie cause abbreviēde oratiōis fieri sic infirmitas corporalis. multi em̄ in amētiā et morbum melancolicū / ppter oratiōes vel plōgationes nimias inciderunt. Infirmitas etiam spiritualis / causa fuit ap̄ aliquos / q̄ ipsa vehemētiā deuotiōis adeo affliguntur / vt postmodū octo vel q̄ndecim diebus vel pluribus languere necessario habent. Interdū aut et adeo rapiunt / vt mors. i. totalis sepatio aīaz suarū / a corporibus non immerito timeat.

P Abbrevianda etiam oratio est publicis personis: hoc est platis: et curam aliorum siue temporalis seu spiritualis gerentibus. Plerumque enim non sine iniuria et detrimento graui subditorum prolongari non potest oratio platorum. Causa autem in hoc est: quoniam debitores sunt subditis in multis: ratione officiorum suorum. Interdum enim iura sunt reddenda subditis: nec possunt eis differri sine graui dispendio vel spirituali vel temporalis. Quia propter illa hora: tempandum est a prolixitate orationis: sicut debet eis sacramentatio: et alia innumera: que sicut aufferri non possunt eis sine iniuria eorum: ita interdum nec differri. Uidi multos prolixitate missarum adeo obstinatos: ut potius eligerent missas hominum non audire: quam prolixitatis tante molestiam sustinere. Hic igitur videtur mihi intellectus: et ista intentio sermonis istius beati Bernardi. Quodammodo enim dicit Cuius: quia nunquam nimis dicitur quod nunquam satis dicitur: mihi videtur quod nunquam nimis pretendit seu plongat oratio: quia nunquam deuota et pinguis oratio mihi videtur nimis posse esse nisi in casibus antedictis. Nunquam enim mens humana familiaris cum deo est: nunquam artius ei coniungitur in vita ista: nunquam lauius ex eo reficitur: quam in oratione. Nisi forsitan eiusdem speciei contemplationis: de qua et alias: si deus deiderit vitam et spatium et gratiam ad hoc necessarium: desiderio est mihi et proposito scribere. Post hoc autem absoluam me a promisso illo quod in precedentibus promisi: vix de merito orationis: ubi dixi: quia mulce morientes produunt suauitatem vnguenti non autem substantiam: vel meritum principale: hoc tamen promisso: quia oratio et vnguentum est: et propter hoc habet virtutem sanatiuam. Ad medicinam enim conficiuntur vnguenta ista hominum et multarum infirmitatum sanitas per ea prestat. Non est autem morbus vel vulnus velle sura vlla spiritualis: cui per vnguentum orationis deo non medeat. Conficiuntur et vnguenta ad sanctificationem: sicut expressit legem Exo. xxxi. de oleo unctionis: quod ex quattuor aromaticis speciebus et oleo oliuarum confici precepit dominus. Iste autem sunt species ille vix: mirra prima electa: cinamomum: calamus: et casia. Et intelligo quia casia ista est lignea: vix que est rubi coloris: boni saporis pariter et odoris. Hoc igitur oleo unctionis caput aaron in consecratione ipsius perfundebatur: sicut crismate et oleo sancto perfunduntur manus et capita pontificum hodie in ecclesia dei. Nihil enim efficacius ad prestandum gratiam sanctificationis: quam oratio: pillam enim san-

ctificat in ecclesia dei: quecumque in ea sanctificantur. Quia propter ad ipsas animas orantium virtuosissimam illam esse efficacissimam manifestum est. Si enim in ea que foris sunt: hoc est extra animam: ministri sanctificationis: eorumque potest oratio: ut omnia sanctificata per illam sanctificentur: quanto fortius in animabus: in quibus est et ex quibus exiit et procedit ad deum: in gratia sanctificationis efficaciter erit. Conficiuntur vnguenta ad nitorem et candorem corporum: quis autem ignorat qui vel ad modicam virtuositatem orationis apprehenderit: quantum nitorem: quantum de decore per virtutem orationis prestat digne et deuote orationibus. Que anima humana adeo tenebrosa: adeo deformis est: ut illam oratio non splendet et decorat. Conficiuntur et vnguenta ad conseruationem corruptionis: sicut apparet euidenter tibi in his vnguentis quibus conduntur corpora mortuorum. Ad hoc enim vnguentum hominum fit: ut a putredine et vermibus illesa conseruentur. Manifestum est autem orationem frequentantibus: et gratia deuotionis in eadem habentibus: virtutem istam consumptiuam spiritualiter orationem non abesse. Non enim possibile est assidue orantibus: vermes vitiorum et peccatorum putredinem corruptionis spiritualis nocere posse. Similiter non est dubitandum: quia nec durare in eisdem possunt. Et si quando in eos irruat virtute orationis extinguuntur. Conficiuntur et vnguenta ad odorem suauitatis atque fragrantiam. Et iam audisti ex testimoniis lib. Apocal. quantum odor suauitatis flagrat in aula celesti ex orationibus sanctorum: etiam qui adhuc in terra peregrinant. Quanta igitur credenda est fragrantia eorum orationibus sanctorum: qui iam cum christo domino regnant: quibus tanta est affluentia aromatum spiritualium: ex quibus odora menta orationum conficiuntur. Potissimum autem ex orationibus dei ac saluatoris domini nostri iesu christi: qui secundum quod est homo: apotheca est omnium aromatum: omnia alia donorum vix et gratiarum atque virtutum in cogitabili precellencia transcendentium. Qualem autem quam tu putas esse fragrantiam orationis gloriose genitricis eiusdem: quotiens pietatis et dulcedinis eius dignatio est exorare christum: ac benedictum suum filium per nobis. Quod si per singulos sanctos angelos et beatas animas considerationem hominum feceris: inestimabile et incogitabile fragrantiam: ex aggregatione omnium celestium orationum certissime esse vel aspirare certissime cognosces. De merito vero orationis de quo mentionem feci: sciendum est: quod duplex est vix principale et secundarium. Et principale quidem est remuneratio:

nis seu felicitatis eterne. Et intendo illud principale esse: quia ad ipsum et propter ipsum omnia alia merita tribuuntur. Et ad hanc ipsam charitas: quia radix est omnium meritorum principaliter donata. Cum ergo oratio ex hac radice merito isto nunquam fraudatur sed ei semper debetur. Huius namque radices ratione meritoria est oratio principaliter et proprie felicitatis eterne. Secundaria vero merita sunt conservatio gratie: augmentum ipsius: et remissio vel diminutio pene merite: omniaque alia bona data: que in oratione ab universali datore bonorum obtinentur. Et hanc sunt que principali merito: servatio orationis: puritas et devotio lachrymarumque profluvia supradunt. Quia igitur volutantes et irruentes musce. i. cogitationes prave: in orationis cordibus cum et radice meriti principalis quam nominavi non extinguunt siue mortificant. Ideo nec principale premium auferunt. Causa enim permanens ille et integra homini: necesse est et ei effectum permanere. Sciendum est etiam tibi: quia de secundariis meritis: ex affectibus orationis est diffugatio demonum: et diminutio potestatis ipsorum.

Quare viri sancti difficile habent gratias devotionis. La. XLV

Quod si quis in-
terroget quare viri sanctissimi vix et tam raro: gratias devotionis et piarum lachrymarum irrigui habent. Doctores vero spiritus sanctissimi et immanissimi: facile habent eas interdum. Rursus in hoc: quam admiranda et mirabiliterque laudanda dei nostri misericordia: que tam indignis: tam prompta tamque parata se exhibet: atque adiutoria quibus tanti peccatores ad gratiam iustificationis sue conversionis adiuventur: tam benigne eis de tam facile largitur. Hanc puto esse causam: vix ut cariora illa habeant et soli gratie illa attribuant: iuxta sermonem beati Augustini dicentis: quia christum non novit quod alij quam gratie dei aliquid attribuit. Debes tamen scire cum his: quia immanitas scelerum: et monstruositas peccatorum: occasione non modica dat timori dei et erubescencie et alijs quibusdam donis. Puritas vero conscientie et virtutis fiducia: securitate interdum generat in electis. Et propter hoc non nunquam gaudium tribuit. De gaudio certum est tibi: quia merore cordis et luctu excludit. Nec pretereundum est tibi exemplum quod ad hoc inducere consuevit: vix de piris et pomis: alijsque fructibus quibusdam vinis in se habentibus: quia maiorem suavitatis odorem spi-

rant quam fructus suavisissimi et illesi. Vermes enim calore suo adiuvant calorem naturalem in eis: propter quod facilius maturescunt: et odorem debitum spargunt verminosi fructus. Sic et aliquotiens horrida atque monstrifica vitia et peccata adiuvant timorem: horrorem et verecundiam: et in ipsa ad irascendum contra semetipsum: ex quibus gratia interne penitentie et odoramentorum orationis non modicum adiuvantur.

De merito illius orationis in qua non cogitat actu quis de deo. La. XLVI

I quis autem
quesierit qualis sit vel durat meritum orationis: quod agminibus muscarum morientium refertissima est: et strepitu earundem tumultuosa: qualiter eterne remunerationis premium pro oratione alijs mereri possit. In qua nec de deo nec de premium homini cogitavit: aut actu etiam curat. Rursus in hoc: quia si cum peregrinatione qua quis visitat limina sanctorum: meretur suffragia eorum: de quibus in proposito solo vel initio cogitavit. Non enim facile est: nec nunquam credo evenisse: aliquem ex hominibus peregrinantibus pro passus singulos de suffragiis sanctorum ad quorum ecclesias vel memorias peregrinant cogitasse. Possibile autem est ut nec uno puncto temporis de eis cogitet ex illis. Occupant enim et labore itinerationis: et solitudine necessariorum ad illam: et alijs irruentibus et emergentibus. Verum quia voluntas siue intentio obtinendi suffragia homini: causa est et radix totius peregrinationis illius: tota meritoria est: hic peregrinatio ipsorum. Et exemplum evidenter similitudinis: in lapide qui iacet: vel sagitta que trahit arcu. Non enim cogitatio iactans de singulis partibus spacij: quod lapis ille vel sagitta transierit. Sic igitur uni impulsui: debet totius illius spacij transitus: et singularium partium illius: cum nec de illis actor: vel tractor: nec de aliquo eorum cogitavit. Sic uni impulsui voluntatis siue intentionis: ei quod peregrinat: debet totus motus peregrinationis: et singule partes ipsius: licet neque de illis neque de aliqua earum peregrinatio ille cogitauerit. Et propter hoc totus motus ille meritorius est eidem. Sic de oratione et partibus ipsius: quam preme ac principalem voluntati: ex qua oratio cepta est: licet mens orationis ad alia evaget: et alia in cor eius irruant vel immergant: propter intentionem ipsius et cogitatum. Pro tamen tota preme voluntati et intentioni attribuitur et ei est. Et propter hoc ex illa: et per illam meritoria iudicatur. Omnis enim operatio ex radice voluntatis

ex qua est: vel bona vel mala: vel meritoria vel
alterius modi iudicanda est. **I**uxta simones
Amb. dicentis. quia nō attendit de^o q̄tuz s̄
ex quāto. et q̄tū intendis tñ facis. **Q**ui simo-
nes intelligendi sunt in eis opibus: que ex ra-
dicibus intentionū et voluntatū mutari p̄nt:
quod dico p̄pter illas que in semetipsis male
sunt. sicut est fornicari. furari. adulterari. que
nulla bonitate radicis bene effici p̄nt. **F**ac ad
hoc idem sermo beati Gregorij quo dixit. q̄a
nihil habet viriditatis ramus boni opis: nisi
p̄cesserit de radice charitatis. **D**ebeas autē re-
minisci eorū que dixi tibi de cogitationibus:
et alijs in corda orantiū irruentibus: quia nisi
radicem: hoc est p̄ncipalem voluntatē: et hec
est intentio: mortificauerint et ip̄am orōnem
sibi rapuerint: ita vt ex eis et ab eis p̄cedat me-
ritum orōnis p̄ncipale. s. auferre nō possunt.
Quā autē in hoc: qm̄ radix et cā meriti: que p̄n-
cipalis voluntas est: siue intentio illesa q̄tuz
ad essentiam suam permanet cum ipsis.

De igne et gladio qui debet esse in sacrifici-
o orationis. La.

XLVII

P **Q**uod est hec quo-
niam orō est sacrificium et oblatio
deo acceptissima: que deo in om̄i
ecclesia scōz offert: ad ip̄m placandum et re-
conciliandū ei totū dei populū. **P**rosequar
de ipsa dispositione et p̄fectione que sunt con-
uenientes ei: p̄ hoc q̄ ipsa est sacrificium. **E**t
iam quidē notū est tibi ex alijs: quia sacrificiū
est oblatio deo sacrata atqz dicata sacrans si-
ue sanctificans etiā ip̄m offerentē: que etiam
hac intentione semp̄ offert. viz vt ipse offe-
rens: p̄ illam deo sacret siue sanctificet. **Q**uā
quis querat: quid p̄mōi sacrificiū deo sacre-
tur vel sanctificet. **R**espondeo q̄ cor humanū si-
ue mens humana in primis et maxime: et intē
do hic de orōne que ad placandū deū offert
a quo atqz ad hoc vt ip̄e offerens reconcilie-
tur ei per illam. **I**uxta illud qd̄ dictū est. Sa-
crificiū deo sp̄s cōtribulat. **D**e orōnib⁹
que pro alijs sacrificandis offerunt licet p̄cedē-
tissimū atqz congruentissimū sit interdū: vt
cum sacrificio cōtribulati sp̄s offerant. **P**os-
sunt tñ a viris sanctis q̄ cōscientiā nō habent
q̄ sit in eis aliqd̄ mactādū siue mortificandū
solo desiderio et intentiōe impetrādi sanctifi-
cationē: offerri sanctificationē earū rerū qua-
rum sanctificatio p̄ones illas intendit. **E**t

querit vtrū ab his que mactāda vident in se
vitia q̄cūqz: vel peccata nō satis pueniēter of-
ferunt absqz sacrificio qd̄ p̄dixi: quo scz mactē-
tur illa et mortificent vel in ipsis orōnibus vt
ante. **N**eqz etiā ad sacra mysteria cuiqz tali ac-
cedendum ē absqz p̄paratione hui⁹ sacrificia-
tionis et sacrificij. **P**ropter h̄ dictū ē in ps̄. **D**i-
rigat orō mea sicut incensum in cōspectu tuo
Similiter et illud. **E**leuatio manū mearum
dñe sacrificiū vespertinū. **Q**ue reuera sacri-
ficiū ē: sicut corā te sacrificiū vesp̄tinū: qd̄ i
lege veteri pinguius erat sacrificio matutino.
Et qm̄ animalia in lege veteri in om̄ibus sa-
crificijs mactabant igne et gladio: volens of-
ferre sacrificium orōnis: necesse debet habere
ignem et gladiū. sicut legit̄. **Gen. xxij. q̄** imo-
laturus abraā filium: portabat secū ignem et
gladiū. **M**actatur igit̄ cor tuū: qd̄ est dicere
mactatur animalia vitiōz et animalium bru-
talium in corde tuo: accinge te gladio: adhi-
be tibi ignē. **E**t intelligo ignē sp̄uale q̄ vel ire
vel desiderij est. **Q**uā si quesieris a me: vñ vel
vbi accipia ignem istum: **S**tultissimā dico q̄-
stionē istā. **H**oc etiā est ac si quereretur vñ vbi ob-
quā cām irascaris animalib⁹ venenatissimis
atqz nocentissimis atqz pestilētissimis. **Q**uis
vidēs colubrē vel bufonē: quesitū vnqz hoc
vñ irascaris isti colubro vel bufoni: p̄sertim si ab
ipso vt morsu vel veneno vsqz ad mortem le-
sus est. **Q**uis vnqz ad hanc inopiam deuenit
vt ita ira deesset ei cōtra hec. **M**iser atqz stul-
tissime irascaris vnicuiqz pulci vel musce pro
lesione p̄modica atqz leuissima: que nec etiā
lesio dici pōt. **E**t p̄ lesionib⁹ mortiferis et mor-
tem eternā irrogantibus: nō vides vñ vel qua-
de causa miserendū sit tibi: tam noxijs tanqz
pestilētibus beluis. **Q**uis vnqz defectū istum
passus ē nō solū miserabiliter sed inauditū et
intolerabilem saltē: vt ira ei deesset in hostes
suos seuissimos et iplacabilissimos. **Q**uis vn-
qz auditus est mēdicans irā h̄mōi: qm̄ poti⁹ cō-
traria audient et videant incessanter: impla-
cables et p̄modū om̄em inexecrabiles inue-
niunt hoies in hostes suos. **E**t si qm̄ audient
importabili difficultate et laborib⁹ interceden-
tium grauissimis vix iduci p̄nt ad pacē. **Q**uis
illi hostes sint vilissimoz ac vilipendendorū
nocumentozū. **I**sti autē hostes sp̄uales super
om̄em compatiōē imo sup om̄em cogitatu
maiorū lesionū et nocumentozū sunt cōtra te.
De his p̄cepit tibi dñs deus: per **Ap̄m in. iij.**
Col. vt ea mortifices dicēs. **M**ortificate mē-

Capitulum

Abra vestra que sup terrā sunt / fornicationem imundiciā. **E**t. Tulaūt cum tam iustā cām habeas vicz dei pceptū districtissimū: queris vñ vel ob quā cām irascaris tā atrocibus / tanqz seuis hostib⁹ tuis. **S**tupenda patientia tua / si ea videre / vel de ipsis cogitare potes / et nō totus statim exandescere in eos / tātoqz furore iracundie tue irruere in ipsos. **I**sta pculdubio est diabolica patientia / et sol⁹ diabolus illā te docuit. vt beluas hmōi seuissimas / que die ac nocte a deuoratione eius non cessant absqz vlla rebellionē et contradictione sustineas. **E**ū tibi ista pax maledicta / vt continuum bellum et capitale hmōi / hostiū cōtra te ferre potes. **E**t qđ ē sup admirationē atqz stuporē: vt eas et hospitio foueas: et ipenetrabilibus atqz intimis domus tue. id est. cōscientie hospitio foueas: pascas: nutrias: ptegas: et defendas: omnibus inimicis eorū factus inimicus. **I**stud nāqz generale est / vt amatores oīm vitiōrū et pctōrū: in pugnatores ipsoz / vicz doctores / predicatores / implacabiliter odiāt et inorabiliter psequētur. **A**n accepisti hoc ex sacratissimo illo mandato euangelico vicz **M**atth. v. diligite inimicos vros / bñsfacite his qui oderūt vos. **H**oc indubitanter tu facis de inimicis / qui gladio oīm. et igne psequēdi et exterminādi sunt. **I**sta patientia et bñficientia alijs inimicis debet. **I**stis vero nihil / nisi ignis et gladi⁹ / et omni moda exterminatio. **A**uerte pacē / patiētiam / et bñficientiam istā p omnem modū hmōi inimicis tuis: in eis em nutris / in eis cōseruas / custodis / et protegis mortem tuaz. **Q**uēadmodū ligna arida qđ de ipsa substantia sua nutriūt / ignē deuorātē illa: **R**espice miserrime et insanissime: ad damna inestimabilia qđ iam pass⁹ es ab eis. **E**t primo ipam exheredationē tuam a pclaro ac inclito regno celozū. et a pdesiderabili gloria hereditatis illius: a sublimitate et nobilis regni: in illud exiliū pauprtatis et miserie deiecerūt te / et pastore porcorū fecerūt te. **I**psi nāqz porci infernales sunt / quos incessanter de sanguine tuo pascis et morte. **H**i sunt de quibus dicit **J**ob. **Q**ui comedunt / non dormiūt. **R**espice miser ad cōtumelias et ignominias. **S**pectaculum em obprobrij te fecerūt omnibus inimicis tuis: et assiduus derisioib⁹ eoz te exposuerūt. **H**i sunt demones qui irridere te se et subfana re nō cessāt qđ ab altitudine tāte glie. **I**n ignominiosissimam vilitatē deiecerunt te: qđ eras adunatus collaudatiōi et adiurationi omniū

militiarū celestium. nunc pareas obprobrij et irrisioibus vilissimozū infernaliū canum. **A**ttende stultissime qualiter depauperauerunt te: qui etiam nudū atqz miserrimum te fecerunt vestimentis pciōsissimis atqz speciosissimis: imo regalibus: quibus in sacramēto baptisimi te deus vestierat: decorauerat: et exornauerat spoliauerunt. turpitudine vitiōrum et ignominia abominabili atqz horifica totū operuerunt atqz repleuerūt. **R**ecordare miser quotiens et in qđā iracundiā exaristi cōtra iniuriatores tuos. et hoc p vilissimis ac vilipēdissimis iniurijs et damnis. **N**ec ad modicum irasceris his qui tibi grauissimas et intolerabiles iniurias has intulerūt. vbi meruerūt apđ te istam grām vt ingrassari eis liceat in te: vsqz in extremas iniurias et cōtumelias: et vsqz i extrema dānat suplicia. vñ tibi in ea: siue erga ea deo tā odibilē tibi dānabilis tāqz mortifera patientia. **I**rasceris inquit **A**ug⁹. seruo tuo ne peccet amplius. **I**rasceri igit⁹ tibi ipsi si ne pecces amplius. **S**i in iniurie et cōtumelie damnaqz ab amicis illata graui⁹ ferri pauerunt: qđto grauius ferenda sunt mala tot et tanta: que tuipe tibi irrogasti. **A**mplius qz nemo potest adeo debitor: vñ obligat⁹ eē tibi: vt tuipe es / debitor inqz pacis et amoris. **N**emo igit⁹ adeo inimicosus eē pōt tibi qđcumqz et qđtaciūqz mala irriganda / vt tuipe es tibi. qđto nanqz qui maior debitor est / alicui i bonis qđbulciūqz: tanto magis iniuriosus est eidē irrogādo cōtraria. **Q**ua ppter vex est qđ dixi quia nemo potest eoulsqz iniuriosus esse tibi: vt tuipe es. **N**emo igit⁹ pōt te magis puocare contra te qđ tuipe puocaueris te cōtra te. **I**nsurge igit⁹ insanissime contra teipm: et irascere tibi ipsi. **I**rascere inqz vsqz ad mortem. i. vite mortificationē et extinctionē: qui tam iniuriosus: tam damnosus: tam pestilens contra temetipsum vixisti. **E**xurge igit⁹ et extermina penitusqz consume in teipso: qđqd ē vñ te istius tam neqz: et pserim ipsos fontes et radices sicut sunt vitia et peccata. irascere igitur ipsis de quibus nihil cogitare potest aliud: nisi qđ ira oīm et vltione dignissima sunt. **A**mplius cū nihil te adeo puocare possit: adeo tibi nocere: vt ista tibi nocuerunt: quibus vel qualibus reseruas iram tuam: si ista in pace dimittis. **A**ut igit⁹ extermina ea incendio: ne aut ipsa incendia sua eternis flāmis exurant te. **I**psa em sunt pabulum et nutrimenta ignis eterni sibi met. **Q**uid loquar de demonibus

qui p hmoi satellites suos/te in abyssos miseriarum in quibus es deiecerunt: et te in ipsis captiuum detinent/et oppressum: atq; miserabiliter deuictum atq; conclusum/ tam durum tanq; durum bellum ab eis sustines: tanta damna/ tantas iniurias et contumelias: nec ab eis quicquam sperare potes/ nisi eterna supplicia. **A**tende quanta dementia tam propitius es eis/ tam pacificus et patiens in eos imo tam sedulus tam officiosus seruitor eorum: tam promptus obeditor omnibus mandatis ipsorum: et ut ad unum dicam tortores tu ipsius et carnifex inanimissimus. **H**ec seruicium quod a te iugiter expetit. **H**ec sunt iussula que continue tibi imperant: ut non solum qualiscumque inimicitias ipsorum contra te ipsum exerceas: sed etiam crudelissimam carnificinam tu ipsius ut de sanguine tuo uiuo de te ipso/ membris tuis/ et membrorum officiis ipsos assidue pascas: cum voracitas eorum insatiabilis et inexplebilis sit. **C**onsidera quod palpabiles sunt tenebre tue quanta insania tua: quod omnem brutale desipientiam incompatibiliter excedis. **Q**uod enim animal brutum inueniri potest morti sue propitium/ et deuorantibus se ut ei possibile est/ non irascens: eidem/ per viribus non rebellans. **S**itot et tante puocationes: ignem iracundie contra semetipsas et contra puocatores/ ignem ire in te non accendunt/ et illum tibi copiose non subministrant. **N**on solum hominis sed etiam bruti animalis nominatione indignus habendus es. **N**ecque enim vis irascibilis in te esse putanda est: nisi vel penitus exterminata/ vel adeo oppressa et suffocata/ ut de salute ipsius non immerito desperetur.

De igne sacrificij orationis. **Ca. XLVIII**

Ignis vero sacrificij

crificio isti necessarius/ ignis est diuini amoris/ siue cuiuscunque boni et sancti amoris: siue sit charitas depurata illa uicque uiuifica atque dei dilectio/ que nihil mortiferum/ nihil peccati mortalis secum patitur in proprio subiecto/ siue sit alius sanctus ac bonus amor/ quo bona diligunt et mala odiant. **H**oc autem dico/ quia charitatem istam que est uitalis atque uiuificus calor/ gelitudinem uiciorum et peccatorum dissoluens penitus/ et omnino exterminans/ non in omnibus/ qui se ad gratiam iustificationis preparant: statim inuenitur: quoniam potius prececidit illum amor quidam preparatorius: parans ei uiam/ et aptans cor humanum ad recipiendum ipsum: quemadmodum quedam calefactio prece-

arationem. **N**ec dubium est quoniam calefactio hominum ligna preparat exiccando: et frigiditatem ab eis fugando: atque utrumque calefacienda. **S**icut uides in lignis uiridibus vel aqua aspersis: que non statim ut in struem componunt/ et igni adhibentur ardent/ sed postquam hominum calefactione ut prececidit preparata fuerint et aptata: et eorumque calefacta ut arationem recipiant. **S**ic euidenter est uideri in illis: qui consilium beati Gregorii sequentes: faciunt quicquid boni possunt: ut deus illi streret corda eorum ad penitentiam. **Q**uapropter amor est eis et desiderium penitentie: cum eam tam studiose querant/ et ad illam obtinendam se preparent ut possunt/ et a dei misericordia adiuuantur. **H**uius autem dilectionis ignis: quicquid mortiferum in anima humana est: uirtute sua consumit atque mortificat. **E**t de ipsa fornace spiritus sancti solius emicat benignitas ipsius largitio one sua gratuita saluberrima ac per omnia liberalissima/ qua propter ab imensitate et benificentia eius petenda est totis uiribus: totaque deuotione: cum aliunde obtineri non possit. **E**t tertium amorem alium: qui et si nec vitales nec uiuifici/ ad vitam gratie tamen preparant et aptant corda in quibus sunt: ac multipliciter adiuuant in id ipsum procurari posse facilius uideri potest. **E**t primum quidem inspectione ac meditatione sacrarum scripturarum. **I**gnitum enim est eloquium dei uehementer et carbones desolatorii: sunt sacra eloquia/ nec potest diu in eis uersari cor humanum: quoniam ab eis amore dei utrumque calefiat. **E**t hec debet esse potissima intentio meditantium in lege dei: uicque ut inde saltem preparatorie recalescant. **T**andem uero et finaliter et inardeant et flammascant. **E**x quo manifestum est multos scholares et doctores theologos: qui tanto numero annorum iactantes se sacris studiis inundasse: et in scolis theologicis commoratos: corda non in sacris eloquiis habuisse/ sed auribus ut ait Apuleius philosophus: et non anima philosophatos fuisse: ad similitudinem serpentum qui quotiens in aquis natant: caput extra aquam semper teneant: licet toto residuo corporis dimersi natiuantur. **H**uiusmodi sunt salamandre diabolice: que tantis sacrorum eloquiorum ignibus: nec ad modicum calefcere possunt: ne dicam ardere. **I**n hos igitur frustra tantis assiduisque doctrinarum sacrarum flatibus insufficienti sacri doctorum: quemadmodum enim in carbones extinctos: et ligna uiridia et adsperfa frustra sufflatur: cum in eis nulla scintilla subexistat san-

ctitatis. Possibile tamen est et plerūq; sit gratia dei faciente: ut huiusmodi homines vel meditatione sacrorum eloquiorum: vel auditu calefiant et inflammentur propter quod dictum est. carbonem succensit sunt ab eo. Carbones inq; qui prius extincti et gelidi erant. Insufflauit enim christus dominus in apostolos dicens. Accipite spiritum sanctum. Sicut narrat Ioh. in ultimo ca. lib. sui. Nec dubitandum est illos in sufflatione huiusmodi: vel calefactos fuisse: vel calorem sancte dilectionis in eis fuisse. Manifestum igitur est ex his omnibus. quia intendentibus calefieri calore isto saluari: ea de scripturis sacris ad medicinam ipsis eligenda sunt: quae maxime igne spiritus sancti flammescunt. Et hoc est quod docet Gregorius super Izech. dicens quia cum ad charitatem incendendam accendendam et inflammandam aut in nobis aut in alijs incendimus: verba in nobis ad hoc eligenda sunt: cui omne quo loquitur igne charitatis vaporatur.

Que valeant ad accendendum vel nutriendum ignem orationis predicti. La. XLIX

Vellet permultū

ad hoc consideratio iugis atq; rememoratio incogitabilis largitatis et beneficentiae creatoris infatigabili continuatione imo semper profusissima. Manifestum enim est id esse beneficia ad calefaciendum cor amore benefactoris quod sunt torres et ignes omniaq; ignita ad calefaciendum corpus calore corporali. Quis enim eosq; obfrigit ut vix leui ac modico beneficio in largitorem ipsius aliquo amore non calefcat. Quis igitur abscondere se potest a calore dei. i. miscella ipsius qui cognoscat se incessanter obui beneficijs eius preferat intellecta immensitate illorum. Primum igitur recogitanda sunt calefieri vel alios calefacere cupientibus et intendentibus beneficia naturae qualia sunt esse et vita atq; ea ex quibus viuimus et sumus. Que quanto amplius diliguntur: tanto in amore sui largitoris maiori dilectione calefaciunt cognoscetes. Quia igitur super beneficia naturalia omnia ista diliguntur / vel amore pregrandi amari faciunt deum datorē omnium ipsorum: vel proculdubio ignoratur / deus esse dator eorum. Ex quo manifestum est / quod modica vel nulla sit fides et scientia dei / in maiori parte hominum. Non enim potest stare ista fides vel scientia dei / qua cognoscitur vel creditur actor

et dator / esse ipsius / esse nostri. et vite cum isto mortifero gelicidio: quod ex minoribus beneficijs omnimode solueretur. Si enim non est possibile alicui credere vel scire quod aliquis alterum oculorum ei vel dederit vel reddiderit: quoniam caleat amore magno datoris vel redditoris huiusmodi: qualiter possibile erit ut tanta puer sitas cor humanum peruerterit: ut tam longe magnorum beneficiorum: ut sunt esse et vita: deum auctorem et datorem cognoscat et ipsius non diligat. Amplius cum unusquisque hominum non sit nisi quasi quidam aceruus et congeries quedam donorum et beneficiorum dei proculdubio non est unusquisque nostrum nisi aceruus ignium et rogas ardentissimus / extor et tantis ignibus / quot et quanta sunt beneficia dei / congesta et aggregata in nobis et ex ignibus sunt esse et vita et membra singula et vires naturales / bonaq; anime naturalia. similis bona corporis. Quapropter flammis et ignibus maior est rogas iste in vno quoque nostrum: quam fuit fornax illa babilonica / maior: inq; super omnem proportionem et comparisonem. Inuenit igitur unusquisque in se fornacem incomparabiliter maiorem ignium et flammarum: quam fuerit illa babilonica. Quapropter in semetipso inuenit unusquisque non solum unde caleat amore largitoris tantorum bonorum: sed etiam unde totus ardeat et flammescat. Et intendo ardore naturalis amoris: quam recognitio bonorum naturalium petit. attende hic frigiditatem diabolicam: quia rogas totus frigidus et tanti ignes et flammis existunt in vno quoque homine: qui amore creatoris adhuc frigent. Quid ulterius dicam tibi o homo / inaudite pene et incogitabilis peruerfitas. Tu ipse ignis es totaliter / et fornax immensarum ignium et flammarum / et tamen frigidus. Quis usque ad huiusmodi tempora audiuit / vel cogitauit / ignem congelasse. Factum igitur est in te diabolicum istud miraculum. ex quo apparet. quod sicut ex luce visibili est / vel procedit calor sensibilis. sic ex luce spirituali / que est fides seu scientia dei: quae creditur et scitur actor et largitor vnicus esse bonorum omnium / est vel procedit calor ille spiritualis / videlicet amor in deum / et intendo amor naturalis. Quod si consideraueris ipsa beneficia dei gratuita: remissionem videlicet peccatorum debitarum. remissionem culparum commissarum. emundationem ab inquinamentis vitiorum et peccatorum. reformationem et decorationem animarum humanarum / per do-

na virtutum. que sunt pulchritudines et perfectiones animarum nostrarum. gratia qua nos de imo/ imo de extremo vilissime turpissimeque seruitutis/ in sublimitatem tante nobilitatis inaltauit: vt filios dei nos efficeret et heredes. Ipsam quoque hereditatem eternam/ que est regnum preincluditum et preclarum. Inuenies vnumquodque istorum esse maius incomparabiliter beneficis omnibus antedictis. **S**i alijs omnibus calere amore creatoris forsitan non potuisti ab his tot et tantis ignibus: et incomparabiliter maioribus qua frigiditate vel gelicidio te defendes vel abscondes. Sed in hoc ipso eandem dico causam esse huiusmodi/ tam mortifere congelationis tue videlicet extinctionem lucis fidei/ et scientie dei/ siue defectus. Non enim possibile est hanc lucem fidei et sapientiam dei/ radiare super cor humanum/ et non inflammare illud ardoribus saluberrimis. Ad hec igitur totis studiis inuigilandum est nobis/ totis virium animarum nostrarum conatibus petendum: vt illa luce fidei atque scientia dei perfundamur/ et irradiemur. alioquin in medijs tot et tantis/ frigore morimur. Et quod magis est stupendum et diabolicum miraculum congelamur. Quid dicam de donis et beneficijs dei que omnem estimationem nostram omnemque humanum et etiam angelicum exuperant cogitatum. An non est ipse dei filius donum dei et beneficium incogitabili largitate diuine misericordie et gratie/ nobis singulis et omnibus datum. Quot autem modis et quibus/ et ad quos fructus et utilitates: audiuisti in precedentibus. An non ipse spiritus sanctus donum est/ et quantum est in misericordia et largitate omnibus nobis et singulis donans. Similiter et ipse pater misericordiarum semetipsum dedit nobis ad omnem usum necessarium. Semetipsum dedit nobis in creatorem et in conseruatorem et protectorem/ in deum et patrem: que sunt dona excedentia omnem estimationem. Similiter in regem et rectorem/ in refugium ad omnem necessitatem. Dedit seipsum nobis finaliter atque nouissime obtinendum/ ad plenam gratie fruitionem. Non enim modica aut levis est promissio illa quam fecit nobis per Ezechielem prophetam dicentem. Pro illo tempore deus. Pregrandis enim gloria est ipsum habere deum: sicut habere patrem. habere namque ipsum deum/ est habere sponsum/ et spirituali matrimonio illi esse coniugatum. Unde alibi debes

esse edoctus/ quia tota illa gloria semperque adoranda et veneranda trinitas/ merces est ac premium totum/ quod et solum bonum omnium scientiarum intelligentium quantum in ea est. Quod dico propter illas que inuisibiliter semper ac per omnia laudanda iudicia ipsius tibi donum non adiunguntur. **Q**uides igitur euidenter quia non prunarum minutis neque ignium scintillis/ sed montibus ignis. hoc est ingentibus et vniuersis beneficijs te non solum circūdedit diuine largitas bonitatis: sed etiam ex illis te condidit mirabiliter et struxit. Et vt predicti rogum imo fornacem imensam tam grandium flammarum et ignium te fecit. Et tu queris a me dicens vnde accipiam ignem vel calorem: quo caleam dilectione in deum. Et ego viceversa interrogo te: qualiter effugies ardores istos/ et flammam tam grandis beneficiorum dei: vbi te abscondes a tantis istis ardoribus. Nec enim effugere potes temetipsum/ nec elongari a temetipso: qui vt predicti rogus tam gradis es/ imo fornax immensa.

De memoria beneficiorum diuinorum. Capitulum

Quonia breuis forsitan intellectus tuus/ eouiscus vt altitudinem et imensitatem tantorum beneficiorum attingere forte perire non possit: faciam rememorationem minorum beneficiorum: que quidem quicquid intellectus facile apprehendat. Respice igitur et attende in obsequio creaturarum: que tam officiose tam sedule in numeris obsequijs tibi seruiunt. Et primum sanctorum et beatorum angelorum/ quorum officia et obsequia que nobis incessanter impendunt: in tractatu singulari de ipsis declarauimus nominari et numerari tibi. Et vt de alijs taceam: quis satis admirari laudareque sufficit fortissimam vigilantissimamque custodiam. qua nos incessanter custodiunt: malignos spiritus arcētes a nobis et cōpescētes eos: ne per voto sue malignitatis in nos seuiant: absterrentes eos et diffugātes a nobis: interdum autem religantes. Deinde quod adeo iniurius est adeoque negligens salutis sue quod adeo ingratus et indeuotus: qui non attendit beniuolentiam ipsorum erga nos: per quam et orationes nostras offerre deo altissimo/ et suas ipsis adiacere non cessant. Quis inquit benedicens/ non agnoscit cogitabili pietate et dulcedis creatoris diuicias ei gaude nos. quoniam tam fideles

Capitulum

tam industrios: tam diligentes mediatores inter se et nos: nobis dedit. Nec enim cessat sollicitudo eorum apud deum pro nobis nec circa nos in omnibus que et nobis necessaria esse vel salutaria conspiciunt. Et idem de sanctis et beatis animabus tibi est sciendum: et quantum ad officium interpellationis pro nobis. Unde quis cause sue periculum et negotiorum que expedire habet coram deo arduum et multitudinem aduertens: tam necessarios tanque salutarium auxiliorum: datorem deum exinde non amare possit? Quis denique sanctorum labores: studia et dolores: quos pro nobis ad dei gratiam adducunt subierunt et sustinuerunt: apostoli sancti martyres et confessores: omnesque doctores meditando. scribendo. predicando. et multi ex ipsis: tormenta immania passi sunt: vel leuiter cogiter: et non in ipsum datorem tantorum adiutorum et adiutoriorum saltem amore debite gratitudinis ut cumque caleat: et hec spiritualia beneficia sunt. Et propterea procedam ad temporalia: quorum amor tam facile attrahit. alligat. captiuat. inebriat. et interdum usque ad insaniam concitat. Attendat qualiter misericordissimus creator totum celum inclinat in obsequia tua. Et hoc manifestissime conspicitur in obsequiis solis et lune: que tibi die ac nocte lumen ministrant aliisque tam multa seruicia: que philosophis naturalibus solis nota sunt. tamen tibi incessanter impendunt. in sole velut seruum strenuissimum. seruum per omnia impigrum tam mane surgentem singulis diebus ad illuminandum. et interdo mane summe diluculo ad ministrandum lumen tibi in gressibus et in omnibus operationibus tuis. similiter et equo tuo et omnibus animalibus tuis. Seruit igitur tibi sol euidenter: quasi seruus lucernam preferens ante te: ostendens tibi discrimina viarum: ne in eis cespites aut corruas: vel etiam offendas: ad regendas et dirigendas vias operibus tuis. que nec bene nec recte nisi in lumen fieri possunt. Preterea occulta beneficia. que per stellas et planetas nobis incessanter prestantur. que paucissimis etiam sapientibus nota sunt. Respice in aera: et cogita de ventis: qualiter aera interdum serenant. Nubes interdum inde diffugantes: et nubila. Interdum autem nubes aggregant tanque vasa aquarum: et aquis plena quasi circumuertes ea humeris suis: ad ministrandum aquam et ad irrigandum agros tuos et vineas ortos

et prata. nec non ad ipsum aera humectandum et temperandum: qui inde salubrior fit hominibus: et ad expirationes et respirationes conuenientior. Ipsa etiam commotione et exagitatione ventorum: aer ipse depuratur. et ad vitam hominum animaliumque spirantium et respirantium conseruandam fit aptior. Nec pretereas utilitates quas venti prestant nauibus: tam marinis quam fluuialibus. sed et molendinorum que solo vento molunt utilitas negligenda non est. Deinde respice in aquas. et primum in fluctus qui sunt pisces: et non sufficies numerare vel estimare comoditates et utilitates que per aquas tibi prestatur in fluctibus antedictis. Deinde respice utilitates euectionum. naualium. et molendinorum aquarum ablutionum. irrigationum. potationum et condimentorum in pulmentis. et occurret tibi tanta magnitudo tanta multitudo utilitatum quibus tibi seruiunt aque: ut in enumeratione et mensuratione earum deficere necesse habeas. Post hec considera terram et videbis tanque quoddam creatoris promptuarium et thesaurarium. diuiciarum innumera bilium et inensarum. Ex ea enim ut ex quodam promptuario creatoris: et victus et vestitus: et inhabitatio siue tectum nobis assidue ministratur. Ex ea enim sunt et fruges et fructus olera herbe legumina. Ex ea enim sunt et carnes animalium quibus vescimur et nutri mur. Ex ea enim sunt linum et canapium ad nos vestiendos. Ex ea generantur animalia quorum lana et pellibus plumis induimur. Ex ea sunt lapides et ligna et sabulum de quibus nobis habitacula fabricantur. Quis autem medicinas que de terra gignuntur enumeret. Quis innumeras metallorum gemmarum lapidum preciosorum marinorumque estimare sufficiat. Quis olei liquores. balsami. lactis et vini et omnia genera gummi memoriter teneat. Quis multitudinem venarum terre. varietatemque lapidum earum: vel dinoscere vel numerare potuerit. Merito igitur terram dei promptuarium ad escas et vestimenta que nobis inde ad ministrat nomen. Quantum vero ad diuicias auri et argenti: gemmarum ceterorumque omnium que homines diuicias vocant: non minus recte thesaurum diuiciarum eiusdem creatoris vocauit: cum in ea tot et tanti diuiciarum huiusmodi thesauri repositi et absconditi sunt ab ipso creatore. Nec tibi pretereundum est quod et optimis rebus et utilitatibus humanis aia-

lia deseruiūt. ⁊ talia / q̄dā euectionibus / alia
 equitationibus. alia agriculturis / ⁊ talia in oī
 bus ⁊ p̄ omnia in v̄sibus hominū ⁊ vtilitatibus
 ⁊ viuunt ⁊ moriunt. Ita vt carnes. lane ⁊ pel
 les cornua ⁊ dentes. ⁊ ipse etiā sup̄fluitates: a
 varijs vtilitatibus nō vacarent. **Q**uis enim
 nō videt ex dentibus elephantorū ⁊ cornibus
 bubulorū mira ornamenta ⁊ instrumenta fie
 ri. **U**ides de lignis ⁊ arborib⁹ q̄ multiplici
 cedunt / dolant / sculpan / in varias vtilita
 tes ⁊ v̄sus hominū. ⁊ alia quidem exuruntur
 ne rigorū sup̄fluitas noceat hoībus. **A**lia ap
 tant in edificia / vt sint nobis in tectum habi
 tatiōis ⁊ in munimē p̄tectionis a pluuijs ⁊ v̄
 tis niuib⁹ atq; grādinibus. **T**antis igit̄ tor
 mētis suis / laceratiōibus scilicet / exustiōibus /
 ad om̄es iniurias / aeris expositionib⁹ / nobis
 seruiūt ligna siluarū. **L**igna vero domestica
 tanta varietate fructuū. **L**igna x̄o ⁊ arbusta
 aromatica tāta virtuositate medicamentorū
 ac odoramētōrū. **H**ec em̄ om̄ia diligēt ⁊ in
 tuenti cōsideratiōe cōsiderāt / apparet euī
 denter p̄larga b̄nificētia creatoris / que tā
 ta imensitate a multitudine beneficioꝝ ⁊ do
 norum suorū ex om̄i p̄te nos obruit / pascit.
 vestit. circūdat munit ⁊ protegit contra om̄ia
 incomoda ⁊ nocumēta: vulnerū / egritudinū
 ⁊ infirmitatū corporaliū. ⁊ desp̄ialibus inco
 modis taceam. **S**i quis rex magn⁹ regnū to
 tum ⁊ singulas regni partes. om̄esq; magna
 tes / aliosq; vniuersos subditos suos / tuis ob
 sequijs onorasset. **I**ta vt om̄ia et singula que
 de regno ipsius sunt. om̄esq; ⁊ singuli subditi
 sui / obsequijs tuis die ac nocte inuigilarent:
An possis te continere ab amore illius. **E**t sic
 facit ⁊ fecit vnicuiq; nostrū incessanter domi
 nus deus noster. **N**ec em̄ cuiq; de his que in
 celo vel de celo sunt in p̄te ista pepercit. **N**ihil
 omniū istoꝝ que eius sunt a seruitijs nostris
 voluit esse imune: quia nullū ex angelicarum
 militiarū exercitu. **N**ullā ex sanctis ⁊ beatissi
 mis aīabus. nullam ex stellis luminarib⁹. **A**d
 hunc modū curre p̄ om̄ia / quicq; est a summo
 celo vsq; ad deorsum / seruire nobis facit. si tū
 hoc dignamur. **I**pse etiā infernus nō ē exem
 ptus a seruitute nostra / vel seruitijs / dū ⁊ no
 bis suiterroꝝ ⁊ horroꝝ incutiens a malis in
 numeris nos custodit / atq; bona nostra nob
 conseruat: que si nō esset timor ipsius minime
 durarent in nobis. **A**lias etiā tortor noster ē /
 ⁊ vindex omniū iniuriarū ⁊ cōtumeliarū nob
 bis irrogatarū vindictas in om̄es iniuriatoꝝ.

res nostros tam iustas tātasq; exercēs: vt ni
 hil sit qd̄ vltra eas de inimicis nr̄is req̄rat ius
 ticia. neq; etiā ira nostra: **Q**ue non seruicia
 nobis impendat purgatorius ignis / vel loc⁹
 ipse noīe suo ip̄emet indicat euidenter. dum
 quicq; purgandū inuenit in aīabus hinc ex
 euntibus / ⁊ ad patrie celestis felicitatē p̄gen
 tibus / purificat ⁊ elimat: mūdans illas claris
 simas lucidissimasq; deo rep̄santans remune
 ratori. **D**e terris ventis ⁊ maribus ⁊ alijs eo
 compēdio tibi satis factum ē: vt sup̄ hoc q̄cūq;
 vltius nō req̄ras. **Q**uid dicam et de ipso
 creatore / qui est trinitas gloriosa / vn⁹ verus
 ac solus deus / pater filius ⁊ sp̄s sanctus / qui
 nec sibi ip̄si in p̄te ista vel peperit vnq; / vel p̄cit
 qd̄ euidenter apparet in sp̄ialibus b̄nificijs: q̄
 sunt illuminationes / iustificaciones / mūdati
 ones / decorationes / custoditiōes / p̄tectiō
 nes ⁊ defensiones animarū nr̄arū: a q̄b⁹ nūq;
 vacat incogitabilis pietatis sue dignatio. **A**n
 potes aliquid cogitare / quod cor humanum
 in amorē benefactoris inducere posset: qd̄ di
 uina bonitas erga nos negligat / vlt obmittat.
Addam aut̄ ⁊ aliam cōsiderationē: que vt
 nam nūq; recedat a memoria tua. **R**espice
 in vniuersitatem ⁊ apparebit / quia ip̄a est in
 numerabilis multitudo ministrōꝝ / seu serui
 entium varia dona ⁊ renia / tanq; ex p̄mptu
 ario quodā diuine largitatis ⁊ benificētie / ti
 bi deferentium ⁊ offerentium atq; p̄sentanti
 um. **Q**ue quia vt p̄diri ⁊ ostendi / ignes sunt
 ⁊ flāme ad calefaciendū cor humanū / amore
 largitoris ipsorum. **S**i interrogaueris vnde
 veniunt / vel quo vadunt / quo tendunt vlt qd̄
 intendunt ip̄sa. **I**n veritate respondebunt ti
 bi / quia nos sumus innumerabilis multitu
 do miserationum dei / portantes ignem ⁊ flā
 mas / ad calefaciendum cor humanum / fri
 gore mortifero congelatum / ⁊ penitus extin
 ctum. nec tamen totz tantī ignes flāme: ge
 licidium eius adhuc dissoluere sufficiunt.
Addam ⁊ aliam cōsiderationē in qua nō
 modicum est ammirationis nostriq; doloris
 et confussionis. **D**ico ergo / respice mundum
 vniuersum / et videbis ipsum totum arden
 tem atq; flammantem largitate ⁊ benificen
 tia creatoris. **E**x omni parte illius micant
 flāme donorum ⁊ beneficiorum creatoris:
 sicut euidenter vides ex p̄cedentib⁹. **Q**ua
 propter manifestum est totū mundum / siue
 vniūsz creaturarū oīū / etiā cū ip̄o creatore
 fornacē esse totaliter ardentē ⁊ vndiq; flāma

Capitulum

tem. Quia propter de mirabilibus diabolicis p
grande miraculuz nō solū q̄ tanta fornax nō
te calefacit: sed etiā q̄ in medio ei⁹ posīt⁹ non
totū ea conflagras. Attende igit̄ insanissi-
mum cor humanū/ vbi te posuit creator: bñdi-
ctus vicz in medio tot⁹ tantorū igniū īmen-
se fornacis. Quia propter nō solū calere te volu-
it ex tot⁹ tantis ignibus ⁊ flāmis/ sed etiā ar-
dere ⁊ eē ignitū. propter quod de lucifero dcm̄
est Ezech. xviij. quia ipse erat in medio lapidū
ignitorū/ angelorū. s. qui p̄larga beneficentia
creatoris igniti erāt: nō solum calentes amo-
re ipsius/ sed etiā ardentes atq; flāmātes in
illū. Dicā adhuc ⁊ vulgare prouerbiū quo di-
ci solet. Qui obruit me aduertat me. quod ē
dicere/ capit ⁊ ad se trahit. hoc insanissimum
cor humanū tibi dici pōt. quia tot muneribus
⁊ tantis obruit te deus ex om̄i pte ⁊ tū tu non
admittis vel capis vt te attrahat/ ⁊ ad se tra-
hat. Interrogo te etiā adhuc: qđ peccauit de-
us aduersum te/ vteum diligere vel nō velis
vel nō valeas: nec tanta fornace tot⁹ tanto-
rum igniū calefieri posses amore ipsius. Sz
vt de donis ⁊ bñficijs istius taceā: qualiter de-
fendas te ab īmensitate bonitatis ⁊ pulchri-
tudinis ipsius: illa velut camin⁹ incogitabilis
ardoris/ totā ciuitatē celestem inflāmat atq;
conflagrat. Inde ardet om̄is exercitus mili-
ciarū celestīū/ ⁊ om̄is scōz ecclesia. i. beatissi-
marū aīarū que ibi iam recepte ⁊ glorificate
sunt. Attende q̄ bonitatē ⁊ pulchritudinem
dei tibi predicat incessanter vniuersitas crea-
turarū. quēadmodū ⁊ in ipsa ecclesia canitur
Quē terra pontus ⁊ ethra colūt/ adorāt p̄di-
cant. Dic queso que mulier adeo refrigerata
vel maleficiata esse pōt: vt iuuenē sponsū di-
ligere noller: si die ac nocte p̄dicaret sibi boni-
tas ⁊ pulchritudo ipsius. Elide igit̄ q̄s mortifi-
fera est infrigidatio tua: q̄s stupendū gelicidi-
um/ vel vt verius loquar/ q̄s validū diabolicū
istud maleficium quo ita maleficiat⁹ es: vt tot⁹
⁊ tantis dei bonitate ⁊ speciositate incessan-
ter nullo amore in eum caleas p̄sertim cū in-
numerabilibus ⁊ inestimabilibus bñficijs vt
cor tuum iugiter se ingerat ⁊ impugnat. Dic
interrogo te/ si venalis est amor tuus: quem
emprore alīū queris q̄ deum: expectas: quic-
quid mundus dare potest p̄ amore tuo. hoc
est dicere vt amē a te/ compatione eorum q̄
iam dedit deus/ ⁊ iam cōtinue dare nō cessat/
atq; eorum que promittit ⁊ p̄parauit diligen-
tibus se: nulla sunt. Si vero liberalis atq; gra-

tuitus est amor tu⁹. An est aliquid amore tuo
dignum/ vel bonitate vel pulchritudine: com-
paratione dei: imo vt vulgariter loquar/ in
om̄ibus alijs perdit⁹ amor/ in eo solo digne et
per om̄ia laudabiliter collocatur. Sz si amor
tuus nisi p̄ vim ⁊ violentiam extorqueri pōt
a te: nec sic fugere vel abscondere tē a calore
ipsius. Attende minas. considera/ errores.
vide ipsum gladio euaginato supereminētē
capiti tuo: ⁊ mortē anime ⁊ corpis intonantē.
vide eterna supplicia ⁊ ardores sempiternos
quibus te traditurum cōminatur: si non eum
amaueris. Que mulier si talia ei fierent vel
interpretarentur/ cum allegaret violentiam
⁊ per illā nō se excusaret si quis de amore illi⁹
culparet eam. Omnibus autem huiusmodi
violentijs longe fortior est assidua predicatio
bonitatis ⁊ pulchritudinis dei: largitate beni-
ficentie ipsius ⁊ infatigabili continuatione in
vnū quēq; nostrum profusissima. Accedunt
⁊ ad hoc non parue virtutes efficacie: diuine
patientie ⁊ longanimitatis ipsius/ quib⁹ tam
malos ⁊ ingratos in tot⁹ tantis malis vitio-
rum ⁊ peccatorum tamdiu tam benigne tam
misericorditer tā dulciter sustinet ⁊ expectat
Abirīsq; ⁊ ineffabilibus sibiq; soli notissimis
modis/ ⁊ vijs: ad miscōiam ⁊ gratiā reuocare
⁊ reducere non cessat. Aggrega igitur h̄ om̄-
nia. ⁊ inuenies per hoc: quia nullum patet tibi
refugium ab amore dei. Non etiam est ex-
cogitare latibulum/ vbi te abscondere posses
a calore eius. Et quia cuiuscunq; modi vī cō-
ditionis sit amor tuus: necesse est vt in euz te
inclines: ⁊ ei te conglutinet ⁊ vniat. siue enī
liberalitas sit quod est ad donandum: siue ve-
nalis quod est dicere ad vendendum: siue p̄
extorsiones ⁊ violentiam suam acquisibilis:
non potest ipsum auertere a deo. Cum om̄es
accusationes ⁊ omnia prouocatoria siue incē-
tua amoris incomparabiliter maiora et forti-
ora sint/ pro eo: q̄ vix alia cogitari possunt.
Non est igitur tibi effugium vel euasio. nisi ef-
fugium vel euasione huiusmodi ab amore
scilicet ipsius/ extremum vocas periculum.
Et est simile/ si quis dicat illum euasisse/ qui
extremum atq; supremum incurrit periculū
et latronem euasisse cum perferat suspendi-
um. Ad vltimum autem ponam quod est
omnibus procuratorijs atq; omnib⁹ incenti-
uis illis fortissimū. Et h̄ indubitātē ē amor il-
le nimius ⁊ incogitabilis: quo ipse prior dile-
xit nos. Omnium enī incentiuorum ⁊ calefa-

ctiuorum: maximum est ignis. **A**mor autem qui dilexit nos ignis est. **Q**uia propter ad calefaciendam et inflammandam corda nostra conuenientissimus. Ignis enim igne et longe conuenienter et longe efficacius quam alius accendit. **E**go docebo te amatorium subaudis medicamentum sine carmine sine beneficio. **S**i vis amari: amare propter hoc ipsum dicebat ad eum **D**avid. **E**xurge domine de precepto quod mandasti: quod est dicere. **A**dimple tu illud. **E**t hoc est preceptum charitatis sue dilectionis: et tunc synagoga pleborum circumdabit te. **L**u enim ostendit imo exhibuit euidentissime in semetipso: quia diligebat genus humanum. tunc facit et ille dilectus hominibus et aggregati sunt ad eum: eique uniti unitione amoris: hoc est ignis: a quo neque homo neque aliud aial se abscondit. **O**mnes enim homines diligunt diligentes: et omne aial diligit a quo diligit. **E**t hoc est quod ipsemet dicit in euangelio luce. **I**gnem ueni mittere in terram: quod uolo: nisi ut accendat. **I**gnem istum: hoc est singulare istud et stupendum beneficium: ne separet illud a corde tuo. **I**po namque aduentu suo: ignem sue dilectionis erga nos ostendendum misit in corda hominum. **E**t licet hoc ipsum omni largitate beneficentie sue: sicut dixi fecerit et faciat incessanter. **H**oc tamen in singulari et incogitabili immensitatis beneficio: incarnationis sue uicem passionis et mortis. **H**oc incompatibiliter et incogitabiliter et magnificentius fecit et efficacius. **H**unc ignem igitur applica cordi tuo: iugiter recogitatione ipsius: et tene incessanter per memoriam tenacissimam in corde tuo: et non effugies ne dicam calorem: sed etiam huius sancti amoris et saluberrimi uiuificii ac iucundissimi incendiui. **N**e proicias a corde tuo cito ignem: sicut moris est stultissimis hominibus. **S**ed quemadmodum cum vis vel lignum vel candelam accendere: tam diu coniunctum igni tenes illud: vel in ipso igne donec accensum fuerit. **N**on enim tam cito tactu ligna ignis vel calent vel ardent. **S**ic nec cor humanum cito cogitat: flammam istam diuine beneficentie: tam cito calere ex illa necesse habet. **S**ed per moram: hoc est per morosam applicationem: paulatim calefit et tandem incendit. **C**ausa autem in hoc: quoniam necesse est profundari in intima cordis credulitate huius beneficii: donec illud inhereat et quasi radice in ipsis. **D**ebeas etiam hic attendere magnitudinem ignis istius: de quo ipsa ueritas in euangelio dixit: maiorem hac dilectionem nemo habet. **Q**uia propter isto igne dilectionis: nullum maius. **E**rgo manifestum est: quia facile calefit vel etiam accendetur et cor humanum: si diu illi applicaretur atque

coniungeretur. **E**t intendo si diu per cogitatum et memoriam in illo teneretur. **E**x quo manifestum tibi esse debet: quod salutaris: quod necessaria est iugiter recogitatio diuine passionis: incarnationis: et mortis: et similiter sacratissime eucharistie. **Q**uamque efficacem rememoratio iugisque recogitatio ipsius. **Q**uoniam nos diligit: quod tam crebro singulis diebus cum tantis muneribus nos uisitat intelligitibus euidenter ostendit. **E**t propter hoc in illo tam uenerando mysterio: ignem sacratissimum amoris sui mittere uenit in terram. **P**ro magnitudine namque beneficii: imo per immensitatem in illo tam uenerando mysterio: ignem immensum sue dilectionis cordibus nostris ingerit et immitit.

De gladio spirituali qui debet mactari anima in oratione vel meditatione. La. Li.

Post hec autem

Pro aggrediar etiam gladium tibi dare: vel potius illum unde accipias ministrare. **G**ladius igitur iste spiritus est: siue spiritualis: uicem uerbum dei: sicut legitur ad **E**pistolam ultimo. **G**ladius iste penetrabilior est omni gladio ancipiti: sicut legitur ad **I**saia. **H**uius acumen et penetrabilitas ex dolore penitentie et profundatione ipsius cognoscitur atque sentitur. **Q**uia propter de sacris omnibus eloquiis: illa ad transodiendum cor conscindendum et ad lacerandum eligenda sunt: que cor maxime penetrant et conscindunt: maximeque dolore intimi penitentie ingerunt. **H**ec autem quantum capio: efficacius hoc faciunt: que mala uitiorum et peccatorum nostrorum ostendunt et aggregant. **E**t intendo mala et que ipsa sunt: vel propter illa nobis iam irrogata sunt: vel imminet ex ordine diuine iusticie in futuro iudicio.

Inter mala igitur: hoc primum tibi nominabo: mortem pessimam peccatorum: que uicem ipsam extinguit gratie: vel potius ipsa est extinctio gratie eius. **E**t hec que animam humanam a deo separat: qui est uita beatissima animarum humanarum: que tanto pernitiosior est: quanto gratia prestantior est quam natura: tantoque magis timenda: quanto ipsa uita gratie amabilior est quam uita nature. **S**acra igitur eloquia: que mortem istam tibi indicant vel ostendunt: proculdubio istam mortem pessimam ac pernitiosissimam ingerunt ac impingunt in penetralibus cordis tui. **E**nde igitur dolor cordi tuo incuri vel ingeri potest: si mors ista cordi tuo dolorem non ingerit.

Capitulum

Preferim cum mors etiā corporalis q̄ nec vera mors est/nec mortis nomine etiā digna. Qd̄ euidentis iudiciū ē/extinctū in eis esse vitale atq; viuificū calorē bone dilectiōis cū flā me turpiū desideriorū cor eorū totaliter occupauerint atq; repleuerint. **Q**ua ppter verū est qd̄ dixi tibi quia semiuuū hmoi sunt hoies et vnusquisq; eorū ē hō q̄ incidit in latrones/q̄ spoliauerūt eū. et plagis impositis abierunt semiuuuo relicto. q̄q; et vita hmoi dici nō possit/q̄ mortē in aīa humana secū patit. **C**ōparatiōe tñ eorū q̄ obcecari sunt omnino vī ignorantia vel incredulitate/hmoi hoies quātū ē ex pte v̄tutis intellectiue nō īmerito viuere dicendi sunt. **R**ogita igit̄ et recogita mortem istam/et opare cū auxilio diuine virtutis et grē p mortē istā mortificans eā in semetipā. et per semetipā. de morte ipsa vitā eliciens. **I**llaz em̄ inuenies nō solū mortē tuā/sed etiā mortem suū ipsius. **D**ic igit̄ in te ipso/vicē in corde tuo. **D**ñe deus vita mea/non solū dator vite mee: q̄s ē reus mortis mee tam male tam turpis: quis intulit mortem tuā: nisi ego? **Q**uis me separet a te/nō em̄ tu discessisti a me prior sed ego discessi a te. **N**ō em̄ deseruisti me/sed ego deserui te/vita mea. **A**bies aut̄ post gūitatem cordis mei pessimi/verti ad te dorsum et recessi a te/abiens post cōcupiscentias meas turpissimas atq; vilissimas. **E**go ipse feci diuisionem ipam mortis/vel poti⁹ mortē in me te. **E**go interposui chaos tetrū et horrifera inter me et te/et vitā meā/abyssum. s. vitiorū et pctōrū meorū. **E**go sum q̄ me auerti a lumine tuo viuo: et a luce viuifica tua/et immisi me īmo me īmersi et īgressi potius in vmbra mortis/et in tenebras vitiorum et pctōrū meorum. **E**go sum q̄ in me extinxi vitā grē tue/et mortem v̄tute baptismalis sanctificatiōis/in me mortificatam/viuificaui. īmo sepissime p sensus mortiferos/q̄b⁹ p̄sensi subiectiōib⁹ mortiferis/ego mortē istā deletā/de folio liberi arborū mei/et de regno q̄ regnabā me p̄cipitās exaltaui/et restitui in regnū p̄stinū. **E**go sum q̄ p̄stratā illā erexi/et exurgere feci in resurrectionem diabolicā. **E**go sum qui hausi voluptates venenatas: quarū hastu vitā grē tue nō mirū si extincta ē in me/nō solū hauriebat venena hui⁹/sed etiā inebriabā me illis/et sepe vsq; ad nauseā replebam me illis. **E**go sum qui instar apri insaniissimi irruētis in gladium venatorū/impingebam me in gladios transfodientes aīam meā. **O**mnia nāq; cūcupis-

bilis gladii flāmei et igniti sunt: ad transfodientes aīas hoīm insensatorū. **Q**uoties quesui vt viderē cōcupiscibilia/q̄ries exquesui gladios istos vt in eis me impingerem/et in eos tanq; aper insaniissim⁹ toto impetu me dāre: īmo p̄cipitare. **S**cio dñe de⁹ meus scio nūc te reuelante et docēte: linguas hoīm esse plenas veneno mortifero sicut docuit aplūs tu⁹ **I**acobus. **S**cio eas esse gladios acutissimos iacula et sagittas mortiferas. sic docuisti me p̄ **S**alomone **P**rouerb. xxvj. **D**ñe deus me⁹ q̄tiens exposui me sagitti istis gladijs et iaculis cōfodiendū. **A**hōz inq; corporalis v̄ carnalis carorū tuorū tñ dolorē tibi ingerat vt vix īde p̄solationē recipias: qua insensibilitate mortē istā spūalē ac pessimā absq; sensu doloris intus mi sustines. **D**ices vtiq; mihi: quia mors spiritualis ista adeo mortificat cor humanū: vt sentiri seipm nō sinit. **E**t p̄p̄ b̄ nō videt eē mi rum: si mortuū cor: morte ista spūali: nec ipaz mortē nec aliud de incōmodis spūalibus sentiat. **C**lere vtiq; dicis et verū dicis. sed reminisci debes: quia xba dei spūs et vita sunt. sic dic̄ **J**oh. vj. **A**udiuisti etiā in p̄cedētib⁹ qz illa ē v̄tus mirifica verbi dei: vt etiā mortui illud audiāt. **I**azar⁹ illud audiuit q̄ quadriduanus putrescebat in tumulo. **E**t ē impiofitas vocis dei vt mortui illi obediant. sicut apparet de ipso **L**azaro: qui vocat⁹ noīe saluatoris cū eēt mortuus obediuit eidem. **I**ussus nāq; venire foras de tumulo statim prodijt ex illo: q̄ uis ligat⁹ pedib⁹ et manib⁹ institis. **A**diu igitur mortu⁹ ē hac pessima morte pctōr: vocem dei nō audit. qñ aut̄ audire incipit illū. t̄cito et aliq̄ modo viuit. **N**ō aut̄ vita gratie: q̄ mortem omnino extinguere et exterminare sufficiat. **E**t ppter hoc semiuuū hmoi pctōrē: vocat dñs in euāgelio **L**uce. x. **H**abet em̄ indubitatē aliqd vite q̄ mortē suā in qua fuit: vel etiā ē adhuc v̄tūq; videt et cōspicit. **P**lus at̄ habet vite si vel ad modicum dolet de morte hmoi. **P**l⁹ etiā si de ea etiā v̄ leuī⁹ erubescit. plus etiā si mortū hmoi irascit. **P**lerūq; em̄ p̄ius lumē aliqd salutaris cogitatiōis respicit vi sus interior q̄ affect⁹ recipiat aliqd vite spūalis. **E**t h̄ ē qd̄ dicit **A**ug⁹ sup p̄s. vicē q̄ p̄uolat intellect⁹. et sequit̄ tard⁹ affect⁹. **E**t intēdo qz p̄uolat intellect⁹ ad vidēdū mortē istā vitiorū et pctōrū v̄tūq; iacet aut̄ adhuc mortu⁹ affectus. **E**t in ipso tyro q̄ renouat⁹ et iuuenescit: et cū ipso spolio pelli sue vetustatē deponit. verū circa oculos incipit ei fieri ista renouatio.

quoniam pellem vetusta in de circa oculos p-
 mum elicit et deponit. Sic fit etiam in multis pec-
 catoribus/ quia renouatio et sanitas spiritua-
 lis/ vel vita potius incipit eis in oculis cordis
 Et de illa vidua quam petrus. **A**plius suscita-
 uit in actibus apostolorum/ vicz doctas/ qz ipsa
 primum aperuit oculos/ et viso petro resedit.
 Euidens est autem in multis litteratis/ littera-
 tis inqz in sacris litteris/ vt videtur qd aliquid
 vite spiritualis habet in oculis cordis/ cu vi-
 res motiuas. i. affectus/ corruptissimos ha-
 bent prorsusqz mortificatas. Neqz em scintil-
 la vitalis caloris/ qui e amor honestatis et ali-
 oru que ppter dei diligenda sunt/ nec aliq etia
 minima scintilla calet in eis/ cu nihil omnino
 diligat de his/ que ad honestate ptnet. Con-
 traria vero. i. vitioru suoru voluptates et tur-
 pitudines/ totis desiderijs concupiscant/ et to-
 tis studijs acquirunt. Adiciunt etia ad cumulū
 maloz suoz/ vt et honestate decorē morū lau-
 dabilium/ quā in se extinxerit atqz radicit⁹ extir-
 pauerit/ tāto in alijs odio psequuntur/ vt nec
 verbū de illa audire nisi molestissime possint.
Quoties scire volui et inquisiui etiam quid
 de me diceret hoies/ nesciebā dñe quia fmo-
 nes laudatiū molliti erāt sup oleū/ nūc autē te
 reuelate scio qz hui⁹ fmoīs iacula sūt mollita
 sunt trāffigētia corda stultoz. Scio dñe et nūc
 te docete/ qz fmoēs detrahentiū iacula fellita
 sunt. Ista iacula et illa nō declinaui/ s etia eis
 trāsfodiēdū cor meū insaniissime et vicib⁹ inu-
 merabilib⁹ exposui/ et iacula hmoi qb⁹ aia nra
 trāffigeret qtiēs exqsiuerā/ tu scis dñe de⁹ me
 us. Scio tñ te docete/ qz fmoēs adulationuz
 et detractionū/ flat⁹ vtoz pestilētissimozum
 sunt validissimi/ ad extinguēdū lucernā scita-
 tis et grē tue/ qtiēs exposui eam flatib⁹ hmoi.
Quid g mirū si extincta ē/ plerūqz flat⁹ istos
 vt cor meū ppararet pcurauit et qsiui. Ego igit
 ego ipse sum reus/ tot et tāta extictionū vite
 mee qviuebā ex grā tua/ ve mibi q afflat⁹ istos
 vel vnqz exqsiui/ vel vnqz amauit/ vel sustinui
 mibi extictionē viuificē lucerne grē tue. i. mor-
 tem spūalē aie mee/ docuisti me dñe de⁹ me⁹ p
Salomonē prouerb. xviij. qz sic in igne pbat
 aurū/ et in cōflatorio argentū/ sic hō pbat ore
 laudatiū. Hoc igit docuisti me q ignis vehe-
 mētissimi ardoris sūt vba laudatiū. h dñe ne-
 sciebā. pprop⁹ h ad instar furiosi vel poti⁹ de-
 moniaci/ in ignē istū qtiēs poterā intiebat me
Quid igit mirū si miserrima aia mea/ in tātis
 ardorib⁹ sepe incēdio perijt. Si oia bona mea

tātis ardorib⁹ exusta sunt et psumpta sūt/ nō
 tā mibi ad iracūdiā/ q vt ait **P**reg. a te ipso edo-
 ctus/ velut pestis totā mētē de graduat. Et d
 q verissime dici potuisset/ qz velut cēdū aia
 totā vastat nihil ex bonis grē tue prorsus re-
 linquēs. Quid pseqr de singulis virijs meis
 et pctis qb⁹ velut imaniissimis beluis deuorā-
 dū me tradidi/ q em ex hmoi beluis de misera
 aia mea nō ē satiata. Ego miserrim⁹ et ifanissi-
 mus qsi oēs iuitassem oibusqz puiui pparaf-
 sem. Et qsi dixissem vbis tuis/ q posuisti i ore
Esa. pphē. vniūse bestie salt⁹ cōuenite ad de-
 uorandū. Sic oib⁹ pcuratiōe opulētissimaz
 de aia mea et pparauit et feci. hec qdē dicenda
 sunt ab hoie hñte psciam/ qz oī genere vitioz
 et pctoz se maculauerit. **E**lix autē ē pctōz qstū
 capio/ qui nō multas cathervas demonuz de
 aia sua spūalit⁹ pauerit/ mltaz eis puiua de il-
 lis fecerit. Dū me laudabant/ qd faciebā dñe
 de⁹ me⁹. Nūquid nō flatu oris mei lucernam
 scitat⁹ tue extinguebā/ et cor meū lāpadē. s qn
 dā spūscī/ ipemet iflans extinguebā. An mor-
 ti nō sp patuerūt fenestre dom⁹ mee. i. oculi-
 sūt et aures. **P**ata fuit lingua mea ad stultici-
 loqā et maliloqā qb⁹ aia extingueret. **P**ata
 rate man⁹ mee ceteraqz mēbra corpis mei ad
 exhibēdum se arma iniquitat⁹ pctōz. **P**lenus
 fuit os meū sp amaritudie et dolor. Quis vnqz
 mibi qd displiceret locut⁹ ē/ et nō paratissimū
 ac copiosissimū me iuenit ad rñdēdū ei deteri-
 ora/ ac si ad vsuras grauissimas recipem/ qctū
 qz mibi bona vlt mala dicebāt vel fiebāt. Dñe
 de⁹ me⁹ qto maiora qto plura qto deteriora
 reddidi maledicētib⁹ mibi et malefacientib⁹ si
 reddē potui talia. sū aut volui. Dñe de⁹ me⁹
 vñ mibi tāta pñitas/ tāta mibi pñitudo in
 oī genere mort⁹ aie mee/ vñ mibi amores et de-
 sideria cuiuscūqz mort⁹ aie mee/ cui furiosa fu-
 it tāta volūtas/ fuit inqz trāsfodiēdū se in oēm
 ignē et aquā/ et in oēm mort⁹ piculū. Dñe de⁹ me
 us vita mea et sal⁹ mea qd videbā in te vel sen-
 tiebā ex te/ vt tātis studijs/ tātis ifanissimozū
 desiderioz ardorib⁹ qrerē discedere a te/ et in
 mortē meā ire. Dñe de⁹ me⁹ delicie tue sūt eē
 cū filijs hoīuz/ delicie tue erāt eē meuz. Ego
 nō discēdebā ac fugiebā ac si mors mea eēt eē
 tecū/ et mortifera inseqbar/ et ad ea currebam
 eisqz adhuc ihereo si ipa vlt eēt vlt sint adhuc
 in vita mea. **A**lamabat ad te scūs **D**auid. Ne
 discedas a me/ ne discesseris a me/ ne elongeris
 a me. Proculdubio cognoscebat te eē vitā
 suā/ cui⁹ discessum et elongationē sic se foris

Capitulum

dare ostendebat. Si pp̄ qđ dicebat ne discedas a me. An ē h̄ possibile vt imēstas pietatē / et dulcedinis tue pmittat h̄ / vt discedas a q̄cūq; vlt̄ deferat ip̄m. tu em̄ dixisti iā pluries ego pm̄ et nouissim̄ in decessu. **P**rim̄ es em̄ in diligendo et adherēdo atq; appropinquando nob̄. Non em̄ deferis nos / nisi ip̄s desert̄ es a nob̄. s̄ solummodo postq; nos elongauerim̄ a te. sic dixisti p̄ os **David**. Ecce qui elongat se a te pibit. **Q**uid ḡ q̄ clamat sc̄us **David**. ne discedas a me. ne discesseris a me. et ne elongeris a me. **C**ū h̄ nunq; sit p̄ssime volūtatis tue / vicz vt nos alij deferat vel relinqs. h̄ inq; clamabat: vt tu ip̄m p̄suas: et vt ip̄m se abicere nō permitteres. **A**c si diceret. **C**onserva me mihi / et me tibi. **N**isi em̄ custodieris ciuitatē: frustravi gilat q̄ custodit eā. **Q**uid ḡ dñe de me decepit me. qđ illuſit mihi. qđ suaserit mihi tā infelix cōmerciū / tā mortiferā cōmutationē / vt te vitam et gloriā cōmutarē / in mortē pessimā istā. vt. s̄ te vitā meā et salutē defererē / et mortē istā vilissimā atq; turpissimā amplecterer. **D**ñe de me non erat voluptas nec illa vtiq; verinois ac de rōnis: s̄ fallax et fallacia / et ab ebrio dormiēte somniata. **P**rius ḡ inebriauit me / et soporauit cogitatio tēptatiōis: iebriatū dō et dormiēte. facile fuit in istud tā fantastiū tā noxie illuſionis illicere: pp̄ h̄ vigilatissime p̄cepisti dñe de me. **P**arū differt dormiens a mortuo. **N**ihil est sensus habet aut vlt̄ ligatus ē sensus interior et oēs vires corporis. **D**ñe de in istā ip̄otentiā duxi me / vt nihil possim horridorū mōtiōis et somniatiōis isti p̄tra hostē vlt̄ aduersariū meū. **V**ires q̄s ex d̄tunb et donis tuis habebā / et arma etiā pieci. nec auxiliū tuū inuocaui / q̄ p̄missim̄ adiutor es oib̄ in uocātib̄ te in d̄tate. **P**oc vtiq; facē debuisses et anq; irrueret in me ista tēptatio / et in ip̄o etiam tēptatiōis initio. **E**go dō miserrim̄ atq; vilissim̄ et oī bono idignissim̄: oī dānatiōe et morte dignissim̄: oīno me aūti a te et in istū infernalē lethēū / fluuiū voluptatis mortifere me imersi / dñe de me ac si dā voluptas esset q̄ me ad lethargiā sp̄ualē istā iduxit. **I**n illa cōparatiōe suauitatis tue / et cōpassiōe iucūdisſime ac viuificē societatis et habitatiōis tue. **A**b sit em̄ vt ait tāt et sapiētissim̄ **Aug**. vt tanta delectatio sit in vitis / q̄ta in d̄tutib̄. **S**i placuit voluptas: vbi eā insanissim̄ q̄rebā: vbi q̄ rere illā debebā: nisi in te fonte vnicō suauitatis incogitabilis. **A**p̄errim̄ ego et insanissim̄ corrupti palatū cordis mei. infeci ip̄m / et idui

ip̄m spurcitia somneitat̄ isti: et illuſorie voluptrat̄. **D**esijt ḡ mihi sapor dā / ac pura et p̄petua bonitas: desijt mihi sapor multitudo dulcedis tue dñe. **Q**uia sic dicit br̄s **Aug** x̄bū h̄ exponens / ei soli sapit q̄ palatū cordis nō pdidit: d̄ febre iniquitat̄. **I**n h̄ pfundū mortis mee dimerſi: et nō p̄cipiebā q̄ in eis sūt. **C**ū sp̄s p̄dir̄ erā: et de illo viuebā: sp̄ualis exitebā: et diuindicabā oīa. tūc nō erat carni vel diabolo loc⁹ deceptiōis vel illuſiōis. **T**ūc em̄ de vigilas erā interri⁹. **V**igilia dō: somnia nō solū nō admittit: s̄ etiā p̄orsus ex̄miat et excludit. tūc certissimū erat mihi: verissimā purissimā viuificāq; et super oēm cogitatū eē bonitatē tue suauitatem et oēm aliū etiā si dā eēt abominationē eē horrificā. **S**ic me insanissim̄ ip̄e in mortē dedit: et tinguēs in me sp̄m vite. i. inſpirationē sanctissimā: q̄ ex te viuebā. **E**t ex hinc factū ē mihi vt mors ip̄a mea delectabilis mihi sit: et placeat mihi. **V**era vita q̄ tibi piūctissim̄ adhibebā: mihi nō solū molesta s̄ intolerabilis sit. q̄ puerſitate q̄ maior infania cogitari possit: dñe deus me. **S**i supbia mors mea ē: p̄ quēcūq; extramur ip̄i. q̄ mors turpior et vilior ē aut ridiculofitate ei compabilis. **C**ū em̄ sola vita hūi iatiōnis n̄re sub oīpotētī manu tua / nos tibi sola piūgat et societ. **P**roculdubio supbia ē q̄ nos a te separat: q̄ vita dā ac b̄tā es aīaz nostrarum. **Q**uid em̄ supbire ē nisi supire: qđ ē de imo fututis: vlt̄imeq; subiectiōis q̄ deo subesse debem⁹ in sublime x̄ssimū ac falsissimū q̄ alijs hoībus supeē volum⁹ ac p̄esse. q̄ qđ ridiculosi cogitari pōt. pp̄ qđ sapiēter ait sapiēs **Seneca** dicens. **S**i videres murē vnū dñari ceteris murib⁹ risum teneres. **Q**ua pp̄ cū nihil ampli⁹ h̄zn⁹ hō: q̄tū ē ex natura et cōditiōe sue speciei q̄ alijs alioz: p̄tra ius et legē nature ē: vt velit alijs hoīb⁹ dñari. **E**t si qđ sciētie vel p̄tatis vel alteri cuiuscūq; excellentie cuiq; a creatore donatū ē ei: alijs in eo fuisse tenetur et nullaten⁹ appropriare sibi illd̄ debet. **Q**ua re manifestū ē: furti illū reū effici: q̄ tale donū qđ idubitant publicū ē: sibi soli appropriare p̄sumit. **C**hui⁹ aūt exēplū euidentissimū i visu auditu. et in vno quoq; officioz alioz qđ mēbra singula p̄dita sunt. **N**ō em̄ licet vel possibile ē naturalit̄ oculis appropriare visum sibi q̄ vtiq; dat⁹ ē eis vel poti⁹ ip̄ositi⁹ tanq; officio. nō pp̄ se s̄ pp̄ totū hoīem atq; totū corpus vt dicit **Greg**. sup̄ **Ezech**. **Q**uia sic h̄z et deluminescie. qz nulli ex sapiētib⁹ pp̄ se solū datū ē: s̄ pp̄ corp⁹ ecclesie dei. **D**ispensatio igitur

3 sola luminis isti? tradita ē vniciq; ex doctoribus sacri. **Q**ua pp̄r māifestū ē q̄rti furti imo tam execrabilis sacrilegiū rei sunt. q̄ lumē scie diuinalis sibi appropriare p̄sumūt. **P**uto at hāc eē cām pp̄r quā perijt plerūq; sapiētia a sapiētib? ⁊ itellect? prudētū vel prudētie potius abscondit? / q̄ benignissim? de? in oib? donis suis / vult h̄re prudētes ⁊ largos atq; liberales dispensatores: nō sacrilegos ⁊ auaros raptōres. **N**ō igit mirū ē si furib? ⁊ latronib? tā p̄ciosa dona sua cōicare vel credē non vult de?. **N**ā em̄ edocti sum? ex pabolis euāgelicis: q̄ suis fidelib? multiplicat dñs talēta tradita. **M**anifeste igit video te illumināte dñe de? me?: q̄ iuste deseris supbiētes in donis tuis: ⁊ vtentes his tanq; suis. **D**esereris ab eis pro eo q̄ supbiūt p̄tra te. supbiūt a dispēsatiōe donōrū tuorū sibi tradita. **I**n dominiū imo in rapinā vsurpare appropriatiōis: in q̄ nō solū tibi iniuriant mysteriū tue dispēsatiōis abijcētes: s; etiā toto corp̄e ecclesie / cui? bona oīa p̄ rapinā sacrilegā sibi vsurpāt ⁊ appropriāt. **I**bi in abbatiā dei in q̄ christ? dñs de? abbas ē. in q̄ scōrū cōis regula ē ⁊ cōicatio sc̄i spūs vniēdi officii. **P**roprietarij sunt effecti. ⁊ nō cōicātes bona oīa: ⁊ sic excōicat? tā pie cōicātes: excōicati sunt ⁊ a cōione viui corp̄is mystici tui / q̄d ē ecclia seip̄os sua pueritate reddūt alienos. **E**t pp̄r h̄ vitā quā de cōione sanctissimi corp̄is hui? accipiebāt ⁊ p̄cipiebāt: sibi metip̄is auferētes. mēbra q̄a pp̄rio corp̄e sepata: ip̄a sepatiōe moriunt ⁊ arescūt. **E**t a te igit vitā x̄a aīarū de? me? / ⁊ a corp̄e sacratissime ecclie tue / quā spūs tu? viuificat ⁊ regit me se parauit ista supbia / p̄ter ⁊ auaricia. **Q**ua p̄pter dñe de? me? si feci istud: ⁊ si ē iniquitas hec in manib? meis. **E**go solū sum actor mortis mee ⁊ ver? homicida mei p̄p̄i? / q̄ iusta ē dānatio dñe de? me? dānatio supborū: ⁊ q̄ rectū et q̄ equū / q̄q; p̄ oīa laudādū iudiciū tuū de ip̄is. **E**t iusta desertio: q̄ eos deseris ⁊ sibi metip̄is relinquis. **E**t magna ē ira tua / dñe de? me? si b̄ip̄is dimittis: neq; em̄ sanior pōt eē furiosus inimicis: q̄ ip̄e sibi sit. **N**ō pōt eī eē furiosus insidiator: nec vigilātor. p̄curator mortis / q̄ ip̄e dñe de? me?. **N**ō pōt furiosus carnifici crudeliori tradit? q̄ ip̄e sic suis m̄ib? pessimis seuissimisq; tradit? ē / furiosus sibi p̄p̄i? sic relictus. **D**omine de? q̄s vidit vel videre potest insanas deserentiū te: ⁊ recedentiū a te: nisi cui tui p̄se illuminaueris. easq; reuelaueris? dñe de? me? q̄ amara ē mors ista / q̄ se a te vi-

ta abrupit: tā obcecatisima aīa furiosa: cuius amaritudo si sentiret: nemo in illā se inijceret. **N**emo a te iucūdisimā vitā abrumpe se vellet vel etiā se posset. **Q**uis em̄ gustare pōt vt ait scūs Job q̄d gustatū afferat mortē. **C**alida sūt mortifere voluptates / aliāq; venena / q̄ insipientissimis aīab? pp̄inat diabol?. **D**ñe deus me? si sentire pōt amaritudo mortis q̄s eā nō horret: q̄s eam viriū suarū conatib? nō declinaret ⁊ fugeret. **D**ñe de? me? si sentiret p̄sentie tue suauitas / ⁊ inhabitatiōis tue / i aīa bus in q̄b? es viuifica iucūditas / q̄s se a te abrumpe ⁊ separi pateret. **H**ec igit ē mors p̄ctōrum pessima. q̄ q̄q; aīas peccantiū mortificat vt sensus in eis spūales ⁊ pp̄r hoc seip̄as cū amarissima sit atq; durissima / sentire non sinat. **D**ñe de? me? credūt se suauiter viuere q̄ tā amara acerbissimaq; morte h̄mōi vltimorū sunt vel moriunt. **D**ñe de? me? ista mors me trāssigit atq; trāsuerberat / gladi? viuific? x̄bi tui ⁊ mētis viscerib? meis illā infigit: dum ip̄am in cor meū tā patenter impungit. **D**ñe de? me? q̄ desiderabiliter oī potētis x̄tutis ⁊ p̄dulcis miscōie tue ē miraculū / cū gladio x̄bi tui mortē istā p̄ eandē ip̄am mortificas / expellis / atq; diffugas ab aīabus / q̄s supabundantissime pietatis tue dignatiōi placet viuificare. **S**ufficere deberet ⁊ supabundare etiā mors ista ad abstergendos ⁊ diffugādos p̄ctōres. **S**ufficere deberet gladi? acutissim? ac viuific? x̄bi tui: ad trāssigēda ⁊ digladiāda corda sic mortua. **E**lex qm̄ docuit ille scūs ⁊ sapiētissim? **B**reg? q̄ grām cōpūctiōis puocat atq; p̄curat / p̄uisio inferni. tēptabo gladiū tuū acuerē morte illa / ⁊ malis illis nouissimis penalitatis illi? incogitabilis. **E**t dico igit o insaniissime p̄ctōr / q̄ nō dū discedis a morte ista tua pessima: nō dū reuenteris ad deū / beatissimā vitā / iu cū diffimāq; salutē tuā: q̄ demētia nō times a faciē gladij / quā vibrauit sup te oī potētissim? / q̄ capiti tuo impēdit. **E**t q̄ nō ē possibile p̄tectiōis armaturā eē / neq; vllū efugii. q̄re te nō trāsuerberat ⁊ in frustra concidit cor tuū / timore horribili ⁊ terrore inassecrabilis. **I**n oblit? es q̄ ex ore sedētis in throno vel regno oīūz seculorū / p̄cedit gladi? ab vtraq; p̄te acutus. q̄d ē dicere / ⁊ aīam ⁊ corp? morte p̄petua trāssigens. **P**rocedit inq; iam digladiatur? siue cesurus. **P**rocedit gladius elatus vt splendeat ad instar fulguris. ⁊ acutus vt cedat victimas. **S**ux sermonē **E**zech. **P**rocedit igit incompatibiliter maiore rapidi-

Capitulum

P

dendū est. Ignis siquē in cōspectu ei⁹ exarde-
scet ⁊ in circūitu ei⁹ tēpestas valida/ rapiens
in abyssū certissimā infernalē/ ⁊ submergēs i
mari amaritudinū eternarū/ omnes illos q̄ in
pte sinistra corā iudice repient. His et hmōi-
tātis malis ⁊ iam iāq; q̄ hora nec scis nec pu-
tas tibi imminētib⁹: eracue xba dei/ q̄b⁹ oīa
ista reprobis oib⁹ cōmiant. His iugit cōtēde
cōcide ⁊ digladiā duriciā cordis tui. Oblatu-
rus igit pie ⁊ scē ofonis sacrificiū ignē et gla-
diū tibi assume ex his ⁊ hmōi/ sine q̄b⁹ vix aut
nunq; cremaſ aut mactaſ in ofone cor huma-
num. Forsitan aut ⁊ alio pcutiēte alioq; inflā
mante ⁊ facili⁹ ⁊ citi⁹ imolab hmōi sacrificiū.
Sūt em sacri doctores q̄ nozūt dire ⁊ dure p-
cutere in gladio isto: ⁊ istos ignes accendere
in cordib⁹ auditorū. Cōsilio aut meo tu ipe p
temetipm faciens in pte ista qd poteris: ⁊ ni-
hilomin⁹ auxilijs sacrozū doctorū ⁊ p̄dicatoz
iuxta quod dixi vteris.

De lucta anime in oratione. Ca. LII

Post hec prose

q̄r i ofone q̄ ei accidūt: p h q̄ ipa ē
lucta cū deo seu ptra deū. Et h in
sinuatū ē nob in lucta Jacob: q̄ luctat⁹ ē cū vi-
ro seu angelo in q̄ ei apparebat de⁹. sic legitur
Gen. xxxij. q̄ lucta extorsit ab eo si fas ē dicere
bfidictionē. ppf qd dī ibi. qz dixit de⁹ ipi iacob
qz si aduersus deū fortis fuisti: q̄to magi ad-
uersus hoies pualetis. Nec p̄tereūdu est tibi
q̄ lucta ista de nocte facta fuisse scribit. ppter
qd/ cessante auroza dixit angel⁹ ad iacob. Di-
mitte me qz iā auroza ē. Ca aut in hē. qz nox
siue nocturnū tps cōueniēti⁹ tps ē ofoni siue
lucte: q̄ luctādū ē q̄si cū deo in ofone. Et hui⁹
due sunt cause. s. qes ⁊ solitudo. Quies qdē
qz ofo cor liberū ⁊ qetū req̄rit ab alijs actib⁹
⁊ occupationib⁹. sic sc̄ptū ē de rege Josaphat
q̄ timore p̄territ totū se trulit ad orādū dñm
Nō em cor de dimidio aut q̄libet modo p̄rito/
orād⁹ ē de⁹. s. exēplo Salomonis Sapient. ca.
vij. Ex totis p̄cordijs meis dixi/ da mihi sedi-
um tuaz assitricē sapiam. Et David. Llama-
ui i toto corde meo exaudi me dñe. Neq; em
fortissimū ptra deū luctari nisi totis virib⁹ cō-
ueniēs ē. Nec tu ignoras/ qz ad compationē
fortitudinis dei altissimi: nulle sunt vires hu-
mane. Nō em ē fortitudo ptra deū. sic dic Sa-
lomō i lib. p̄rou. Tote igit vires tue colligē
de atq; corrigēde tibi sūt si vis fortis ē i lucta

hmōi cōtra deū. Sic ⁊ solitudo lucte isti: vicē
ofois cōueniētissima ē. Ipe em h docuit i euā-
gelio Matth. vj. Ubi docet nos orare in ab-
scondito ⁊ clauso cubiculo. nō solū ppf h vt
inanis gloria declinet: s. etiā ne corda nra ras-
pian ad se/ q̄ circūstāt ⁊ nos nob excutiant.
Sic dic Seneca de seipso. Hodie inqt miscōie
sunt. nemo pullat ad ostiū meū/ nemo corti-
nam meā trahit. Nihil q̄ppe nobis facili⁹ ex-
cutit: q̄ nos ipsi: nihil relinqt nos facili⁹: nihil
p̄trariat nob/ q̄ cor nostrū. Sic ḡ reminiscen-
dum ē tibi/ eoz q̄ audisti de luctandī pitia seu
astutia ⁊ de ipa fortitudine. Quidā em in ista
lucta ⁊ vix ea cepta statim cadūt ⁊ deiciunt
deficiētes: nihil laboriosi⁹ ⁊ molesti⁹ reputā-
tes q̄ ipm orare. Causa aut in hē/ leuitas et
lubricitas cordis eoz: ignorātiaq; paupertatis
atq; defectuū: necnō ⁊ bonoz q̄ ofonē obti-
nent atq; maloz q̄ pillā auertūt. Quib⁹ ma-
lis accedit ⁊ illa alia ignorātia: qua nesciunt
impiti: deū paratū eē ad audiēdū desideria ⁊
voces supplicantiū. Quis em eousq; fatuus
vel idignās ē/ vt deo p̄bete aures/ nō ei tota
auditate loq̄ veller. Saluberrimū aut p̄siliū
ē/ ofoni assueſcere/ ⁊ cor suū ab hmōi leuita-
te ⁊ lubricitate auertere. atq; ad stabilitatem
reducere. Ipa nāq; luctādī assuetudine/ mi-
rabiliter adiuuat grā luctatiōis isti⁹. Presta-
tur etiā robur p̄eā ad luctandū. In p̄cedēti-
bus xō vbi de ofone inqtū vitulus laboriū ē
locut⁹ suz ⁊ exposui tibi sex fortitudines ofo-
nis: tanq; qdā vi ossa vituli hui⁹. De pitia q̄
⁊ astutia luctādī tria didicim⁹ a sensu ⁊ expe-
rientia. Quorū primū est eleuatio adūsarij
sup humeros pprios. Cū em luctator eousq;
potuit/ vt aduersariū suū sup humeros leua-
uit: facile ē ei portare ipm atq; deicere. Hoc
aut nō fit nisi p̄humiliationē: q̄ semetipm sup
ponit luctator adūsario siue supponit eundez
sibi. Quo artificio sp̄ vtendū in lucta ista. pro-
pter h̄ igit videt dictū. humiliamini sub potē-
ti manu dei/ b̄ artificio vsus fuit rex Achas:
audita cōminatiōe dei p p̄pheta: q̄ cōminat⁹
fuit ei/ q̄ dimitteret posteriora ei⁹ ⁊ nō relin-
queret de stirpe ei⁹ mingentē ad parietē. Re-
currebit igit statim ad artificii illd qd humili-
tatis ē. ppriū. humiliavit em se in p̄spectu dñi
Et ppf h si fas ē dicere/ in lucta ofonis vidit
dñm. ppf qd dixit dñs. qz hūiliat⁹ ē in p̄spectu
meo rex achas: nō inducā malū h qd locutus
sum ptra achā in dieb⁹ suis. Hāc astutiā infi-
nuauit nobis Ec̄cs. in fmōe quē in p̄cedenti

Capitulum

bus audiuit/ quo dñs ē. o f o humiliat se. rē.
Sic igit nosmetipsos exaltādo ruim⁹: sic deū
exaltādo ⁊ nosmetipsos humiliādo: qñ sup ip-
sum in lucta ista exaltamur: ⁊ victores ei⁹ effi-
cimur. Nō em̄ alia via ē vel artificii subijciēdi
nob deū: q̄ subijciēdo nos eidem: qd ad sub-
iectionē obediētie nō incōueniēter refert. Effic-
ci em̄ deus oēs obediēs obediētib⁹ sibi sicut
scriptū ē. de Josue in libro eiusdē. Steterunt
igit sol et luna deo obediēti voci hōis. Ipsa
etia⁹ veritas in euāgelio. dīc. In qua mēsurā
mēsi fueris: meties ⁊ vob. Et exp̄sse bt̄is ac sa-
piētissim⁹ Amb. qz null⁹ vnq̄erit de⁹ possessio
nisi q̄ ip̄s dei fuerit possessio. Ampli⁹ nōne ex-
presse dīc Apl⁹ ad Romā. ix. dico christū ie-
suz fuisse mīstruz circumcisiōis iudaici ppli ⁊c.
Quid āt ē dicere aliō mīstrū / q̄ seruū v̄l fuit
tem / ⁊ defuit i⁹ ip̄s qb⁹ ⁊ fuit nob ⁊ officio
sissime fuit ⁊ par⁹ est. In fmonib⁹ exhortatio
nū ad p̄los sepe oñdi / ex ip̄is testimonijs sc̄p-
turaz: qz nō ē fuitium spūale / q̄ indigere pos-
sum⁹: qd ip̄e nob impēdere dedignē. qñ po-
ti⁹ ⁊ interdum remittētib⁹ multa iugis ac qñ
violēt impigit. Sc̄da astutia in ope luctatio-
nis / ē suplātatio. p quā v̄l pes elubricat: v̄l s̄
stramētum siue sustētactm cui pede v̄l vtroq̄
v̄l altero īnitebat s̄strahit. Lū ḡ cōtra te vi-
tijs tuis / ⁊ p̄ctis solis īnitat cōtra te: ⁊ aduer-
set tibi dñs de⁹: subtrahet illi suppodia q̄ ista
⁊ cadē nccē habebit. Qua p̄p̄ manifest⁹ est /
qz qūq̄ in oñe sic cum christo luctat: vt vi-
tia ⁊ p̄ctā inibi deserat: suppodia q̄m ei subtra-
hit: ⁊ p̄p̄ h̄ ip̄m cadē cogit. Nō habet em̄ vñ
ster: nō habz fulcimētum q̄ sustētet cōtra nos
cū ista ei defuerint / q̄ qdē statim vt volum⁹ ea
desūt. Ipsa em̄ vitia n̄ra ⁊ p̄ctā: si ea nos ei sub-
traxerim⁹: statim nō solū ruunt sed etiā pere-
unt. Nō habet em̄ fundamētū vel sustētamē-
tum / nisi nos ipsos. Accidēs em̄ nō stat / nisi p
subiectū vel sustinēs ip̄m. Tertia astutia ī
opatione luctatiōis ē ip̄a fatigatio aduersarij
⁊ astutia ista vtunt plerūq̄ / qui agiles ⁊ expe-
diti corpe: p̄tra corpulētos ⁊ ponderosos cor-
pore luctatores sunt. Et h̄mōi astutia nō qui-
dem p defectū lassitudinis valet / cōtra fortis-
simū deū: s̄ p quādā silitudinē. tanq̄ em̄ fati-
garet clamorib⁹ orantiū. tanq̄ deficeret qua-
si nō valēs eis resistere / cedit ⁊ succūbit eis dē.
Exin q̄ cito dñs ad loth de sodomis. Non
em̄ potero ibi q̄c̄q̄ facere. donec exiueris in-
de. tanq̄ p̄ntia sua oīmpotētissimā virtutē crea-

toris ligatā teneret. Et etiā orati moysi / p po-
pulo q̄ peccauerat orādo vitulū: dixit dñs / di-
misi eis iuxta v̄bū tuū. tanq̄ ip̄m v̄bū tuū eet
mibi regula opandi quā mibi trāsgredi nō li-
ceret. v̄l mādātū v̄gentissimū qd p̄teriri nō
possem. Sistr autē cauendū ē tibi in lucta ista:
ne debili aut fragili fundamēto aut fulcimen-
to imitaris. qd ille pculdubio facit / q̄ de meri-
tis suis cōfidit. ⁊ tanq̄ meritis suis debita pe-
tit / in oñe dona dei. Et hic ē dubitāter pes
supbie / de quo petebat Dauid dicēs. Nō ve-
niat mibi pes supbie. quo null⁹ fragilior aut ī-
firmior inueniri potest. Si vis ḡ firmiter sta-
re ⁊ indeijcibilis in lucta ista: innitere dño. cō-
fide in ip̄o. qz vt mons syon q̄ habitat in hie-
rusalem nō cōmouebit in eternū. sic q̄ cōfidit
in dño. amplius etiā subleuant. sic dicit Salo-
mon in Proū. Qui cōfidit in diuitijs suis cor-
ruet. Humil⁹ qz vanitas ⁊ mēdaciū sūt. Qui
aut sperat in dño subleuabit. Quis em̄ spera-
uit in te ⁊ cōfusus ē. sic dicit Ec̄s. Job x̄o ad-
mirāde cōfidētie. si occidit inq̄t me / sperabo
in eo. verūtū in cōspectu illi⁹ vias meas argu-
am. Et ip̄e erit saluator me⁹. Dauid x̄o bea-
te ac fortissime spei dicebat. Dñs firmamen-
tum meū. Et iter⁹. Si exurgat aduersum me
plū in hoc sperabo. Per modū igit oīem si
bi caueat a ruina ⁊ lapsu: q̄ totū se ī deū p̄icit
⁊ totus ei pondere p̄fidētie sue incumbit. Pro-
pter qd dicit Aug⁹. Solus vincit q̄ de se nō p̄-
sumit. Necessē ē vt de victoria nihil sibi p̄s ar-
roget / v̄l ascribat: qñ poti⁹ nccē ē vt solū deū
actorē ⁊ largitorē illi⁹ cōstituat. Accidit etiā
plerūq̄ in certamē luctatorio: vt alter luctā-
tium / alterum etiā suo pondere solo deijciat.
Sit aut ⁊ in ista spūali lucta ad silitudinē ⁊ p-
portionē illi⁹ hoc ip̄m. quēadmodū em̄ q̄ solis
viribus suis aut meritis innitit: dei auxilio et
virib⁹ seipm p̄uat atq̄ d̄stituit. Si q̄s d̄ seipso
totaliter diffidit ⁊ soli ḡe atq̄ miscōie dei ad-
iutorij ⁊ virtutē in se aduocat / ⁊ trahit: ita vt
deus ei deesse nequeat. p̄p̄ h̄ dixit sapiens ⁊
sc̄is Aug⁹. Secure proijce te in deū. nō enī
crudelis ē / vt seipm tibi subtrahat / ⁊ te cade-
re p̄mittat. Sicut igit nō ē possibile misericor-
dissimo deo: crudelē esse in aliquē / q̄ in miseri-
cordia ip̄s sperat. Sic nō ē possibile vt se s̄-
trahat alicui / q̄ se in illū proijciat. Facta inq̄t
Dauid cogitatū tuū in dño. Et iterū. j. Per j
oīem sollicitudinē vestrā proijciēs in eū
sciēs qm̄ ip̄i cura ē de vob. Per hāc igit viā

erit dñs tecū in lucta ista. impossibile igitur te
cadere sub eo. Si em̄ q̄c̄q̄ habeas viriū / et te
adiūctis sibi dei adiutorio et virib⁹: ncc̄e est vt
eo fortior efficiaris. Qui si etiā nihil habuerit
viriū a pre tua: nō tñ eo eris infirmior / cū ee-
dem vires et tibi et illi sint. Nemo aut̄ dubitat
cuiq̄ a pre sua aliquid viriū eē h̄ est a pre libe-
ri arbitrij. Et p̄p̄ h̄ oīs ecclesia scōrū / celesti
magisterio erudita et instituta: dicit. deus ad-
iuua me: q̄ si nihil de se possit. Nō adiuuari pe-
teret de dō s̄ poti⁹ totū ab ip̄o fieri q̄d fieri vel-
let. Et h̄ ē q̄d dicit Aug⁹. sup lib. psalmozum
Qui petit adiuuari: aliquid de se facit. alio-
q̄n diceret. pculdubio totū fac de⁹. nihil proz
sus mihi refuās siue relinquēs faciēdū. p̄p̄
q̄d dicit Apl⁹. Opatores dei sumus. valet et
in ista lucta dei mirabilis astutia vel prudētia
poti⁹ virtutis humiliātis: q̄ dum a se totā victo-
rie gl̄iam prozsis excutit / et nihil in ea iur̄ ha-
bere se sincerissime cōfitef corā illo se deo to-
tū attribuit et ascribit. Et p̄p̄ h̄ totū certamē
in ip̄m impigit. idē em̄ ex ncc̄itate debet labor
certamis / et honor victoriae. Qua p̄p̄ dū di-
gl̄ia et honor victoriae isti⁹ tua ē: dicit eidē p̄ cō-
sequēs igit et x̄t⁹ certamis tua ē labor ip̄i⁹. Et
hoc ē dicere. luctare ḡ et vince ip̄e cū tibi soli de-
beat gl̄ia victoriae: et tua sit iure plenissimo et
singulari / tibi soli debet et ip̄a victoria / et tua ē
iure plenissimo et singulari. Qua p̄p̄ et ip̄a lucta
luctare igit cōtra temetip̄m mecū et pro
me. Qd si dicerēs. qd ergo tu ip̄se facis de te
siue p̄te / si lucta ista tota mea ē. Rñdeo i hoc
qz ip̄a cooperatio mea q̄ est cooperatio liberi arbi-
trij dñi etiā donū tuū ē. Om̄e nāq̄ bonū / siue
ḡfe / siue nature / siue glorie / siue fortune siue
corpis donū tuū ē. h̄ etiā ip̄m qd ḡfe tue appli-
co meū liberū arbitriū: et q̄ eo vtoz / et ip̄a tua
impat / donū silit̄er tuū ē et op⁹ atq̄ bñficiū.
Qua p̄p̄ nō īmerito dixi / quia lucta ista tota
tua est / totaq̄ eius victoria.

Quomodo deus per luctam oratiōis vin-
citur. La.

LIII

Est hec autē

p̄ pcedā ad psequēdū d̄ orone / fūit
qd ip̄a ē pugna cōtra armatū om-
nipotentissimū atq̄ inuicissimū deū. Et faci-
am te scire / qz orone vincit capif ligat arma-
q̄ sua om̄ia ei auferunt. et ab ip̄o orate capti-
uus inde ducit et q̄diu vult ip̄e orans / in vin-

culis ab eodem tenetur ip̄e fortissimus deus.
Quia igit iam audisti ex p̄cedentibus in lib.
Sapien. quia ip̄se acuet diram irā suā in lan-
ceam. Manifestum est tibi quia vna ex arma-
turis eius. dira ira eius est. Et quia ip̄a est
lancea ipsius. In ista igitur pugna primū frā-
genda est lancea ipsius. Qd qualiter fiat do-
cet te Salomon in p̄ouerb. xv. vbi dicit tibi
Quia responsio mollis frangit iram. Que
autem responsio mollior excogitari posset /
contra iram ipsius: q̄ reatus confessio: q̄ pe-
ne minate siue vindicte laudatio: q̄ miseri-
cordie humilis et deuota postulatio. Qua
propter qui sic in oratione se habet: sicutq̄ lo-
quitur ad dominum: proculdubio frangit irā
ipsius. Ip̄emet nanq̄ dicit Abath̄ xvj. Ser-
ue neq̄ / nunquid omne debitum dimisi tibi
quoniam rogasti me? Quis autem dubitat
remissionem / omnimodam fractionē ire cē
iudicis quātumcūq̄ irati. Non enim potest
ex ira siue per iram quicq̄ contra peccatores
postq̄ totum remiserit eisdem. Sicut neq̄ p
lanceam confractam siue contritam. Addi-
sce et pone in intimum cordis tui / peritiam
istam et prouidentiam: per quam diram dei
lanceam / et confringere scias et possis.

Alia armatura eiusdem torax est. et hec est
iusticia. sicut legitur in eodem capitulo vbi
dicitur. Accipiet pro thorace iusticiam. hanc
etiam armaturam eidem auferre potes: si
iusticia te indueris / vel armaueris contra eū.
Jam autem edoctus es ex his que p̄cesse-
runt: quia penitudo siue penitētia iusticia est
et qz iusticia qdā ē p̄ quā penitēs semetip̄m ius-
tificat / accusando se et alligando contra se / et
restituendo contra se / et sentenciando con-
tra se: quod est dicere condemnando se / et re-
um eterne dānatiōis p̄nūciādo se. Deinde
torquēdo se cruciatib⁹ penitudis / et dolorib⁹
cōpūctiōis. Te igit in orone / thorace iusticie
isti⁹ armato: ncc̄e ē deū iusticiā suā d̄ponē: et in
ermē abhuiusmodi iusticia se penit⁹ exhibere.
Nihil em̄ habet iusticia eius cōtra sic iustifica-
tos. Et si quid cōtra eos aggrederef / et iuste
et inique hoc facēt. Quomaz fm̄ hoc iusticia
sua iustos impugnet et iusticie pro viribus
impendentes et operam dantes molestaret.
Amplius potest iste salua iusticia iustis non sa-
uere? Ampli⁹ fm̄ h̄ iusticia bellū h̄ret cōtra se.
Iusticia nāq̄ quā p̄nominauit / studiosissime
pugnat cōtra iniusticias: quoniam et p̄tra om̄ia
vicia et p̄ctā / q̄ sunt et inimica maxime iusticie.

Capitulum

dei. **Q**uare in pte ista / ex pte iusticie ē ista iusticia / et pugnatrix illi⁹ ptra capitales inimicos eiusdē. Non pōt igit iusticia dei pugnare cōtra illā / neq; aduersarij vllō modo eiusdē. **Q**ua ppter nō pōt ēē armatura aliq; ptra illam. **Q**uis em armatura ptra illuz ē illūq; pugnat / cui⁹ hostē armat. **T**ertia xō armatura dei iudiciū rectū ē. et galea ē ipsi⁹. sic in eodez caplo legi⁹ vbi dī. Et accipiet p galea iudiciū rectū. **E**t gō iudica teipm / iudicio recto de q; dī in p³. Iusticia et iudiciū correctio sedis tue. **E**t itez. i. ad Corinth. xj. **E**t si nosmetipsos diiudicarem⁹ / nō vtiq; diiudicaremur. **A**ssume tibi igit iudiciū rectū istud. et tunc ociose vel superuacue assumet illi⁹ sibi dñs: qđ neq; decet sapientissimā ei⁹ bonitatē. **N**eq; etiā possibile ē qđq; ociosum vel inutile ēē apđ ipm. **A**mplius te assumēte hmoi iudiciū nihil ei iudicādū relinquit in te. sic audiui⁹ ex testimonio apli j. **A**d Corinth. xj. dicēs. **E**t si nosmetipsos diiudicarem⁹ / nō vtiq; diiudicaremur. **Q**ua ppter te faciente de temetipso hmoi iudiciū. necesse habet ipm deponere in pte ista officium iudicātis / seu iudiciū rectū. **Q**uare qđ cito assumis tibi iudiciū hmoi faciēdū tibi de temet ipso: tā cito auferis ei galeā istā suā. **Q**uarta armatura eiusdē ē eqtas. sic in eodē caplo legi⁹. **S**umet scutū inexpugnabile eqtatez. **S**i igit vis ei auferre scutū istud: depone iniquitates tuas. qđ est dicere desere eas / et abstulisti deo scutū istud vbi em nulla ē iniquitas. nulla ē dō armatura ncēria ptra iniquitates. **E**t igit eqtas nō armat eū nisi ptra iniquitates: nec possibile ē vt armet ptra eas nisi equitate: qz equitas nō armat eū nisi contra iniquitates. **M**anifestū ē depositis iniquitatib⁹ tuis: deū nō posse hēre scutū hmoi ptra te. **Q**ua ppter in ista pugna ofonis absq; scuto illū facies: si ab iniquitatib⁹ tuis auersus fueris. **V**ex ē qđ dicit sanct⁹. **J**ob de eo. **I**niquitatē pponit contra me. **D**e cōfideria innocentie et bone pscie sue h dicit: intelligēs deum nō posse scutum eqtatis sue abscondere vlt⁹ opponere: nisi ptra iniquitates et iniquitates eoz / a qđ imūne penit⁹ et nuduz se sentiebat sanct⁹ iste. **A**csi g intēderet quia scutum istud deerat deo ptra ipm dicit. eqtatem proponat ptra me. qđ dicit. armet se scuto hmoi si habet. **Q**uia xō gladium et pharetram ex vtraq; pte acutuz in p³ legi⁹ habere. **E**t arcum ipm tetendisse / gladium vibrasse: expsse legi⁹ nō sunt ptererinde h iste due armature. **S**ciēdum igit tibi arcuz dei / nō ē nisi

iudiciū ipi⁹ / et in eo velut chordā ēē miam siue pietatē ipi⁹. lignum xō fortissimum: rectitudinē iusticie ipi⁹. **Q**uēadmoduz g in arcu litali siue materiali p chordā / lignum a rectitudine sua flectit et curuat: sic iusticie diuine rigor / a meritis penis siue vindictis vltra qđ cogitare sufficiam⁹: tpat atq; lenit⁹. **S**agitte at q ex arcu isto emittunt⁹ siue traiciunt⁹. snie iudiciarie sunt. nulla armatura protectionis repellibiles seu retrozuz reuersibiles. **S**ic legi⁹ de sagitta **J**onathe. q nūq; puerfa ē retrozsum. **E**t itelligo de nouissimis iudicij sententijs: ptra qđ / nec appellatio / nec supplicatio qđq; poterit. **A**lie nāq; h plimum snie vel elidunt⁹ vel euacuant⁹. **E**t modis qđ⁹ he sunt in fmōib⁹ exhortationum popularium cessant⁹ p me audire potes vt de alijs taceā. **E**t quēadmodum arc⁹ qto magis p chordā curuat: tāto forti⁹ sagittas traicit / et duri⁹ pcutit. **S**ic i illos qđ⁹ maior sit miscōia / siue tolerādo / siue alias bñfaciēdo: intēsa ē: duriores snie iudicij emittunt⁹. **Q**uia g vt p dicit⁹ / arc⁹ iste ē iudiciū. et iā audiui⁹ qñl⁹ eidē auferas arcum suum. **E**t si ad h intēdere sciueris et volueris vt arcum istum pstringas. h pculdubio facies: si tibi iusticie rectitudinē ptra teipm assumpseris. **E**t em rigorē iusticie ptra temetipm exercente: nihil ei de rigore illo reliqsti. **Q**uare vel arcum istum cōfregisti / vel ipm deo abstulisti. **C**hordā siqđē miscōie ipi⁹ nō ē op⁹ tibi vt vel rumpas / vel minuas / vel aliquatenus ledas. **I**lla em q in pugna ista te maxime adiuvat / et p quā solā in ea istas et pugnas. **G**ladi⁹ xō ex ore sedētis in throno ex vtraq; pte acutus exiens: snia ipa quā ore suo sacratissimo locut⁹ est: in extremo iudicio rectissime itelligi⁹. **Q**ue ppter h gladi⁹ ex vtraq; pte acut⁹ of qm istar gladij acutissimi / et aiām et corp⁹ morte etna pemprur⁹ ē. **H**unc igit gladiuz eidem aufero: si gladium penitudis / aut discipline ptra temetipm assumis: et vindicare in temet ipso: qđ irrogasti deo iniurias et ptumelias viril⁹ pponis atq; disponis. **N**eq; em habebit q te pcutiat. si te pcutiētē viderit ex zelo pnia lis iusticie temetipm. **C**ōfident igit dic ei: mitte gladium in vaginā tuā. qz ego euaginaui meuz. **P**otes et paliā viā auferre eidē gladium istuz: dicēs ei: qz gladi⁹ vltiōis siue dānatiōis: gladi⁹ ē soli⁹ iusticie. **N**ec in eo potes pcutere. et nisi vbi potes. **F**ox at siue iudiciuz pniale: fox ē et iudiciuz mie. **E**go ar in h foro et iudicio certo experior. et **Q**ua ppter nihil ad

te ex vindicta vel ultione exercenda in me: et
 nihil ad te de gladio aduersum me. **A**perito
 igitur tibi dice pot miscdia mitte gladiū tuū i va
 sinā. qz null' ē loc' gladio corā me: nulla enī
 ex ore meo pcedit vndiqz sinā pdenationis: s'
 absolutiois. remissiois. z liberatiois sp. **A**lia
 etiā via auferes sibi gladiū vindicte z vltiois
Et h' idubitant' si gladiū tuū h'mōi a te ipso ab
 stuleris. **E**t intēdo si vindicare iniurias tuas
 z p'tu meliasn alios nolueris. **I**n ea q̄ppe mē
 sura: q̄ mēsur fueris remetiet tibi. **E**t iterum
Bti misericordes: qm̄ ipi miscdiam psequent'.
Qui dō vindicari vult: a dño inueniet vindi
 ctam. sic legit' **Ecc̄i. xviij.** **E**t itez **A**bar. xxvj.
Ques q̄ gladiū accipiet gladio pibūt. **Q**uicū
 q̄ em̄ gladiū iniuriarū ppriaz vindictā acci
 piunt: gladio diuine vltiois pibūt. **C**urialit' g'
 z q̄tū videt' satis pacifice iducit' ops de': ad
 deponēdū gladiū vltiois: cū sola depositione
 gladij tui ad h' iducit'. **I**n q̄ z oib' alijs manife
 stū ē: q̄ benignū q̄ pacificū q̄ beneficū habe
 rem' deū si tria ista in nob obfuarē. sic em̄
 de dictū ē ad ipm. **1.ū scō scūs eris: z cū viro i**
nocēte inocēs eris. Ita cuz pacifico pacific'.
cū benigno benign' cū bñficiis sp bñficētissi
mus ē dñs. sic z cū misericordib' misericors. **I**n
 p'ta modū istū dico tibi: z de lancea ipi'. qz lan
 ceā tuā: q̄ vtiqz ira tua ē: in te ipso p'regeris: v'
 q̄libet mō ipotentē reddideris irā dei: q̄ iustis
 sine vibrabrat' p'tra te p'friges. **E**t si pprie ire
 incēdiū in te ipso extinxeris. facies idez z p' h' de
 ira dei. **N**ūquid ait p's. **E**xardescit velut ignis
 ira tua. **E**xardescit vtiqz si nostrā nō extinge
 rim'. **E**t reminiscere: qz istis duob' mōis: bel
 la potissimū agunt' circa hoies: igne vicz gla
 dio. **Q**ua pp' iermes z ad bella penit' ipotē
 tes sūt: q̄b' defunt ignis z gladi'. **S**i vis igit'
 oipotētissimū deū iermē p'orsus efficē: z im
 bellē oīno p'tra te reddē: aufer ei ignē istum z
 gladiū: p' vias q̄s oñdi tibi. **E**t intēdo aufer a
 temetipso ignē ire: z gladiū q̄ idē ē: z vtrūqz a
 deo abstulisti: inermis apparebit: z inermē se
 exhibebit in ofone aduersum te: si inermis ei
 h' ē h'mōi armis oīno carēs occurreris. **Q**ua
 pp' nō iminebit tibi bellū p'tra eū: s' frui pace
 b' z beniuolētia ipi' tibi licebit. **D**ebes aut' re
 minisci: q̄tēs officiū ofonis vel aggredere vel
 assumis p'tra deū: te intrare capū certaminis
 z plū te cū eo siue aduersus eū cōmittere. p'
 p'ter qd' q̄cūqz bellū ineūt siue p'liari volunt:
 dei adiutorū p'mo iuocāt: sciētes qd' celo for
 titudo z victoria ē. **E**t ob hāc etiā cām hore di

uini officij: q̄ z ofones sunt: idubitant' icipiūt
 ab inuocatiōe diuini adiutorij. q̄ ē. **D**e' i ad
 iutorij meū intēde. **E**t q̄ euidenter apparet: qz
 q̄cūqz in diuinis officijs h'mōi qd' ē dicere lau
 dib' z sacrificijs oblatiōib' z obsecratiōib' cō
 secrati sunt: bellatores p'tra deū: z ppugnato
 res p'toto dei iplo siue ecclesia ipsius p'stituti
 sūt. qd' z ipa tonsura clericalis euident' oñdit:
 cū manifesta tonsura pugilū sit z ppugnato
 rū. **E**st etiā signū z insigne corone: q̄ p victo
 riam certaminū h'mōi pia fiducia sp debet p'
 sumere. nec diffidere: nec desperare de ea: p'
 p'ter ifirmitatē suā: z oipotētissimā creatoris
 fortitudinē: cū ipemet sp vinci vult i h'mōi cer
 taminib': z adiutorē fortissimū se p'beat: forti
 ter ac legitime in eis agētib'. pp' qd' mira fi
 ducia petit vnusquisqz eoz z dic'. **D**e' in adiu
 torij meū intēde. ac si diceret: in ista hora: vel
 oratiōe: in h'ipo certamine qd' p'tra te aggre
 dior vel in eo. **S**cio em̄ me in illo certamine ni
 hil posse p'tra te facere: nisi adiutorio tuo ag
 grediar pugnā cōtra irā iustissimā tuā. p' iplo
 tuo vel vnoqz ex illo. **S**cio scptū eē: veracissi
 me de te p'scū z sapiētissimū **J**ob dicēt'. **D**e'
 cui' ire nemo resistere poterit. **S**cio me non
 posse in certamine isto victoriā adipisci virib'
 meis: s' p'solat' me scūs z sapiēs. **B**reg' dicens
 q̄ ire dei tūc resistit cū ipē q̄ irascit opitulatur
Qua pp' vacue eēt z p'orsus iutiles om̄es
 ofones q̄ oīs ecclie scōz p' placāda ira dei iu
 stissima sūt. **D**ō siqz q̄sierit: cuiusmodi adiu
 torij a deo petis cū ei d'. **D**e' in adiutorium
 meū intēde. **R**ūdeo in h': qz grā deuotiōis et
 ofonis. **H**oc em̄ ē adiutorij q̄ de' p'tra semet
 ipsum maxime adiuuat orantē. z h' ē scutū in
 expugnabile: q̄ deuote orātes: z se z illos p' q̄
 bus orāt ab ira dei p'tegūt z defendūt. **P**rop'
 qd' ofo d' scutum in lib'. **S**apient'. xviij. vbi le
 gitur. q̄ parās hō sine q̄rela p'positiōes fidei
 siue scutū ofonū zc. p'inde igit' z circūspecte
 incipit ecclia ofones h'mōi. petēs in p'mis gra
 tiā sic orādi: vt de' nccē habeat exaudire. hec
 aut' nccitas nō ē violētie: nō ipulsiōis/aut co
 actiōis: s' inuandātis gratuita largitate bñficē
 tie. **A**pparet at' tibi ex his q̄ta sit stulticia. q̄ta
 ignauia q̄ta negligētia clericorū: q̄ cū officio
 orandi p'secrati sunt/ z addicti: orare addisce
 rez scire non curant. **S**illis q̄z ignauia vel ne
 gligētia in nullo genere hoīuz inuenit'. **N**e
 mo em̄ p'ofitē alioqz officiū cui' nō velit' stu
 deat h' p'itiā: p'ter clericos solos/ q̄ clericalis
 officij. tāqz salutaris tāqz honorabilis ignorā

Capitulum

R

2

42

Et alibi: delectasti me dñe in factura tua. Et
 eñ si pulchritudo et mirificetia plimū habeat
 in seipso admiratiōis et dilectiōis: et hñ maxi
 me delectabilis ē q̄ ineffabilis ē suauitatis cōcē
 tu velut carnē qdā pulcherrimoz gestoz
 diuinorū tota resonat creatorē. **S**it in hñ ma
 xime speciosa et interi⁹ aspectib⁹ iucūda q̄ pul
 chritudinē vtrūq; creatoris q̄ hñ cogitabil⁹ si
 multitudinē repñtāt. **D**ñe de⁹ et saluator meus
 quē nō reputares dirū ac crudelissimū: i quē
 si q̄s q̄tūcūq; gñit peccasset: si offerret se ca
 ptioni et vinculis ipsi⁹: vt in captiuitate hui⁹
 torq̄ret ipm q̄tū et q̄lit veller: si inq; hñ recusa
 ret: hoc igit **D**ñe miscōdie cogita de temetip
 so. **S**cio siqdē me gñissime peccasse cōtra te
 cū offero me captiuitati tue et vinculis: vt ibi
 me ponas ibi me detineas atq; custodias nec
 solū offero s̄ horrore et peto. **A**bst a te misera
 tor et misericors dñs: vt nō benigniorē te mihi
 exhibeas: quā multi duri et crudeles hoīes se
 mihi exhiberēt: si in eos peccasset et hmōi eis
 satisfactiōē offerre: nec abijcias mihi d capti
 one ista et vinculis istis q̄cūq;. **S**cio nāq; igit q̄
 captio ista et vinculario sunt tibi oib⁹ alijs gñi
 ores. **N**ō igit o; obeē mihi ad inueniēdū miā
 tuā q̄ talē captiōē eligo. Sic nec ipa p̄p̄ hñ re
 pelli nec recusari debet a te qm̄ tibi placatissi
 ma ē. **I**n hac captiōe et in hmōi vinculis me po
 ne et detine: ibiq; tracta q̄d dire vel dure volue
 ris. **I**bi me torque p̄ om̄i beneplacito volūta
 tis tue. **E**t si dixeris mihi: qz in astutia loqr
 hñ vic; qz scio mihi nō posse eē bonū nisi i captio
 nib⁹ et vinculis tuis sim: et qm̄ scio hñ mihi faces
 res: et ego captū te hñem et tenere s̄lit in vincu
 lis meis: **R**ñdeo dñe miscōdie vex ē qd̄ dic: q̄
 q̄ prudētia: q̄q; astutia vocāda sit scia q̄ sic lo
 quor p̄sertim cū vtrūq; istorū placeat bonita
 ti tue. **A**ccedit aut̄ tertiū gñia tua siue honor:
 q̄ tāta mirificetia tue miscōdie me reuocas ad
 te et liberas pctōres. **E**t tuiple testis es q̄ oīa
 intueris ad nudū et lucidissimū: qz gñia tua et
 honor in intentiōe mea ē in pte ista. **E**t ego iā
 in proximo dixi tibi q̄ delicie tue sunt captio
 ista et alligatio tua.

De mirificetia et virtutib⁹ ofonis. La. LIII

Post hec iuxta
 pmissa et ordinē pmissum loqr aliq̄
 de mirificetijs et virtutib⁹ ofonis: vt
 p̄had amorē et studiū ofonis et accēdaris ar
 tuus: et puoceris efficac⁹. **D**ebeas igit remini

sci illoz q̄ in ipso tractat⁹ illi⁹ initio audisti vic; q̄
 oīs scificatio: oīs bñdictio: q̄ p̄viros scōs fit
 p̄ ofonē fit. **I**pa etiā mirifica trāsmutatio pa
 nis et vini in corp⁹ et sanguinē dñi ac redēptor
 is nr̄i: p̄ ofonē fit: q̄ oīs ecclia scōz petit dicē
 vt nob̄ corp⁹ et sanguis fiat dñi nr̄i iesu xp̄i: q̄
 p̄die q̄ pateret et c. **S**anctificatio q̄ baptis
 malis q̄ ē regeneratio et renouatio aiaz q̄ nō
 hñ in mūdo mirabili⁹ vel salubri⁹ vel magnifi
 cēt⁹ aie vt gliosi⁹ in tota rerū vniūitate fieri
 pōt p̄ ofonē indubitan⁹ fit. **H**ec em̄ forma x̄
 borū q̄ dic baptifator: **B**aptiso te in noīe p̄ris
 et fili⁹ et spūsc̄i. **P**ro hñs intētū vel intētionez
 baptiso te noīatim inuocatis p̄re et filio et spi
 ritu scō ad te regenerādū et renouādū. **E**t sci
 endū q̄ illoz q̄ppe soloz ē ista x̄ et p̄tās: q̄ si
 volueris intelligere in noīe illoz: i. x̄tute: re
 ctus ē et christianissim⁹ intellect⁹. **E**t erit sen
 sus hic: **B**aptiso te a. in noīe: i. in x̄tute ipsius
 p̄ris et fili⁹ et spūsc̄i. **N**eq; em̄ in alia vel p̄ aliaz
 x̄tutē fieri pōt tā mirifica mutatio. **S**iue autē
 intelligas in x̄tute inuocata siue iuocatorum
 p̄ris et fili⁹ et spūsc̄i rectissime itelligas i vtroq;
 sensu forma illoz x̄borū ofo ē vñ inuocatio vel
 ipi⁹ trinitat⁹ vel x̄tutis eiusdē. **I**uxta modū
 illū cōsidera singula sacramētoz et qd̄ mirificē
 tie et x̄tutis habeat bñdictio et absolutio sacra
 mentalis q̄ vtiq; ofo tēplū ē in ipso sacro p̄fessio
 nis et sentiunt cōfidentes et signis euidētib⁹
 hec sepius experiunt sacerdotes. **E**t hec est
 virtus christi clauium et manū sacerdotaliū
 potestas mirifica quā in consecratione sua p̄
 ipsam sacram vñctionem olei sancti percipi
 unt p̄ ipsam orationē pontificaliē que est hec:
Consecrēt quesumus dñe manus ista et san
 ctificeris p̄ illam vñctionem et nostram bene
 dictionem vt quecūq; recte benedixerint be
 nedicta sint: et quecūq; sanctificauerint san
 ctificentur. **A**men. **E**t est alia mirificetia x̄
 tutis ofonis qua ire dei resistit cui nemo resi
 stere potest sicut audiuit in p̄cedentibus ex
 sermonibus sancti **I**ob de qua dicit p̄s: quis
 nouit potestatem ire tue et p̄ timore tuo iram
 tuam dinumerare. **E**t etiam aliud mirificū
 quia non solum virtute ofonis placatur ira
 illa omnipotentissimi dei sed etiam impetrat
 ab ipso et gratia quā nobis concedat deus tri
 nus et vnus p̄ infinita secula seculorū. **A**men.

**Explicit Rethorica diuina de ora
 tione domini Guilelmi parientis.**

Ad Lectore

Non è sì duro cuor o' lettor mio, pio.
Ch' quest' opus legenda no s' accenda
Di spital amor, et no consenda
Con la mente eleuata al sumo iddio.
Però ch' come in specchio ~~ei mostra il~~ no ueder io
poscio il maculato o, necto uolto
Cossi in quest' opus se ben quell' nuolto
io uengho à riconoscer el stato mio

Or mandami dipoi d' altri costumi

Con quali piacer io posar al mio pio dolce xpo
~~et dolce xpo, dal qual habbia~~ ^{tutti} ~~quali ppiu d' amore~~

~~Ch' p me par morte~~

~~al morto~~ ~~Ch' morte par p noi peccator sumi~~

Or che rendiamo noi quanto piu pito
à sua maestà; pghando quella
ci libere dal inferno mesto inferno, et tristo.

L'us deo. finis.